

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 20 april justerades.

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM76 Handlingsplan för mervärdesskatt *KOM(2016) 148* till skatteutskottet

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2015/16:168 till civilutskottet

Skrivelse

2015/16:169 till miljö- och jordbruksutskottet

Motioner

2015/16:3396 till finansutskottet

2015/16:3403 (yrk. 2) till konstitutionsutskottet

2015/16:3397, 3398, 3403, 3404, 3406 till finansutskottet

2015/16:3405 och 3407 till arbetsmarknadsutskottet

2015/16:3409 till justitieutskottet

2015/16:3402 och 3408 till miljö- och jordbruksutskottet

EU-dokument
KOM(2016) 194 och KOM(2016) 196 till justitieutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 28 juni*.
KOM(2016) 290 till socialförsäkringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 29 juni*.

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialutskottets betänkande
2015/16:SoU16 Statlig ersättning till personer som insjuknat i narkolepsi efter pandemivaccinering

Näringsutskottets betänkande
2015/16:NU19 Effektreserv 2020–2025

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande
2015/16:UFöU3 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Justitieutskottets betänkanden
2015/16:JuU11 Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet
2015/16:JuU15 Synnerligen grova narkotikabrott
2015/16:JuU16 Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet

§ 5 Förmedlingsavgifter vid kortbetalningar

Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU35
Förmedlingsavgifter vid kortbetalningar (prop. 2015/16:133)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 6 Ett effektivare förbud vid bristande kreditprövning

Civilutskottets betänkande 2015/16:CU18
Ett effektivare förbud vid bristande kreditprövning (prop. 2015/16:85)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

Utrikesutskottets betänkande 2015/16:UU12

Mellanöstern och Nordafrika
föredrogs.

*Mellanöstern
och Nordafrika*

Anf. 1 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! I dag debatterar vi ett motionsbetänkande som behandlar motioner om länder i Mellanöstern och Nordafrika. Den oro, den instabilitet och de konflikter som präglar regionen påverkar oss alla, också i Sverige.

När den arabiska våren svepte in över regionen 2011 tändes förhoppningar om mer demokrati och mer frihet i de länder där folket gjorde sina röster hörda. Tyvärr kan vi nu konstatera att förhoppningarna inte har infriats, möjligtvis med undantag för Tunisien. Förutom Tunisien är ljusglimtar få. Flera stater balanserar på gränsen till sönderfall. Vi ser djupa interna splittringar som går på många ledder. Det präglar Syrien, Irak, Libyen och Jemen. Utomstående aktörer underblåser konflikterna och gör situationen ännu mer komplex. I kaoset frodas terroristorganisationer som al-Qaida och Daish.

De allvarliga kriser och konflikter som pågår i Irak, Syrien och Nordafrika har resulterat i akuta humanitära kriser. Antalet flyktingar, asylsökande och internflyktingar globalt överstiger nu för första gången sedan andra världskriget 60 miljoner människor. Över 160 000 människor sökte asyl i Sverige under 2015. Sverige är det land i västvärlden som per capita har tagit emot flest flyktingar från Syrien sedan 2011.

Kriget i Syrien har nu pågått i över fem år och utvecklats till det som vi nu kan säga är världens största humanitära katastrof. Över en kvarts miljon människor har mist livet. Hälften av den syriska befolkningen har flytt från sina hem. Miljontals människor är i behov av humanitärt bistånd och skydd. Den sönderfallande staten Syrien medför också stora konsekvenser för regional fred och säkerhet.

Våldet i Syrien måste upphöra. Den humanitära rätten inklusive det humanitära tillträdet måste respekteras. Parterna i konflikten och det internationella samfundet har här ett gemensamt ansvar för att uppnå en politisk lösning på konflikten som är bred och inkluderande.

Sverige måste fortsätta att ge långsiktigt bidrag till stöd för fred, säkerhet och utveckling. Det akuta humanitära läget i Syrien och dess grannländer, som riskerar att förvärras, kräver att svenskt bistånd omprioriteras för att möta den akuta krisen. Vi moderater har till det här betänkandet fogat ett särskilt yttrande där vi framhåller vikten av att göra omprioriteringar inom det svenska biståndet under lång tid framöver.

Men vi välkomnar också att regeringen har tagit fram en strategi för Syrienkrisen för perioden 2016–2020 där man kopplar ihop det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet. Vi tycker att strategin säger för lite om vad som faktiskt ska göras. Då merparten av de områden som biståndet riktar sig är kontrollerade av Daish är många av förslagen svåra att genomföra utan att i praktiken också samarbeta med Asadregimen.

Herr talman! Ett annat land vars säkerhet är tätt förbunden med Europas säkerhet är Libyen. Där finns ett presidentråd som etablerat sig i Tripoli, och det är ett viktigt steg i genomförandet av det som på engelska

heter Libya Political Agreement, LPA. Det är nu viktigt att samlingsregeringen i sitt arbete eftersträvar inklusivitet och legitimitet.

EU:s engagemang i Libyen måste vara långsiktigt, och man måste vara lyhörd för libyska behov. För att stödja en positiv långsiktig utveckling måste vi samordna alla berörda aktörer.

Man måste komma ihåg, herr talman, att Libyen fortfarande befinner sig i ett mycket känsligt politiskt läge. Förutom rapporter om att det nu finns en skör ledning får vi också rapporter om att antalet Daishanhängare samtidigt ökar i just Libyen, och det är mycket oroande.

EU och Nato måste vara beredda att göra mer och också att genomföra civila eller militära insatser för att kunna stabilisera situationen i Libyen. Vi måste bekämpa Daish. De fasansfulla och systematiska övergreppen måste få ett slut. Vi har fått rapporter om avrättningar, massvåldtåkt och bombning av kyrkor. Sverige kan och ska hjälpa till i kampen mot Daish.

I början av året hade vi här i kammaren på begäran av oss moderater en aktuell debatt om Sveriges deltagande i kampen mot terrorism. Vi menade då, och vi menar fortfarande, att Sverige förutom bistånd och stöd till själva fredsprocessen i Syrien måste titta på vilka ytterligare militära medel som vi kan bistå med i kampen mot Daish. Alliansen har tillsammans föreslagit att Sverige skulle kunna bidra med svenska Gripenplan i Syrien och Irak för att delta i kampen mot terrorismen.

Vi fördömer attacker, övergrepp och det våld mot civilbefolkningen som pågår från alla parter i konflikten. Vi fördömer de fasansfulla och grymma övergrepp som Daish begår mot kristna, yazidier och andra etniska minoriteter i Syrien och Irak. Detta måste få ett slut. Vi moderater anser att detta är att betrakta som folkmord, och vi har röstat för den hållningen i Europaparlamentet.

Men, herr talman, begreppet folkmord är en legal, juridisk term. Det är internationella överenskommelser som dikterar hur det internationella samfundet fastställer att folkmord har begåtts, och det ålägger stater och institutioner att agera. Det är upp till de rättsliga ordningar som finns att fastställa om ett folkmord har begåtts, det är inte upp till Sveriges riksdag.

Herr talman! Utskottet besökte tidigare i våras Israel och Palestina. Vi mötte representanter för båda sidor. Resan skedde i en tid då våldet mellan israeler och palestinier återigen hade tilltagit.

Israels rätt till säkerhet måste tryggas, men det får inte ske i strid mot folkrätten. Sverige måste genom EU fortsätta att driva på fredsprocessen mellan Israel och Palestina baserad på en tvåstatslösning där båda parter kan leva med säkra och erkända gränser med utgångspunkt i 1967 års gränser och FN:s resolution 242.

Vi moderater är fortfarande kritiska mot regeringen och det som vi anser vara ett förhastat och ogenomtänkt erkännande av Staten Palestina. Med tanke på att Palestina fortsätter att utvecklas i en oroande riktning var det olyckligt att regeringen inte ställde några motkrav. Sverige måste kunna ställa krav på att den palestinska myndigheten bättre uppfyller demokratiska principer, bekämpar korruption och respekterar mänskliga rättigheter. Därför måste vi se över och granska det palestinska biståndet, och i det sammanhanget vill jag yrka bifall till den motivreservation, nr 11, som vi har i betänkandet.

Herr talman! Den allt oroligare omvärlden ställer ökade krav på svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Utvecklingen i omvärlden påverkar Sverige. Vi måste vara med och ta vårt ansvar för att förebygga och hantera kriser genom att samverka med andra. Vi måste samverka inom EU, inom FN och inom Nato med långsiktiga bidrag till stöd för fred, säkerhet och utveckling i berörda länder. Samtidigt måste vi vara beredda att göra ytterligare militära insatser.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och bifall till vår motivreservation nr 11.

Anf. 2 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Vi ställer oss naturligtvis bakom samtliga våra reservationer i betänkandet, men jag väljer att yrka bifall endast till reservationerna 6 och 8.

Herr talman! Som tidigare nämnts debatterar vi ett betänkande som behandlar olika motioner rörande Nordafrika och Mellanöstern.

Under de fruktansvärda inbördeskrig som ännu pågår i Syrien och angränsande Irak har områdets folk i allmänhet, och dess minoriteter i synnerhet, systematiskt utsatts för mördande, fördrivande, tortyr och slaveri. Kyrkor har förstörts. Ovärderliga fornlämningar har sprängts i småbitar. Präster och biskopar har kidnappats. Många kristna och yazidiska samfund är på väg att fullständigt utplånas. Små barn har korsfästas av den enda anledningen att de är kristna.

Målet med IS/Daishs terrorkampanj är att lämna bakom sig en inte bara mänsklig utan även kulturell öken. Deras mål är att förinta de kristna och yazidiska minoriteternas historia, deras religiösa identitet och allt som dessa grupper har kvar av sitt nästan tvåtusenåriga kulturarv.

Processen är nu på väg att fullbordas i de områden som terrorgruppen kontrollerar. Kristna grupperns historiska koppling till Nineveslätten och Mosul i norra Irak, landets tredje största stad, är stark. Den kristna befolkningen, som varit där under mycket lång tid, är tyvärr nu så gott som etniskt rensad. Samma öde har gått andra platser till mötes. Ingen kan säga hur många kristna som i dag finns kvar i Irak och Syrien. Säkert är dock att de senaste åren har varit en fullständig katastrof.

Även kurder har varit utsatta i denna konflikt. De har visat förmåga att både försvara sitt territorium och driva en demokratisk utveckling där. De har också visat solidaritet genom att skydda andra minoriteter under IS/Daishs härjningar.

Vi ser med mycket stark oro på utvecklingen för kristna och andra minoriteter i området. Vi anser att regeringen måste intensifiera sina insatser, visa sitt tydliga stöd för områdets utsatta minoriteter, uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som är på väg att gå fullständigt förlorade i dessa inbördeskrig, verka för att Nineveslätten får bli ett område med utökad autonomi, en egen administrativ provins inom ramen för den irakiska konstitutionen som skydd för minoriteter, verka för en konstitutionell lösning som stärker kurdernas självstyre och stödja dem i kampen mot IS samt öka de humanitära insatserna i konfliktområdet.

Herr talman! Sveriges riksdag har i dag en chans att uppmana vår regering att sända en tydlig signal om att vi ser vad som pågår genom att erkänna den etniska och religiösa utrensningen på kristna, syrianer,

kaldéer, assyrier, melkiter, armenier, mandéer, yazidier och andra etno-religiösa minoriteter i Irak och Syrien som ett folkmord.

Den svenska juridiska definitionen av folkmordsbrottet är hämtad från Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, där gärningen definieras som ”var och en av följande gärningar förövad i avsikt att helt eller delvis förgöra en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös folkgrupp som sådan, nämligen

- (a) att döda medlemmar av folkgruppen,
- (b) att tillfoga medlemmar av folkgruppen svår kroppslig eller själslig skada,
- (c) att uppsåtligen påtvinga folkgruppen levnadsvillkor som är avsedda att medföra dess fysiska undergång helt eller delvis,
- (d) att genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födelser inom folkgruppen,
- (e) att med våld överföra barn från folkgruppen till en annan folkgrupp.”

Det råder inga tveksamheter om att IS uppfyller dessa rekvisit för folkmord. Sverigedemokraterna stöder Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd, och jag hade hoppats att detta skulle vara en fråga för Sverige att driva där, men tyvärr tycks så inte bli fallet.

Utrikesutskottet vill med rätta i många sammanhang vara ett utskott som står upp för mänskliga rättigheter och folkrätten. Utskottet gör i samma betänkande uttalanden om huruvida stater ska erkännas eller inte. Vi räds inte att kritisera stater eller organisationer som begår brott mot mänskliga rättigheter och folkrätten.

Att utrikesutskottet då duckar vad gäller att skicka ett tillkännagivande till regeringen om erkännande av detta fruktansvärda folkmord är för mig en gåta. Här duger det inte att fastna i formella diskussioner om vems uppgift det är att erkänna ett folkmord. Sveriges riksdag och regering måste vara glasklara och visa sitt otvetydiga stöd för offren för denna nya förintelse, som pågår i detta nu. Att det finns partier i denna kammare som inte är beredda till det är riktigt skamligt och gör mig djupt, djupt besviken.

Herr talman! Sveriges och det internationella samfundets målsättning i Mellanösternkonflikten måste vara en långsiktigt hållbar fred. En grundförutsättning för detta är fredsförhandlingar där det ställs krav på båda parter och där båda är beredda och ges möjlighet att kompromissa för hållbara lösningar.

Det hastiga erkännande av Staten Palestina som statsminister Löfven och utrikesminister Wallström pressat fram tillsammans med Miljöpartiet är ett beslut som Sverigedemokraterna inte ställer sig bakom. Beslutet ger inte bättre förutsättningar för fred och kan inte ses som representativt för Sverige, eftersom en riksdagsmajoritet saknas.

Beslutet saknar dessutom folkrättslig grund. Ett grundläggande folkrättsligt krav för att erkänna en stat är att dess regering kontrollerar sitt territorium. Undantag kan göras när en annan stat ockuperar eller kontrollerar ett territorium, men det ser jag inte som det största problemet här. Det största problemet är Hamas och Gazaremsan.

Även om de två tidigare fienderna Fatah och Hamas nu ingått ett avtal ser vi inga tecken på att detta kommer att leda till en långsiktigt fungerande regering eller på att Hamas kommer att släppa kontrollen över Gaza eller

styra en stat i enlighet med demokratiska principer och respekt för mänskliga rättigheter. Hamas har fortfarande som uttalat mål att förinta staten Israel och döda alla judar. Därför kan enligt oss ingen palestinsk regering där Hamas ingår anses som legitim.

Att statsminister Löfven i sin regeringsförklaring säger sig vilja ta krafttag mot terrorismen men ändå erkänner ett område som delvis styrs av terrorister speglar en tydlig dubbelmoral. Vi uppmanar därför regeringen att återkalla sitt erkännande av Palestina och förklara det vara ett misstag, ett förhastat beslut som saknade parlamentarisk förankring.

Herr talman! Vårt förtroende för Fatah, PLO och den palestinska myndigheten är också lågt. De avlönar terrorister, uppmanar till terrorhandlingar och bidrar till att sprida antisemitisk propaganda. De har uppviglat till den senaste tidens knivdåd. Den palestinska myndigheten visar stora brister avseende korruption, yttrandefrihet, rättssäkerhet och diskriminering av kvinnor.

Vi i Sverigedemokraterna har i många sammanhang krävt att biståndet till den palestinska myndigheten villkoras med tydliga krav på att myndigheten – innan några utbetalningar görs – upphör med alla belöningar för och hyllningar av terrorism och uppmaningar till terrordåd, tydligt tar avstånd från antisemitism, visar prov på att den styr i enlighet med demokratiska principer och mänskliga rättigheter och visar en vilja att leva i en fredlig relation med Israel.

I det senaste biståndsbudgetbetänkandet var vi det enda parti som ville se sådana krav. Övriga partier svarade endast med att de inte delade vår bild av problemen. På senare tid har antligen fler partier vaknat i frågan och börjat höja rösten om att villkora biståndet till den palestinska myndigheten. Någon motion från dessa partier som de också kan ställa sig bakom har vi dock ännu inte sett, och någon vilja att stödja vår motion och reservation och skicka en tydlig signal och ett tillkännagivande till regeringen i detta betänkande har inte heller funnits.

Ett litet framsteg är i alla fall att Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har skrivit en egen motivreservation. Detta är bättre än inget, och det inger hopp om att en svängning i frågan är på väg att ske. Eftersom sakfrågan är viktigare för oss än avsändaren vad gäller att stödja förslag från andra partier tänker vi i dagens omröstning i första hand rösta på vår egen reservation, nr 8, men i andra hand rösta på motivreservationen från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna. Vi kan bara beklaga Centerns ointresse för att ställa krav på den palestinska myndigheten och villkora biståndet. Annars hade vi kunnat nå en majoritet i denna fråga.

Jag har redan överskridit min talartid, så jag ska bara kort avsluta genom att säga att jag tycker att det är oerhört dåligt av Sveriges regering att inte fullfölja det riksdagsbeslut som tidigare tagits om att erkänna den saharisk-arabiska republiken Västsahara.

Som ett av skälen till att inte erkänna republiken hänvisade regeringen till FN-processen. Problemet är nu bara att Marocko har sparkat ut nästan alla FN-arbetare från området och att FN-processen har stannat av.

Det är också ganska märkligt att samtidigt som regeringen valde att inte erkänna gjorde man ett avtal med Marocko för att få en lösning för de marockanska gatubarnen. Avtalet innebär att det är Sverige som ska betala uppehållet för dessa personer i Marocko, men Marocko uppfyller inte sin del av avtalet.

Jag hoppas nu verkligen att regeringen kan tänka om, se att den har gjort ett misstag och inse att det omoraliska i att använda folket i Väst-sahara som bytesobjekt i förhandlingar med Marocko.

I detta anförande instämde Björn Söder (SD).

Anf. 3 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Utrikesutskottets betänkande om Mellanöstern och Nordafrika är baserat på de motioner som har väckts i kammaren. Det är med andra ord inte en heltäckande genomgång av hela Mellanöstern, utan mycket baseras på just motionerna och deras yrkanden. Det är ingen tvekan om att utvecklingen i Mellanöstern är ett hot mot allas vår fred och säkerhet. Det berör oss alla på väldigt många sätt.

I Tunisien, Egypten och Libyen väckte människors drömmar hopp om diktatorers fall. De föll, men fränsett i Tunisien upplever människorna på nytt förtryck och att det trampas på deras mänskliga rättigheter. Det är naturligtvis en utmaning för oss och EU att möta det och att fortsatt finnas med för att stötta de krafter som vill se en demokratisk utveckling och möjligheter till mänskliga rättigheter och frihet i sitt land.

Egyptens demokrati hade knappt börjat gro och knappt slagit rot när militären ånyo slog till. Under den tid som gått har vi sett dödsdomar delas ut i hundratal och hur yttrandefrihet, mötesfrihet och andra friheter återigen förtrycks. Det är ingen tvekan om, herr talman, att Centerpartiet precis som utrikesutskottet fördömer dödsstraff oavsett om de delas ut i Egypten, Iran eller andra länder.

Libyen har också berörts. Det är en källa till oro. Vi tog ansvar från denna kammare för att skydda. Responsibility to protect har använts en gång för att skydda befolkningen i Benghazi när den hotades av utrotning av regimen. Det vi inte har lyckats med, herr talman, är att gemensamt ta ansvar för att återuppbygga. Vi kan nu gemensamt arbeta för att det blir fallet när ett embryo till en regering finns i Libyen.

Syrien är källan till så oerhörda brott från många olika håll mot människor. Krigets offer räknas i miljoner och skördas dagligen. Halva befolkningen är på flykt. al-Asad är inte en del av en lösning. Det är alldeles klart. Också där har vi sett krigsbrott och kanske brott mot mänskligheten begås. Vi måste försöka bekämpa olika grupper på olika sätt både här hemma och där borta i Syrien och i omlandet.

Det är viktigt att vi finns med humanitärt. Sverige har under hela tiden agerat för att ge stöd humanitärt på plats och genom att öppna våra gränser för att ta emot dem som flyr. Det är en viktig del i det humanitära stödet. Men det är också viktigt att vi är med för att återuppbygga så att människor får chans att känna hopp och tilltro.

Som också sagts tidigare är det värdefullt att vi har ett tydligt stöd för och en tydlig ambition från svensk sida att medverka med bistånd och olika insatser. Det gäller också att medverka militärt i kampen mot Daish och de terrororganisationer som finns i både Syrien och Irak. Vi har samfällt ställt upp för att stötta.

Några av oss var också beredda att göra ytterligare insatser när det gällde svaret på Frankrikes begäran om stöd enligt artikel 42:7. Det är ingen tvekan om att vi är beredda att ta fajten med Daish på alla fronter.

Det är bra att vi är en del av den koalition som leds av USA där vi ingår i kärnan av 20 stater.

Daish är utan tvekan en mördarorganisation. Det är en av de värsta som vi har sett i modern tid, kanske den värsta, skulle jag vilja säga. Den är per definition en folkmordsmaskin. Alla som inte tycker som de är de beredda att utrota. Det må vara människor, etniska grupper, religiösa grupper, platser eller historia – allt är de beredda att slå sönder. Det har talats om kristna, shiamuslimer och yazidier. Vi kan göra och kommer säkert att få göra listan lång, tyvärr, herr talman.

Det som är viktigt är att vi med vår närvaro, precis som FN och den särskilda kommission som har till uppgift att dokumentera och samla bevis, inte tappar bort detta. Det som inte får hända är att straffrihet råder. Det som måste hända är att de ansvariga, de skyldiga och de som har deltagit i dessa övergrepp, brott mot mänskligheten, krigsbrott och folkmord ställs till svars.

De kan ställas till svars här hemma där vi nu sedan 2014 har rekvisit angivna för folkmord som ett brott. De kan som vi ser det, något som utskottet också pekar på, ställas till svars genom en hänvisning från säkerhetsrådet till ICC eller till en särskild tribunal som måste ha uppdraget att genomlys hela komplexet Syrien-Irak och de övergrepp mot mänskligheten som där har pågått.

Det är ingen tvekan om vår vilja att föra frågorna från krigets Syrien till domstol. Vi ser att det är domstolen som ska tala, domstolen som ska pröva och domstolen som ska döma. Vi från Centerpartiets sida säger: Ja, det har varit folkmord, brott mot mänskligheten och krigsbrott. Men det är inte upp till riksdag eller regering att döma, utan det lämnar vi till domstolar att göra. Vi ska se till att vi samlar bevis och att vi inte låter straffrihet råda.

Vår hållning är här liktydig med den hållning vi har haft i andra frågor när vi har diskuterat just brott mot mänskligheten och folkmord. Från vår sida vänder vi inte kappan efter vinden beroende på om vi sitter i regering eller i opposition.

Herr talman! Låt oss inte tro att det som hänt bara hände 2014 och 2015. Det pågår nu. I helgen kunde vi höra om att nya massgravar hittats. Det är klart att vi måste ha ögonen öppna och döma alla och inte bara vissa. Straffrihet får inte råda.

Herr talman! Jag ser att talartiden går snabbt. Frågan om Israel och Palestina har tagits upp. Det råder ingen tvekan från vår sida när det gäller 1967 års gränser. Östra Jerusalem är också en del av ockuperat område. Det är någonting som vi står upp för. Vi har stått upp för och tyckt att Sverige ska erkänna Palestina som stat. Vi har varit kritiska mot regeringens när och hur.

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår reservation, nr 9. I den är det tydligt att vi anser att det är viktigt att vi ställer krav på den palestinska myndigheten. Vi gjorde det när vi i utskottet var närvarande och förde diskussioner om såväl kvinnors möjligheter som hbtq, mänskliga rättigheter och vikten av att man försöker göra det bästa av det man själv har ansvaret för. Vi ska vara tydliga och ställa krav, precis som vi ska vara tydliga gentemot Israel.

Men vi måste också se till att vi får igång fredsförhandlingar. Just nu blockeras de. Det är helt centralt att vi får igång fredsförhandlingar, och där har regeringen ett ansvar för att försöka agera. Det är inte en kravlös hållning vi har från Centerpartiets sida, vare sig här eller där. Det är tydlighet som ska gälla, och vi är beredda att medverka till detta, herr talman.

Jag yrkar bifall till vår reservation 9 och avslag på de reservationer som vi inte står bakom.

Anf. 4 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Daish är en folkmordsmaskin, sa Kerstin Lundgren. Varför då inte skicka ett tillkännagivande till regeringen så att regeringen kan vara tydlig med att man erkänner det som pågår som ett folkmord?

Kerstin Lundgren vill hänvisa till ICC, Internationella brottsmålsdomstolen. Men det ena behöver inte utesluta det andra. Det vi gör i dag sänder en tydlig signal till de drabbade människorna, och det är oerhört viktigt för dem. Jag ser inte att det är något fel.

Vi gör många uttalanden i utskottet när det begås brott mot folkrätten och mot mänskliga rättigheter, och vi skickar tillkännagivanden till regeringen. Varför då inte göra det också i denna fråga? Det ser oerhört illa ut att vi inte har ett enigt utskott i frågan.

Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Från Centerpartiets sida har vi den hållning som vi allihop var överens om i utskottet för en tid sedan, nämligen att riksdagen inte ska göra folkrättsuttalanden av den här sorten. Vår hållning är att detta är frågor som ska debatteras och diskuteras. Det är därför vi tar upp det här. Det är också därför vi tar debatten när vi talar om folkmord på kaldéer, armenier med flera 1915.

Men vi anser inte att riksdagen ska döma. Det ska domstolar göra. Vi ska se till att stifta lagar som blir tydliga. Det är också därför denna riksdag, jag själv och Centerpartiet aktivt har bidragit till att få folkmord som ett rekvisit i svensk lagstiftning. Det är viktigt, för då kan de som åker och deltar i folkmord, brott mot mänskligheten och annat dömas i svensk domstol. Riksdagen ska inte uttala sig i dessa frågor. Vi ska överlämna till domstolar att pröva.

Anf. 6 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Om vi inte ska uttala oss i så här allvarliga frågor undrar jag vad Kerstin Lundgren egentligen vill med utrikesutskottet.

Jag kommer ihåg det tidigare betänkandet om Irak och Anfalkampanjen. Det var inte med mindre än att utskottet konstaterade att det var ett folkmord som pågick som vi enades i denna fråga.

Jag vill fråga vidare om biståndet till den palestinska myndigheten. På senare tid har det inkommit rapporter från Amnesty om att den palestinska myndigheten använder sig av tortyr i fängelser mot frihetsberövade medborgare. Det enda brott dessa människor har begått är att kritisera den egna regimen. Samtidigt belönar myndigheten dem som har begått terrordåd i Israel. Kvinnor utsätts för våld och hedersmord. Myndigheten har varit med och uppviglat till de knivdåd som har skett på senare tid.

Tycker verkligen Kerstin Lundgren att det är rimligt att bistånd fortsätter att betalas ut utan att man kräver att dessa övergrepp och brister upphör?

Jag har läst Kerstin Lundgrens reservation, där hon tycker att det ska ställas vissa krav. Varför kan hon då ändå inte stå med på Alliansens gemensamma motivreservation, där man talar om att reformera biståndet för att just kunna ställa fler krav? Jag förstår inte riktigt vad det är som gör att Centerpartiet inte är berett att fälla regeringen här så att vi kan ställa fler krav på den palestinska myndigheten.

Den politik regeringen driver just nu innebär att man säger sig vilja ställa krav, men ingenting händer. Betalningarna bara fortsätter, och kritiken från vår regering mot den palestinska myndigheten är oerhört svag.

Om Kerstin Lundgren menar allvar med det som står i Centerpartiets reservation om att man ska ställa krav undrar jag varför vi inte kan ställa oss bakom en gemensam reservation. Helst hade jag velat att vi kunde göra ett tillkännagivande med vår motion som grund. Men ni hade åtminstone kunnat ställa er bakom motivreservationen.

Anf. 7 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! När det gäller folkmord och varför vi i utskottet valde att ha en gemensam hållning efter händelsen i Halabja berodde det på att det fanns det ett domstolsutslag i det fallet. Det var utgångspunkten för vår erkännandemarkering.

Herr talman! Vi i Centerpartiet vill inte se politiska domstolar. Vi anser inte att det är vi som ska döma. Det är viktigt att vi stiftar lagar som säkerställer att fria och självständiga domstolar kan göra en prövning. Centerpartiet är entydigt tydligt med att straffrihet inte får råda. Straffrihet för brott mot mänskligheten, krigsbrott eller folkmord får vi inte acceptera.

Därför är det viktigt att vi ställer krav – vilket vi gör – på att hela den komplexa situationen i Syrien och Irak med Daish och dess härjningar, men även andra, blir föremål för prövning i särskild ordning i ICC eller i en särskild tribunal om säkerhetsrådet kommer överens om det. Men vi ska också vara tydliga med att dessa frågor måste prövas i Sverige när personer härifrån har deltagit i sådana övergrepp.

När det gäller den palestinska myndigheten anser vi tveklöst att man ska ställa krav. Vi har inte ställt oss bakom den biståndsstrategi som regeringen har lagt fram. Vi är beredda att diskutera den, men vi gör det inte i en motivreservation eller i ett allmänt tillkännagivande. I så fall vill vi vara tydliga med vad vi menar och inte bara skicka en allmän hälsning till regeringen, vilket en motivreservation skulle innebära.

Anf. 8 HANS LINDE (V):

Herr talman! Det är svårt att inte känna sorg och ilska när man ska försöka beskriva utvecklingen i Nordafrika och Mellanöstern. I Syrien ser vi vår tids värsta humanitära och mänskliga katastrof. Libyen och Jemen är länder som befinner sig i våldsamt kaos. I Bahrain och Egypten har auktoritära regimer tystat alltför många röster för demokrati och frihet.

Turkiet har slagit in på en tydlig auktoritär väg, och all form av opposition mot Erdoğan styre bemöts nu med våld, arresteringar och repression. I denna stund försöker det styrande AKP-partiet att hitta sätt att till och med fångsla parlamentariker från oppositionspartiet HDP.

I Västsaharas flyktingläger växer den tredje generationen flyktingar nu upp. Diktaturerna i Riyadh, Abu Dhabi och Teheran visar inga som helst tecken på eller vilja till att öppna upp för nödvändiga reformer.

Förutsättningarna för en tvåstatslösning, ett fritt Palestina och fred har effektivt slagits sönder av en alltmer hårdför israelisk regering.

Daishs våld och terror hotar miljoner kvinnor och män och flickor och pojkar runt om i Mellanöstern. Våldet och övergreppen mot Mellanösterns kristna minoriteter kan i dag inte beskrivas som något annat än ett folk-mord.

Det är lätt att känna hopplöshet inför utvecklingen i regionen, men runt om i Mellanöstern och Nordafrika fortsätter modiga män och kvinnor att kämpa för freden, demokratin, jämställdheten och social rättvisa.

I Tunisien har man lyckats försvara sina landvinningar, genomfört demokratiska val och antagit en konstitution som stärker kvinnors rättigheter. I Irak har tiotusentals människor demonstrerat helg efter helg med krav på reformer och krav på en sekulär regering som är beredd att vara en regering för hela Irak och hela Iraks befolkning. I Turkiet fortsätter vänsterpartiet HDP att trotsa Erdoğan's alltmer auktoritära styre.

Till och med inne i Syrien ser vi hur modiga kvinnor och män försöker lägga grunden för ett demokratiskt samhälle bortom Asads diktatur och bortom Daishs våld. I norra Syrien, i Rojava, har kurdiska styrkor och deras allierade med stor framgång lyckats att försvara sina byar och sina städer och slå tillbaka Daish.

Det är viktigt att understryka att Mellanösterns utveckling på inget sätt är ödesbestämd. Det är inte osynliga händer som tillsatt diktaturer. Och det är inte osynliga händer som underblåser krig och konflikter. Mellanösterns framtid avgörs av de vägval som regionens män och kvinnor står inför men också av hur vi i omvärlden och hur vi i Sverige väljer att förhålla oss till dem och deras länder.

Vår uppgift, Sveriges uppgift, är att vara en tydlig allierad och vän till de modiga kvinnor och män som dagligen fortsätter kampen för demokrati, för freden, för feminismen och för kvinnors och flickors rättigheter. Vi har alla möjligheter att vara en sådan tydlig vän och allierad.

Ska vi vara en kraft för fred och demokrati kan vi inte fortsätta att beväpna diktaturer som underblåser de väpnade konflikterna. Vi måste strypa tillförseln av vapen till Mellanöstern. Den 25 februari beslutade EU-parlamentet att uppmana EU och EU:s medlemsstater att införa ett vapenembargo mot Saudiarabien på grund av dess övergreppskantade krig i Jemen. Nederländerna har redan infört ett nationellt vapenembargo. Det är hög tid att Sverige gör detsamma.

De senaste fem åren har Sverige sålt vapen till diktaturer för 15 miljarder kronor, många av dem i Mellanöstern. Det är hög tid att vårt land inför ett tydligt förbud mot vapenexport till diktaturer och krigförande stater.

Mikael Damberg's exportoffensiv i Teheran, Dubai och Ankara får inte vara frikopplad från frågor om demokrati, fackliga rättigheter och jämställdhet. Vi behöver ställa tydliga krav på utländska investeringar och koppla ihop frågor om handel och mänskliga rättigheter. Och vi behöver kräva att alla produkter som kommer från illegala israeliska bosättningar tydligt märks i Sverige, på samma sätt som de redan är märkta i Storbritannien.

Sverige skulle kunna vara en mycket tydlig feministisk röst i Mellanöstern, en röst mot det våld som nu drabbar flickor, kvinnor och hbtq-personer. Men vi skulle också kunna se och synliggöra hur flickor, kvinnor och hbtq-personer inte bara är offer utan även organiserar sig och är aktörer för förändring men att de också i sitt arbete behöver vårt stöd.

Vi behöver erkänna Västsahara och skicka en tydlig signal av hopp till dem som lever i flyktingläger och under ockupation. När det kommer till frågan om Västsahara kommer min kollega Lotta Johnsson Fornarve att tala om detta senare i sitt inlägg.

Herr talman! Det var viktigt att EU-parlamentet den 4 februari slog fast att Daishs systematiska våld mot assyrier/syrianer, yazidier och andra kristna minoriteter är ett folkmord. Vänsterpartiet röstade för resolutionen. Nu är det viktigt att vi tar dessa ord och dessa ställningstaganden på allvar, att vi agerar för att förhindra detta folkmord och att vi agerar för att ge dem som flyr undan folkmordet en fristad.

För första gången på länge finns det nu samtidigt förhoppningar om att omvärlden ska kunna enas mot Daish och för fred. Ett fredsavtal för Syrien och ett enat världssamfund skulle tydligt försvaga Daish och minska dess möjligheter att fortsätta sin terror.

Sverige måste aktivt engagera sig i de pågående fredssamtalen och inte minst fortsätta sitt arbete för att garantera att kvinnor, minoritetsgrupper och företrädare för Rojava finns med vid förhandlingsbordet. Men vi måste också se att om Daish långsiktigt ska besegras behöver styrena i Damaskus och Bagdad i grunden förändras. Asad måste avgå, och Iraks regering måste genomföra grundläggande demokratiska reformer.

Herr talman! Jag är stolt över att tillhöra och företräda ett parti, Vänsterpartiet, som under det gångna året samlat in mer än 100 000 kronor till återuppbyggnaden av staden Kobane i Syrien. Men våra bössor kan självklart inte ersätta aktiva regeringar. Sverige och världssamfundet behöver nu gå in med både humanitärt stöd och bistånd till återuppbyggnad av de städer och de byar som härjats av Daish, så att kurder och andra grupper kan fokusera på att bekämpa terrororganisationen Daish.

Men de kurdiska styrkorna och deras allierade slåss inte bara mot Daish. De behöver också försvara sig mot Turkiets bombanfall. Vi ser i dag hur Turkiet spelar en tydligt negativ och destruktiv roll i regionen. Det turkiska flygvapnet beskuter just de grupper som dagligen bekämpar Daish. Och Daish hade inte överlevt utan möjligheterna att smugla olja, vapen och kombattanter genom Turkiet. Om detta måste Sverige tala klarspråk.

Herr talman! Ska vi vara en tydlig vän och allierad till de modiga män och kvinnor i Mellanöstern och Nordafrika som slåss för förändring måste vi också vara beredda att ge dem en fristad i vårt land och vår kontinent när de behöver det. Det går inte att ena dagen hålla högstämda tal om Daishs terror och nästa dag föreslå att de som flyr undan denna terror ska mötas av stängda gränser, flyktingpauser och interneringsläger. Man kan inte med trovärdighet tala om demokrati och fred i Mellanöstern för att sedan stödja att EU ska skicka mångmiljardbelopp till president Erdoğan för att han ska agera gränspolis åt EU.

Med detta, herr talman, vill jag avslutningsvis yrka bifall till reservationerna 2 och 13.

Anf. 9 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att läsa ett citat:

”Ett erkännande är oerhört viktigt för att få en upprättelse för armeniers, assyriers/syrianers, kaldéers, pontiers m.fl. situation och identitet samt för att skapa en förbättrad grund för en framtida dialog.”

Så skrev Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna 2010 när det var fråga om att erkänna folkmordet i Turkiet 1915.

Då fanns det dessutom vissa svårigheter, eftersom det rörde sig om en historisk händelse. Nu står vi inför en liknande situation när det gäller något som händer i dag. Vi har bildbevis. Det är människor som har rest ned. Lars Adaktusson från Kristdemokraterna, som var bidragande till den här resolutionen i Europaparlamentet, har nyligen själv visat bilder på situationen nere på Nineveslätten och sett ett område fullständigt utrensats och förstört.

År 2010 var Vänsterpartiet berett att erkänna folkmordet 1915. Nu, 2016, står vi här igen inför en liknande situation, och Vänsterpartiet är inte berett att erkänna det som händer som ett folkmord och skicka ett tillkännagivande till regeringen. Varför?

Anf. 10 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Tack, Julia Kronlid, för att du påminner oss i kammaren om att Vänsterpartiet var drivande 2010 bakom att denna kammare erkände folkmordet 1915 på armenier, assyrier/syrianer, kaldéer och pontiska greker! Jag måste säga att det är få saker jag är mer stolt över att ha bidragit till under mina år i Sveriges riksdag än just detta erkännande.

Vi gjorde detta erkännande för att ge upprättelse för folkmordet och deras ättlingar men också – det är kanske ännu viktigare – för att vi skulle lära av historien. Därför var det, när man skulle rösta i EU-parlamentet om resolutionen om folkmord i Mellanöstern, självklart för Vänsterpartiet att rösta ja till den. Vänsterpartiet har gjort sitt ställningstagande. EU-parlamentet har gjort sitt ställningstagande. Signalen är glasklar om var vi står någonstans.

Men vi har också lärt oss av historien att det inte räcker med bara ord. Det kräver också handling. Vi har i våra reservationer och i mitt anförande lagt fram en rad förslag om hur vi nu kan agera för att förhindra att folkmordet kan fortsätta och för att vi ska kunna ge en möjlighet för dem som flyr undan folkmordet att få en fristad i Sverige och i Europa.

Det är här som Julia Kronlid börjar få väldigt stora problem med sin retorik. Det är då som Julia Kronlid alltmer framstår som en pajas i denna debatt. Du håller högstämda tal om folkmord och terror och Daishs folkmord, men du företräder ett parti vars hela grundidé är att de som nu flyr undan folkmordet ska hindras från att fly.

Hela er idé, era viktigaste frågor de senaste åren, har varit att förhindra att människor ska kunna lämna Syrien. Ni vill att de som drabbas av våldet i bästa fall ska placeras i flyktingläger i grannländerna, i värsta fall finnas kvar inne i Syrien.

Julia Kronlid sätter sig på höga moraliska hästar, men det blir svårt när man är så djupt nedsmetad i brun gegga.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Innan jag ger ordet till Julia Kronlid vill jag erinra om att vi behåller en god ton, och vi ger inte varandra tillmälen i debatten.)

Prot. 2015/16:103
11 maj

*Mellanöstern
och Nordafrika*

Anf. 11 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Tack för den uppmaningen!

Hans Linde talar om att det var viktigt 2010 att göra det här erkännandet för en upprättelse för de drabbade. Varför är inte det viktigt i dag? Det är jättebra att Vänsterpartiet röstade för detta i Europaparlamentet, men det är väl ingenting som hindrar ett tillkännagivande till Sveriges regering.

I USA har man gjort ett erkännande. Företrädare för andra regeringar har också kunnat göra det. Varför kan inte Sverige skicka en uppmaning till Margot Wallström att också göra det? Vi har märkt inför debatten i dag att det här är oerhört viktigt för de drabbade personerna. Många grupper är väldigt besvikna över det beslut som kommer att fattas i riksdagen i dag.

Detsamma gäller den kritik som Hans Linde väcker mot mig. Men en viktig detalj som Hans Linde glömmer bort är att om den enda lösningen ska vara att inte hjälpa människor där, då hjälper vi ju IS att uppnå det de vill, nämligen att rensa de här områdena på folk och få det etniskt utrensat. Alla ska flytta därifrån. Jättebra – då har ju IS uppnått sitt mål, då.

Jag förstår att människor måste fly, men de allra flesta människor, oavsett vad vi har för politik här i dag, flyr till närområdet, vill vara i närområdet och behöver hjälp där. Många kristna skriker också efter hjälp i Syrien och i Irak för att kunna vara kvar nära sitt område och sitt kulturhistoriska arv. Det skriket på hjälp har inte Sveriges regering svarat på.

Det är inte heller så att vi sverigedemokrater inte kan tänka oss att hjälpa människor. Vi har också i vårt partiprogram att vi vill ta emot kvotflyktingar.

Anf. 12 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Signalen från Vänsterpartiet är glasklar, och jag har varit glasklar i mitt anförande: Det som pågår just nu i Mellanöstern är ett folkmord. Den signal vi har skickat från EU-parlamentet är glasklar: Vi ser att det som pågår är ett folkmord. Men det intressanta nu är hur vi ska agera för att förhindra detta folkmord och vad vi ska göra för att ge dem som flyr undan folkmordet en fristad.

Här saknar Julia Kronlid all form av politik och alla former av idéer, och därför blir detta bara ett spel för gallerierna. Julia Kronlid sätter sig på höga moraliska hästar och tar fram sin mest högstämda retorik. Men er konkreta politik, hela fundamentet för ert parti, går ju ut på att stänga gränser, att förhindra att människor kan fly och att de som nu drabbas av Daishs terror antingen ska tvingas vara kvar inne i Syrien eller tvingas ut i flyktingläger i grannländerna under mycket svåra förhållanden.

Jag tror att det i detta läge är viktigt att se att vi måste lära av historien. Vi minns i dag i Sverige många av dem som överlevde folkmordet 1915. De kunde överleva det folkmordet, eftersom de fick en fristad. Det fanns nämligen modiga missionärer, diplomater och andra som agerade för att rädda de människor som flydde undan folkmordet 1915.

Detta är en lärdom. Hade man 1915 agerat som Julia Kronlid vill agera i dag hade mycket färre kunnat räddas till livet.

Jag tror att det är viktigt att vi nu står upp och lär av historien och garanterar en fristad för dem som flyr undan terror.

Anf. 13 BIRGITTA OHLSSON (L):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 4 och 6.

Ingen lämnar sitt hem,
om inte hemmet är hajens käft.
Man springer bara mot gränsen,
om också hela staden springer.

Herr talman! Jag tror att vi behöver Warsan Shires ord i dessa tider. År 2015 blev ett enormt svårt år för människorna i Mellanöstern och Nordafrika. Dessvärre har 2016 fortsatt på precis samma sätt. En stark svensk röst behövs nu mer än någonsin i denna region.

Det gäller inte minst Israel och Palestina. Vi liberaler är för en tvåstatslösning och var faktiskt ett av de första partierna i Västeuropa som tog detta beslut. Vi anser att Israel måste upphöra med den expanderande bösättningspolitiken och i alla stunder vårda den demokrati som har gjort landet så unikt i regionen vad gäller pressfrihet, minoriteters rättigheter, jämställdhet, tolerans och öppenhet.

Vi tycker att det svenska erkännandet av Palestina kom för tidigt och var för krävligt. Korruptionen är utbredd, homosexuella och kvinnor utsätts för en fruktansvärd diskriminering och antisemitisk våldspropaganda flödar utan att ansvariga reagerar.

Ett erkännande av Palestina hade kunnat användas som en morot för att få myndigheterna att förbättra situationen för ett folk som inte fått rösta i fria val på nu över tio år. Den palestinska demokratiseringsprocessen har stagnerat.

Här tycker vi att regeringen slarvar med demokrati. Det är sorgligt, eftersom demokratin i världen faktiskt backar för tionde året i rad nu.

För oss är det självklart att stater som genomför demokratiska reformer och minskar korruption ska belönas för detta. Stater som fortsätter att begå våld på sina medborgares mänskliga rättigheter ska få känna av detta genom minskat bistånd. Därför tycker vi att det är viktigt med en stor och rejäl översyn över det svenska biståndet till den palestinska myndigheten.

Herr talman! Det blir sannerligen inte lätt för den som ska ståda Sveriges rykte i Mellanöstern efter den här mandatperioden. För några veckor sedan uppdagades ännu en sorglig rödgrön pinsamhet. Utrikesminister Margot Wallström, på beslut berett av ansvarig utbildningsminister Gustav Fridolin, valde att rösta för en Unescoresolution som förnekar judendomens och ifrågasätter kristendomens starka band till Tempelberget.

Unescos generaldirektör Irina Bokova varnade för och kritiserade det här beslutet för att det var både historierevisionistiskt och också skulle kunna skapa problem för en fortsatt fredsprocess i Mellanöstern. Ändå var Sverige ett av få EU-länder som röstade för detta skamliga förslag som kommer att förvärpa ett redan mycket spänt läge i Jerusalem.

Herr talman! De islamistiska terroristerna i Daish, al-Shabab och Boko Haram begår vidriga brott. Världen över står både civilbefolkningen och dess ledare handfallna inför denna asymmetriska krigföring. Barnfamiljer mördades under påskfirande i en park i pakistanska Lahore i en självmordsattack. Bara dagar tidigare mördades unga irakiska pojkar som spelade fotboll i en förstad till Bagdad.

Det blev också 2015 väldigt tydligt att den islamistiska terrorismen också ser Europa som ett slagfält. Paris fick flera gånger känna skräcken som följer den fruktansvärda terrorn. Och kom ihåg det, alla: Varje attentat är ett frontalangrepp på demokratin och det öppna samhället.

Daish blir också en alltmer global rörelse som sträcker ut sina ondskefulla tentakler och tar chansen att växa i sönderfallna byar i Filippinerna, i Libyen och Somalia. Därför måste världssamfundet i varje konflikt som vi ingriper i vara berett att stanna länge. Jag talar om år, kanske till och med decennier. Det är en lärdom från kriget i Irak och när Muammar Gaddafi avsattes som ledare i Libyen. Världen har ett ansvar att ingripa när en regim förklarar krig mot sin befolkning, men den fria världen måste också vara noggrann med att bygga upp ett starkt och inkluderande styre.

Så länge Daish fortsätter att härja i Mellanöstern kommer syriska och irakiska småflickor att giftas bort, gång efter gång. De kommer att säljas för en tusenlapp som sexslavar, och de kommer att våldtas. Jag tycker att det är bra att vi har en regering som kallar sig feministisk och som har ambitioner att ha en feministisk utrikespolitik. Det tycker jag som liberal är viktigt. Kvinnor drabbas allra hårdast av de konflikter som sker, och kvinnors rättigheter ryker först när kriget bryter ut.

Enligt UN Women gifter sig 51 procent av de syriska flyktingflickorna innan de fyllt 18 år – 51 procent. Före kriget var andelen 13–17 procent. Om det är någon del av världen som desperat behöver en liberal, feministisk utrikespolitik är det där Daish nu verkar i Mellanöstern, där modiga kurdiska peshmergasoldater, både kvinnor och män, försvarar irakiska och syriska civila.

Sverige stöder i dag kurderna i norra Irak med utbildningsinsatser. Det är bra, men vi liberaler vill också att de ska få tillgång till svenska vapen. Det krävs för att terrorismen ska kunna bekämpas på allvar.

Herr talman! Liberal utrikespolitik är feministisk och aktivistisk men aldrig pacifistisk. Ibland måste friheten försvaras med vapen i hand.

För knappt en vecka sedan kunde tonerna av Bach och Prokofjev höras från en amfiteater i den antika ökenstaden Palmyra. Det var de ryskstödda syriska regeringsstyrkorna som hade återtagit den syriska världsarvsplatsen. Under ett stort säkerhetspådrag flögs en av Rysslands mest framstående orkestrar in för att leverera ett budskap. Putin ville låta påskina att det är Ryssland som är den västerländska civilisationens främsta försvarare.

Men den som gör sig skyldig till krigsbrott kan aldrig trovärdigt försvara civilisationen mot barbari. Vänner som Putin till diktatorn Bashar al-Asad är inga vänner av civilisationen på något sätt eller mänsklighetens försvarare.

Den som har följt rapporteringen om anfallen med oljefatsbomber inser att Asad inte skyr några medel i kriget mot sin egen befolkning. Han har en säkerhetstjänst som har dödat hundratals barn. En tvååring blev ihjälskjutet för att undvika att barnet skulle växa upp till att bli en demonstrant.

Men Daish är inte ensamt om att ha gjort Syrien till helvetet på jorden. Om inte Asad och hans medbrottslingar ställs inför rätta kommer det att bli svårt för Syrien, även med mycket lång tid, att bli en fungerande region.

Herr talman! För oss liberaler är det givet att minoriteterna på Nineveslätten själva ska kunna bestämma sitt öde. Det gäller inte bara kurderna i Kurdistan, KRG, utan också i ett framtida Syrien och Irak måste assyrier, precis som kurderna, ha möjlighet att bygga upp sina samhällen. Ett regionalt styre för minoritetsfolken på Nineveslätten aviserades av Iraks regering redan 2014 men har på grund av Daishs invasion inte kunnat verkställas. Därför är det viktigt att Sverige driver på att detta faktiskt också blir verklighet när freden kommer.

Herr talman! Minns att vi talar om ett minoritetsfolk som under århundranden har blivit förföljt. Det handlar om människor som i generationer har tvingats byta religion och drivits från sina marker. Det måste få ett slut.

Nu utsätts assyrier, yazidier och andra minoriteter i Mellanöstern åter för ett folkmord. Daish har tvingat hundratusentals på flykt från Nineveslätten i Irak. Deras utplånande av Sankt Elias-klostret i Irak och Beltemplet i syriska Palmyra är en kränkning av hela vår civilisation.

Historien upprepar sig. År 1910 var 14 procent av Mellanösterns befolkning kristen. I dag är andelen 4 procent. 90 procent av assyrierna förintades under seyfo. Nu är det 80 procent av assyrierna som under ett decennium har drivits från Irak och Syrien. Därför har den svenska regeringen ett ansvar för att också erkänna den etniska och religiösa utrensningen. Det är ett folkmord på kristna, armenier, mandéer, yazidier och andra minoriteter. Det finns inget annat sätt att beskriva det som sker just nu.

Herr talman!

Ingen lämnar sitt hem förrän ett hem har blivit en svettig
röst i ditt öra
som säger: Ge dig av!
Spring från mig nu,
för jag vet inte vad jag har blivit.
Men jag vet att jag var som helst
är säker där mer än jag är här.

Anf. 14 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! Mellanöstern och Nordafrika är våra grannar. Det är en region vars öde engagerar och berör. Antalet yrkanden som behandlas i detta betänkande och antalet ledamöter som har anmält sig till debatten visar på det stora engagemang som finns i kammaren. Det är ett engagemang för att få slut på terror, krig, förföljelse och lidande. Det är ett engagemang för att stötta de krafter som kämpar för demokrati, utveckling och en ljusare framtid.

Detta är en region som under den arabiska våren gav oss hopp. Vi ville så gärna. Men historien borde ha lärt oss att övergången från diktatur till demokrati är skör. Den måste vårdas för att kunna växa sig stark. Det hopp som skulle ha blivit en frihetens oas i diktaturens öken är dessvärre näst intill borta.

Upproret mot en hårdför regim i Syrien skedde för nästan exakt fem år sedan. Precis som i många andra länder i regionen krossades de fredliga demonstrationerna med brutalt våld. Det är ett våld som eskalerade, urartade och kom att bli den värsta humanitära katastrofen i modern tid. Omvärlden lyckades inte släcka när gnistorna syntes. Nu är det storbrand.

Det uppskattas att inbördeskriget i Syrien krävt 400 000 människoliv. 12 ½ miljon syrier befinner sig just nu på flykt, och 13 ½ miljon är i desperat behov av humanitärt stöd i landet.

Under den senaste tiden har vi sett flyganfall mot flyktingläger, och i Aleppo dog under loppet av en vecka 200 personer. En av dem som miste livet var stadens siste barnläkare, Mohammed Wassim Maaz. Han dog i den senaste av en lång rad avskräckande våldsattacker som Assadregimen avsiktligt riktat mot sjukhus. Detta är i helt i strid med internationell rätt. Att FN:s säkerhetsråd nu har röstat igenom en resolution som har till syfte att stoppa attacker mot sjukvårdsinrättningar är positivt. Måtte den bara respekteras. Men dessa vidriga attacker måste också få konsekvenser för de regimer som ligger bakom. Krigets lagar måste gälla alla – Assad, Putin med flera.

Herr talman! Den islamiska terroristorganisationen Daish, Islamiska staten, har utnyttjat den politiska instabiliteten i regionen och har lyckats erövra omfattande landområden i Irak och Syrien med målet att etablera ett kalifat. IS mördar för att injaga skräck, men de mördar också medvetet med syftet att helt eller delvis förgöra specifika grupper. Detta är också definitionen av folkmord.

Vi kristdemokrater anser inte att Sveriges regering ska vara tyst när kristna, yazidier och andra etnoreligiösa minoriteter systematiskt skiljs ut på grundval av vilka de är. Folkgrupper riskerar nu att helt utplånas från regionen. Då duger det inte att vi inte vågar använda alla till buds stående medel för att få ett slut på mordandet. Kristdemokraterna vill därför se en internationellt övervakad och kontrollerad skyddszon i norra Irak så att kristna och andra minoriteter kan återvända hem. Vi vill se ett Sverige som vågar erkänna det pågående folkmordet och verka för ett folkrättsligt bindande beslut i FN:s säkerhetsråd så att förövare kan ställas inför rätta i den internationella brottmålsdomstolen. Allt annat vore ett historiskt svek.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 5 om skydd för minoriteter och reservation 6 om erkännande av folkmord i Irak och Syrien.

Med hjälp av den internationella koalitionen och kurdiska styrkor har IS delvis trängts tillbaka. Det är bra att vi bistår med en utbildningsinsats från svensk sida, men vi måste kunna göra mer. Frankrike efterfrågade JAS Gripen, och vi beklagar att Sveriges regering inte kunde svara mot den önskan.

Men IS finns också etablerat på en annan kontinent i dag. I kaoset som uppstod efter Gaddafi har Islamiska staten skapat en bastion i den herrelösa oljestaten Libyen. Islamiska staten lockar nu rekryter från Niger, Nigeria, Tchad, Senegal med flera länder till Libyen för att skapa ett nytt kalifat. Också europeiska jihadister reser i allt större utsträckning till Libyen än tidigare. Det är en utveckling som är djupt oroande. Konsekvenserna av IS närvaro i landet är tydliga. De har genomfört en rad större attentat, bland annat ett sprängdåd på ett lyxhotell i Tripoli, ägt av Malta, och halshuggit 21 koptiska gästarbetare.

IS har byggt sin nya bas i Europas absoluta närområde bara 35 mil från Malta och 70 mil från Italien. Europa visade handlingskraft när Gaddafi skulle störtas, men därefter tycktes kraften ta slut och vi lämnade libyerna åt deras öde. Sönderfallet av Libyen visar vad som händer när det inte finns någon långsiktig färdplan. Intresset att stanna kvar och stötta i en uppbyggnadsprocess fanns inte, och i dag ser vi konsekvenserna. Det är viktigt att EU nu har återupptagit sitt engagemang. Stödet till terrorbekämpning och demokratisk utveckling är helt avgörande.

Herr talman! Alltför ofta används Israels existens som en förklaring till krig och konflikter i Mellanöstern. Bara Israel sluter fred med Palestina får hela Mellanöstern fred. Det är en felaktighet och ett fokus som inte bidrar till konstruktiva lösningar i regionen. Självklart ska Israel kritiseras för fel, men proportionerna i skuldbeläggandet är skeva. Att terrororganisationen Hamas inte lika ofta är föremål för kritik säger en hel del.

Det är enkelt att inom FN få gehör för resolutioner som kritiserar just Israel. En majoritet av de antagna texterna i rådet för mänskliga rättigheter gör just detta. I en resolution som Unesco nyligen antog förminsas och osynliggörs judars och kristnas band till heliga platser. Den röstade Sverige för.

Genom ett erkännande av Palestina sa sig Sverige vara berett att spela en mer aktiv roll i fredsbyggandet, men i stället kom vi att förvisas till en plats på läktaren. Med erkännandet följde en ny strategi och mer pengar till Palestina. Behoven är stora. Sverige måste därmed kunna vara både kravställande och drivande i utvecklingen.

Men vi ser hur Palestina fortsätter i en oroande riktning. Uppvigling till våld och hatpropaganda har blivit en del av vardagen. Vi anser därför att politiken gentemot och biståndet till den palestinska myndigheten behöver göras om för att Sverige på riktigt ska kunna göra skillnad. Sverige måste ställa krav på att den palestinska myndigheten bättre uppfyller demokratiska principer, bekämpar korruption och respekterar mänskliga rättigheter. Med reformer och krav på Palestina kan situationen för människor i regionen förbättras.

Herr talman! Jag yrkar bifall till motivreservation 11 som handlar om just detta.

Avslutningsvis: Vi är många som har våra hjärtan i Mellanöstern, som har bott i regionen, som har släktingar där. Banden mellan våra regioner är starka.

Att vi som riksdagsledamöter lägger motioner är ett viktigt verktyg, men vårt ansvar stannar inte här. Ansvaret för svensk utrikespolitik ligger på regeringen, och vi i den här kammaren måste ta vårt ansvar och sätta press på att vårt land också agerar med kraft. Vi får inte vika ned oss och låta diktatorer och terrorister segra.

Anf. 15 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag vill verkligen säga att jag har stor respekt för Kristdemokraternas och Sofia Damms engagemang för assyrier, syrianer, kaldéer, yazidier och andra kristna minoriteter runt om i Mellanöstern. Jag välkomnar att man drev på för en resolution i EU-parlamentet, och jag är glad att vår EU-parlamentariker Malin Björk röstade för den resolutionen.

Men jag blir också ganska konfunderad av hur Kristdemokraterna får ihop sin politik. Man säger att det är ett folkmord som pågår i Mellanöstern och att det är viktigt att vi agerar. Men sedan drar man slutsatsen att därför ska vi stänga gränserna för just dem som flyr undan folkmordet. De assyrier, syrianer, kaldéer, yazidier och andra som lyckas ta sig bort från Daishs våld, terror och folkmordspolitik ska alltså möta en stängd gräns.

Jag ser att Kristdemokraterna har ställt sig bakom avtalet mellan EU och Turkiet, som bland annat innebär att vi nu ser att Turkiet stänger sina gränser till Syrien och tvingar flyktingar att återvända och att flyktingar som lyckas ta sig in i Turkiet placeras i interneringsläger.

Ni har ställt er bakom de åtstramningar som den här regeringen har lanserat och som kommer att innebära att vi skärper asylrätten i EU ned till EU:s miniminivå. Det kommer att innebära att den yazidiska kvinnan som har lyckats ta sig till Sverige men förlorat sina barn på vägen inte kan återförenas med sin familj. Hur kan det vara kristdemokratisk politik?

Jag noterar att Kristdemokraterna inte ens är nöjda med det. Ni vill ta ytterligare steg. Ebba Busch Thor har lanserat idén att de flyktingar som trots alla dessa hinder kommer till Sverige ska placeras i interneringsläger vid gränsen.

Sofia Damm! Hur går det här ihop? Varför ska vi stänga gränserna för dem som flyr undan Daishs terror och folkmord?

Anf. 16 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Tack, Hans Linde! Det är positivt att er representant i Europaparlamentet, Malin Björk, stödde resolutionen. Det visste jag faktiskt inte. Däremot undrar jag vad Malin Björk gjorde för att övertyga sina kollegor, då jag har förstått att vänstergruppen var den enda grupp i Europaparlamentet som valde att gå emot och rösta nej till resolutionen.

Sverige har tagit ett stort ansvar i flyktingmottagandet, och Sverige ska fortsätta att ta ett stort ansvar. Men fler länder måste hjälpa till.

Vi vill se ordning och reda i mottagandet, vi vill veta vem som kommer in i vårt land när EU:s yttre gränser står öppna och vi vill ha ett mottagande som vi klarar av att hantera. Därför har Kristdemokraterna gått med på vissa förändringar i asylpolitiken.

Anf. 17 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag ska erkänna att både jag och Malin Björk är djupt besvikna över hur vänstergruppen i EU-parlamentet har agerat. GUE/NGL och majoriteten av medlemmarna röstade nej till resolutionen. Men det är också viktigt att markera att vi valde att gå emot gruppen på den punkten och rösta för den resolution som låg på bordet. Så viktig tycker vi att denna fråga är.

Men jag får det inte att gå ihop. Sofia Damm säger att det måste vara ordning och reda. Vi har hört de orden förut. Men vad innebär i slutändan det som Sofia Damm säger? Det innebär att den yazidiska familjen som lyckats ta sig ut ur Irak, som har lämnat helvetet bakom sig, möter en stängd gräns. Det innebär att den assyriska mannen som med stora vedermodor lyckats ta sig över Medelhavet till EU inte kan återförenas med sin familj. Det innebär att den kaldéiska pojken som förlorat sin familj på vägen placeras i ett turkiskt interneringsläger, hårt kritiserat av Amnesty.

Det är det som är konsekvensen av orden om ordning och reda och delat ansvar. Det är så verkligheten ser ut.

Frågan är ju: Den yazidier, den assyrier, den syrian, den kaldé som just nu står vid Syriens gräns mot Turkiet och vill ta sig till en fristad, vill lämna våldet och terrorn och folkmordet bakom sig – på vilket sätt blir hen hjälpt av att riksdagen i dag bifaller Kristdemokraternas reservation?

Anf. 18 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Det är intressant att Hans Linde säger att Europaparlamentet är rätt nivå för att erkänna ett folkmord men inte säger att Sveriges regering ska erkänna att det är ett folkmord.

Sveriges regering vill sitta i säkerhetsrådet till nästan vilket pris som helst. Det är säkerhetsrådet, FN:s säkerhetsråd, som har möjligheten att hänskjuta ärendet till Internationella brottsmålsdomstolen. Bara så kan rättvisa skipas, för Irak visar inga tecken på att ansluta sig till ICC.

Ja, verkligheten ser så ut att om inte vi gör någonting tvingas etnoreligiösa minoriteter fly för sina liv. Vi vill se till att det inte sker. Dessa människor vill inte tvingas fly. Varför kan vi inte ställa upp för dem? Varför kan vi inte erbjuda en tryggad zon, och varför vågar vi inte säga som det är – att det pågår ett folkmord och att det kräver vårt agerande?

Anf. 19 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Det var en gång en kung som bad fyra personer att beskriva för honom hur en elefant ser ut. De hade förbundna ögon.

Den första personen kände på elefantens ben och sa att elefanten var som en pelare.

Den andra personen kände på elefantens svans och sa att elefanten såg ut som ett rep.

Den tredje personen kände på snabeln och sa att elefanten var som en trädgren.

Den fjärde personen kände på elefantens mage och sa att elefanten såg ut som en massiv vägg.

De hade alla fel samtidigt som de alla hade rätt, vilket förstås är hela poängen.

I det här utskottsbetänkandet tycker jag att utrikesutskottet har gjort ett ärligt försök att ge en helhetsbild utan skyggglappar eller ögonbindlar. Vi gör vårt yttersta för att se verkligheten som den är, och därefter formar vi vår politik efter bästa förmåga. För oss är målet alltid människan, hennes frihet och rätt – oavsett ursprung, religion, funktionshinder, kön, könsidentitet, ålder, sexuell läggning eller annan diskrimineringsgrund.

Herr talman! Det är ett omfattande betänkande vi behandlar här i dag. Mellanöstern och Nordafrika omfattar omkring 381 miljoner människor. Jag tänker göra ett par korta nedslag för att visa på den politik som Sverige genomgående för – med demokrati, fred, mänskliga rättigheter och jämställdhet i grunden.

I mars 2011 inleddes fredliga demonstrationer för demokrati och ökad frihet i Syrien. Asadregimen försökte kväsa demonstrationerna med våld, och då blev följden att upproret gradvis militariserades.

Syrien och Irak är i dag världens största humanitära katastrofområde med hundratusentals döda och tiotals miljoner människor i behov av humanitärt stöd.

Konflikterna i Syrien och Irak är en mänsklig katastrof. Asadregimens och Daishs brutalitet drabbar urskillningslöst civilbefolkningen. Ingen undkommer, vare sig sunniter, shiiter, kurder, kristna minoriteter, yazidier eller andra grupper. Övergrepp begås även av andra grupperingar. Utan tvivel begås mycket allvarliga internationella brott i Syrien och Irak.

De allra flesta av oss här inne har hört talas om eller sett de videor eller berättelser som spridits från Daish. De är grymma, och deras handlingar är fruktansvärda.

Jag tänker på de kristna som blev dränkta i en bur med undervattenskameror. De blev mördade enbart för att de var kristna.

Jag tänker på de två unga homosexuella killar som blev kastade från ett höghus i Raqqa. De blev mördade enbart för att de var homosexuella.

Jag tänker på de yazidier som i augusti 2014 i hundratals dödades i staden Kocho och de tiotusentals yazidier som var fångade på berget Sinjar utan tillgång till vatten, mat eller sjukvård – detta enbart för att de var yazidier. Här vet vi att Daish åtminstone har gjort sig skyldiga till försök till folkmord, för utan koalitionen insats skulle dessa människor ha slaktats.

Samstämmiga rapporter talar om grova, systematiska och omfattande övergrepp mot de mänskliga rättigheterna och mot internationell humanitär rätt. Straffrihet är inget alternativ. Förövare måste ställas till svars, och brottsoffer måste få upprättelse.

Vad gör då Sverige och utrikesutskottet? Enligt folkrätten är det mycket svårt att bevisa att det är ett folkmord som pågår. Däri ligger också en gemensam uppmaning om att försöka förbättra FN-stadgan. Men detta ska inte göra skillnad när det gäller hur vi agerar och vad vi gör för att förhindra detta. Sveriges stöd är både militärt och humanitärt.

Vi fördömer Asadregimens och terrorgrupperna Daishs och Nusrafrontens attacker, övergrepp och våld mot civilbefolkningen, och vi välkomnar att EU uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till Internationella brottmålsdomstolen i de delar som faller under ICC:s jurisdiktion. Vi uppmanar också Irak att ansluta sig till ICC.

Sverige genomför en militär utbildningsinsats i norra Irak. Vi var ett av de första EU-länderna att svara på Frankrikes begäran om stöd. Vi har en insats i Mali som har frigjort fransk militär, som nu sätts in i kampen mot Daish i Syrien och Irak. Frankrike har tackat Sverige för den insatsen. Vi bidrar också konkret.

Enligt Utrikesdepartementet har Sverige sedan 2011 bidragit med ca 2,2 miljarder kronor i humanitärt bistånd till Syrienkrisen, varav ca 577 miljoner kronor under 2015. EU och dess medlemsstater har gemensamt bidragit med ca 4 miljarder euro i humanitärt bistånd sedan 2011. Vi utgår från att inget av biståndet finansierar vare sig Daish, Asad eller andra terrorgrupper.

Nu, med en bräcklig vapenvila och en skör process, vill jag påminna om Mahatma Gandhis ord: Det finns ingen väg till fred – fred är vägen. En varaktig fred måste innebära kvinnors, minoriteters och civilsamhällets representanters delaktighet i processen och att den gamla regimen på sikt försvinner.

Herr talman! Jag väljer att fortsätta i det område som i Sverige är välkänt, Israel och Palestina. I höstas besökte utrikesutskottet de två länderna. Det var en väldigt bra resa där vi fick möjlighet att se både hopp och förtvivlan. Saeb Erekat, som är PLO:s chefsförhandlare, var bestört över de ensamvargar eller knivterrorister, som de också kallas, vilka attackerar israeler såväl inne i Israel som på ockuperad mark. Hans slutsats var: Vi måste se till att den palestinska ungdomen vill leva för Allah i stället för att dö för Allah.

När det gäller Sveriges stöd till Palestina vill jag ur betänkandet särskilt lyfta fram att erkännandet av Palestina som stat är en bra väg framåt och att vi hoppas att fler länder väljer att följa efter. Det ger hopp till palestinerna, och det gör parterna något mer likvärdiga, även om Israel är den fortsatta starkare parten.

När det gäller svenskt bistånd tycker ett enat utskott att det är viktigt att inte en krona, inte ett öre, ska gå till att finansiera någon form av antisemitism. Men samtidigt är det också viktigt att Sverige tillåts granska biståndet, och vi måste därför tillåtas komma in i Gaza.

Vi tror på en fredsuppgörelse som innebär att staten Israel lever sida vid sida, i fred och säkerhet, med en demokratisk, sammanhållen och livskraftig palestinsk stat enligt 1967 års gränser.

Herr talman! Kommer någon ihåg de insatser som Sverige har gjort genom historien? Det är en rimlig fråga att ställa sig. Jag vet inte. Men jag vet att det i Wien, Österrikes huvudstad, inte alls långt från den äldsta kyrkan och en bit bort från synagogan, finns en plats mitt i staden som heter Schwedenplatz. Varför? Jo, det är till minne av de insatser som Sverige gjorde för Österrike och Wienborna efter första världskriget för 98 år sedan. Varje dag påminns tusentals människor som passerar platsen om Sveriges insats för att minska lidande och nöd, och vi påminns också om att Sverige som ett litet land kan spela och spelar en stor roll för människor.

Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Maria Andersson Willner och Kenneth G Forslund (båda S).

Anf. 20 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag ska återigen läsa några citat.

”Det är därför politikens ansvar att erkänna det historiska faktum som folkmordet är.” ”Ett erkännande är oerhört viktigt för att få en upprättelse för armeniers, assyriers/syrianers, kaldéers, pontiers m.fl. situation och identitet.” Så skrev Socialdemokraterna 2010, när man var för att erkänna det folkmord som ägde rum 1915 i Turkiet.

Varför var det viktigt att då erkänna ett folkmord som har begåtts i historien när det inte är viktigt för Socialdemokraterna i dag att erkänna ett folkmord som pågår just nu? Varför var det viktigt då, för att dessa folkgrupper skulle få en upprättelse? Behöver inte dessa människor en upprättelse också i dag, Anders Österberg?

Anf. 21 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Låt oss vara tydliga med en sak: Den som begått krigsbrott, brott mot mänskligheten, folkmord eller försök till folkmord ska ställas till svars. Förövarna får inte komma undan.

Ord är av vikt, inte som slagträ i en politisk debatt utan för att vi delar oron över en situation. Det har betydelse vad vi rättsligt kallar saker. Därför är jag också mycket nöjd med att regeringen tar ett stort ansvar i frågan om folkmordet 1915 genom att göra en gedigen utredning om det på UD. Men i dagsläget och ibland är folkmordskonventionen svår att använda. Det krävs att man har en rättslig instans som kan konstatera vad som är folkmord.

ICC kan ges behörighet att utreda brott under dess stadga: folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser. En stat kan också ansluta sig till stadgan eller avge en särskild förklaring som ger ICC behörighet över dess territorium och dess medborgare. Ett annat alternativ är att FN:s säkerhetsråd, även utan den berörda statens samtycke, ger ICC behörighet.

Regeringen har tillsammans med de andra EU-länderna konsekvent uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till ICC och uppmanat Irak att ansluta sig till domstolen. Även andra, som FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, FN:s särskilda undersökningskommission för Syrien och Europaparlamentet, har pekat på vikten av att ICC ges behörighet för de brott som begåtts i Irak och Syrien. Vi arbetar även på andra plan inom FN.

Jag vill understryka att det viktigaste är att vi agerar. Våra möjligheter att agera avgörs inte av vad vi kallar det. Vi har inte väntat på juridiskt avgörande av huruvida det är folkmord eller inte för att reagera på de massiva övergreppen, utan vi har reagerat ändå.

Min fråga till Julia Kronlid är: Tycker Julia Kronlid att vi ska vänta tills vi har fått detta juridiskt klarlagt, eller tycker hon att det är bra att regeringen reagerar ändå?

Anf. 22 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag förstår inte riktigt frågan. Jag tycker att regeringen ska agera nu. Regeringen ska vara tydlig och säga att det är ett folkmord som pågår, punkt slut, och vara glasklar i sådana uttalanden. Det är ett sådant tillkännagivande som vi i dag tycker att riksdagen ska skicka till regeringen. Jag förstår inte varför inte Socialdemokraterna kan gå med på det.

I den reservation som fanns 2010 skrev Anders Österbergs parti att det är politikernas ansvar att erkänna ett uppenbart folkmord. Varför är det inte politiker ansvar i dag, Anders Österberg?

Sedan tar Anders Österberg upp säkerhetsrådet. Det är ju en del av tillkännagivandet i motionen. Förslaget är ju att skicka ett tillkännagivande till regeringen om att driva den här frågan i FN:s säkerhetsråd. Varför då inte gå med på att skicka ett sådant tillkännagivande till regeringen?

Nu avslår vi tillkännagivandet. Innebär det att Anders Österberg tycker att regeringen inte ska lyfta frågan i säkerhetsrådet och att vi inte ska driva på för att få folkmordet erkänt i FN?

Det ena utesluter inte det andra i andra sammanhang när det gäller att agera för att stoppa IS – snarare tvärtom. Om vi erkänner att det är ett folkmord sätter det igång processer som gör att FN måste ta ansvar för att agera. Och den säkerhetszon som vi och andra partier, även inom Europaparlamentet, har efterfrågat kanske kan börja bli verklighet.

Det ena behöver inte utesluta det andra. Vi ska agera på många plan för att stödja och hjälpa utsatta kristna. Men det vi gör här i dag skickar en

tydlig signal, och tyvärr ser det ut som att vi kommer att skicka en väldigt dålig signal från Sveriges riksdag att vi inte erkänner det här som ett folk-mord i dag. Det tycker jag är skamligt.

Anf. 23 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Tro inte annat än att vi från första dag har tittat på vad vi kan göra, om det finns ytterligare något vi kan göra, om vi ska kalla det här för folkmord eller hur det ska definieras och hur det påverkar. Faktum är att det inte ska påverka hur vi agerar. Det viktiga är att vi agerar och att vi fortsätter på de spår som redan finns där nu. Det är viktigt att poängtera att våra möjligheter och skyldigheter att agera till skydd för befolkningar i fara inte är beroende av hur vi slår fast gärningarnas rättsliga rubricering.

Sverige kan arbeta, och gör det också, via FN. Vi arbetar på plats och deltar i kampen mot Daish, både militärt och genom utbildningsinsatsen. Jag värjer mig lite mot beskrivningen att regeringen inte gör någonting. Den gör oerhört mycket.

Anf. 24 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Jag har med stort intresse lyssnat på Anders Österbergs anförande. Jag har också med stort intresse tagit del av den debattartikel som publicerades i Aftonbladet i går. Men det är några saker som jag inte får ihop.

Det slås fast att juridiskt kan vi inte med säkerhet påstå att det är ett folkmord, men politiskt är det vår skyldighet att fördöma det som sker. Jag vet inte hur Anders Österberg känner, men jag blev inte politiker för att ägna mig åt en massa fördömanden som ingen bryr sig om. Min drivkraft är att jag vill förändra. Vill man förändra krävs det mod och tydlighet.

Det krävs av Sveriges regering att våga ta ställning. Sveriges regering vill att Sverige ska få en plats i säkerhetsrådet. Får vi inte den platsen kan vi ändå trycka på andra genom att våga säga som det är och hänskjuta ärendet till ICC. Det är också Anders Österberg tydlig med. Därför förstår jag inte denna rädsla för att tydligt och klart säga att det som sker inte är något mindre än ett folkmord.

Anf. 25 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Det är inte upp till riksdagen att avgöra om det här är ett folkmord eller inte, utan det är upp till ICC. Därför vill vi hänvisa frågan till ICC.

Vi arbetar också politiskt.

För det första stöder vi FN-processen, som vi hoppas ska leda till en politisk lösning och fred i Syrien. Vi hjälper konkret FN-sändebudet Staf-fan de Mistura och bidrar med folk till honom. Vi har hjälpt kvinnor att få en plats i fredsförhandlingarna. Vi för en aktiv dialog med de olika delarna av den syriska oppositionen och civilsamhället, också med de krafter som representerar olika former av minoriteter. Vi verkar för ett inkluderande och sammanhållet Irak som kan ha demokratiska institutioner till skydd för landets många olika grupperingar, även religiösa och etniska.

För det andra agerar vi humanitärt på plats för att lösa den akuta krisen och lindra lidande och nöd. Vi ger ett omfattande humanitärt stöd, 2,2 miljarder kronor, till Syrienkrisen. Vi har ökat det med 1,7 miljarder över fem år med en ny Syrienstrategi.

För det tredje bidrar vi också militärt i kampen mot Daish. Det finns även en väpnad styrka på plats i norra Irak som deltar i en utbildningsinsats. Vi vet att det pågår brott mot mänskligheten i Irak och Syrien, och därför väljer vi att agera.

Anf. 26 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Jag får fortfarande inte riktigt ihop det. Den här reservationen är ju en uppmaning till Sveriges regering att våga kalla detta folkmord och driva på i säkerhetsrådet för att ärendet ska kunna gå vidare, för att rättvisa ska ske och för att vi ska ställa dem som är skyldiga till svars. Men jag inser att jag inte får något svar på detta. Det finns ingen logik.

Debatten här har handlat mycket om att Islamiska statens våld drabbar urskillningslöst. Jag har väldigt svårt att förstå hur man kan säga att det är urskillningslöst. Varför märktes bostäder i Mosul ut med den arabiska bokstaven N? Jo, just för att skilja ut att där bodde en kristen. Varför puttades de homosexuella från höghuset, som Anders Österberg nämnde i sitt anförande? Jo, därför att de ansågs som orena av Islamiska staten. Varför mördas muslimer som inte delar IS strävan efter kalifatet? Jo, därför att de anses vara vilseförda i den islamiska tron.

Är inte detta att skilja ut människor, Anders Österberg?

Anf. 27 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag hör vad Sofia Damm säger. Men det är skillnad mellan hur ordet används i folkmun och hur vi med ett ord uttrycker våra tankar och reaktioner på det som pågår.

Det finns också en juridisk folkrättslig definition som i dagsläget är mycket svårare att bevisa. Det är därför som politiker överallt tvekar att omedelbart gå ut och kalla något för folkmord. Dock ska vi inte göra skillnad i hur vi agerar för att förhindra detta. Det spelar ingen roll vad vi kallar det. Det viktiga är att vi hjälper till att lindra lidandet och kan stoppa detta från att ske. Det är den viktiga politiska uppgiften.

Vi får också jobba vidare med instrument som folkrättskommissionen och annat för att de förhoppningsvis ska kunna användas bättre i framtiden, men så är det inte i dagsläget. Därför vill vi hänskjuta den här frågan till ICC för avgörande av huruvida det pågår ett folkmord eller inte.

Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att väcka en fråga till Anders Österberg och Socialdemokraterna.

Vi har här i kammaren haft ett antal diskussioner inte bara om folkmord, som vi just nu har många meningsutbyten om, utan också i frågan om erkännande av Västsahara. År 2012 var Socialdemokraterna entusiastiska och ville erkänna Västsahara. De ansåg att de folkrättsliga förutsättningarna var uppfyllda för ett erkännande. År 2013 kritiserades i utskottet och här i kammaren att den dåvarande regeringen, där Centerpartiet ingick, inte hörsammat vad riksdagen hade tillkännagivit.

Nu har den sittande regeringen där två av erkännandepartierna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, fanns med regerat i snart två år. Och nu, herr talman, har de kommit till slutsatsen att de folkrättsliga kriterierna inte bedöms vara uppfyllda – det som vi hävdade redan 2012 och 2013.

Herr talman! Jag är lite nyfiken på vad det är som skiljer nu mot då, om inte huruvida man sitter i opposition eller regering. Det är den enda sakliga skillnad som jag uppfattar. Jag är nyfiken på att höra om det finns andra.

Anf. 29 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack, Kerstin Lundgren, för frågan!

Regeringen stöder FN:s arbete som syftar till att finna en rättvis och ömsesidigt godtagbar förhandlingslösning där västsahariernas rätt till självbestämmande tillfredsställs. Vi välkomnar också att FN:s generalsekreterare tar nya initiativ för att hitta en lösning på konflikten, och vi ger fullt stöd till det arbete som utförs av FN:s sändebud i Västsahara.

Vi har redan påbörjat en intensifiering av stödet till FN-processen för att hitta en ömsesidig, rättvis och accepterad lösning på konflikten. Några av de saker som det kan innebära är att stärka FN:s arbete för att underlätta en förhandlingslösning, fortsatt engagemang för folkrättens efterlevnad, ett ökat humanitärt bistånd, engagemang för högnivåkontakter mellan parterna och ett engagemang för att främja dialog mellan parterna.

Full kraft ska läggas på att stödja FN-processen, som vi tror kommer att leda till en accepterad och bred lösning. Därför skulle ett erkännande i dagsläget inte gynna den processen.

Anf. 30 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag hörde inte – måhända hörde andra – svaret på frågan: Vad skiljer nu från då när det gäller huruvida de folkrättsliga kriterierna är uppfyllda? Vi ansåg inte att de var uppfyllda 2012 och 2013, medan Socialdemokraterna och Miljöpartiet ansåg det. I dag anser man det inte. Frågan är: Varför? Vad är det som har hänt?

Herr talman! Den faktiska skillnaden skulle jag vilja ta del av. Den hörde jag inte i Anders Österbergs svar. Måhända finns det bara ett svar, och det är skillnaden mellan att sitta i regering och i opposition. Centerpartiet har samma hållning nu som då. Därför är vi överens om utskottets yttrande i denna del.

Herr talman! Det har talats om vårt stöd till peshmergan och utbildningsinsatsen i norra Irak i kampen mot Daish. Det är viktigt. Det är också viktigt att vi inte bara stöder utbildningsinsatser utan att vår närvaro också bidrar till övervaka och bevaka om det sker övergrepp.

Vi har sett övergrepp av peshmergan också. Assyrier har fördrivits från sina byar, och byarna har raserats. Sådana rädsor bidrar till att människor flyr och uppfattar stora hot. Det är därför viktigt att vi från svensk sida säkerställer att vår närvaro där inte bara stöder kampen mot Daish utan också stöder kampen mot övergrepp mot mänskliga rättigheter oavsett vem övergreppen begås mot.

Anf. 31 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Låt oss alla arbeta för att västsahariernas kamp för självbestämmande ger resultat. Det är det svar jag kan ge Kerstin Lundgren i dag. Därmed kan jag också meddela att vi ansluter oss till den tidigare regeringens uppfattning i frågan.

När det gäller peshmergan delar jag Kerstin Lundgrens uppfattning. Vi måste se till att inga övergrepp begås och att ingen ska begå övergrepp. Här hoppas jag att vi också kan jobba tillsammans.

Anf. 32 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Herr talman! Anders Österberg sa att ord spelar roll. Det är därför vi liberaler vill att man ska kalla den pågående etniska rensningen av kristna och andra minoriteter i Irak och Syrien för just ett folkmord.

Jag vill också betona i denna diskussion att vi definitivt inte är politiskt ensamma om detta, inte i denna kammare och inte globalt. Europaparlamentet och den amerikanska kongressen har röstat för att kalla Daishs övergrepp på Mellanösterns kristna för folkmord. Även det irländska parlamentet, det litauiska parlamentet, amerikanska UD, påven och FN:s kontor för mänskliga rättigheter har gjort denna bedömning.

Det är alltså ingen apart åsikt utan en bred åsikt både bland demokratiska parlament och människorättsorganisationer och människorättsaktivister.

Vi kommer inte att kunna mötas i denna fråga i dag, men jag vill verkligen förtydliga denna ståndpunkt.

Anders Österberg sa att ord spelar roll men att det man gör är det viktigaste. Sverige är inte ett av de demokratiska länder som är allra starkast och tydligast i kampen mot Daishs pågående folkmord när det gäller militära insatser på plats. Vårt grannland Danmark gör betydligt mer, och Tyskland, Frankrike, Storbritannien, USA och andra har ett mycket mer utvecklat engagemang vid fronten på fältet.

Om du inte vill kalla detta för ett folkmord, Anders Österberg, vad är du beredd att göra för att militärt skala upp och stötta dem som finns på plats och står i frontlinjen, kurder och andra, för att stoppa den helvetiska terrorism som islamisterna står för?

Anf. 33 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Birgitta Ohlsson för hennes engagemang i regionen som är omvitnat, välkänt och uppskattat av många.

Låt mig börja i folkmordskonventionen. Den har kritiserats för att vara snäv och inte fullt användbar i dagens krig och konflikter. Kärnan är att man definierar folkmord som handlingar begångna med avsikt att helt eller delvis förinta en etnisk, rasmässig, nationell eller religiös grupp som sådan.

Detta är alldeles för snävt. Det oerhörda brott vi ser behöver inte nödvändigtvis vara folkmord i begreppets folkrättsliga mening. Därför är det inte upp till Sveriges riksdag att besluta detta, utan det är upp till ICC. Därför jobbar vi för att hänskjuta denna fråga till ICC.

Vad vi använder för begrepp och hur vi definierat det juridiskt minskar självklart inte lidandet. Det påverkar inte heller vårt ansvar för att agera. Detta är viktigt för mig. Vi måste göra allt vi kan för att bidra humanitärt och politiskt. Vi måste alltid se till att agera. Vilken beteckning vi ger ohyggligheterna ska inte ha någon praktisk betydelse.

Därför är jag stolt över Sveriges stora humanitära bistånd till regionen. Jag hoppas att Birgitta Ohlsson ställer sig bakom det.

*Mellanöstern
och Nordafrika*

Anf. 34 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Herr talman! Jag byter ämne och går över till Israel och Palestina. Vi är alla i denna kammare är för fred i denna klassiska konflikt i Mellanöstern. För mig som liberal är det viktigt att slå fast att jag vill ha tvåstatslösning med en palestinsk demokratisk stat sida vid sida med det demokratiska Israel, men inte på ruinen av staten Israel. Därför är det otroligt viktigt att ha ett starkt säkerhetsperspektiv så att båda stater kan leva i fred sida vid sida.

Som det har betonats i debatten är det viktigt att vi ska ha en konstruktiv dialog, att vi ska ha påtryckningar och att vi ska jobba med olika former av samarbeten för att se till att båda parter sätter sig vid förhandlingsbordet igen.

Hur konstruktivt var det då att den rödgröna regeringen för bara några veckor sedan röstade för och stödde den Unesco-resolution som både ifrågasatte kristendomens historiska koppling till Tempelberget och suddade ut judendomens existens på denna mest heliga plats för många judar världen över?

Detta ärende bereddes av utbildningsminister Gustav Fridolin för att det låg på Utbildningsdepartementet, men regeringen stod såklart bakom beslutet.

Var det konstruktivt att ägna sig åt historierevisionism av grov art? Var det konstruktivt att se till att fredsprocessen fick sig ännu ett rejält hack? Unescos chef Irina Bokova sa ju till och med att hon tog starkt avstånd från detta beslut och var mycket kritisk. Var detta konstruktivt för fredsprocessen mellan israeler och palestinier?

Anf. 35 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Birgitta Ohlsson för frågan om Israel och Palestina.

Jag har inte tagit del av beslutet i Unesco, men låt mig vara glasklar på en punkt: Jerusalem är hem för såväl kristna och judar som muslimer. Det får det inte råda någon tvekan om.

I och med erkännandet av Palestina vilar ett stort ansvar på Sverige. Det är ett ansvar som vi också tar för att den palestinska myndigheten ska bekämpa korruptionen inom sitt område, respektera medborgerliga och politiska rättigheter och öka kvinnors inflytande. Självklart innebär det också ett avståndstagande från våld. Det är så vi uppnår en fredlig samexistens mellan två stater sida vid sida.

Anf. 36 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Anders Österberg, som tappert får försvara regeringens politik. Det är inte alltid en så tacksam uppgift.

Jag har två frågor till Socialdemokraternas Anders Österberg. Den ena handlar om Syrienkrisstrategin; den andra handlar om erkännandet av Palestina.

Som jag sa i mitt anförande välkomnar vi moderater att regeringen har antagit en ambitiös strategi för att hantera Syrienkrisen. Det är bra med en tydlig koppling mellan det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet, just i bryggan däremellan, för att bygga ett mer motståndskraftigt samhälle.

Vi är dock kritiska till att det är väldigt lite vägledning för vad som faktiskt kan och ska göras. Hur ska man genomföra denna strategi i praktiken utan att behöva samarbeta med Asadregimen? Jag skulle vilja ha ett svar från Socialdemokraterna på hur denna mycket ambitiösa strategi ska kunna genomföras i praktiken.

Mina andra fråga handlar om Palestina. Det är ingen hemlighet att vi moderater tycker att erkännandet av Palestina hösten 2014 var olyckligt. Det gjordes på felaktiga grunder, det gjordes förhastat och det ställdes inga motkrav.

Hur ser Socialdemokraterna på detta? Ni har erkänt Staten Palestina. Samtidigt ser vi ett det är mycket ansvar som den palestinska myndigheten borde ta som man inte tar. Tidigare i våras var vi tillsammans i både Israel och Palestina, och det är mycket som saknas. Det handlar om att bättre uppfylla demokratiska principer. Det handlar om att bekämpa korruptionen, precis som Anders Österberg sa. Det handlar om brist på respekt för mänskliga rättigheter. Det handlar om att koppla det till några krav. Hur ska det gå till?

Anf. 37 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack för frågorna, Karin Enström!

När det gäller Syrienstrategin: Syrien är ett oerhört komplext område just nu. Det gäller inte bara i Syrien utan även över gränsen mot Irak. I dagsläget finansierar vi de största delarna via FN och lindrar det akuta humanitära lidandet. På sikt handlar det om att arbeta upp organisationer som ser till att även minoriteter i området får ta del av biståndet. Jag antar att vi får finna en väg framåt där rent praktiskt för hur vi löser den frågan.

Nu till Israel och erkännandet av Palestina.

Det finns en del som hävdar att erkännandet av Palestina var alldeles för tidigt. Jag är snarare rädd att det var alldeles för sent. När regeringen väl erkände Palestina ansåg regeringen att de folkrättsliga kriterierna för att erkänna Palestina var uppfyllda. Det finns ett territorium, om än med icke fastställda gränser – vi vill se 1967 års gränser. Det finns en befolkning, och det finns en regering med möjlighet att utöva yttre och inre kontroll. Därutöver har världssamfundet bedömt att Palestina är statsdugligt, det vill säga att man har förpliktelser som åligger en stat.

Det som nu åligger Sverige i samband med erkännandet är att se till att Palestina utvecklas till en demokratisk stat som respekterar alla människors lika värde och rätt. Det hoppas jag att vi kan arbeta med framåt tillsammans.

Anf. 38 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Syrienstrategin och hur den ska genomföras kommer jag att fråga om igen. Jag hoppas att det blir tydligare. Det är därför att jag verkligen vill se att detta kan bli verklighet. Ambitionen är jag helt övertygad om att vi delar. Men då måste strategin för hur det ska kunna genomföras i praktiken bli ännu tydligare. Det är ju så oerhört viktigt att bygga upp en motståndskraft och att – så gott det går i det läge som nu är – få till en positiv utveckling.

Tillbaka till Palestinafrågan: Vi var där tillsammans, och vi pratade med företrädare för olika delar av det palestinska samhället och den palestinska myndigheten. Vi välkomnades med öppna armar och fick mycket

beröm för det Sverige har gjort, både erkännandet och det bistånd som vi står för. Men det som oroar mig är vad vi sedan inte har gjort. Det är ett stort ansvar att ha erkänt en stat. Hur kan vi då ställa krav så att vi sätter fart på den palestinska myndigheten? Det är svårt. Men vi kan inte – bara därför att det är svårt – se mellan fingrarna med de brister som är kvar. Här måste Sverige bli mycket tydligare. Vi kan bland annat ställa krav koppelade till det omfattande bistånd som Sverige ger.

Jag skulle vilja höra Anders Österbergs syn på detta. Ska vi nu vara nöjda och sätta oss ned, eller vore det inte bra att kunna använda alla de insatser som vi gör och samtidigt ställa krav på den palestinska myndigheten?

Anf. 39 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater är reformister, så vi blir aldrig nöjda utan vill ständigt arbeta för att hela tiden nå jämlikhet och rättvisa.

Med vårt erkännande av Staten Palestina gynnar vi de moderata krafterna i Palestina. Det är oerhört viktigt att vi kan ha en konstruktiv dialog med dem. Det är också en dialog som vi ständigt för med våra palestinska vänner, i syfte att förbättra och förstärka deras demokrati, i syfte att se till att även de respekterar Israel och förhindrar dåd mot staten Israel.

Vi tror också att erkännandet att Palestina på sikt kommer att gynna freden, eftersom vi tycker det är viktigt att det är två likvärdiga parter. Tack vare vårt erkännande är parterna något mer likvärdiga, men Israel är fortfarande den starkare parten. Det vilar därför ett större ansvar på Israel att ta upp en fredsdialog. Jag hoppas att vi är eniga om det.

Anf. 40 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Den arabiska våren bar en hel generations förhoppningar om att upplysningens idéer om mänskliga rättigheter, maktodelning och folkstyre nu äntligen hade nått länderna i Mellanöstern och Nordafrika. Nästan som om det handlade om berättelser ur *Tusen och en natt* steg frihetskämpar rakt ut ur fängelsehålor och in i maktens byggnader. En hisnande känsla av att detta nästan var för bra för att vara sant grep omkring sig när korrupta despoter som Tunisiens Ben Ali och Egyptens Mubarak föll.

Olyckskorparna fick emellertid tyvärr rätt, och den arabiska våren gick snart över i vinter, med Tunisien som ett hoppingivande undantag. Och helt ska vi naturligtvis inte bortse från detta undantag, där allting började. Tunisien må vara ett litet land, men som arabvärldens mest utvecklade nation har skeendet där en betydande signalverkan. Ett livaktigt civilsamhälle och ett moderat islamistiskt parti som respekterar den nyupprättade parlamentariska demokratin hör till det som har fått den arabiska våren att fortsätta spira just i Tunisien.

Men i övrigt är utvecklingen i regionen dystert, och demokratins späda planta har vissnat i land efter land och lämnat plats för en nyauktoritär utveckling. I några fall har länder störtat ut i kaos och våldsam upplösning, med ohyggligt lidande för civilbefolkningen som följd.

Men vi får aldrig ge upp och förfalla till unkna attityder om att den här delen av världen inte skulle vara mogen för demokrati – en närmast total historielöshet där man glömmer bort att en stor del av det intellektuella arvet från antiken förmedlades till Västeuropa under tidig medeltid av den

avancerade arabiska kulturvärlden, en förmedling som var avgörande för att utlösa renässans och upplysning i Europa. Och för att nu inte förfalla till historielöshet, låt oss också erinra oss att franska revolutionens stolta deklaration om de mänskliga rättigheterna inte omedelbart förvandlade de europeiska samhällena till demokratier, utan det krävdes en mer än hundraårig kamp för att folkstyret till slut skulle segra.

Herr talman! Vad skulle då krävas för att länderna i Mellanöstern och Nordafrika åter ska börja röra sig mot demokrati? En avgörande förutsättning är givetvis fred. Så länge Syrien blöder och mer än halva landets befolkning är på flykt undan ett inbördeskrig som har krävt mer än en kvarts miljon offer råder närmast undantagstillstånd i hela regionen, med diverse svåra följd effekter i Syriens grannländer.

Det är värdefullt att regering och riksdag enhälligt sluter upp bakom den svensk-italienske FN-medlaren Staffan de Mistura och hans kompetenta krets av medarbetare, däribland veterandiplomaten Birgitta Holst Alani och hennes viktiga arbete med att engagera kvinnor i fredsprocessen.

Fred i Syrien och stabilisering av Irak förutsätter att Islamiska staten – eller rättare sagt terrorsekten Daish – lider samma sorts totala nederlag som Hitlertyskland gjorde 1945; med den absoluta ondskan går det inte att föra samtal och meningsfulla förhandlingar. Daish dödar besinningslöst assyrier, kaldéer, melkiter och andra kristna minoriteter, liksom yazidier och – inte att förglömma – muslimer som av olika skäl stämplas som kätare. Härmed är det inte sagt att militära insatser är det enda som står till buds i kampen mot Daish, utan sådant som att strypa oljehandeln mellan Daishkontrollerat område och angränsande regioner, liksom tillströmningen av jihadister från Europa, är av utomordentlig vikt.

Men en långsiktigt hållbar fred i Syrien är inte heller möjlig under Syriens nuvarande ledarskap. Utskottet står här bakom EU:s position, uttryckt i rådsslutsatser från december 2015. Det är viktigt att komma ihåg att den blodbesudlade Asadregimen, med alla sina säkerhetstjänster och paramilitära våldsmän, har dödat i storleksordningen tio gånger fler obeväpnade kvinnor, män och också många barn än vad Daish hittills har hunnit med.

I de av kurder dominerade norra delarna av Syrien, Rojava, pågår ett intressant samhällsbygge präglad av jämställdhet och decentraliserad maktutövning i så kallade kantoner, där även etniska minoriteter finns företrädade i de styrande organen. Omständigheterna är emellertid extremt svåra, och Rojava hotas såväl av Daish som av Erdoğan's Turkiet, och det är på tiden att Sverige och EU visar handlingskraftig solidaritet med människorna i Rojava. Givetvis bör denna solidaritet inte vara villkorslös, utan begär de nya regionala makthavarna i denna del av Syrien människorättsbrott bör detta givetvis kritiseras lika skarpt som på andra håll.

Herr talman! I Egypten konsolideras nu något som rätteligen bör benämnas en militärdiktatur. Fältmarskalk al-Sisi störtade den folkvalde presidenten Mursi i juli 2013 och har sedan, efter att ha fått 96 procent av rösterna, låtit sig väljas till president, fängslat och utomrättsligt avrättat ett stort antal motståndare. Endast i Kina sitter fler journalister bakom lås och bom.

Vill västvärlden ha kvar något som helst förtroende hos den egyptiska ungdomen, som förr eller senare naturligtvis kommer att starta en ny vår,

är det hög tid att vi parlamentariker i väst börjar tala klarspråk om utvecklingen i Egypten. Uppbyggnad av demokratiska institutioner ingår som ett centralt mål i FN:s nya 2030-agenda om hållbar utveckling, och detta mål gäller faktiskt alla världens länder. Det är dags att slutgiltigt överge kalla krigets destruktiva idé om att din fiendes fiende är min vän, som möjliggjorde att blodbesudlade diktatorer alltför ofta behandlades med en respekt som de definitivt inte förtjänade.

Herr talman! I en exposé över härskare som inte förtjänar respekt är det svårt att undvika sultanen i Ankara. I en alltmer vettlös maktutövning låter Erdoğan fängsla journalister, författare, fackföreningsaktiva och studentledare. Och fredsprocessen med kurderna har förbytts i krig, där den turkiska armén belägrar städer och fortlöpande begår övergrepp mot civila i landets sydöstra delar. Omvärlden kan inte längre falla undan för denne alltmer auktoritära ledare.

Herr talman! Också i Israel och Palestina går utvecklingen åt helt fel håll. Knivöverfall på civila i Israel, den så kallade knivintifadan, måste kraftfullt fördömas. Det effektivaste sättet att få stopp på den sortens besinningslöst våld är att återstarta en fredsprocess värd namnet. Och som alltid har den starkare parten, alltså Israel, huvudansvaret. Ett omedelbart stopp för ytterligare expansion av illegala bosättningar på Västbanken vore en god början.

Herr talman! Iran är på väg ut ur sin internationella isolering, vilket förhoppningsvis på lite sikt ökar förutsättningarna för en demokratisering av landet. Men för att så ska ske är det av yttersta vikt att västdemokratierna inte i glädjen över utökad handel glömmer bort att tala om mänskliga rättigheter vid möten med regimföreträdare. Det är också avgörande att kontaktytor mot civilsamhället i Iran byggs ut.

Herr talman! Tillåt mig avslutningsvis ge en mer allmän reflektion över militär våldsanvändning och dess påverkan på samhällsutvecklingen. Bush och Blair invaderade 2003 Irak utan FN-mandat och under falska förevändningar om att oskadliggöra massförstörelsevapen. Detta framstår i dag som en draksådd, vars bittra frukter vi nu skördar. I spillrorna av den irakiska staten växte terrororganisationerna al-Qaida och Daish fram. Och när Gaddafi i Libyen bombades bort ledde detta inte till demokrati utan till kaos och hopplöshet som även där blev till gynnsam grogrund för extremister och terrorister.

Självfallet bör vi fortsätta att bekämpa diktatorer, men är det inte dags att börja dra slutsatser av att befrielse så sällan leder till frihet utan ofta i stället leder in i kaos och nytt förtryck? I stället för att åstadkomma regime change, växling av styre, med militära medel kanske det nu vore dags att pröva vad fredliga metoder kan åstadkomma. Fredsforskningen lyfter fram framgångsrika exempel på hur man med icke-militära metoder kan förebygga och stävja konflikter och hur man därefter kan börja bygga upp samhällsinstitutioner som är inkluderande. Vi behöver ge freden nya verktyg.

Anf. 41 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Jag måste börja med att meddela att jag tyvärr är förhindrad att ta några repliker eftersom jag måste byta av herr talmannen. Jag hoppas att ledamöterna har överseende med detta. Eventuella frågor besvarar jag gärna vid ett annat tillfälle.

Sverige ger i dag omfattande stöd till den palestinska myndigheten. I samband med att Sveriges regering mycket beklagligt erkände staten Palestina lanserades en ny femårig resultatstrategi för det bilaterala utvecklingsbiståndet. Med strategin ökade man det svenska stödet med 500 miljoner kronor över en femårsperiod, vilket därmed uppgår till totalt 1,5 miljarder kronor. Tillsammans med det humanitära stödet bidrar Sverige nu med sammanlagt 700 miljoner kronor per år till Palestina.

Även via EU, som är den största biståndsgivaren till den palestinska myndigheten, bidrar Sverige med skattemedel. EU:s skattebetalare har sedan 1994 skänkt motsvarande 50 miljarder kronor till palestinerna. Utskottet konstaterar i sitt betänkande att kontrollmekanismer finns på plats och att biståndsinsatserna kontinuerligt följs upp. Detta kan dock ifrågasättas.

Enligt den tidigare ordföranden i Palestine International Bank, Issam Abu Issa, är korruptionen inom den palestinska myndigheten enorm. Trots löften från president Abbas om att bekämpa korruptionen har nästan ingenting hänt. Enligt Abu Issa försvinner uppemot hälften av den samlade palestinska statsbudgeten.

Europeiska revisionsrätten publicerade i december 2013 en rapport om biståndet till den palestinska myndigheten. I rapporten bekräftas omfattande brister vad gäller förvaltningen av biståndsmedlen. Revisionsrätten krävde därför, som ett direkt villkor för fortsatta utbetalningar, en fungerande administration och minskad byråkrati på den palestinska sidan. Palestinska myndigheten beskrivs i rapporten som det enda organ i världen som tar emot EU-stöd utan krav på motprestation.

Herr talman! Jag har i flera år motionerat om att Sverige omgående ska upphöra med allt bistånd till den palestinska myndigheten, eftersom man inte kräver fullständig transparens om vart pengarna går och eftersom den palestinska myndigheten låter högt uppsatta PLO- och Fatah-personer stoppa pengar i egna fickor, finansiera terrorverksamhet och belöna fängslade terrorister i Israel.

I sitt betänkande påminner utskottet om att den så kallade kvartetten, det vill säga FN, EU, USA och Ryssland, efter det palestinska parlamentsvalet 2006 slog fast att den palestinska regeringen måste erkänna staten Israels rätt att existera, ställa sig bakom alla avtal mellan Israel och PLO samt avsäga sig våld som medel för att uppnå politiska mål.

När Osloavtalet slöts i september 1993 mellan PLO och Israel ställdes krav på att PLO skulle ändra de artiklar i den palestinska nationella stadgan som förnekade Israels rätt att existera. År 1998 togs till exempel artikel 9 och artikel 15 bort från 1968 års palestinska nationella stadga. Trots detta ligger samma nationella stadgar kvar på en rad olika officiella myndighetssidor och Facebooksidor för den palestinska myndigheten.

Man kan alltså med fog anta att överenskommelsen från 1993 aldrig egentligen har varit aktuell för den palestinska sidan att följa. Det övergripande målet från palestinernas sida om att förrinta staten Israel och att ingen judisk stat ska få existera kvarstår inom den palestinska myndigheten. Detta styrks också av väldigt många andra händelser, uttalanden och ageranden.

Att Hamas inte ställer sig bakom de avtal som slöts mellan PLO och Israel är väldigt uppenbart för var och en. Men inte heller Fatah står till fullo bakom avtalen. Det framgår tydligt när man talar om Israel som en judisk stat, vilket varit avsikten hela tiden sedan Unscops förslag 1947 om bildandet av en arabisk och en judisk stat ur det kvarvarande brittiska Palestinamandatet.

I en intervju med en Washingtonbaserad Mellanösternnyhetsajt för några år sedan deklarerade president Abbas att man inte kommer att erkänna en så kallad judisk stat på grund av att man erkänt Israel sedan Osloavtalet på Arafats och Rabins tid.

Det är alltså tomma ord man målar upp och ett dubbelspel man kör för västvärldens länder för att erhålla erkännanden och miljardbelopp i bistånd. Och den svenska regeringen är så naiv att den går rätt i fällan.

Herr talman! Det är inte bara korruptionen som är omfattande hos den palestinska myndigheten. Antisemitismen och hyllandet av terrorhandlingar är högst påtagliga. Låt mig ta några exempel för att åskådliggöra detta.

I textboken *Grunderna för tron i islamiska studier*, utgiven av det palestinska utbildningsministeriet, skriver man: Kampen mot judarna och segern över dem: Allahs budbärare har redan meddelat slutet för judarnas förtryck av landet och avlägsnandet av deras korruption och erövring av det. Vidare skriver man: Guds budbärare sade att uppståndelsen inte kommer att komma förrän muslimerna bekämpar judarna. Muslimerna kommer att döda dem, och när en jude gömmer sig bakom en klippa eller ett träd säger klippan eller trädet: O muslim, o Guds dyrkare, det finns en jude bakom mig, kom och döda honom.

I palestinsk barn-tv från den 22 mars 2013 framställde man judarna som grisars avkommor och att de mördar barn med gevär och skär av armar och ben med sten och knivar samt våldtar kvinnor i kvartershörnen. Man ställer frågan var Jihadkrigarna befinner sig och var rädslan för Allah finns i Jerusalem som är befläckt av sionisterna.

Alla förstår givetvis att när unga barn och elever pådyvlas sådant här odlas hat. Och det är tydligen precis vad den palestinska myndigheten vill. För trots avtalet från 1993, där ett av kraven var att ta avstånd från terrorism och andra typer av våld, har man gjort precis tvärtom.

I palestinsk tv hyllar man kontinuerligt personer som har begått terroråd. Antisemitiska budskap om en bättre värld utan Israel och judar får också spridas i palestinsk tv. Den 9 januari 2012 sändes via tv firandet av Fatahs bildande. Den palestinska myndighetens officiella mufti talade då om vårt krig mot apornas och grisarnas ättlingar.

Den palestinska myndigheten inte bara uppmuntrar till terroråd utan belönar även personer som dödar judar genom att under deras tid i israeliska fångelser ge dessa personer en månadslön som är fyra gånger högre än vad palestinier tjänar på arbeten i områden som är kontrollerade av den palestinska myndigheten.

Herr talman! Konflikten med Israel består inte i bråk kring ett eget land. I samband med att det brittiska Palestinamandatet upphörde 1948 hade araberna redan, 1922, fått en egen stat i Jordanien som blev självständigt 1946. Det var uppenbart inte tillräckligt eftersom man omedelbart när Israel utropade självständighet anföll Israel. Konflikten grundar sig i stället på självaste existensen av staten Israel och existensen av en judisk stat.

Slutmålet är att eliminera den judiska staten och etablera en palestinsk stat på hela området. Demoniseringen och avhumaniseringen av sionisterna, judarna allmänt och Israel särskilt och bosättarna över allt annat, fortsätter. Terrorister framställs som hjältar och förebilder.

Jag anser att varje regering har skyldighet att med enfaset fördom och bekämpa terrorn, oavsett var den inträffar och vilka offren är. Tyvärr sker detta inte i dag med vare sig nuvarande socialistisk eller tidigare borgerlig regering. Jag kan konstatera att jag och mitt parti för tillfället tyvärr tillhör en minoritet i riksdagen som står upp för staten Israel och det judiska folket.

Jag står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer i detta betänkande, men jag yrkar bifall till reservation 8.

Jag ber om ursäkt för att jag överskred min anmälda talartid.

I detta anförande instämde Julia Kronlid (SD).

Anf. 42 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tänkte flytta fokus till en konflikt som har pågått alltför länge och som debatteras alltför lite, nämligen den om Västsahara. Jag yrkar bifall till reservation nr 13.

Den 5 december 2012 beslutade riksdagen att Sverige snarast bör erkänna Sahariska arabiska demokratiska republiken – Västsahara – som en fri och självständig stat. Riksdagen beslutade också att Sverige bör verka för detta även inom EU. Beslutet var ett resultat av många års arbete, både i och utanför riksdagen, för ett svenskt erkännande. Vänsterpartiet har under flera år lagt fram förslag om att Sverige bör erkänna Västsahara och stod bakom förslaget.

Trots riksdagens tydliga beslut väntar vi fortfarande på att regeringen ska verkställa det. Den borgerliga regeringen valde att förhålla riksdagens beslut, och den nuvarande regeringen meddelade i januari 2016 att man inte kommer att följa riksdagens beslut. Vänsterpartiet anser att det är mycket uppseendeväckande att regeringen väljer att gå emot ett tydligt tillkännagivande från riksdagen.

Genom beslutet 2012 har riksdagen gjort sitt ställningstagande och tillkännagivit sin mening, och vi har därför inte sett någon anledning att efter beslutet 2012 göra nya yrkanden i riksdagen om ett erkännande av Västsahara. Vänsterpartiet har i stället sedan 2012 arbetat för att regeringen ska följa riksdagens beslut, och det kommer vi att fortsätta göra till dess regeringen väljer att respektera riksdagens ställningstagande och erkänna Västsahara.

Jag besökte nyligen de västsahariska flyktinglägren i Saharaöknen i södra Algeriet, där människor bott under svåra förhållanden i över 40 år. Alla jag mötte, från kvinnan i tältet till den västsahariska utrikesministern, uttryckte en förhoppning om att Sverige som första västland ska gå i spetsen och erkänna Västsahara. Ett erkännande skulle ge det luttrade västsahariska folket en ökad tro på framtiden och befästa fred och säkerhet i regionen. Det skulle också flytta fram Västsaharas position i förhandlingarna.

Beslutet att inte erkänna grundar sig på en utredning av Fredrik Florén som till stora delar är hemligstämplad. Det finner jag anmärkningsvärt. Jag har svårt att acceptera att varken jag som riksdagsledamot eller journalister och opinionsbildare får tillgång till detta viktiga dokument.

Nyligen avslutade ett stort antal politiska fångar från Västsahara en hungerstrejk som resulterade i att en fånge avled. Dessa fångar är dömda i militärdomstol, efter tortyr, till mellan 20 års och livstids fängelse. Västsaharier som bor kvar i den ockuperade delen av landet utsätts för systematiska och väl dokumenterade brott mot de mänskliga rättigheterna, vilket bekräftas av bland annat Amnesty International och Human Rights Watch.

Av Floréns sammanfattning framgår att utredaren inte har besökt det ockuperade Västsahara. Det finns anledning att fråga sig hur rapportören kunnat skapa sig en korrekt bild av läget i det ockuperade Västsahara utan att ha besökt området. Fredrik Florén har inte heller träffat representanter för Afrikanska unionen. Västsahara – eller Sahariska arabiska demokratiska republiken, SADR – är medlem i unionen, som är en mycket viktig politisk aktör för regionalt samarbete i Afrika. Även detta anser jag vara en brist i rapporten.

Påståenden om att kriterier för folkrättsliga grunder saknas för ett erkännande har en central plats i den del av utredningen som är offentlig och har även framförts av utrikesministern i olika sammanhang. Så sent som i november skrev tre av världens främsta experter inom internationell rätt och folkrätt på DN Debatt att folkrätten inte hindrar ett erkännande av Västsahara; tvärtom är de legala förutsättningarna liknande dem som fanns när vi erkände Bosnien och Hercegovina, Kroatien och Palestina. Det är mycket anmärkningsvärt att en ensam utredare kommer fram till motsatsen. Det är också anmärkningsvärt att regeringen fattar sitt beslut mot bakgrund av en utredning med så stora brister.

Margot Wallström sa i vår senaste interpellationsdebatt att Sverige stöder säkerhetsrådets beslut samt de förnyade ansträngningar som nu görs för att finna en rättvis, varaktig och ömsesidigt acceptabel politisk lösning som tillgodoser västsahariernas rätt till självbestämmande. Men det är uppenbart att Marocko inte är intresserat av någon gemensam lösning. Marocko gör i stället allt för att sabotera och försvåra FN:s arbete.

Under våren har Marocko trappat upp konflikten sedan FN:s generalsekreterare använde begreppet ”ockupation” för att beskriva Marockos just ockupation av Västsahara. En stor demonstration, där även regeringsrepresentanter deltog, ordnades i Rabat i Marocko. Bilder av Ban Ki Moon revs sönder, och slagord skreks mot honom som person. Efter det har Marocko stängt ned viktiga FN-funktioner i Västsahara och krävt att 84 internationella FN-tjänstemän lämnar landet. Sverige bör fördöma Marockos agerande mot FN:s generalsekreterare och mot FN som institution samt arbeta för att vapenvilan som råder inte bryts.

I 23 år har säkerhetsrådet försökt genomföra en avkoloniseringsplan för Västsahara, en plan som accepterades av både Polisario Front och Marocko 1991. Det är en katastrof att omvärlden har låtit ockupationen pågå i så många år. Om Marocko vägrar förhandla måste säkerhetsrådet till slut agera. FN:s säkerhetsråd kan använda sig av kap. 7 i FN-stadgan och därmed tvinga fram en lösning och fastställa datum för folkomröstningen. Det är viktigt att Sverige agerar med kraft och aktivt medverkar till en sådan lösning.

Det är också viktigt att Sverige agerar för att FN:s övervakningsstyrka Minurso's mandat utvidgas till att även omfatta de mänskliga rättigheterna. Det är likaså viktigt att Sverige försvarar Västsaharas rätt till sina naturresurser. Mot den bakgrunden är det märkligt att Sverige ansluter sig till EU-ländernas överklagan av EU-domstolens beslut att upphäva alla handelsavtal med Marocko som inkluderar produkter från den del av Västsahara som Marocko ockuperar. Sverige bör garantera att folkrätten respekteras och fortsatt verka för att exkludera västsahariska varor ur handelsavtal med Marocko.

Slutligen måste det humanitära stödet till flyktinglägren öka, särskilt mot bakgrund av att lägren under hösten 2015 drabbades av en svår naturkatastrof som gjorde att 11 000 familjer blev hemlösa. Stöd behövs dock även till den del av Västsahara som är befriat och under Polisarios egen kontroll.

Anf. 43 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Det är nu över hundra år sedan folkmordet 1915 ägde rum. Över 1,5 miljoner kristna dödades. Det var syrianer, armenier, assyrier, kaldéer och pontiska greker som blev systematiskt dödade under Ottomanska rikets sönderfall i nuvarande Turkiet. De dödades på grund av sin etnicitet och på grund av sin kristna tro. Målet var att åstadkomma ett land med en enda etnicitet och med islam som religion. År 2010 erkände Sveriges riksdag folkmordet 1915, och över 40 andra länder har erkänt det.

Herr talman! Nu pågår det ett nytt folkmord i Syrien och Irak på ättlingarna till offren för folkmordet 1915. För första gången på över 1 700 år ringer inte kyrkklockorna i området, och kristna invånare vågar inte längre fira kristna högtider och traditioner.

Herr talman! Den så kallade arabiska våren startade för cirka sex år sedan i Tunisien. Det började som en folkresning mot sociala orättvisor, korrupktion och envåldshärskare men har utvecklats till ett pågående inbördeskrig om makten i ett flertal länder i Nordafrika och Mellanöstern. Miljontals människor har tvingats på flykt, och flera hundra tusen har dödat.

Mitt i den pågående kampen om regeringsmakten, där sunni- och shiamuslimer gör maktanspråk med hjälp av trosfränder i länder från regionen, har islamistiska terrorgrupper fått utrymme att växa. Terrorgruppen Islamiska staten har utropat ett kalifat i delar av Syrien och Irak. Man styr nu över stora landområden.

Islamiska statens mål är ett islamistiskt samhälle byggt på en extremistisk tolkning av islam. Mitt i denna kaotiska situation pågår ett nytt folkmord och en systematisk utrensning av de kristna invånarna som fördrivs med våld från sina hemtrakter i Syrien och Irak. Tvångskonvertering, mord och kidnappning används som vapen. Kvinnor och barn våldtas och säljs som sexslavar. Kulturhistoriska byggnader, kyrkor och kloster förstörs och deras egendom konfiskeras av Islamiska staten.

Herr talman! Efter flera år av systematisk förföljelse har antalet kristna invånare i Irak och Syrien decimerats. Över 2 miljoner kristna invånare har med våld tvingats att fly från sina hem. Under juni och juli 2014 tvingades över 200 000 kristna invånare och flera hundra tusen yazidier att lämna Iraks största stad Mosul och Nineveregionen under bara några dagar. De ställdes inför ett ultimatum av Islamiska staten att konvertera till

islam eller dö. Islamiska staten hade markerat alla kristnas hus för att där-
efter förgripa sig på dem. De kristna tvingades på flykt till den kurdiska
regionen i norra Irak. De lever nu där som flyktingar under svåra förhål-
landen. Jag har personligen besökt området och sett vilken fruktansvärd
misär som de lever i.

Herr talman! Gärningar som dagligen begås mot kristna invånare och
andra etnoreligiösa minoriteter i avsikt att helt eller delvis förinta deras
existens uppfyller kriterierna för folkmord i FN:s folkmordskonvention
från 1948.

Den 4 februari röstade Europaparlamentet igenom en resolution på ini-
tiativ av Kristdemokraternas EU-parlamentariker Lars Adaktusson. I reso-
lutionen konstateras att Islamiska statens övergrepp på minoriteter såsom
syrianer, kaldéer, assyrier och armenier liksom yazidier i Irak och Syrien
är folkmord. Resolutionen antogs i stor majoritet där man kallar övergrepp-
en vid dess rätta namn, nämligen folkmord.

Det var ett historiskt beslut som förhoppningsvis ska leda till att de
utsatta ska få stöd och hjälp att leva i fred och frihet och i demokrati. Re-
presentanthuset i den amerikanska kongressen har under mars månad
också erkänt det pågående folkmordet. Senaten i USA kommer senare un-
der året att ta ställning i folkmordsfrågan och förhoppningsvis kommer
även den att erkänna folkmordet. Dessutom har nationella parlament börjat
att agera och ta sitt politiska ansvar. Exempelvis både Litauens och Irlands
parlament har erkänt folkmordet.

Herr talman! Det som är underligt och som jag inte kan acceptera är
den svenska regeringens ovilja att erkänna folkmordet. Trots alla rapporter
om de systematiska övergreppen i syfte att förinta kristna i Syrien och Irak
vägrar regeringen att erkänna folkmordet. Detta gör mig djupt besviken.
Därför undrar jag: Vad väntar Sveriges regering egentligen på, och vad
krävs för att regeringen ska erkänna det pågående folkmordet?

Dagligen bevittnas folkrättsbrott via sociala medier, tv-nyheter och så
vidare där Islamiska staten berövar människor livet för att de är kristna och
man vill förinta dem och förvisa dem från området. Offentlig halshugg-
ning, människor som bränns levande och vittnen som dagligen berättar om
hemsgheter som de utsatts för verkar inte vara bevis nog för den svenska
regeringen och riksdagen.

Alla de tusentals flyktingar som sökt asyl i vårt land och som flytt un-
dan denna hemska terror vittnar om de grymheter som pågår. De ljuger
inte om den situation som råder. Det finns tillräckligt med bevis på att
Islamiska statens övergrepp på kristna och yazidier är ett folkmord.

Herr talman! Sveriges regering och alla andra riksdagspartier förutom
Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna tror sig veta
bättre än Europaparlamentet och det amerikanska representanthuset i kon-
gressen. Dessa partier väljer av någon anledning att blunda för verklig-
heten och vägrar i dag att erkänna folkmordet och yrkar således avslag på
min motion om ett erkännande av folkmordet.

Till Sveriges regering och till de partier som i dag vägrar att erkänna
folkmordet vill jag säga följande.

Svik inte de drabbade och hjälplösa! De behöver vår solidaritet och
hjälp för att överleva.

Svik inte alla de nya svenskar och deras familjer som har drabbats och som fortfarande dagligen utsätts för övergrepp!

Ta ert politiska ansvar och kalla saker för deras rätta namn!

Att kalla övergreppen för folkmord har betydelse och förpliktar till internationell handling.

Herr talman! Sverige tar ett stort humanitärt ansvar, och det är jag stolt över. Men solidaritet och medmänsklighet är inte bara humanitärt stöd eller att ha en human flyktingpolitik. I vissa situationer krävs det fler modiga politiska beslut för att hjälpa drabbade på plats.

Här saknar jag handlingskraft från Sveriges regering som i dag gömmer sig bakom juridiska begrepp medan EU-parlamentet, den amerikanska kongressen och andra nationella parlament agerar och erkänner folkmordet.

Genom att erkänna folkmord följer en skyldighet att ingripa humanitärt och militärt och även ställa ansvariga inför rätta och döma dem för brott mot mänskligheten. Offren och deras anhöriga får då upprättelse och historisk bekräftelse. Inte minst kan ett internationellt agerande avskräcka framtida folkmord.

Europaparlamentets beslut om erkännande av pågående folkmord har dessutom väckt hopp om en ny framtid hos de drabbade som vill återvända till sina hemtrakter. Men det kräver att FN:s säkerhetsråd tar sitt ansvar och slår ut Islamiska staten och säkrar de drabbades områden.

Herr talman! Det är viktigt att även FN erkänner det systematiska döndandet som ett folkmord. Det skulle aktivera FN-principen om responsibility to protect, som innebär en kollektiv skyldighet för världssamfundet att vidta de åtgärder som krävs för att skydda utsatta grupper. Med andra ord: För att åstadkomma ett samlat internationellt agerande krävs att folkmordsfrågan lyfts i FN:s säkerhetsråd för beslut.

Herr talman! Ett stort ansvar vilar på var och en av oss politiker, och inte minst på regeringen, för att uppmärksamma folkmordet som nu pågår mot kristna minoriteter i Syrien och Irak.

För att få till ett folkrättsligt bindande folkmordsbeslut i FN:s säkerhetsråd måste nationella regeringar ta sitt ansvar och agera politiskt och lyfta frågan till FN:s säkerhetsråd. Efter ett erkännande har FN en skyldighet att ingripa militärt och hänskjuta skyldiga till internationella brottmålsdomstolen i Haag för att döma de skyldiga som begår folkrättsbrott.

Herr talman! Jag har skrivit denna motion som diskuteras i dag för att Sveriges riksdag och regering ska agera för att rädda liv.

Det krävs handling från FN:s säkerhetsråd för att skydda de utsatta minoriteterna.

För att lyfta denna viktiga fråga och för att få regeringen att agera har jag lämnat in två skriftliga frågor till utrikesministern under de senaste månaderna – detta för att följa utvecklingen efter besluten i EU-parlamentet och i den amerikanska kongressen om ett erkännande av folkmordet.

Jag har frågat utrikesministern om hon kommer att verka för att regeringen och FN:s säkerhetsråd erkänner folkmordet på kristna och andra etnoreligiösa minoriteter. Jag har därefter ytterligare ställt liknande frågor till utrikesministern under frågestunden i kammaren.

Herr talman! Utrikesministerns svar på mina frågor är en stor besvikelse. Regeringen vill inte ta sitt politiska ansvar och verka för att skydda de folkgrupper som utsätts för folkmord. Margot Wallström är inte redo att erkänna folkmordet, men hon erkänner att det pågår grova övergrepp på etnoreligiösa minoriteter.

Regeringen har ännu inte bestämt sig för den juridiska benämningen på övergreppen, och medan regeringen söker en juridisk benämning på övergreppen dödas människor varje dag på grund av sin religiösa tillhörighet eller trosinriktning. Regeringen vägrar i dag att kalla övergreppen för folkmord, trots alla bevis och dokumentationer. Senast i veckan hittades mer än 50 massgravar i Irak i områden som tidigare kontrollerades av Islamiska staten.

Herr talman! Vi behöver agera nu för att rädda liv. Jag förväntar mig att Sveriges regering lyfter frågan till FN:s generalförsamling för att frågan ska föras vidare till FN:s säkerhetsråd. Som FN-medlem kan Sveriges regering begära att frågan förs upp direkt på säkerhetsrådets dagordning.

Herr talman! I Europaparlamentet röstade alla svenska EU-parlamentariker, bortsett från Vänsterpartiets ledamot, för ett erkännande. Jag trodde att det var en självklarhet att de svenska politiska partier som röstat för ett erkännande i Europaparlamentet skulle rösta på samma sätt i Sveriges riksdag. Tyvärr kan vi konstatera att majoriteten av riksdagspartierna i dag vägrar att erkänna pågående folkmord och inte har något intresse av att verka för att stoppa terrororganisationen Islamiska statens övergrepp på kristna och andra etnoreligiösa minoriteter. Dessa riksdagspartier tar inte sitt politiska ansvar för att stoppa övergreppen utan skjuter ifrån sig det politiska och moraliska ansvaret genom att inte hitta rätt juridisk benämning för de grova övergrepp och folkrättsbrott som pågår. De anser även att riksdagen inte är rätt forum för folkmordsfrågor, medan andra nationella parlament, Europaparlamentet och den amerikanska kongressen erkänner det pågående folkmordet.

Herr talman! Just nu, medan vi diskuterar frågan i kammaren, pågår folkmord på kristna i Syrien och Irak. De kristnas centrum, där kristendomen föddes, håller på att tömmas på kristendom. De fruktansvärda gärningar som Islamiska staten dagligen utsätter kristna och andra etnoreligiösa minoriteter för måste stoppas, och de skyldiga måste ställas till ansvar.

Herr talman! Folkmordet måste stoppas. Allt annat vore ett historiskt svek. Kalla förföljelsen och övergreppen vid deras rätta namn, nämligen folkmord!

I dag har ni chansen att rösta för att rädda tusentals liv. Ni har chansen att ge de utsatta en ny möjlighet att återvända till sina hem. Ni har chansen att lagföra dem som begår dessa fruktansvärda övergrepp. Det minsta vi kan göra för de drabbade är att erkänna övergreppen som folkmord, verka för att FN:s säkerhetsråd erkänner folkmordet och kräva internationell handling för att stoppa denna mänskliga tragedi.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservationer 5 och 6.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag får uppmärksamma ledamoten på att den använda talartiden överskred den anmälda med över 50 procent.)

Anf. 44 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag uppskattar starkt Robert Halefs engagemang för de förföljda kristna i Mellanöstern. Robert Halefs röst är viktig för att lyfta fram det som händer de kristna i Mellanöstern.

Det finns skäl, tycker jag, att i den här debatten vara tydlig med att Centerpartiet röstade för detta i Europaparlamentet. Vår hållning är att det begås folkmord. Men det är inte upp till den här kammaren, inte upp till riksdag och regering att döma. För detta har vi domstolar. Blanda inte bort bilden vad gäller vår hållning!

Centerpartiet anser att folkmord pågår. Och det pågår, herr talman, fastän andra parlament har röstat för det som Robert Halef föreslår. Både USA och Storbritannien, två permanenta medlemmar i säkerhetsrådet, har röstat så. Trots det pågår folkmordet nu, som Robert Halef säger. Då kan vi fundera på om det Robert Halef vill, nämligen att riksdagen ska döma och inte överlämna åt domstolarna att göra det, innebär någon skillnad i sak. Det är min ena fråga. Vilken skillnad blir det om riksdagen dömer och inte överlåter det till domstolar?

Sedan undrar jag naturligtvis: Har inte FN:s säkerhetsråd redan fått direktiv eller uppmaningar att överlämna frågan till ICC?

Anf. 45 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Svaret på den sista frågan är att FN:s säkerhetsråd ännu inte har fått frågan om erkännande av folkmordet på kristna och andra etnoreligiösa minoriteter i Syrien och Irak på sitt bord. Det är just därför jag har skrivit denna motion, och det var därför Kristdemokraterna drev igenom den här frågan i en resolution i EU-parlamentet. Vi vill att den ska komma upp på bordet i FN:s säkerhetsråd för beslut som förpliktar FN att agera internationellt för att slå ut IS och därmed också bidra med det som behövs för att säkra kristnas och andra etnoreligiösa gruppers överlevnad i Syrien och Irak.

När det gäller Centerpartiets hållning i EU-parlamentet nämnde jag tidigare att samtliga partier i Sveriges riksdag förutom Vänsterpartiet röstade för denna resolution. Jag undrar dock om Kerstin Lundgren har läst resolutionen. Där står att nationella parlament förväntas ta sitt ansvar och agera för att folkmordsfrågan ska föras vidare. Jag tycker inte att Kerstin Lundgrens ställningstagande i kammaren i dag är förenligt med den resolution som antogs i EU-parlamentet.

Om vi i Sveriges riksdag uppmanar vår regering att lyfta frågan till FN:s säkerhetsråd kommer frågan att diskuteras. När säkerhetsrådet kommit till samma slutsats som Europaparlamentet och den amerikanska kongressen kommer även Internationella brottmålsdomstolen att agera i frågan.

Men det är ett folkmord som pågår nu. Det krävs handling i dag. Vi ska inte föra frågan till Internationella brottmålsdomstolen för utredning, utan handling krävs i dag. Därför vill vi att Sveriges regering agerar i FN:s säkerhetsråd för ett erkännande och agerande.

Anf. 46 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Nog är det väl så att Sverige agerar. Centerpartiet agerar. Vi har varit tydliga i denna debatt, och vi är tydliga i vårt utlåtande. Vi anser att frågan ska föras till säkerhetsrådet för att därifrån överlämnas till

antingen ICC eller en särskild tribunal. Vi är tydliga med att om det finns personer i Sverige som har deltagit i folkmord ska de dömas enligt våra lagar, inte genom beslut i Sveriges riksdag. Sådan är vår konstitutionella ordning, och det är vår utgångspunkt.

Jag kan inte låta bli att fundera. Jag hör vilken tilltro som finns till säkerhetsrådet, men det är ju först när man hittar fram till en lösning som frågan hamnar direkt på säkerhetsrådets bord. Det faktum att EU har uppmanat säkerhetsrådet att föra frågan till ICC är en tydlig signal. FN dömer inte, och säkerhetsrådet dömer inte heller. De överlämnar till domstol eller en tribunal att pröva detta.

Herr talman! Vi har faktiskt beslut i ett antal parlament, men har vi sett någon skillnad? Har folkmordet stoppats? Är det ett exempel som löser de problem vi ser? Om Robert Halef har uppfattat den bilden vore det intressant att få ta del av det. Det finns ju exempel: Europaparlamentet, USA:s kongress och UK har gjort det Robert Halef säger att man vill göra. Risken är att det bara är ett plakat.

Anf. 47 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Tack, Kerstin Lundgren! När FN:s säkerhetsråd fattar ett beslut om att det pågår ett folkmord finns det en skyldighet att agera. Det finns i folkmordskonventionen en skyldighet att förhindra, att agera och att förebygga så att det inte ska förekomma. FN:s säkerhetsråd har ett stort ansvar att agera militärt för att slå ut denna ondska, Islamiska staten, som vi talar om.

Herr talman! Jag tror att Kerstin Lundgren blandar ihop frågorna. Sveriges utrikesminister har tidigare som svar på vissa frågor som jag ställt till henne i den här frågan hänvisat till att Sverige har hänskjutit frågan till FN:s säkerhetsråd. Här måste vi skilja på frågorna. Sverige har hänskjutit frågan om Syriens regims ansvar för det som händer i Syrien till FN:s säkerhetsråd.

Vi talar om pågående folkmord som är dokumenterat och bevisat. Europaparlamentet och den amerikanska kongressen har kommit till denna slutsats. Då ställer jag som riksdagsman och Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna krav på att Sveriges regering ska agera och lägga denna fråga på FN:s säkerhetsråds bord för diskussion och beslut för att kunna stoppa folkmordet och dödandet som sker av kristna och andra etnoreligiösa folkgrupper.

Anf. 48 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag ska erkänna att jag inte hade tänkt ta replik på Robert Halef. Men när Robert Halef väljer att nu upprepade gånger säga rent felaktiga saker i talarstolen har jag inte så mycket val. Robert Halef har nu vid upprepade tillfällen sagt att Vänsterpartiet inte röstade för resolutionen i EU-parlamentet. Det är inte sant. Vår EU-parlamentariker Malin Björk röstade för resolutionen. Där har du fel, Robert.

När jag ändå har ordet vill jag passa på att säga att det är någonting i Kristdemokraternas retorik som inte riktigt håller ihop. Robert Halef säger gång på gång att vi måste agera. Jag håller helt med om att vi måste agera för att stoppa våldet i Syrien och Irak och agera för att ge dem som flyr en fristad. Den slutsatsen drar inte Kristdemokraternas. Ni gör nu det yttersta för att förhindra att människor ska kunna fly och få en fristad.

Kristdemokraterna har ställt sig bakom det avtal som EU har tecknat med Turkiet. Det innebär att de assyrier, syrianer, yazidier och andra som flyr undan Daishs våld möter en stängd turkisk gräns. Lyckas de ta sig över den gränsen är risken överhängande att de antingen skickas tillbaka eller sätts i interneringsläger i olika delar av Turkiet. Det är en politik som Kristdemokraterna aktivt har stött. Ni har stött att man ska skicka mångmiljardbelopp till Erdoğan för att han ska agera gränspolis för EU.

Jag har svårt att förstå det. Vi vet att vi förr i Sveriges historia har öppnat vårt land och erbjudit en fristad för assyrier, syrianer, kaldéer och armenier i vårt land. Jag ser i min hemstad alla de assyrier, syrianer och kaldéer som är en viktig del av min stad. Jag ser den nyinvigda syrisk-ortodoxa kyrkan S:t Gabriel i Göteborg som är en viktig del av min stad.

Vi har erbjudit en fristad förut. Varför kan vi inte göra det igen, Robert Halef? Varför ska vi stänga gränsen för dem som flyr utan folkmordet?

Anf. 49 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Tack, Hans Linde! Jag är tacksam för ditt engagemang för min folkgrupp och för våra fri- och rättigheter i Turkiet, Syrien, Libanon, Irak och så vidare. Du har länge varit engagerad i de frågorna. Enligt den rapport jag har fått har vänsterblocket i EU-parlamentet inte röstat för resolutionen. Det är vad jag utgår ifrån.

Om vi tittar på flyktingsituationen gäller Dublinöverenskommelsen nästan inte längre. Det är inte några länder som följer den. Vi har fått en ohållbar flyktingsituation där många länder i EU inte tar sitt ansvar. Från svensk sida gör vi vårt bästa. Jag är stolt över att vi har en human flyktingpolitik.

Vi stänger inga gränser. Men vi behöver ha en kontrollerad flyktingsituation. Det är vad vi jobbar för. Det är inte så att vi stänger gränser. Vi säger inte nej till människor som söker asyl i vårt land. De som uppfyller kriterierna får stanna, och de som inte uppfyller kriterierna får lämna plats för dem som har rätt att komma undan all förföljelse och förtryck.

Anf. 50 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Det stämmer – vilket jag också upprepat i debatten, Robert Halef – att vänstergruppen i EU-parlamentet röstade nej. Det är jag den första att beklaga. Vi var mycket kritiska till det beslutet. Däremot valde vår EU-parlamentariker Malin Björk att gå emot sin egen grupp och rösta ja till resolutionen.

Det gjorde hon för att vi tycker att denna fråga är så viktig. Vi tycker att det är viktigt att man slår fast att det är ett folkmord. Det är lite synd att Kristdemokraterna ignorerar och osynliggör det. Vi har i detta allvarliga läge inte riktigt råd att hålla på med den här typen av käbbel. Vi behöver jobba tillsammans för att stoppa folkmordet.

Nej, Robert Halef, det ni förespråkar är inte en kontrollerad flyktingsituation. Ingen kan nog säga att det vi nu ser i Turkiet och får dagliga rapporter om med stängda gränser, interneringsläger och att människor sporadiskt skickas tillbaka från Turkiet skulle vara en kontrollerad flyktingsituation.

Jag förstår inte denna oro. Vi tog ett enormt ansvar på 70-talet när många assyrier och syrianer kom till Sverige. I dag är det många av oss som är tacksamma. De har gjort vårt land rikare och bidragit till våra samhällen, vår politik, vår ekonomi och vårt föreningsliv. De är en viktig del av det svenska samhället i dag. Ingen skulle nog titta tillbaka och säga: De assyriska och syrianska flyktingarna som kom är en börda.

Vi kan självklart igen erbjuda en fristad. Vi är ett av världens rikaste länder, Robert Halef. Jag förstår inte varför det är så viktigt för Kristdemokraterna att arbeta för att stänga gränserna. Vi har ett val. Om en tid här längre fram i vår ska vi rösta om vi ska begränsa möjligheten till familjeåterförening. Vad kommer Kristdemokraterna att säga då? Vill man splittra eller förena assyriska och syrianska familjer som kommer till Sverige från Syrien?

Ni har till och med gått så långt att ni kräver att man ska upprätta interneringsläger vid den svenska gränsen. Varför ska en yazidisk kvinna som har flytt terrorn i Mellanöstern placeras i ett flyktingläger, ett interneringsläger utanför Malmö när hon kommer till Sverige?

Anf. 51 ROBERT HALEF (KD) replik:

Herr talman! Svaret på sista frågan är att det är just för att kontrollera dem som kommer till vårt land. De som har rätt att få asyl kommer att få asyl och kommer att komma in i landet. Vi behöver kunna kontrollera den enorma tillströmning som åtminstone har varit under förra året.

Vi är för en human flyktingpolitik. Enligt FN-konventionen finns det kriterier. De människor som uppfyller de kriterierna ska självklart få stanna här oavsett de är syrianer, muslimer, kristna, yazidier, homosexuella, svarta, vita och så vidare. Det har absolut ingen betydelse. Alla människors lika, unika och okränkbara värde ska gälla i alla sammanhang.

Vi har krig i Syrien, krig i Jemen och krig i en del nordafrikanska länder. Utöver det finns trafficking. Det är människor som har satt i system att tjäna pengar på att smugla människor till Europa. Då är det väldigt viktigt att vi har en kontrollerad situation där vi släpper in de människor som har rätt till asyl. De som inte har rätt till asyl ska kunna avvisas redan vid gränsen. Det är vad vi försöker åstadkomma.

Det handlar om att ha en fortsatt human flyktingpolitik. Självklart ska alla som flyr och har rätt till asyl kunna få stanna. Men det finns de som inte har rätt att stanna i Sverige och köpt sig biljetter av smugglare och andra. Det finns rätt många sådana. I dag finns uppåt 80 000 som har fått avslag på sina ansökningar.

För att kunna förminska denna process ska man ha en kontrollerad flyktingpolitik så att de människor som har rätt att stanna, behöver tak över huvudet och flyr undan förföljelse ska få stanna i vårt land.

Anf. 52 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Herr talman! Mellanöstern och Nordafrika är en vidsträckt och folkrik region som rymmer allt mellan hopp och djupaste förtvivlan. Debatten i dag visar en del av allvaret och svårigheterna som på många sätt präglar regionen just nu. Betänkandet är omfattande, och det är mycket som jag skulle vilja lyfta fram. Men jag måste liksom övriga talare prioritera hårt.

Den demokratiseringsprocess vi har sett i området har gått åt olika håll. Men när drömmar om demokrati förbyts i kaos och sönderfall måste vi stå

kvar och stödja dem som fortfarande vill se utveckling, som vill drömma och som vill ha demokrati.

Särskilt angeläget är det att fortsätta att stötta jämställdhet och kvinnors rättigheter. Det är inte okej att kvinnor och flickor drabbas hårdare av krig och konflikt eller att det offentliga rummet är mindre och framtidsutsikterna sämre för dem. Kvinnor kan vara centrala förändringsaktörer. Vi har ett stort ansvar för att synliggöra hur kvinnor och flickor drabbas och för att stödja arbetet för kvinnors rättigheter

Herr talman! Västsahara är enligt FN det sista icke avkolonialiserade territoriet i Afrika. Marocko ockuperar två tredjedelar av Västsahara. Det är en ockupation som strider mot internationell rätt. Vi stöder regeringens uppfattning att västsaharierna i enlighet med folkrätten äger rätt till självbestämmande.

Regeringen stöder FN:s arbete som syftar till att finna en rättvis och ömsesidigt godtagbar förhandlingslösning på konflikten i Västsahara. En sådan lösning måste tillgodose västsahariernas rätt till självbestämmande. Den senaste tidens utveckling i relationerna mellan FN och Minurso och Marocko är oroande. Vi hoppas på en snar normalisering med tanke på FN:s och Minursos centrala roll i Västsaharakonflikten. Regeringen ställer sig bakom FN:s säkerhetsråds förlängning av Minursos mandat i Västsahara. Det är centralt att den civila komponenten i Minurso snarast tillåts att återvända till Västsahara.

Sverige har ökat det humanitära stödet till de västsahariska flyktinglägren. Utöver det omfattande kärnstöd som Sverige ger till UNHCR och World Food Programme beslutade Sida tidigare i år att öka det humanitära stödet till de västsahariska flyktingarna till drygt 15 miljoner kronor. Beslutet innebär att det svenska humanitära biståndet till västsahariska flyktingar under 2016 förväntas bli det mest omfattande på flera år.

Lösningen på konflikten måste vara politisk. Status quo är inte ett alternativ, och inte heller en militarisering. FN:s generalsekreterares initiativ för att hitta en politisk lösning på konflikten är mycket positivt. Vi ger fullt stöd till det arbete som utförs av generalsekreterarens särskilda sändebud för Västsahara, Christopher Ross.

Internationellt samarbete är så mycket större än enbart relationer mellan stater. Västsaharafrågan är fortsatt viktig för Socialdemokraterna. Partiet är engagerat för Västsaharas folk och har kontakter med vårt systerparti Polisario och dess representanter i Sverige. Vi verkar fortsatt i enlighet med kongressbeslutet. Socialdemokraterna kommer också framöver att verka för att Marockos ockupation av Västsahara upphör.

Avslutningsvis, herr talman: Tahirtorget blev symbolen för spirande demokratisk längtan. Men det blev också en plats där kvinnor upprepade gånger utsattes för sexuellt våld och sexuella trakasserier. Kvinnors möjlighet att delta i protesterna minskade, och deras tillgång till det offentliga rummet minskade. Vi ser det på fler ställen. Ett enigt utskott framhåller på flera ställen i betänkandet vikten av att främja kvinnors rättigheter varhelst de kränks. Mänskliga rättigheter är också kvinnors rättigheter – i krig och konflikt likaväl som i uppbyggnad och utveckling i samhället och i familjen, i Palestina, Irak, Syrien, Iran och Egypten.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 53 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Tack, Maria, för att du tar upp Västsaharafrågan! Jag tycker att det är viktigt att vi debatterar den.

Jag skulle vilja fråga dig hur du ser på folkomröstningen – den folkomröstning som det beslutades om 1991 och som båda parter då var överens om. Den är avgörande. Jag ser folkomröstningen som oerhört viktig för att man ska komma vidare i frågan. Då måste FN sätta ned foten och verkligen besluta om folkomröstningen så att den kommer till stånd. Hur ser du på det?

Jag skulle också vilja fråga dig hur du ser på att Sverige överklagade beslutet i EU-domstolen om att upphäva handelsavtalet med Marocko som inkluderar produkter från Västsahara.

Anf. 54 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Herr talman! Tack för frågorna! En folkomröstning är oerhört central i diskussionen. Vi stöder det arbete som FN nu genomför för att få detta till stånd. Parterna står långt ifrån varandra, och man måste få igång samtal och få igång processen igen. Vi kan inte fortsätta i det läge som råder. Tyvärr är låsningarna stora när det gäller folkomröstningen. Men vi gör allt vi kan för att stödja FN:s arbete för att få till en bra process.

När det gäller EU-domstolen och överklagandet tycker vi att det är positivt att vi får en dom i en högre rättslig instans så att vi kan få det hela klarlagt och veta hur det ligger till. Därför valde vi att gå med här – för att man ska få en ordentlig juridisk prövning av avtalet.

Anf. 55 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Tolkar jag dig rätt, Maria? Kommer Sverige att agera för att folkomröstningen kommer till stånd och för att ett datum för den kommer att bestämmas? Precis som du säger är det uppenbart att Marocko inte frivilligt kommer att gå med på detta. Därför måste FN agera och helt enkelt tvinga fram en lösning för att folkomröstningen ska kunna äga rum.

När det gäller domstolens beslut tycker jag att det är lite märkligt att Sverige överklagade domslutet, som ändå var ganska tydligt. Jag tycker att det är viktigt att Sverige garanterar att folkrätten verkligen respekteras och att man fortsätter för att verka för att exkludera västsahariska varor ur handelsavtalet med Marocko. Är det också din uppfattning?

Anf. 56 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Herr talman! När det gäller folkomröstningen är vår uppfattning att vi ska stödja FN-processen på alla sätt vi kan. Sverige har inte riktigt en position som gör att vi kommer att kunna vara de som på plats driver arbetet. Däremot kommer vi att stödja FN:s arbete på alla sätt vi kan för att man ska nå framåt och komma förbi de låsningar som finns.

I frågan om överklagandet är det rätt uppfattat att vi vill ha detta prövat i en högre rättslig instans för att få ett bättre och mer bindande utslag. Jag tappade din fråga lite grann, måste jag säga. Jag kan dock säga att du tolkade mig rätt när det gäller att det är viktigt att vi har en stabil juridisk grund att stå på.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

Försvarsutskottets betänkande 2015/16:FöU10
Återställande av bestämmelse i lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (prop. 2015/16:126)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 9 Luftfartsfrågor

Luftfartsfrågor

Trafikutskottets betänkande 2015/16:TU14
Luftfartsfrågor
föredrogs.

Anf. 57 RIKARD LARSSON (S):

Herr talman! Vi ska nu behandla trafikutskottets betänkande nr 14 om luftfartsfrågor. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 6 om Bromma flygplats och till trafikutskottets förslag under betänkandets övriga punkter.

En väl fungerande flygtrafik är viktig för många delar av vårt land. Den är viktig som *en* del av ett sammanhållet trafiksystem – inte som en fristående del, utan som en del av flera. Sverige skiljer sig från många andra europeiska länder på så sätt att vi är ett geografiskt rätt stort land, men vi är också ett glest befolkat land. Trots att landet har denna struktur har vi en tydlig ambition att man ska kunna bo i hela landet. Företag ska kunna etablera sig var som helst och ändå nå viktiga marknader och ha bra, snabba och effektiva kommunikationer till exempelvis Stockholm.

Mot den bakgrunden har jag full förståelse för den oro som regionala och lokala aktörer känner när det gäller tillgången till bra flygförbindelser. Kontinuiteten och förutsägbarheten vad gäller rätten att ge offentligt stöd till flygplatser i Sverige har mycket övrigt att önska. I grunden är detta EU-regler om statsstöd som försvårar och byråkratiserar. Det är kanske inte konstigt att det har blivit så i ett EU som i mycket stor utsträckning sjungit marknadens lov. Jag måste säga att det ibland känns som att det är viktigare att kontrollera att offentliga medel inte används för viktiga samhällsfunktioner där en marknad teoretiskt skulle kunna uppstå än att samhällsfunktionerna i sig själv kan fungera. Jag tror dock att det är en debatt som vi behöver ta vid ett annat tillfälle, men jag tror att det är en viktig debatt.

Vad som är viktigt för Sverige är att vi ser till att våra speciella förutsättningar får förståelse när prövningar gentemot statsstödsreglerna görs. Det arbetet bedriver vi gentemot EU. Men det är också viktigt att svenska myndigheter hanterar frågan med stor förståelse för flygplatsernas oro och situation. Inte minst gäller detta i kontakten med små flygplatser som ofta har begränsade administrativa resurser.

I betänkandet hanteras motioner som berör behovet av en svensk luftfartsstrategi. Det är glädjande att kunna konstatera att en sådan strategi är

under framtagande. Planerna från regeringens sida är att man ska presentera strategin under 2016. Det jag personligen har sett av det arbetet visar på en bred förankringsprocess där alla intresserade parter har fått komma till tals. Nu pågår arbetet med att utifrån det arbete fram förslag till en strategi.

En av de frågor som regeringen hittills arbetat intensivt med, bland annat gentemot EU, är de sociala villkoren inom flyget. Det är uppenbart hur ett antal flygbolag genom anställningsvillkor och social regelshopping försöker sänka sina kostnader. Jag tror att det finns en stor enighet i kammaren om att vi bör arbeta mot den utvecklingen. Men då gäller det att vi är tydliga i alla sammanhang, inte minst internationellt. Därför var det med viss förvåning som jag noterade bland annat Moderaternas avslag i fråga om ett initiativ i Nordiska rådet om att uppmana de nordiska regeringarna ”att ta initiativ till en översyn av villkoren inom flyget kopplat till flygsäkerhet, anställningsvillkor och rättvis konkurrens samt

att ta gemensamma initiativ för att lyfta fram frågan om flygsäkerhet och arbetsvillkor på Nordisk, Europeisk och internationell nivå”.

Jag hoppas att Moderaternas avslagsyrkande i fråga om de initiativen handlade om någonting annat än att man är emot arbetet. Men jag skulle uppskatta om vi i denna kammare kunde visa en enighet i de för flyget väldigt viktiga frågorna – det är frågor som är viktiga för att bevara den arbetsmarknadsmodell som vi har kämpat för att behålla i vårt land.

En annan fråga som berörs i betänkandet och som debatterats mycket under många år är frågan om Bromma flygplats vara eller inte vara. Jag menar att det är en fråga som lite olyckligt har kommit att handla mer om vad regeringen får och inte får göra än om själva grundfrågan.

Det finns tillkännagivanden från denna kammare både om att en förhandlingsperson i frågan inte ska tillsättas och om att man ska arbeta för en fortsatt utveckling av Bromma. De tillkännagivandena har regeringen tagit hand om. Man ändrade bland annat uppdraget till den statliga samordnaren Anders Sundström. Jag vet att det finns olika meningar om huruvida detta innebar att tillkännagivandena tillgodosågs eller inte. Men jag tror att vi behöver komma vidare i den debatten.

I samband med att Anders Sundström presenterade sin rapport om Arlanda kunde vi läsa kommentarer i Dagens Industri som tydligt gjorde klart att detta var den enda egentliga lösningen och att man inte såg något problem med en nedläggning av Bromma om Arlanda kunde klara den ökade kapaciteten.

De uttalandena kom inte från utredaren själv. De kom inte från regeringsföreträdare, och de kom inte från Stockholms stadshus. De uttalandena kom från Svenskt Näringsliv. Jag tycker att det visar på ett fokus på vad som är viktigt i denna fråga, nämligen tillgången till förbindelser till och från Stockholm för hela landet och att få ett avslut i en fråga som skapat osäkerhet och konflikt i många år.

Kan det dessutom kombineras med att vi möjliggör ökat bostadsbyggande i Stockholm är jag säker på att det är en vinnarfråga både för Stockholmsregionen och för landets övriga regioner.

Jag tycker att det vore synd om vi som nu sitter i denna kammare låser fast oss i våra positioner så till den grad att vi inte klarar av att se att infrastrukturen för flyg efter 2038 inte nödvändigtvis behöver se ut som den gör i dag. Jag räknar inte med några öppningar från allianspartiernas sida

i denna debatt, och jag tror inte heller att allianspartierna räknar med några ändrade positioner från min sida i denna debatt. Men det skulle vara välkommet att föra debatten på en nivå som inte ytterligare låser fast oss i positioner utan snarare möjliggör breda överenskommelser framöver i viktiga luftfartsfrågor. Jag tror att det är viktigt, inte minst för den framtida utvecklingen av Arlanda.

Avslutningsvis ska jag säga några ord om drönare, den drönartyp som finns i luften. Jag tror att vi alla här delar samma oro för vad som kan hända när det gäller utvecklingen av drönare och deras påverkan på säkerhet i luften. Därför är det glädjande att se att det nu vidtas åtgärder inom ramen för det gemensamma EU-arbetet men också inom ramen för Transportstyrelsens arbete här i Sverige.

Det är bra att frågan lyfts, för samtidigt som vi ser riskerna med ett ökat antal drönare i luftrummet ser vi också alltmer de positiva användningsområdena för drönare. Ett konkret exempel var en tågolycka i Malmö för några veckor sedan. Ett tåg hade spårat ur på bangården i Malmö, och det var en tank med miljöfarligt avfall. Räddningstjänsten använde en drönare för att inspektera tanken. Detta är naturligtvis ett användningsområde som gör att man inte behöver äventyra räddningspersonalens säkerhet. Och arbetet gick förmodligen betydligt snabbare än vad det skulle ha gjort om man hade gjort på annat sätt.

Jag tror att det finns mängder med exempel på positiva användningsområden i det kommersiella, i det offentliga och i det privata livet. Det är en utveckling som vi ska bejaka. Men vi måste också kunna hantera riskerna.

Med det, herr talman, yrkar jag än en gång bifall till reservation nr 6 och i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Pia Nilsson, Jasenko Omanovic och Suzanne Svensson (alla S).

Anf. 58 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! I det här motionsbetänkandet behandlar vi en mängd frågor om luftfarten. Det lyfts frågor om luftfartsstrategi, regionala flygplatser och Bromma flygplats. Jag kommer huvudsakligen att hålla mig till de frågor som jag nämnt.

Förslaget från trafikutskottet är också att riksdagen ska skicka ett tillkännagivande till regeringen om Bromma flygplats – igen.

Sverige är ett stort och glest befolkat land. Trots kallt klimat och ett utsatt geografiskt läge i Europas utkant har Sverige genom handel med andra länder blivit ett av de rikaste länderna i hela världen. Det gör att vi är extremt beroende av att snabbt kunna färdas långa avstånd, både inom och utom landets gränser. För en stor del av de transporterna finns det inget alternativ till flyget.

En del partier ser flyget endast som ett miljöproblem som ska bekämpas. De partierna vill införa flygskatter och allmänt fördyra och försvåra för människor att resa till rimliga kostnader. Tyvärr har Sverige sådana politiker i regeringen i dag.

80 000 personer i Sverige har sitt jobb just tack vare flyget. Och många fler är beroende av att flyget fungerar. Passagerare som anländer till vårt

land spenderar årligen 60 miljarder kronor här. Det skapar ännu fler arbetstillfällen runt om i hela Sverige.

Ett väl utbyggt och fungerande inrikesflyg behövs för att hela Sverige ska kunna leva och fortsätta utvecklas. Vi ska ta miljöutmaningarna inom flyget på lika stort allvar som vi gör när det gäller alla andra sektorer i samhället. Det har gjorts mycket och görs mycket för att minska flygets miljöbelastning och klimatpåverkan. Och allianspartierna vill gå ännu längre.

En majoritet av Sveriges riksdag har på initiativ av allianspartierna skickat ett skarpt tillkännagivande till Sveriges regering i dag för att de ska tag i det här med gröna flygbränslen.

Sverige är också inom flygets område en ledande industrination som är med och utvecklar morgondagens miljövänliga flygteknik. Det gör att flyget kommer att bli mer miljövänligt, samtidigt som det kommer att kunna växa fram ännu fler nya jobb i Sverige.

Det går att möjliggöra för fler att resa med flyg och samtidigt ta ansvar för miljön. Svaret på framtidens miljö- och klimatutmaningar kan aldrig vara att ett handelsberoende land som Sverige försvårar och fördyrar resande. Att backa in i framtiden kan aldrig vara vårt svar på framtidens utmaningar. Sverige behöver en flygstrategi som tar sikte på hur vi ska klara ett ökat resande som inte kostar för mycket samtidigt som vi tar miljöutmaningarna på allra största allvar.

Herr talman! De stora flygplatserna i Sverige finns i det statliga bolaget Swedavia. Det är en lönsam verksamhet. Ungefär 40 miljoner passagerare årligen passerar genom de tio flygplatser som finns inom Swedavia.

För att hela Sverige ska ha fungerande flygtrafik finns det ytterligare 34 regionala flygplatser fördelade över hela landet, från Pajala i norr till Kristianstad i söder. De här flygplatserna behöver ett omfattande offentligt stöd för att kunna leva vidare, men de är väldigt nödvändiga för att hela flygsystemet ska fungera i vårt land.

Redan i dag, med det stora offentliga stöd man har, har dessa flygplatser en svår ekonomisk situation. Flera funderar på sin framtid just därför att ekonomin är väldigt knapp. Nu lever vi också med risken att Europeiska unionen kommer att stoppa möjligheten för Sverige att med offentliga medel stötta de här flygplatserna.

Då kommer det att krävas snabba beslut för att flygplatserna ska överleva, och det finns olika metoder och sätt att rädda kvar dem. Jag tänker inte i dagens debatt gå in exakt på vilka olika möjligheter som står till buds, men det är fullt möjligt att rädda flygplatserna – om man vill.

Den nuvarande regeringens flygpolitik är under all kritik och handlar tyvärr till största del om att fördyra och försvåra för flyget. De riksdagspartier som vill ha kvar den nuvarande flygplatsinfrastrukturen har möjlighet att rösta på reservation 3 i detta betänkande. Skulle det bli en riksdagsmajoritet för reservation 3 skulle man skicka ett tillkännagivande till regeringen som tydligt förklarar att man ska säkerställa nuvarande flygplatsinfrastruktur.

Alternativet till att rösta på reservation 3 är att lita på att miljöpartister och socialdemokrater i regeringsställning ska klara av att lösa den här frågan om, och sannolikt när, den uppstår. För egen del är jag inte övertygad

om att det engagemanget kommer att finnas i regeringen, så vill man säkerställa de regionala flygplatserna finns det ett skarpt förslag som jag välkomnar alla att rösta på i dagens votering.

Herr talman! I linje med den nuvarande regeringens flygfientliga politik har de redan sedan den första dagen de klev in på Rosenbad velat lägga ned Bromma flygplats. Regeringspartierna har ett flertal gånger utmanat en riksdagsmajoritet just kring Bromma flygplats.

Flygplatsen behövs nu och i framtiden. Vi blir allt fler som reser, och det gör att vi i framtiden kommer att behöva mer flygplatskapacitet och inte mindre, framför allt i vår huvudstad. Vi har också en situation där man behöver överkapacitet på flygplatserna i huvudstaden, just därför att människor vill resa tidigt på morgonen, på eftermiddagen och på kvällen. Man vill kunna ta sig till jobb och möten på morgonen innan de börjar, sedan vill man vara på plats på mötena och efter att dagens möten och jobb är klara vill man kunna resa hem igen.

Det är detta som gör att vi har peaktider på morgonen, senare på eftermiddagen och till viss del på kvällen.

Jag vet efter ett antal debatter här i kammaren att det finns vänsterpolitiker, framför allt i Stockholmsregionen, som har lite svårt att förstå det här. Men det är på det sättet att man vill kunna ta sig till jobbet på morgonen och hem därifrån på kvällen. Jag utmanar de politiker som tycker att det är en bra idé att sprida ut flyget över hela dagen att stänga ned Stockholms lokaltrafik på morgonen, på eftermiddagen och på kvällen och erbjuda resande mitt på dagen. Då kommer ni att märka varför människor i resten av landet inte vill ha den typen av politik ni är beredda att erbjuda dem.

Bromma kan dessutom fungera som reservkapacitet i ett nödläge. Det vill säga, om Arlanda stänger ned för en kortare eller längre stund behöver man ha en annan flygplats dit man kan dirigera om nödvändig trafik. Det behövs alltså två flygplatser för att klara av alla dessa delar.

Det är mot den bakgrunden som en majoritet av riksdagen vill skicka ett tillkännagivande, återigen, till regeringen att utveckla politiken kring Bromma flygplats, utveckla Bromma flygplats och säkerställa dess fortlevnad.

Jag välkomnar Rikard Larssons vilja att samarbeta; det gör jag innerligt och uppriktigt. Det finns många frågor där vi säkert kan hitta samarbeten. Men problemet är att Socialdemokraterna har valt att i regering samarbeta med Miljöpartiet som är emot flyg i grund och botten och i alla dess delar. Man vill fördyra, och man vill försvåra. Därför kommer det politiska förslaget om att man ska införa flygskatter och lägga ned Bromma flygplats.

Det är svårt att samarbeta kring en politik som går ut på att avveckla och inte utveckla flygets möjligheter, och det är därför den här regeringen också har en majoritet av riksdagen emot sig när det gäller flygfrågor.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet utom i de delar där allianspartierna och Moderaterna har reserverat sig. För tids vinnande yrkar jag dock endast bifall till reservation 1 från Alliansen och det tillkännagivandet kring Bromma flygplats.

(Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Erik Ottoson och Boriana Åberg (alla M) samt Anders Åkesson (C) och Robert Halef (KD).

Anf. 59 RIKARD LARSSON (S) replik:

Herr talman! Jag uppskattar det näst sista i anförandet. Jag måste erkänna att jag under långa delar av anförandet satt och tänkte att det inte är lätt att försöka hitta en bra samtalston om oppositionen är som Edward Riedl.

Nu kände jag ändå på slutet att Edward Riedl försökte säga att man är beredd att också lyssna på andra åsikter och på vad andra har att säga och försöka föra frågor framåt.

Jag har ett par frågor till Edward Riedl. Det handlar om de sociala villkoren och det faktum att bland annat Moderaterna avvisade detta initiativ i Nordiska rådet. Jag undrar om Edward Riedl har någon kommentar till det. Jag har full respekt för om Edward Riedl inte har någon kommentar eftersom han inte sitter med i Nordiska rådet. Men jag undrar ändå för tydlighetens skull.

En ytterligare fråga handlar om en av de delarna som jag tog upp i mitt anförande, nämligen kommenterarna på Anders Sundströms utredning. För det första: Ser Moderaterna någonting positivt med Anders Sundströms utredning och de helhetsresonemang som Anders Sundström för? För det andra: Har ni några kommentarer till Svenskt Näringslivs spontana kommentarer på utredningen, där man ändå tyckte att det var en viss lättnad att se förslagen?

Anf. 60 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr talman! Jag sitter inte i Nordiska rådet, men jag gjorde helt enkelt som jag brukar göra: Jag frågade mina partikamrater som sitter där vad det handlar om.

Det korta svaret på den frågan är att det som togs upp gällande flygsäkerheten, om jag förstod det rätt på Rikard Larssons första anförande, herr talman, hanteras i en annan ordning än Nordiska rådet. Detta hanteras globalt, framför allt via ICAO. Det var den delen.

När det gäller de sociala villkoren är det en stor och högst nödvändig debatt, både på flygets område och på många andra områden där man utmanas av bolag som vill placera de anställda som egna företagare i skatteparadis och på det sättet hålla nere lönenivåerna vilket också långsiktigt urholkar skattebasen i de olika enskilda länderna.

Där har vi nog samma uppfattning i grund och botten. Detta måste göras. Frågan är nog snarare om var detta ska hanteras. Vi håller just nu på att bereda ett ärende där det här hanteras. Där ser jag, såvitt jag kan bedöma, att Sveriges riksdags samtliga åtta partier kommer att ha samma hållning i den frågan.

Jag har svårt att förstå Rikard Larssons försök att skapa konflikt i en fråga vi faktiskt i allra högsta grad är överens om. Men det kan snarare komma av en vilja att hitta sådana konfliktområden än att diskutera det vi är *här* för att diskutera, nämligen flyget. När det gäller flyget är problemet att socialdemokrater i samarbete med Miljöpartiet för en i många avseenden flygfientlig politik. Det är synd. Jag tror inte att Socialdemokraterna i grund och botten står för den politiken, men i regeringsställning gör ni det. Det är synd.

Jag ser att min tid rinner ut så jag kommer att kommentera Anders Sundströms utredning i mitt nästa svar.

Anf. 61 RIKARD LARSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att personalens arbetsvillkor inom flyget – särskilt om det skulle påverka flygsäkerheten, men jag säger inte att det gör det – i allra högsta grad har med flyget att göra. Det är en viktig fråga.

Jag väljer ändå att tolka det som att vi i denna kammare är överens om att vi måste bedriva ett intensivt arbete för att se till att den typen av svajiga sociala villkor och regelshopping inom flyget stoppas. Det är en viktig signal eftersom vi då kan gå gemensamt fram. Nu gick initiativet i Nordiska rådet igenom ändå, och en uppmaning kommer att skickas till de nordiska regeringarna – vilket jag tycker är bra.

Har Edward Riedl något att säga om Svenskt Näringslivs kommentarer om Arlandautredningen – Anders Sundströms utredning? Det är viktigt att vi försöker hitta gemensamma nämnare i flygpolitiken. Jag vet egentligen inte om Edward Riedl konkret kan peka på någonting som har gjorts under innevarande mandatperiod som har försämrat villkoren för flyget. Han har synpunkter på utredningar som är på gång. Regeringen tycker att det är bra att utreda saker innan de genomförs så att det går att se konsekvenserna. Regeringen tycker också att man ska kombinera en god tillgänglighet över landet och möjligheten för folk att flyga till viktiga destinationer med en aktiv miljöpolitik och en politik för att bygga fler bostäder.

Det är lite synd att Moderaterna intar en så passiv hållning och säger att infrastrukturen för flyget ska vara som den är i dag. Gäller det all annan infrastruktur? Tycker Moderaterna att infrastrukturen ska vara som den är i dag?

Anf. 62 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att svara på de frågor som kollegan Rikard Larsson har ställt. Vi tycker att en hel del i Anders Sundströms utredning är bra vad gäller till exempel att utveckla Arlanda flygplats. Såvitt jag kan bedöma är de flesta partierna i Sveriges riksdag överens om att det arbetet ska göras. Men det här handlar inte om det. Utredningen syftar till en sak, nämligen att lägga ned Bromma flygplats och bygga bostäder. Det är det Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill göra, inte någonting annat. Låt oss vara tydliga med detta. Därför får ni gång på gång en majoritet av riksdagen emot er.

Det är en märklig hållning från Rikard Larssons sida att han vill åka till Nordiska rådet och där skicka en signal till den egna regeringen. De sitter ett par hundra meter från riksdagshuset i Rosenbad. Rikard Larsson kan nästan ropa till sina kollegor i regeringen och berätta vad han vill att regeringen ska göra. Han behöver inte åka till Nordiska rådet och få dem att skicka skrivelser.

Vi moderater tillsammans med allianspartierna och en majoritet av Sveriges riksdag jobbar med EU:s flygstrategi. I den ingår de sociala villkoren. Där kan vi på riktigt lösa utmaningarna i bred europeisk kontext. Det är vad som kommer att krävas, inte att åka till Nordiska rådet och skicka skrivelser till den egna regeringen. Ropa dit bort i stället om du vill ha någonting gjort!

Jag hinner inte ta upp så mycket mer om de delarna, men låt oss försöka hitta i de fall det är möjligt samarbeten i frågorna. Då måste, herr talman, Rikard Larsson och Socialdemokraterna återvända till där de var från början, det vill säga en sansat positiv syn på flyget. Det ni gör, och det som

det frågades om, är att skicka signalen att ni vill försvåra och fördyra. Ni vill lägga ned flygplatser och införa flygskatter. Branschen är tydlig: Det enskilt farligaste en regering kan göra är att införa en flygskatt. Det vore helt förödande för flygets möjligheter i vårt land och för de svenska företagens möjligheter att ha huvudkontor i Sverige.

Anf. 63 JAKOP DALUNDE (MP):

Herr talman! Flygtrafiken ökar just nu kraftigt. Enligt prognoserna kommer det att fortsätta så. Det är visserligen positivt att mobiliteten i Sverige och världen ökar, men samtidigt måste vi också inse att utsläppen från flyget eskalerar klimatförändringarna på ett allvarligt sätt som riskerar att underminera förutsättningarna för mänskligt liv i framtiden. Därför behöver vi en politik som ökar mobiliteten men samtidigt minskar utsläppen från transportsektorn.

För Miljöpartiet är det av största betydelse att flyget, precis som alla andra transportslag, betalar sina miljökostnader och också minskar sin miljöpåverkan. Tyvärr kan vi konstatera att varken nuvarande utsläppshandel inom EU, teknikutveckling eller gröna inflygningar räcker för att minska utsläppen i tillräcklig grad. Därför måste vi skapa rättvisa spelregler och förbättra konkurrenskraften hos de miljövänliga alternativen genom utbyggnad av snabba höghastighetståg, bekväma nattåg och smidig tågcharter ute i Europa.

Många skulle också hellre välja tåg framför flyget för sina resor. Ett vanligt frågetecken som uppstår när jag möter medborgare gäller varför det är dyrare att ta tåget. Det borde vara billigare att välja det som är bra för miljön.

Herr talman! Det är faktiskt helt orimligt att flyget inte står för sina kostnader, att flyget slipper den skatt och moms som andra trafikslag har och att så många flygplatser och flyglinjer subventioneras med skattemedel.

Flyget är i princip helt skattefritt. Inrikesflyget betalar endast 6 procent moms medan utrikesflyget är helt momsfritt. Flygfotogen och flygbensin är helt utan pris för sin klimatpåverkan. Flyget betalar i motsats till exempelvis biltrafiken varken koldioxidskatt eller energiskatt. I teorin ska flyget betala för sina koldioxidutsläpp genom EU:s system för handel med utsläppsrätter, men eftersom det systemet är högst dysfunktionellt är det priset i dag i praktiken helt symboliskt.

I länder som Storbritannien, Frankrike, Tyskland och Österrike finns sedan flera år tillbaka en flygskatt som delvis syftar till att minska klimatpåverkan, vilket skulle vara ett tänkbart sätt för Sverige att minska sina utsläpp från transportsektorn.

Samtidigt som flyget ökar har det blivit successivt billigare för varje år som går. Enligt flygsökmotorn flygresor.se krävdes det 2009 i genomsnitt 49 dagars arbete för att en tvåbarnsfamilj ska kunna resa till Thailand. År 2014 hade reallönerna ökat så pass mycket samtidigt som flygpriserna hade sjunkit att det endast krävdes 33 dagars arbete för att betala för samma resa. Ändå blir det ramaskri och domedagsprofetior från vissa partier i kammaren när regeringen tillsätter en utredning för att se om det finns något sätt för Sverige att sätta ett mer rättvist pris på flygets klimatpåverkan. I den utredningens uppdrag ingår bland annat att lägga fram förslag på hur skatten skulle kunna utformas för att uppmuntra konsumenter att

välja mer miljövänliga alternativ. Utredningen ska också se över hur skatten kan uppmuntra flyget till mer effektiva transporter och minskad klimatpåverkan. Vidare ska utredningen beakta att skattens utformning ska samverka med de närings-, transport- och regionalpolitiska målen om bland annat jobb, tillgänglighet och konkurrenskraft.

Det här är rimligt. Trots att jag tycker att det är viktigt att vi sätter ett rättvist pris på flygets klimatpåverkan måste vi samtidigt ha i beaktande framför allt det regionalpolitiska perspektivet i Sverige. Det vill jag ha ändå sagt.

Syftet med det hela är den grundläggande marknadsekonomiska principen att förorenaren betalar för klimatpåverkan, inte andra. Ibland kan jag känna viss förvåning över att partier som ofta talar sig varma för marknadsekonomiska principer väljer att undvika att tillämpa de principerna så fort det handlar om exempelvis flyget. Då är det snarare socialism än marknadsekonomi som gäller.

Herr talman! Vissa säger också att teknikutvecklingen kommer att lösa problemen med flygets klimatpåverkan. Ja, jag tycker att vi ska bejaka den teknikutveckling som nu sker. Vi ska uppmuntra den och se hur vi från politikens sida kan främja den så gott vi kan. Jag skulle gärna lyssna på politiska förslag från oppositionen om hur vi ska göra detta. Men därifrån hör jag än så länge ingenting.

I sammanhanget ska vi också minnas att tidsperioden från att man påbörjar en sådan teknikutveckling och börjar ta fram nya flygplan med lägre klimatpåverkan till att det sista flygplanet av en generation pensioneras är 50 år. Hur mycket teknikutveckling vi än ser nu kommer det alltså att ta många decennier innan de framtida miljösnåla flygplanen dominerar flygflottan. Därför kan vi inte bara fokusera på teknikutveckling. Vi måste också se till att minska klimatpåverkan från nuvarande flygflotta.

Herr talman! Planeringen av transportinfrastrukturen ska baseras på behovet av energieffektiva och hållbara transporter. Därför tillsattes en samordnare, Anders Sundström, för att utreda behovet av flygplatser och bostäder i Stockholm och behovet av flygresor i Sverige.

Den rapporten har nu presenterats, och den har visat att vår utgångspunkt för vår grundanalys var riktig: Bromma flygplats är otidsenlig och hämmar tillväxten i Stockholm med upp till 38 000 bostäder. Det finns reella förutsättningar att flytta trafiken från Bromma till Arlanda men också till framtida höghastighetståg.

Sammanfattningsvis: Flyget måste betala för sina utsläpp, och samhällsplaneringen måste utgå från energieffektiva och hållbara transporter.

Med de orden yrkar jag bifall till reservation 6 och tackar för ordet.

Anf. 64 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr talman! 38 000 bostäder talar min kollega Jakop Dalunde från Miljöpartiet om. Det behöver byggas bostäder i Stockholm; om det är alla partier överens.

Men Bromma är ingen Stockholmsfråga. Låt mig vara tydlig med det. Bromma flygplats handlar om *hela* Sveriges rätt till god tillgänglighet till sin egen huvudstad. Det är vad det handlar om. Det handlar inte primärt om Stockholm, utan det handlar om hela Sveriges rätt till sin flygplats och sin huvudstad.

Jag har tre frågor, herr talman, till min kollega från Miljöpartiet.
Den första är: Vill Miljöpartiet minska statsstöden till flygtrafik och de regionala flygplatserna?
Den andra är: Vill Miljöpartiet avveckla Bromma flygplats?
Den tredje är: Vill Miljöpartiet införa en svensk flygskatt?

Anf. 65 JAKOP DALUNDE (MP) replik:

Herr talman! Vi kan se en viss problematik i att skattemedel används för att subventionera flygtransporter. Det innebär inte bara att flyget inte betalar för sina miljökostnader utan också att flyget har subventioner som andra trafikslag inte har på samma sätt. Vi har i dagsläget inga skarpa politiska förslag på riks nivå för att genomföra förändringar på det området. Däremot tycker jag att man bör ta den problematiken i beaktande vid utformandet av politiken i dess helhet.

När det gäller frågan om flygskatt är det ingen hemlighet att Miljöpartiet vill att flyget ska betala för sin klimatpåverkan. Det tror jag nog att de flesta egentligen vill, även om man kanske är lite räddhågsen att ta den logiska konsekvensen av den slutsatsen och faktiskt tillämpa detta på något sätt.

Miljöpartiet har ingen ideologisk låsning när det gäller exakt hur ett sådant pris ska sättas. Flygskatt är ett sätt att göra det. Vi har nu tillsatt en utredning för att se på vilket sätt man skulle kunna sätta ett rättmätigt pris på flygets klimatpåverkan, och jag ser fram emot att ta del av vad utredaren kommer fram till.

Anf. 66 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr talman! Den som lyssnade fick nog ungefär de svar man kan förvänta sig, det vill säga att Miljöpartiet vill genomföra de här olika delarna. Det är vad det handlar om, och det är därför det är svårt att hitta ett samarbete med den regering som sitter i dag – det finns en vilja att försvåra och fördyra för flyget.

Men när det gäller just det som Jakop Dalunde tog upp i sitt anförande, herr talman, är det faktiskt på det viset att mängder med saker görs och har gjorts för att komma till rätta med just klimatutmaningarna och miljöproblemen med flyget. Det finns gröna inflygningar och klimatneutrala flygplatser. Det finns ett arbete med kortare resvägar inom Europa, där det finns möjlighet att minska flygsträckorna med uppåt 10 procent. Allt det här sammantaget gör att man får mindre miljö- och klimatbelastning.

Det sker som sagt en teknikutveckling när det gäller motorer och flygplan. En hel del av detta sker i vårt land, i Sverige, som i framtiden kommer att kunna skapa välbetalda och välbehövliga jobb inom en helt ny sektor.

En stor del av arbetet som Jakop Dalunde efterfrågar sker inom ramen för ICAO. Det var alliansregeringen som under en tidigare mandatperiod tog initiativ och jobbade med de här frågorna, och i dag har man kommit relativt långt med detta. Man har kommit väldigt långt, och det måste ju vara bättre att vi möter klimatutmaningarna genom överenskommelser med andra länder, som till största delen påverkar miljön, och inte bara genom att införa sanktioner mot flyget i Sverige. Det måste ju vara bättre att vi löser sådant tillsammans.

Den fråga som jag inte hörde något svar på var den om Miljöpartiet vill avveckla Bromma flygplats. Jag kanske hörde dåligt. Om jag gjorde det får Jakob Dalunde gärna upprepa svaret.

Luffartsfrågor

Anf. 67 JAKOP DALUNDE (MP) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att svara lite kort på frågan om Bromma.

Det kan inte vara en hemlighet för någon var Miljöpartiet står i den frågan. Men vi är samtidigt ödmjuka inför att förutsättningarna att direkt göra exakt vad man vill inte alltid är sådana som man kanske önskar. Då får vi förhålla oss pragmatiskt till det – det är inget konstigt med det.

För att svara på de andra frågorna tycker jag att det blir lite tråkigt när man utmålar det som att vi skulle vara emot flyg per se. Jag måste säga att flyget har inneburit och möjliggjort några av de rikaste upplevelser som jag har haft i mitt liv.

Men det betyder ju inte att vi kan acceptera en framtid där flygets klimatpåverkan inte har något pris. Det måste finnas med i kalkylen. När jag funderar och ska planera mitt liv – vart jag ska resa om det är semester, var jag ska bo eller hur man ska utforma sitt samhälle – måste klimatpåverkan finnas med i kalkylen. Då måste vi använda marknadsekonomiska principer där vi sätter ett pris på klimatpåverkan och låter det bli en del av kalkylen för människor, företag och hela samhällen.

När det gäller teknikutvecklingen tror jag att det bästa för att främja den är just marknadsekonomi och inte önsketänkande. Om vi sätter ett pris på det klimatstörande utsläppet från flyget kommer det självklart att påverka kalkylen för de företag som funderar på att investera i att ta fram ny miljövänlig teknik, oavsett om det är bränslen eller själva motorerna. Att sätta ett marknadsmässigt pris på utsläppen är det bästa sättet att främja teknikutveckling i flygsektorn.

Anf. 68 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! I denna diskussion som vi i dag har på temat luftfart tänkte jag ta upp tre perspektiv som jag och Centerpartiet tycker är viktiga.

Det första är Bromma flygplats, som, precis som tidigare sagts, inte är en Stockholmsfråga utan en nationell fråga som handlar om hur vi ska kunna färdas på ett rimligt sätt här i landet. Ett annat perspektiv är de drygt 30 regionala, mindre flygplatserna och hur vi säkerställer att de finns kvar. De fyller en mycket viktig funktion. Det tredje perspektivet är frågan hur vi får en mer kostnads- och resurseffektiv lufttrafikledning i vårt land.

Jag och Centerpartiet är väldigt glada över att en majoritet i riksdagens trafikutskott i dag konstaterar att den nuvarande regeringens inriktning när det gäller Bromma flygplats inte har varit att värna och utveckla verksamheten vid flygplatsen, utan att agendan i stället har varit den motsatta. Jag förstår att det är besvärande för Rikard Larsson att ta till sig detta, men så är det. Man har gått tvärtemot vad en majoritet i riksdagen flera gånger gett uttryck för. Därför åker regeringen nu på nytt på ett tillkännagivande från en riksdagsmajoritet med uppmaning att sköta Brommafrågan i enlighet med vad folkflertalet i landet anser vara rätt och riktigt.

Jag hade kanske väntat mig att infrastrukturministern skulle ha varit med den här dagen. I infrastrukturministerns frånvaro i den här riksdagsdebatten förutsätter vi som är i majoritet att S-ledamöterna i trafikutskottet

bär med sig hem till Anna Johansson och Näringsdepartementet att man ännu en gång har fått ett tillkännagivande i frågan om Bromma flygplats.

Den andra saken jag ville belysa är betydelsen av landets mindre och regionala flygplatser. De är långt fler till antalet än de tio stora, statliga som Swedavia förvaltar, drygt 30 stycken. De är oftast ägda, drivna eller förvaltade av kommuner i förening och i något fall privatägda. Det är inte lika många passagerare på dessa mindre flygplatser, men de finns och bedriver en mycket viktig verksamhet om vi har ambitionen att hela landet ska leva och utvecklas.

De stora avstånden i vårt land gör oss helt beroende av ett fungerande flyg från alla delar av landet och ut i världen. Ibland förleds vi av mindre nogräknade debattörer att tro att flyget och tillgången till nära flygplatser enbart är viktigt för kommunikationer från Mälardalen och norrut, men inget kan vara mera fel.

Ta min egen hemort Kalmarbygden som exempel. Kalmarbygden ligger mitt i Europa, javisst, men man har en landinfrastruktur som inte möjliggör dagsverken ens i Stockholm utan tillgång till dagliga flygturer. De regionala flygplatserna binder samman Sverige, skapar arbetstillfällen, vidgar arbetsmarknadsregioner och ökar möjligheterna till tillväxt i hela landet. Centerpartiet och Alliansen anser att ett mycket mer systematiskt arbete än det som i dag görs av Näringsdepartementet och regeringen behövs för att värna de regionala flygplatserna. Vi förutsätter till exempel att regeringen inkorporerar de problem som de mindre flygplatserna i dag har i den kommande flygstrategin. Bland annat handlar det om att mycket tydligare än i dag markera mot ett klämfingrigt EU, som hotar en del regionala flygplatser.

Herr talman! På denna till synes självklara ståndpunkt, att värna de mindre men viktiga flygplatserna runt om i hela vårt land, fick vi inte utskottets socialistiska majoritet med oss. Det är anmärkningsvärt, men jag är helt säker på att regeringspartierna är villiga att förklara varför inte Kalmar, Arvidsjaur, Trollhättan, Västerås, Vilhelmina med flera orter behöver flygplatser. Det är ju detta som blir konsekvensen av att man inte ställer sig bakom Centerpartiets och Alliansens uppfattning i den här frågan.

Det tredje och sista perspektiv jag vill ta upp är flygtrafikledningen. I dag är det fler företag än statliga LFV som sköter lufttrafikledningen i vårt land, och det fungerar väldigt bra. Den nya lufttrafiklagen kom 2010 och öppnade för att andra än dåvarande Luftfartsverket skulle kunna bedriva denna verksamhet. Så skedde också på ett flertal ställen runt om i landet. Luftfartsverket, LFV, blev utmanat.

Det var därför djupt olyckligt att de socialistiska partierna med stöd av Sverigedemokraterna, den dåvarande oppositionen, valde att avskaffa denna rätt för luftrummet i anslutning till en flygplats som ägs eller drivs av staten eller bolag i vilka staten har ett bestämmande. Varför tillät man inte statliga flygplatser att, som privata eller regionala flygplatser, anbudspröva tjänsten lufttrafikledning?

Vi har alla kunnat ta del av att de regionala flygplatser som har upp-handlat flygtrafikledning med bibehållen kvalitet, säkerhet och kapacitet, sänkte sina kostnader för flygtrafikledning med upp till 30 procent. Men någon motsvarande möjlighet ger vi alltså inte till Swedavias flygplatser. Centerpartiet och Alliansen anser att den dåvarande oppositionens beslut att återförstatliga flygtrafikledningstjänsten för statliga flygplatser var

mycket illa genomtänkt och vill därför att marknaden för flygtrafikledningstjänster åter öppnas. Det vore bra om detta kunde ske nu, i synnerhet som statliga LFV i dag har ambitioner att själva, som statligt ägt bolag, ge sig ut i Europa och konkurrera om motsvarande tjänster där. Man skulle kunna betrakta det som en dubbelmoral att så sker.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag utom i de delar allianspartierna anfört reservation, men för att spara tid yrkar jag bifall endast till reservation 1.

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Erik Ottoson och Edward Riedl (alla M) samt Robert Halef (KD).

Anf. 69 RIKARD LARSSON (S) replik:

Herr talman! Det var Anders Åkessons inledning som gjorde att jag kände mig föranledd att gå upp i talarstolen och förtydliga vad jag menar, om det var några oklarheter kring det.

Jag är inte alls besvärad av de tillkännagivanden som har gjorts när det gäller Bromma flygplats. Jag håller inte med i sak – den rätten har jag som riksdagsledamot; jag kan tycka något annat – men jag är inte besvärad över att de har gjorts, och jag tycker heller inte att regeringen har hanterat dem utan respekt.

Det finns två tillkännagivanden. Det ena handlar om förhandlingspersonen. Det vill säga att vi inte ska föra några förhandlingar med Stockholms kommun eller andra intressenter om att lägga ned Bromma. Det andra handlar om att Bromma flygplats ska utvecklas.

Efter dessa två tillkännagivanden ändrade regeringen uppdraget till den statliga samordnaren och tog bort det som inte rörde utökad flygkapacitet och bostadsbyggande i Stockholmsregionen, det vill säga att uppdraget att förhandla om Bromma flygplats framtid inte låg kvar hos utredaren. Regeringen sa inte något om att utredningen skulle innefatta en beskrivning av möjligheterna att lägga ned Bromma.

Det som har kommit från Anders Sundströms utredning är ett förslag om att man borde bygga ut Arlanda, men han pekar också på att man, för att öka bostadsbyggandet i Stockholm, skulle kunna föra över den flygkapacitet som finns på Bromma. Tycker inte Anders Åkesson att det är rimligt att den rapporten nu diskuteras offentligt och hanteras av Regeringskansliet?

Jag har full respekt för att vi har olika åsikter, men jag tycker också att man bör få lite respekt tillbaka för att man tar seriöst på frågorna.

Anf. 70 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Ordet ”respekt” bär ju respekt med sig. Det är faktiskt fråga om att visa respekt för vad folkflertalet ger uttryck för i form av ett tillkännagivande. Det första tillkännagivandet möttes i någon mån av respekt såtillvida att delar av regeringen fick se sig överkörda av andra delar av regeringen när man hejdade Sundströms framfart något.

Men, herr talman, vad hindrar då Socialdemokraterna, som är den stora delen av regeringsunderlaget, att ansluta sig till den ambition att utveckla Bromma flygplats som allianspartierna ger uttryck för i sin betänkandertext? Det skulle jag kalla respekt, herr talman. Om man delar vår syn att Bromma flygplats behövs för att hålla igång flygtrafiken på flera orter i

hela vårt land, kunna erbjuda alternativa flyglinjer och få effektivitet och prispress som främjar samfärdsel, då kunde man som socialdemokrat och ledamot i riksdagens trafikutskott ha anslutit sig till det resonemang allianspartierna för.

Herr talman! Det handlar också om vilka signaler man skickar genom att tillsätta, justera i och åter tillsätta utredningar. Detta ger näringslivet och människor i gemen som reser mycket uppfattningen att vi i dag har en regering som på olika sätt försökt och försöker bromsa inrikesflygets utveckling genom att upprepade gånger orsaka problem och bördor eller ifrågasätta Bromma flygplats existens.

Man har tidigare diskuterat inrikes flygskatt. Det har inte Rikard Larsson tagit upp, men det är ytterligare en sådan signal som uppfattas mycket negativt.

Anf. 71 RIKARD LARSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte att vi ska ha en ordning där det är Sveriges riksdag som dikterar vad socialdemokratiska partiet ska ha för åsikt i olika frågor. När Anders Åkesson säger att jag som socialdemokratisk ledamot i trafikutskottet skulle ändra uppfattning i en fråga därför att en annan majoritet i Sveriges riksdag har sagt någonting måste jag vända mig lite mot det resonemanget. Jag förutsätter på samma sätt att Anders Åkesson och Centerpartiet också har kvar sina åsikter även i de fall där denna kammare röstar åt ett annat håll.

Jag tror att det är viktigt att vi håller isär det och att man är tydlig med att vi som partier får ha vilka åsikter vi vill. Det som är viktigt är att regeringen när denna kammare gör tillkännagivanden lyssnar på dem och gör korrigeringar. Det är precis det jag beskrev att regeringen gjorde efter de tillkännagivanden som gjorts. Därför plockades också Brommadelen bort från uppdraget.

Det var just detta jag talade om även i min inledning. När det gäller Brommafrågan tror jag att det är olyckligt att det blivit för mycket diskussion om formerna och vad regeringen har gjort och inte gjort, och för lite diskussion om själva sakfrågan. Jag ser fram emot en debatt om sakfrågan – hur flygtrafiken ska arrangeras och organiseras i Stockholmsregionen för att det ska bli så bra som möjligt för hela landet.

Jag tycker att en sådan debatt kan föras mot bakgrund av det underlag som Anders Sundström har tagit fram. Det finns mycket som är bra i det underlaget. Allt delar vi kanske inte åsikt om, men låt oss diskutera de olika delarna och se var vi faktiskt har samma åsikter.

Till sist undrar jag om Anders Åkesson kan ge en kommentar till det faktum att Svenskt Näringsliv välkomnade förslaget.

Anf. 72 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Tack för frågorna glömde jag att säga, Rikard Larsson. Det är alltid utvecklande att resonera.

Herr talman och ledamöter! Den samlade bilden av den regering vi just nu har är att man mycket tydligt har skickat en signal om att Bromma flygplats inte har någon framtid. Man har förvisso bättrat sig på vägen – den uppfattningen delar jag – men inte fullt ut. Man utreder med full kraft införandet av en nationell flygskatt. Man sjabblar och är vek i förhållande till EU i synen på att kunna stödja regionala flygplatser – med allt vad det

kommer att innebära. Jag är alldeles säker på att Rikard Larsson delar min uppfattning om de bekymmer det kan innebära på 34 ställen runt om i landet.

Den samlade bilden, herr talman, är att vi i dag har en regering som inte tar flyget på det allvar som de borde. Konkret här och nu diskuterar vi Bromma. Det är ett uttryck för detta.

Jag är rädd att den samlade bilden har skickat en signal som har gjort att företag och enskilda i olika situationer dragit slutsatsen: Ska jag bo och utveckla någonting i det här landet ska jag undvika platser som riskerar att bli av med sin flygtrafik till Bromma eller att det dagliga flyget för mitt förvärv kraftigt kommer att fördyras. Det är en politisk signalgivning som oroar mig gigantiskt mycket, eftersom jag och Centerpartiet har ambitionen att hela landet ska kunna leva och utvecklas.

Jag utgår från, herr talman, att det socialdemokratiska partiet, i likhet med andra partier, fattar självständiga beslut på kongresser och så vidare, som Miljöpartiet alldeles strax uppenbart ska ägna tid åt. Men den regeringspolitik som Socialdemokraterna anförtros att föra måste man hämta sitt stöd för i Sveriges riksdag. Då är ett tillkännagivande en rätt tydlig markering, och får man dessutom två i samma fråga måste man nog ta det på allvar.

(Applåder)

Anf. 73 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår motivreservation, reservation 2.

Flyget är det transportmedel som står för mest utsläpp per resa. En resa tur och retur till Thailand kan släppa ut 2,5 ton koldioxid, medan en hållbar årsförbrukning av koldioxid ligger på 1 ton koldioxid. Det är väldigt höga utsläpp per resa.

Samtidigt som vi flyger mer och mer ser vi nu hur allt tuffare väderförhållanden råder runt om i världen. I USA rasar de värsta bränderna på mycket länge, och prognosen är att de ska pågå ända till november. Brandröken täcker ett område lika stort som Sverige. Tusentals brandmän bekämpar eldhärdarna. Nu kallas internationell hjälp dit. 200 bostäder, hem, har brunnit ned. Det här är bara ett exempel på vad som pågår runt om i världen.

Klimatförändringarna påverkar just vattencykeln, vilket orsakar torka, bränder och översvämningar. Vi kommer att få se värre och värre sådana händelser om vi inte ställer om i tid. Det är också bara tidiga tecken på ett klimatskred, ett klimatskred som vi inte kan vända ifrån.

Det här kan vi stoppa nu, men inte sedan. Därför är det viktigt att Sverige har en nationell luftfartsstrategi som utgår från klimatmålen. Och det är positivt att det nu arbetas med att få igång en högre användning av biobränslen. Problemet är att de stora kvantiteter som krävs inte finns att tillgå. Biobränslet räcker helt enkelt inte till flyget som det ser ut i dag. Därför är det helt orimligt att en biobränslestrategi skulle kunna ersätta flygskatten.

Goda luftfartsförbindelser och en väl fungerande flygbransch i Sverige, utöver möjligheten att resa och förflytta sig, har visst betydelse för jobb och tillväxt i landet. Det håller jag med om, men det är viktigt att successivt minska flyget och att föra över så många resor som möjligt till

andra transportmedel. Vi kan inte låta flyget vara stommen i svensk ekonomi när varje resa har så hög klimatpåverkan, utan vi måste växla om till andra trafikslag så gott vi bara kan.

Nu lägger vi i stället ned nattågen, ett efter ett, både i Europa och här i Sverige. Att inte beskatta flyget ens likvärdigt med biltrafiken, då flyget släpper ut mest, är inget annat än fullkomligt orimligt, och det håller den större delen av Sveriges befolkning med om.

Det är orimligt billigt att flyga i dag. Vi måste politiskt bidra till att man kan leva hållbart. Vi måste politiskt bidra till att det är billigast att resa hållbart.

Vad gäller Bromma flygplats kräver klimatmålen även här att vi styr om resorna mot mer hållbara alternativ.

Vi anser att den statliga samordnarens utredning om Bromma flygplats, *Mer flyg och bostäder*, som presenterades i april utgår från en alltför stor andel flygresor. Man räknar där med en fördubbling av flygtrafiken. Trafikanalys har också pekat på att detta inte går ihop med de klimatpolitiska målen.

Inom Vänsterpartiet anser vi därför att man bör styra om flygtrafiken därifrån till andra flygplatser och till tåg och sjöfart, om så är möjligt.

Som tidigare har sagts är bostadsbristen ett av de största hoten i Stockholm mot en ökad, robust ekonomi. Många företag har rekryteringsproblem på grund av bostadsbristen. Mark som kan bebyggas är en bristvara i Stockholmsområdet, och det finns stora problem vad gäller trafiksituationen. För att Stockholm ska kunna fortsätta att växa behöver staden mark för nya bostadsområden och en fungerande infrastruktur.

Stockholm ska inte växa på bekostnad av andra delar av landet, men de förutsättningar som finns i Stockholm i dag är tuffa. Vänsterpartiet anser därför att Bromma flygplats ska avvecklas till förmån för en lösning som garanterar mark för bostadsbyggande, hållbara transportlösningar och en tillräcklig flygkapacitet i regionen. Rätt transportslag ska planeras för rätt sorts resa.

Det är problematiskt att de planer som läggs fram pekar på en kraftig ökning av flygresorna. Det är viktigt att vi tar klimatmålen på allvar och lyssnar på de överenskommelser som har skett globalt, till exempel det globala klimatavtalet från Paris, som talar om att vi ska undvika 1,5 graders temperaturökning.

Jag tror att alla här vill lämna över en planet till sina barn som går att leva på, precis som vi har levt på den. Men enligt vissa forskare kommer dagens 25-åringar inte att hinna ha ett helt arbetsliv innan det råder sådant klimatkaos att det kommer att vara svårt att över huvud taget bedriva verksamheter i vårt samhälle. Så akut är läget. Vi måste alltså styra om båten.

Samtidigt sker det mycket positivt runt om i världen. Vi har ett klimatavtal som har samlat alla länder. Det ska skrivas åt, och alla arbetar för det. Kina och USA har minskat sina utsläpp så mycket att de globala utsläppen har minskat i flera år. Det finns alltså hopp.

Det är dock viktigt att vi planerar transporterna på ett mer klimatvänligt sätt.

Vänsterpartiet ser positivt på arbetsmarknadsdelen i betänkandet. Det är bra att regeringen i EU-arbetet 2015 prioriterade att påverka EU-kommissionens paket för luftfart vad gäller just arbetsvillkoren. Frågorna kom också med i kommissionens meddelande om en europeisk luftfartsstrategi

som presenterades i slutet av 2015. Vänsterpartiet välkomnar den tydliga hållningen att de sociala villkoren inom luftfarten ska tas på allvar.

På arbetsmarknaden råder det i dag långt kraftigare försämringar av villkoren än vad vi tidigare har haft i Sverige. Vi måste styra upp detta. Anpassningen till EU:s regelverk har lett till detta. Det har blivit så här sedan vi gick med i EU; det ska alla vara medvetna om.

Det är positivt att alla partier i utskottet uttalar att vi ska arbeta med arbetsmarknaden inom luftfarten så att vi kan se bättre arbetsvillkor och inte se social dumpning på detta område så som vi ser på trafikutskottets alla områden.

Nu vill vi se att det tas krafttag för att verkligen komma till rätta med detta och att man ligger på EU eftersom krafter i EU verkar åt andra hållet, vilket vi ser resultatet av.

Trafikanalys har påtalat att uppkomsten av alla olika typer av anställningsformer och annorlunda sätt att organisera verksamheten just innebär att arbetsrätten lätt sätts ur spel. Trafikanalys pekar även på att detta är ett område som förtjänar mer uppmärksamhet inom transportpolitiken.

Vi hoppas därför att detta betänkande leder till verkstad på detta område.

Jag står bakom båda våra reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 2.

Anf. 74 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! En av Kristdemokraternas huvudprinciper är förvaltar-
skapsprincipen. Den innebär ett ansvar för medmänniskor och miljö men också ett ansvar att utveckla och förvalta de tillgångar vi har.

För ett glest befolkat land som Sverige med stora naturtillgångar och en utvecklad handel är effektiva kommunikationer av största vikt. Ett väl fungerande system av vägar, järnvägar, flygförbindelser och sjöfart är en förutsättning för regional utveckling och tillväxt och för att hela landet ska leva.

Fru talman! De regionala flygplatserna har en stor betydelse i det svenska transportsystemet. Ett väl sammanhållet regionalt flygplatssystem är nödvändigt för såväl tillväxt som utveckling i landet.

De regionala flygplatserna i Sverige har stor betydelse för att kommunikationen med Stockholm och andra resmål runt om i Sverige och världen ska fungera. De gör det möjligt för invånare att bo och verka i olika delar av vårt avlånga land. De som bor i glesbygden får möjlighet att arbeta i andra delar av landet, och företag på orten kan fortsätta att expandera och bibehålla kompetens. De fyller även en viktig funktion för turismen i vårt land.

Den svenska staten har genom Swedavia behållit och bolagiserat de tio stora flygplatserna. De är av riksintresse, och här finns ett stort antal resenärer och bra lönsamhet.

De mindre, icke-statliga flygplatserna ägs främst av kommuner med stöd av landsting och regioner. Delvis med hjälp av statliga driftsbidrag kan de fortsätta sin verksamhet. Dessa flygplatser är oerhört viktiga för kommuner och regioner men har inte möjlighet att få lika stort antal resenärer och har därför svårare att gå med vinst.

För att skapa långsiktigt hållbara lösningar vill vi kristdemokrater att finansieringsformen för icke-statliga flygplatser ses över.

Fru talman! Bromma flygplats vara eller inte vara har diskuterats under lång tid. Stockholm är ett ekonomiskt nav i Sverige som behöver snabba transporter. Bristande kommunikationer påverkar jobb och tillväxt i hela Sverige. Det skulle leda till att jobb försvinner och att Stockholms konkurrenskraft minskar internationellt.

Kristdemokraterna vill se en bred satsning på infrastruktur där flyget ingår som en del och Bromma flygplats utvecklas.

Stockholm och Sverige behöver mer tillväxtskapande åtgärder och mer satsning på utbyggnad av infrastruktur för att stärka sin konkurrenskraft.

Bromma flygplats är som ett nav för landets inrikesflyg, vilket avlastar Arlanda som i större utsträckning kan fungera som Sveriges utrikesflygplats.

Därför är det viktigt med en fortsatt utveckling av Bromma flygplats. Den är av riksintresse och viktig för både Stockholmsregionen och hela landet.

Regeringen utsåg den 18 december 2014 en särskild samordnare för att utreda framtiden för Bromma flygplats och undersöka möjligheten att bygga bostäder på Bromma flygplats. Detta skedde samma dag som riksdagen beslutade om ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att det inte bör tillsättas någon förhandlingsperson för avveckling av Bromma flygplats.

I mars 2015 riktade riksdagen åter ett tillkännagivande till regeringen om Bromma flygplats med innebörden att regeringen tydligt bör ta ställning och agera för att Bromma flygplats inte ska läggas ned.

Med anledning av att en majoritet i riksdagen vid två tillfällen har tagit tydlig ställning för att flygverksamheten vid Bromma flygplats ska kunna fortsätta ändrade sig regeringen vid ett sammanträde den 18 december 2015 och beslutade att ändra det tidigare beslutet om uppdrag till statlig samordnare för Bromma flygplats.

Genom beslutet förkortades utredningstiden till den 31 mars 2016, och uppdraget begränsades till att pröva förutsättningarna för att utveckla flygkapaciteten och möjligheterna till bostadsbebyggelse i Stockholm, medan övriga delar av uppdraget upphörde.

Den statliga samordnaren redovisade rapporten, som offentliggjordes den 11 april 2016. I rapporten redovisar samordnaren att det är viktigt med utveckling av kapaciteten och effektiviteten vid Arlanda och att det är nödvändigt med en utbyggnad av Arlanda för att stärka flygplatsens konkurrenskraft och roll som ett internationellt viktigt transportnav. Samordnarens uppfattning är vidare att Bromma flygplats inte har någon framtid efter år 2038, när Arlanda klarar Stockholmsregionens hela behov av resande.

Fru talman! Vi från Alliansen är inte nöjda med denna rapport, som delvis aviserar nedläggning av Bromma flygplats efter år 2038. Vi vill därför framhålla att Bromma flygplats, med dess huvudsakliga funktion som ett nav för landets inrikesflyg, kan avlasta Arlanda, som därmed i större utsträckning kan fungera som Sveriges utrikesflygplats, och vi understryker vikten av att fortsätta utveckla Bromma flygplats.

Regeringens inriktning när det gäller Bromma flygplats har inte varit att värna och utveckla verksamheten vid flygplatsen, utan agendan har i stället varit den motsatta, tvärtom vad majoriteten i riksdagen anser. Därför tillkännager vi ännu en gång till regeringen att den bör verka för en fortsatt utveckling av Bromma flygplats.

Fru talman! Det har avslöjats ett flertal fall där anställda på flyget har ertappats med att vara alkoholpåverkade i tjänsten. Detta är något som kan medföra stor risk för passagerarnas säkerhet och öka risken för flygplansolyckor.

För att säkerställa passagerares trygghet och säkerhet efterfrågar vi kristdemokrater att det införs ett krav på alkoholtest för piloter och besättningspersonal vid på- och avstigning på flyget.

Varje år genomförs det på svenska flygplatser mer än 350 000 starter och lika många landningar. Regeringen menar att om det skulle införas obligatoriska alkoholtester på piloter skulle det innebära mer än en miljon tester årligen för att kontrollera varje pilot före varje start och efter varje landning och säger att detta är resurskrävande.

Polismyndigheten genomför i dag alkoholutandningsprov på piloter när det finns underrättelser eller tips samt utför stickprovskontroller. Enligt uppgifter från gränspolisens genomförs ca 1 150 stickprovskontroller. Detta räcker inte, enligt min mening. Vi har infört alkobommar i vissa hamnar. Det har visat sig vara effektivt och motverkar alkoholpåverkade förare som kör ut från våra färjor. Ett mekaniskt alkoholtest behöver inte göras av polisen. Den kommer att registrera och avskräcka personal från att dricka alkohol.

Kristdemokraterna anser att det är mycket oroande att det vid flera tillfällen har upptäckts att piloter och flyganställda har varit berusade i tjänsten i samband med att de ansvarar för passagerarflygningar. Många passagerares liv riskeras genom detta, då risken för flygplansolyckor ökar.

För att säkerställa passagerarnas trygghet och förhindra flygplanstragedier anser Kristdemokraterna att Sverige bör införa nolltolerans när det gäller alkohol i samband med flygning och införa obligatoriska alkoholtester för såväl piloter som besättningspersonal vid både på- och avstigning, eftersom de stickprovskontroller som genomförs av polisen inte är tillräckliga.

Fru talman! Drönare är i dag populära, och användningen ökar. Drönare gör stor samhällsnytta och kommer inom några år att bli vanligt förekommande inom räddningstjänst, transport, spaning med mera.

Det har hänt en del incidenter på grund av missbruk och oaktsamhet inom kontrollzon för flyget, eftersom drönare har flugits inom kontrollzonen. Flygplatser har fått stängas flera gånger på grund av att drönare har flugits inom kontrollzonen och utsatt flyget och passagerare för fara. Under det senaste året har ungefär 15 allvarliga incidenter med drönare rapporterats i skyddade luftrum i Sverige, och dessvärre visar trenden på fler drönarincidenter jämfört med tidigare år.

Något som är oroande är att en kollision mellan en drönare och ett flygplan med största sannolikhet skulle få ödesdigra konsekvenser där många människors liv riskeras. De incidenter som har rapporterats har dessvärre även orsakat kostsamma utgifter när flygplatser tvingats stänga och flyg har ställts in.

För att förhindra potentiella trafiksäkerhetsrisker i luftrummet anser vi kristdemokrater att Transportstyrelsen bör ges i uppdrag att se över och föreslå skärpta regler gällande användningen av drönare för att säkra flygsäkerheten. Detta behövs för att säkerställa att samhället inte riskerar att gå miste om de positiva sidor som tekniken för med sig, samtidigt som andra viktiga aspekter rörande exempelvis säkerhet beaktas.

Fru talman! Jag stannar där och yrkar bifall till reservationerna 1, 4, 11 och 13 samt utskottsmajoritetens förslag om tillkännagivande till regeringen om Bromma flygplats.

I detta anförande instämde Sten Bergheden och Edward Riedl (båda M) och Anders Åkesson (C).

Anf. 75 TONY WIKLANDER (SD):

Fru talman! Det kan ibland innebära en viss behållning att vara i slutet av en lång talarlista. Man hinner höra en del väsentliga inslag – och en del mindre väsentliga inslag också, för den delen.

Låt mig först, fru talman, yrka bifall till utskottets förslag. Det inkluderar tillkännagivandet angående Bromma flygplats. Om det är det tredje eller fjärde i ordningen har jag tappat räkningen på. Men uppenbarligen behövs det ytterligare ett.

Det har regnat besked om flygstrategier den senaste tiden. EU ska nu förhandla globalt. Bland de viktiga punkter som jag finner angelägna är rättvisa regler i konkurrensförhållanden. Det är en riktig soppa, om man tittar hur det ser ut. Men det handlar inte minst om ett gemensamt europeiskt luftrum för effektivisering och användande av luftrummet.

Vi hoppas att EU klarar av den jättelika uppgift som man har tänkt sätta igång med och att vi får ett bättre utfall än med vissa andra tekniska produkter som man har tillverkat de senaste tio åren, som ERTMS och Galileo, för att nämna några. Den som lever får se.

Nästa flygstrategi är en som regeringen har aviserat. Det ska bli spännande att se vad man kommer fram till i den.

Vi i Sverigedemokraterna har inte bara suttit och tittat på, utan vi har jobbat länge för att få en flygstrategi för Sverige. Jag tänker då på en strategi för inrikesflyget.

Som jag märker strävar de flesta i partierna – utom de direkt flygfientliga – mot ett bättre förhållande än vi har i dag. I dagens betänkande finns till exempel flera motioner där motionärerna värnar om sina lokala flygplatser och oroar sig över dem – och de har skäl att göra det. Men det glädjande med de motionerna och den debatt som jag har hört hittills är att jag finner att problemen inte lär ligga i det svenska parlamentet – för i stort tror jag att de bärande partierna är ganska överens om att få en bättre sakens tillstånd – utan skurken i dramat heter EU.

Jag lyssnade med glädje till vad Rikard Larsson sa, inte om Bromma, för där borde han oro sig en hel del, utan om hans oro för de regionala flygplatserna, som jag känner och förstår. Däremot begriper jag inte hans inställning att vi bör ha en debatt senare. Det kommer nog att bli både förr och senare, och vi tar gärna initiativet till det här i dag.

Edward Riedl uttrycker på ett korrekt sätt tillkännagivandet om Bromma, alltså att det är absolut behövt – tyvärr. Han säger också att det krävs snabba beslut när det gäller de regionala flygplatserna. Jag skulle vilja säga att det dessutom behövs ett skarpt förslag.

Man talar från sina håll om Arlandas utbyggnad – om vi nu ska uppehålla oss vid den överflödiga utredningen som gjordes. Det kom fram en del som kan vara intressant att ha klart för sig. I utredningen talas det om att bygga ut Arlanda. Men inte minst på grund av gällande miljötillstånd blir detta ganska besvärligt. De tre banor som i dag används får inte användas fullt ut. Vad skulle man göra med en fjärde? Skulle den få maximalt utnyttjande med tanke på att miljödebatten inte är avslutad än? Detta är saker som gör att man borde tänka sig för innan något görs.

Jag vill återgå till det som vi själva under vintern har fått fram angående de regionala flygplatserna. Bland de problem som vi har upplevt, framför allt inom flyget, är flygskatten nummer ett. En sådan skulle helt klart slå hårdast mot våra mindre flygplatser, där flyglinjer redan i dag kämpar för överlevnad. Det är dessutom en usel regionalpolitik. Det står jag verkligen för.

Därtill kommer som nästa punkt EU:s regler för statligt stöd. Om man hårdnar det lite grann innebär de faktiskt ett hot mot den kommunala självbestämmelsen. En kommun får i dag inte på eget initiativ stödja en verksamhet som man finner angelägen inom sin egen kommun. Detta tycker vi är helt orimligt. Vi har därför kontaktat våra ledamöter i EU-parlamentet, och vi har samma uppfattning.

Bland annat åkte vår representant Lundgren till Finland och kontaktade dem som är ansvariga för de finska flygplatserna. Det rårde i stort sätt samma förhållanden i Norge och Finland. Jag nämner Finland eftersom det, liksom Sverige, är ett EU-land. Där har man säkerställt att överskotten från de stora flygplatserna i Helsingfors täcker kostnaden för övriga flygplatser. Det är bara i Sverige som vi har en helt annan uppdelning. Vi är rätt ensamma om det.

Nu har EU satt sig på tvären och vill helt enkelt förbjuda offentligt stöd. Jag tror att om vi kan få EU att tänka om skulle vi också kunna hitta ett mycket bättre system, ett som är smakligt för skattebetalarna.

Swedavia omsatte ca 5 miljarder 2015. Man hade en vinst på 1,4 miljarder och ett vinstkrav på 7 procent. Vinstmarginalen var 2015 ca 14,5 procent. Man tar då in ca 1,4 miljarder. Om vi leker med tanken att en tredjedel av dessa medel användes till våra övriga behövande flygplatser hade vi täckt deras kostnader, och Arlanda, eller Swedavia, hade fortfarande haft 1 miljard i överskott.

Detta tycker jag att vi ska jobba med. Det är ett konkret förslag som vi lägger fram att efterapa Finlands modell, om EU inte har infört någon speciallag som gäller för Sverige. Och jag vet inte varför de skulle göra det. Men den lär tydligen inte gälla i Finland. Jag tror att det här kan bli nödvändigt med organisationsförändringar. Men då tycker jag att vi ska försöka göra dem och helst med så brett stöd som möjligt här i parlamentet.

Jag skulle kunna sluta där, eftersom vi kommer att återkomma till flygfrågorna för framtiden. Men jag vill slutligen säga att de viktiga flygplatser som vi vill ha kvar i vårt avlånga land är direkt i farozonen. Om de en efter en börjar försvinna är det nog i stort sett bara de flygfientliga politikerna som blir glada. Jag tänker inte hjälpa till att glädja dem. Vi behöver flyget.

Jag har hela tiden instämt med dem i trafikutskottet som säger att vi behöver alla transportslag tills något mycket bättre uppenbarar sig.

Än en gång yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

I detta anförande instämde Per Klarberg (SD).

Anf. 76 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag i stort delar den problembeskrivning som Tony Wiklander målar upp när det gäller de regionala flygplatserna. Det handlar om EU:s statsstödsregler och möjligheten att finansiera flygplatserna på det sätt som vi gör i dag.

Fru talman! Tony Wiklander efterlyser ett skarpt förslag för att rädda de regionala flygplatserna och deras fortlevnad. Jag vill uppmärksamma Tony Wiklander på att det finns ett sådant skarpt förslag i det betänkande som vi behandlar, och det finns i reservation 3. Det handlar om att ge regeringen i uppdrag att garantera de regionala flygplatsernas överlevnad. Alternativet till den reservationen är att man ska lita på att miljöpartister och socialdemokrater i regeringsställning ska lösa ett problem som sannolikt snart uppstår. Jag för min del litar inte på att de kommer att reda ut situationen.

När det gäller hur man ska lösa detta berättar Tony Wiklander varifrån Sverigedemokraterna vill ta pengarna för att garantera flygplatserna. Pengarna ska tas från Swedavias vinster, och därigenom ska finansieringen garanteras.

Fru talman! Då vill jag säga till Tony Wiklander att problemet kommer att bli att EU kommer att stoppa överföringen av pengar på det sätt som har skett i dag. Det är därför som man måste ge ett ganska öppet mandat till regeringen att lösa det som vi säger att den ska lösa. Andra sätt måste nämligen hittas för att finansiera detta. Det finns en mängd olika tekniker för att lyckas med detta. Men i grunden måste det finnas ett tillkännagivande från Sveriges riksdag, så att regeringen vet vad den har att göra. Alternativet är, som sagt, att lita på miljöpartister och socialdemokrater i regeringsställning. Jag för min del gör inte det.

Anf. 77 TONY WIKLANDER (SD) replik:

Fru talman! Då har vi någonting gemensamt här, Edward Riedl. Vi litar inte heller på dem. Vi har sett alltför mycket av detta. Vi har också sett att sammansättningen i regeringen innebär att den är en rejäl bromskloss för flygets utveckling och framtid.

Snart kommer förslag från regeringen. Jag har väntat på att det skulle komma vid ungefär den här tiden, men det tycks dröja. När förslag kommer blir det nya flygdebatter igen.

Om Edward Riedl och vi andra kan hitta en rimlig väg för ett skarpt tillkännagivande kommer vi naturligtvis att delta i det. Jag hoppas att Alliansen i det läget också är enig.

Det som jag säger om Swedavia och deras vinster, utdelningar och till och med deras spekulationer i hotellbyggen och annat är inte påhittat. Det är existerande förhållanden. Det är en ojämlig företeelse inom hela flyget. Det sker på de små flygplatsernas bekostnad. Det kommer till slut att missgynna även Swedavia. Om de små flygplatserna upphör får de helt enkelt

inga inflygningar därifrån. De får inte heller del av nyttiga saker som charterflyg till utlandet från de små flygplatserna, som är något alldeles utmärkt.

Slutligen: Om Finland kan, då bör vi kunna. I annat fall ska vi bekanta oss med hur finnarna bär sig åt för att övertyga EU om förträffligheten. Det kan inte vara bara en organisationsfråga.

Anf. 78 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att säga något om Finland. Såvitt jag kan komma ihåg har Finland samtliga flygplatser i det statliga bolaget. Det är en teknik som man kan använda för att lösa sakfrågan, men det är inte den enda.

Låt mig vara tydlig och säga att det inte finns något önskemål från de regionala flygplatserna att återigen hamna inom Swedavia. Det tror jag alltså att man ska ta på stort allvar – det finns inget önskemål ute i landet om att hamna under staten igen. Det man vill ha hjälp med är finansieringen, och det är därför det förslag som ligger på bordet ser ut på det sätt det gör.

När det gäller Swedavias vinster kan man resonera fram och tillbaka om varifrån man tar pengar för att göra detta. Tar man det ur Swedavia eller statskassan? Ja, det blir ju i slutändan samma sak. Det som väntas är dock ett EU-beslut, och det mesta tyder på att det tyvärr blir så att en hel del flygplatser inte kommer att kunna få stöd offentligt på det sätt de har fått tidigare. Då dyker ju frågeställningen upp.

Som jag sa, fru talman, finns det olika tekniker för att lösa detta. Man kan ta hand om brandskydd på flygplatserna, eller vad det nu skulle vara, och på det sättet kan man bakvägen stötta detta. Det stämmer att man måste tillföra pengar, men det finns ett skarpt förslag som ger regeringen den rådighet den behöver för att kunna hantera olika utfall i EU. Oavsett vad EU fattar för beslut kommer det nämligen fortfarande att finnas en hel del problem kopplat till detta.

Det finns alltså ett skarpt förslag, fru talman, för att ge regeringen i uppdrag att faktiskt lösa uppgiften. Om man inte röstar på reservation 3 är alternativet att lita på att miljöpartister och socialdemokrater i regeringen löser detta när problemet uppstår. Problemet *har* uppstått, och vi från vår sida litar inte på att de kommer att lösa det.

Anf. 79 TONY WIKLANDER (SD) replik:

Fru talman! Vi kan älta länge vem som har förtroende för vem här. Jag har inget förtroende för att den här regeringen klarar av detta, helt enkelt.

Kom alltså igen med ett förslag som lite konkret talar om hur vi ska gå till väga! Jag vet också att det hamnar i samma kassa, att Swedavia får betala avkastning till staten och så vidare, men det ligger enorma pengar och rullar där. Man skulle inte behöva gå in med skattehöjningar eller någonting annat för att klara våra flygplatser. Vi tycker att det hade varit ett praktiskt sätt att ordna detta, och kan Finland göra det så kan vi. Skulle vi sedan vara väldigt nogräknade när det gäller de mindre flygplatserna är frågan vilket som är viktigast – organisationsformen eller att de har sin ekonomi tryggad. Jag hade nog valt det senare om jag varit flygplatschef där.

Jag tror inte att vi kommer längre för närvarande, men jag är mycket intresserad av den närmaste framtiden på grund av alla de strategier som nu kommer oss till del. Vi är beredda att diskutera i varje nytt läge – på ett konstruktivt sätt.

Anf. 80 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Jag skulle inledningsvis vilja yrka bifall till reservation nr 12 angående drönare.

Drönare är ett nytt fenomen som intar vår sky och skapar både förutsättningar för teknikutveckling och säkerhetsproblem som måste tas om hand. Säkerheten är A och O när det kommer till luftfart. Det är avgörande för hela branschens utveckling att säkerheten bibehålls och upprätthålls. Det är nödvändigt för att man ska känna sig trygg när man sätter sig i ett flygplan och åker dit man ska.

Det finns en hel del utmaningar att ta tag i. Det har tidigare under debatten redogjorts för vilka risker detta medför – och delvis även vilka möjligheter. Det finns också på riksdagens bord i dag yrkanden som vi har att ta ställning till och som handlar om just detta. Vad händer då? Jo, regeringen bestämmer sig för att sätta sig i baksätet och låta myndigheterna köra bilen.

Transportstyrelsen håller på att titta på vilka justeringar man kan göra i befintligt regelverk. Det gäller dock inte eventuella nödvändiga lagändringar, teknikfrämjande åtgärder eller någonting annat som inte ligger inom Transportstyrelsens hägn. Det finns alltså ingen uppmaning från regeringen att ta ett helhetsgrepp kring detta för att göra Sverige till en framåtblickande nation vad gäller problematiken och möjligheterna med drönare. Man väljer att ligga lågt.

I dag kommer Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna alltså att sätta sig i baksätet och låta myndigheterna köra Sverige när det gäller just drönarfrågan. I Alliansen har vi sagt att vi måste ta hand om detta och göra någonting bra av det. Vi måste främja de möjligheter som finns och ta hand om de problem som uppstår.

Det som förbluffar mig absolut mest är Sverigedemokraterna. I ena stunden sitter de i trafikutskottet och säger under en subsidiaritetsprövning att detta är någonting vi borde behålla i Sverige; det borde vara en fråga för nationell lagstiftning och någonting som trafikutskottet och regeringen borde ta tag i. EU borde inte ta hand om drönarfrågan. I andra stunden – när det nu finns ett sådant förslag på riksdagens bord – väljer de att passa, inte göra någonting och sätta sig i det baksäte som de får trängas med regeringspartierna och Vänsterpartiet i.

Fru talman! Det finns möjligheter för oss att skapa ett land där drönarna har en viktig men säker plats och där tekniken får sitt utrymme men säkerheten aldrig kompromissas med. Sverige kan bli en föregångsnation inom ramen för det gemensamma regelverk EU nu håller på att lägga fram. Vi kan också se till att ta vårt ansvar, som vi bär fram till dess vi får gemensamma regler på EU-nivå för att undvika eventuella olyckor. Från regeringspartierna, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna väljer man dock att inte göra det. Jag beklagar detta.

Jag yrkar som sagt bifall till reservation nr 12, som är det enda förslag på riksdagens bord i dag som innebär att man tar riktigt ansvar i frågan.

Prot. 2015/16:103
11 maj

I detta anförande instämde Edward Riedl (M), Anders Åkesson (C) och Robert Halef (KD).

Luftfartsfrågor

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 10 Jakt och viltvård

Jakt och viltvård

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16:MJU19
Jakt och viltvård
föredrogs.

Anf. 81 ISAK FROM (S):

Fru talman! Vi ska debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande *Jakt och viltvård*.

I söndags kom jag med flyget från Palestina och Jerusalem, där jag hade sett allsköns bedrövligheter – man låser in folk och stänger in dem bakom höga murar. Jag kom körande från Skellefteå flygplats, och i Varuträsk fick jag se sju älgar på en nyligt grönskande äng. Det är ett fantastiskt land vi lever i. Vi har alla möjligheter att röra oss fritt, och det vill även vårt vilt göra.

I veckan har SLU och Trafikverket presenterat en utredning där de framför att det behövs 30 miljarder kronor under de kommande tio åren till en satsning på säkra viltövergångar. Det handlar om att få ned det ökade antalet trafikolyckor som är orsakade av vilt. Att se till att även viltet kan röra sig är också en del av viltvårdsfrågorna, precis som att vi ska kunna använda våra vägar på ett trafiksäkert sätt.

Fru talman! Från att ha varit i princip utrotade har våra klövviltsstammar och rovdjursstammar vuxit till hållbara populationer runt om i vårt land. På vissa håll ligger de lokalt på alldeles för höga nivåer. Det pekar på att den svenska modellen för jakt och viltvård har fungerat mycket väl. Många länder är avundsjuka på den svenska modellen, där vi samtidigt som vi kan ha fungerande jordbruk och skogsbruk kan ha en viltförvaltning i toppklass som låter oss skörda tillväxten via jakt.

Jakten utförs oftast av ideella krafter. På andra håll i världen säljs oftast jakten till högstbjudande, vilket gör att det handlar om en överklassport. I Sverige har vi under långliga tider sett att viltvården är nödvändig men också ger en beskattningsbar resurs som är till nytta för oss alla.

I inget annat land har medborgare med jägarexamen möjlighet att delta i jakt och viltvård. Inget annat land har det folkliga engagemanget för jakt och viltvård. Det finns riksdagsledamöter som är engagerade i jakt- och viltvårdsfrågorna. Det är utan tvekan frågor som berör.

Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet utom vid punkt 4, där det finns en reservation som jag avstår från att yrka bifall till. Punkt 4 bygger på populism från de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna.

I betänkandet behandlas 29 motioner och 42 yrkanden, varav 29 motioner har behandlats förenklat eftersom samma motioner har väckts tidigare. Man kan ju uppmana ledamöterna att se på hur deras motioner har behandlats så att de kan förnya sig lite till nästa gång.

När vi behandlade jakt- och viltvårdsbetänkandet förra året var vi hyfsat överens. Det fanns ett tillkännagivande från kammaren om att regeringen måste ta tag i arbetet med att utreda samernas rätt att jaga, den så kallade dubbla jakträtten i renbetesområdet i Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Under året har det fallit en dom, Girjasdomen, som utan tvekan kommer att spela roll. Det finns också utredningar som pekar på att länsstyrelserna arbetar olika med den här frågan, och det måste man också komma till rätta med. Det gäller även jakt på allmänt vatten i Sveriges ekonomiska zon, förvaltning av säl, jakt på kronhjort och regelförändringar i fråga om viltvårdsområden.

Fru talman! Det finns en tydlig skillnad. Regeringen har arbetat, och arbetar fortfarande, intensivt med dessa frågor. Redan nu har Naturvårdsverket i sitt regleringsbrev fått ett uppdrag att göra analyser och införa föreskrifter om kronskötselområden. Naturvårdsverkets redovisning av uppdraget har nyligen remitterats.

Regeringen har också gett Naturvårdsverket i uppdrag att inkludera kron djursförvaltningen när det gäller frågan om en långsiktigt stabil finansiering av älgförvaltningen. Här menar vi att det finns anledning att beakta allt klövvilt.

Regeringen arbetar även med ett förslag för att komma till rätta med den överklagningscirkus som har rätt med anledning av överklaganden av beslut om jakt på våra stora rovdjur. Ett förslag om att skapa ordning och reda är remitterat. Förslaget innebär att man ska tillskapa en huvudansvarig domstol.

Regeringen har dessutom lagt ett förslag som har remitterats för att komma åt det höga jakttrycket i fjällen. Man har tagit fram ett remissbehandlat förslag till ändring i rennäringförordningen. Regeringen kommer snart att återkomma med beslut om detta.

När det gäller frågan om en ny myndighet för jakt och viltförvaltning har det tydliggjorts att frågan inte är enkel. Vill vi bygga in ytterligare beslutsled? Eller ska vi bygga vidare på regionaliseringen och låta viltförvaltningsområdena runt om i landet, som har bäst förutsättningar att känna till de behov som finns, arbeta med frågan?

Vilket uppdrag ska Naturvårdsverket ha? Utan tvekan ligger alla frågor som handlar om jakt och viltvård inom EU:s art- och habitatdirektiv. Det vore mycket märkligt om Naturvårdsverket inte skulle ha det uppdraget. Ingen annan myndighet eller någon förnuftig person skulle tycka att det var en rimlig lösning.

En rimlig lösning är naturligtvis att styra upp det som inte fungerar och ge Naturvårdsverket ett tydligare uppdrag. Kanske ska man inrätta en viltvårdsenhet på befintligt naturvårdsverk. Man ska kanske också stärka banden till de regionala länsstyrelserna för att förbättra det som inte funkar. Vi kan tydligt se att stödet och besluten från Naturvårdsverket som gäller länsstyrelserna måste fungera bättre. Här gör regeringen ett mycket bra jobb för att komma till rätta med borgerlighetens hafsverk.

En annan fråga som är dagsaktuell är Anders Ygemans arbete med EU:s vapendirektiv. Det är tydligt att inrikesministern jobbar efter den

svenska modellen för att skapa ordning och reda även i den här frågan. I Sverige har ordningen byggts på att vi som får ha vapen ska ha jägarexamen, ska vara medlemmar i en sportskytteklubb och ska ha vapenskåp. Som inget annat land i EU har vi skapat en fungerande ordning. Jag tycker att regeringen gör ett bra arbete för att lyfta fram just den svenska modellens funktion i EU. Alla länder har faktiskt inte samma ordning och reda, och det är viktigt att ha med det i den här debatten. Ofta florerar det att det handlar om någonting annat.

Fru talman! Varken jägare, bevarandeintressen, vargar, älgar, ripor, sälar eller tjädrar tjänar på nya konflikter. Jag hoppas verkligen att vi kan hitta sätt att undgå att skapa nya konflikter och populism inom området jakt och viltförvaltning.

Jag ser fram emot konstruktiva inlägg från talarstolen.
(Applåder)

Anf. 82 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! I dag debatterar vi miljö- och jordbruksutskottets betänkande 19 om jakt och viltvård.

Betänkandet innehåller ett 40-tal yrkanden från den allmänna motions tiden. Flera av dessa frågor har behandlats av utskottet tidigare och har därför behandlats förenklat eftersom det inte har hänt något nytt inom området. Ett undantag finns dock, och det är frågan om Jaktlagsutredningen som jag åter vill lyfta här i kammaren.

Jaktlagsutredningen tillsattes av alliansregeringen 2012 och skulle ha haft sin slutrapportering i slutet av 2015. Tyvärr valde landsbygdsministern att lägga ned denna gedigna utredning mindre än ett år innan den skulle ha varit klar, och detta är problematiskt ur flera olika perspektiv.

Utredningen hade kommit in i sin slutfas, och det fanns en stor förväntan på att det politiskt skulle tas ett stort omtag för den samlade jaktpolitiken. Det argument som användes här i kammaren för ett år sedan av regeringspartierna var att frågan om en ny jakt- och viltvårdsmyndighet var under beredning och att ett tillkännagivande från riksdagen skulle vara helt onödigt.

Nu fick regeringen i alla fall ett tillkännagivande om att inrätta en ny myndighet eftersom majoriteten i riksdagen tyckte att frågan var viktig och inte litade på regeringens kompetens i frågan.

Fru talman! Nu står vi här igen, och en majoritet i utskottet anser inte att regeringen har gjort det som riksdagen sa till den att göra, nämligen att utreda en ny myndighet för jakt- och viltfrågor. Utskottet har därför ytterligare ett tillkännagivande till regeringen om samma sak. Nu är vi dock tydliga med att tidssätta uppdraget. Detta innebär att regeringen skyndsamt måste utreda frågan och återkomma senast under 2016.

Anledningen till att vi vill återupprepa denna fråga är inte så konstig. Den svenska jakten bygger på en lång tradition och betyder väldigt mycket för både människor och natur. Jakt är och kommer att förbli ett viktigt verktyg för att förvalta våra vilda djur och ett instrument för att inventera vilka och hur många djur som finns i naturen.

Det behövs en modern jaktlagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för en långsiktig hållbarhet. Sverige behöver bli bättre på att genomföra och tillämpa EU-rättsliga åtaganden på samma sätt som

vi behöver bli bättre på att utöva det myndighetsansvar som staten tagit på sig för våra vilda djur.

Vi i Alliansen såg detta och tillsatte därför Jaktlagsutredningen. Vi ville utreda frågan ordentligt i grunden för att kunna skapa en långsiktig och hållbar lagstiftning med bred politisk förankring.

Jag träffar såväl jägare som målskyttar, jordägare och skogsägare som just nu uttrycker en frustration över bristen på tydligt politiskt ledarskap inom jakt och viltvårdsfrågorna. Den nuvarande landsbygdsministern har lovat att de två delbetänkanden som utredaren har lämnat ska bli verklighet. Det är glädjande för både jakten och målskyttarna.

Dessa två utredningar skulle lämnas till riksdagen i form av två propositioner.

Tyvärre lyser återigen propositionerna med sin frånvaro. Under tiden sprider sig vildsvinen okontrollerat över landet och ställer till med större och större skada både på landsbygd och i stad.

Fru talman! Sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde har osäkerheten för den svenska jägaren och den svenska jakttraditionen ökat. Om det beror på regeringens oförmåga att komma fram till gemensamma förslag eller om frågorna helt enkelt inte utreds ordentligt kan vi bara spekulera om.

Vad vi vet är att det kommer dubbla budskap från Regeringskansliet i vargjaksfrågan samt om vilken den svenska ståndpunkten egentligen är gällande vapendirektivet. Vad som kommer att hända härnäst är ytterst oklart, och det är i det långa loppet ett stort hot mot den svenska viltförvaltningen.

Ett av skälen som landsbygdsministern angivit för att lägga ned Jaktlagsutredningen är att den kostade för mycket pengar. Därför är det lite märkligt att han på eget initiativ tillsätter en annan utredning om att utreda det allmänna uppdrag som Jägareförbundet i dag har. Det är svårt att tro att den utredningen skulle vara helt gratis. Det allmänna uppdrag som Jägareförbundet i dag har fungerar bra som det är, och det finns ingen anledning att ändra på detta.

Å Moderaternas vägnar yrkar jag därför bifall till reservation 4. I övrigt ställer vi oss bakom förslaget i utskottets betänkande.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtlér och Jesper Skalberg Karlsson (båda M).

Anf. 83 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Åsa Coenraads för anförandet. Jag tänkte att jag måste belöna Åsa Coenraads med ett litet replikskifte. Det kan ju vara på sin plats.

Jag är orolig för att de här frågorna besudlas med populism. Under hela den borgerliga regeringstiden hade vi de här frågorna. Det var i princip samma frågor. Och den borgerliga moderata finansministern höll på att skratta på sig när man tänkte sig att ha pengar till en ny myndighet.

Man lyckades slå sönder hela upplägget för hur Naturvårdsverket skulle fungera. Det är inte konstigt att det har blivit sämre. Men det här går att förbättra. Jag tror att vi kan förbättra det gemensamt. Viltskadorna uppkommer lokalt. Ska vi förbättra detta gäller det att stärka den regionala

förvaltningen och ge länsstyrelser och viltförvaltningsdelegationer muskler att orka ta besluten. Det är lokalt som rovdjuren ställer till med oreda på vissa håll. Det är lokalt som vi har stora betesskador på våra tallplantor. Det är lokalt som vildsvinen trampar ned böndernas grödor.

När det gäller EU:s vapendirektiv kan jag säga att Åsa Coenraads mycket väl vet vilken konstitution vi har i det här landet. Vi har en EU-nämnd som är unik i EU. EU-nämndens majoritet bestämmer vilken Sveriges förhandlingsposition ska vara. Att sedan enskilda borgerliga ledamöter är ute och sprider osaklig och osund propaganda, som att vi inte skulle följa det som Moderaterna själva varit med och bestämt, är löjligt.

Anf. 84 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Isak för belöningen att få prata mer om dessa viktiga frågor.

Jag skulle vilja uppehålla mig lite vid begreppet ”populism”. Det är ett intressant begrepp som används ganska slarvigt. Man skulle ju också kunna säga att det är populism att lägga ned en lång utredning som är i sin slutfas. Det skedde när det var åtta månader kvar tills utredningen skulle lämna sitt slutbetänkande. Man hade redan lämnat två delbetänkanden, som har debatterats här i kammaren lite grann tidigare under åren och som vi har en ganska bred politisk samsyn om. Är det populism att lägga ned en utredning som nästan är färdig? Är det populism att säga att allting som fanns tidigare var dåligt bara för att det var någon annan som styrde?

Vi tillsatte Jaktlagsutredningen för att utreda detta ordentligt. Den här regeringen är duktig på att bereda saker i Regeringskansliet. Det var någonting som också vi höll på med genom den här utredningen. Tanken var att detta skulle landa i någonting efter att det var färdigutrett. Nu väljer Socialdemokraterna att lägga ned utredningen innan man ens har kommit till beredningsstadiet. Har då inte de här åren spelat någon roll? Har inte de skattepengar som vi har betalat för utredningen spelat någon roll? Vad är det som kommer? När kommer propositionen om vildsvinen? När kommer propositionen om hur den nya jaktvårdsmyndigheten ska se ut?

Isak From talar om viltförvaltning och om att viltförvaltningsdelegationerna ska ha ökat lokalt bestämmande. Men om det är så som Isak From sa i sitt anförande, att man vill lägga över detta på Naturvårdsverket, kommer det då att bli bättre för den lokala förankringen?

Anf. 85 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! När det gäller Jaktlagsutredningen förstår jag att det inte var Moderaternas och Åsa Coenraads mening att Sverigedemokraterna skulle hjälpa till att fälla vår första budget. Men i och med att det skedde förlorade vi en hel del pengar på Regeringskansliet, och vi fick prioritera utifrån det. Jag beklagar att vi var tvungna att lägga ned ett antal utredningar.

Jag var tydlig med att jag tycker att det är nödvändigt att stärka den regionala förvaltningen. Det är nödvändigt att viltförvaltningsdelegationer och länsstyrelser får det stöd från Naturvårdsverket som de är berättigade till och att förvaltningen utformas utifrån de lokala förutsättningarna.

Åsa Coenraads och Moderaterna har en reservation tillsammans med Sverigedemokraterna om det allmänna uppdraget. Åsa Coenraads tog också upp det allmänna uppdraget och att man vill ha det helt oförändrat.

Jag tycker för min del att det är bra att regeringen har lyssnat på Jägareförbundet. Jägareförbundet vill utveckla det allmänna uppdraget och få en långsiktighet i finansieringen. Man vill byta namn och titta över vad det är för uppgifter som det allmänna uppdraget, eller vad det nu ska kallas, framdeles ska innehålla. Är det då inte rimligt att regeringen lyssnar på det här, startar en dialog och ser över hur vi vill ha det framöver? Här står Åsa Coenraads och säger att vi ska ha det som det alltid har varit, punkt slut – trots att de som innehar det allmänna uppdraget tycker att det här är någonting som vi ska se över.

Anf. 86 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Fru talman! Politik handlar om att prioritera. Men politik handlar också om att ta ansvar för våra skattepengar. Vi har en lång och väldigt gedigen utredning som har pågått i över tre år, har lämnat bra delbetänkanden och är inne i sin slutfas. Det är inte att ta ansvar för skattepengarna att lägga ned en utredning som är i sitt sluske.

Om Socialdemokraterna och regeringen nu är så oroade för statens finanser att man lägger ned utredningar är det märkligt att man utan anledning startar en ny utredning om det allmänna uppdraget. Även det utredningsuppdraget utgår jag från har kostat en slant.

Jag ställer mig fortfarande frågan: Vad vill Socialdemokraterna? Man har tillsatt en utredning. Vad vill Socialdemokraterna själva ska komma av den? Varför har man från början tillsatt utredningen?

(TREDJE VICE TALMANNEN: Åsa Coenraads frågor får anses vara retoriska.)

Anf. 87 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna har ett antal reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 4, Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag, och reservation 5, Övriga frågor om viltförvaltning och jakt.

Just vad gäller det allmänna uppdraget har det visat sig att det funnits en bred politisk enighet om att Jägareförbundet gör ett bra jobb och att förbundet ska ha fortsatt ansvar för uppgifterna inom detta uppdrag. Jag anser att Jägareförbundet ska fortsätta arbetet med ökad samverkan mellan jägare, markägare och lantbrukare vad gäller vildsvinsförvaltning, älgförvaltning och viltövervakning, för att bara nämna några av de uppgifter som ingår i det allmänna uppdraget, som man haft sedan 1938.

Uppdraget har utretts vid flera tillfällen. Riksdag och regering har varje gång kommit fram till att Jägareförbundet sköter detta på ett förtroendeingivande sätt och till cirka en sjättedel av vad kostnaden skulle vara om till exempel en statlig myndighet eller ett statligt verk skulle ha haft uppdraget.

Svenska Jägareförbundet som jobbar ute på fältet måste sägas vara bättre lämpat än Naturvårdsverket för uppdraget. Den översyn som man vill göra ser vi som ganska överflödigt när så många utredningar redan kommit fram till samma sak gång efter annan.

Ett jaktbeslut är i dag lättare sagt än gjort med EU:s överstatlighet och den nya rättsordning som föreligger. Vargjakten stoppas år efter år. Stammen växer till sig i rask takt nu, samtidigt som älgstammen är i fritt fall i

de områden där vargkoncentrationen är som störst. Där kan man heller inte släppa sina hundar på samma vis som förut.

Nu riktas också udden mot fågeljakten och småvilt som klassas som skyddade arter. Naturvårdsverket hade inte några invändningar mot regeringens promemoria *Ändring av jaktförordningen och förordningen om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet*. Det innebär att beslut om jakt efter fågel och andra skyddade arter ska få överklagas till förvaltningsrätten på samma sätt som man i dag kan överklaga vargjaktbeslut.

Viltförvaltningen riskerar alltmer att avgöras av gamla EU-direktiv och domstolar än av regional förvaltning som bygger på mångårig kunskap och erfarenhet. Art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet och talerätten i viltfrågor är tre av de största anledningarna till att jaktbeslut tagna i Sverige många gånger omöjliggörs.

Sverigedemokraterna vänder sig kraftfullt mot att EU dikterar svensk viltförvaltning. Vi ser inga mervärden i att EU:s institutioner numera dikterar förutsättningarna för jakten. Det nationella parlamentet ska alltid ha sista ordet i frågor som rör viltförvaltning. Sverige måste därför återta beslutsmakten för de frågor som ryms inom art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Talerätten måste rimligen ge större inflytande för berörd landsbygdsbefolkning än för små miljöorganisationer som oftast helt saknar förankring i den bygd där jaktbeslut kan överklagas och stoppas.

Minskade konflikter och problem mellan rovdjur och människor på landsbygden måste vara allas målsättning. Rovdjuren måste förvaltas på ett ansvarsfullt sätt, och det sammantagna rovdjurstrycket måste hållas på rimliga nivåer i hela landet. Det gäller också förvaltningen av annat vilt för att minimera skador på grödor, trafikolyckor med mera.

Alltför stora stammar slår i slutändan tillbaka på rovdjuren själva, och som vi vet är koncentrationen av rovdjur mycket besvärande i vissa delar av landet. När jakten ställs in år efter år accelererar tillväxten väldigt snabbt. Där man tidigare genom åren kunnat idka jakt, friluftsliv och djurhållning kan man inte längre känna den trygghets- och frihetskänsla man en gång kände. Alltför ofta oroar man sig över sin jakthunds och sina tamdjurs säkerhet.

Har man barn känner man såklart oro när de vistas utanför hemmet både under lek och i väntan på skolskjuts i stora mörka skogen. Ingen kan med rätta påstå att man ska känna sig säker med vargrevir ända in på knutarna. Exempelvis dödades 2005 en ung student i Kanada och 2010 en kvinna i joggingspåret i Alaska.

Att tro på pratet om att vargar är ofarliga för människor är lika naivt som att tro att vi är vaccinerade mot terrorattentat och självmordsbombare här i Sverige. Det kommer att hända förr eller senare. Målet måste såklart vara en sund och ansvarsfull viltvård där landsbygdsbornas erfarenheter och oro tas på största allvar.

När vargstammen växer kan det leda till fler vargattacker. Där rovdjuren kommer för nära civilisationen kommer det på sikt bli farliga möten mellan varg och människa. Det har visat sig i andra delar av världen. Vi ska tänka på att här i Sverige lever vargen väldigt nära landsbygdsbefolkningen. Det är inte som i Alaska, Kanada och Sibirien där det kanske inte bor många människor i de områden där det finns varg. Ändå är det där det händer sådana incidenter och tragedier.

Här i Sverige lever vi som sagt väldigt nära vargen. När de blir mindre skygga för människor är det fullt nödvändigt att hålla ett jakttryck på vargen och att lära vargen att människor inte är några snälla varelser. Det är så många rovdjursexperter har förklarat att det måste se ut om vi inte så gå sådana öden till mötes även i Sverige.

År 2002 publicerade Alaskas vilt- och fiskeridepartement en studie om vargangrepp på människor i Alaska och Kanada. Det var ett åttiotal fall, men inget av dem dödligt. Det var innan de två attacker som jag berättade om. Men de var alla inom områden där vargar inte utsätts för jakt och där vargarna har lärt sig söka föda i människans närhet. Med dagens växande vargstam koncentrerad till några få län lär vi också få svårt att undvika situationer där vargar på samma sätt lär sig att vistas nära människor.

Terrordåden i Paris och Bryssel har föranlett europeiska politiker att nu föreslå lösningar för att hindra terrorism. Tyvärr riktar sig inte dessa förslag mot terrorister utan i stället mot laglydiga medborgare, jägare och sportskyttar som man nu försöker avvärja alltmer. För en engagerad jägare och sportskytt utan anmärkningar är det på gränsen till diskriminerande att man även från svenskt håll på sina kanter vill försvåra innehavet av vapen för olika typer av jakt och sportskytte.

Som vapeninnehavare har man redan kvalat in genom tidigare beviljad vapenlicens, och som blivande licenssökare har man exempelvis genomgått jägarexamen. Öppna gränser är en lätt väg in för illegala vapen. Det vore en betydligt mer effektiv åtgärd att införa permanenta gränskontroller än att försvåra för många jägare att utföra viltvård och utöva sin rätt att jaga. Sverigedemokraternas hållning är att den svenska linjen måste utmynna i att man i stället underlättar legalt vapenägande och försvårar det illegala.

En av Naturvårdsverkets många huvuduppgifter är att ansvara för frågor om jakt och vilt. Men frågan är om inte verket har alltför många ansvarsområden. Jakt- och viltförvaltning är en stor verksamhet och sysselsättning för många människor runt om i landet. Det bör vara starka skäl för att föra över ansvaret för jakt- och viltfrågor till en renodlad myndighet som skapar bättre dialog med myndigheter, jägarorganisationer och landsbygdsbor i övrigt.

Handläggningen av vapenlicenser skulle med fördel kunna läggas på en ny jakt- och viltmyndighet, och man kan därmed befria Polismyndigheten från denna börda. En renodlad myndighet skulle alltså kunna leda till både en bättre landsbygdsförankring och en effektivare handläggning av exempelvis vapenlicenser.

Vad gäller den föreslagna viltmyndigheten väntar vi fortfarande på regeringen som utreder, analyserar och bereder vidare.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Forsberg (SD).

Anf. 88 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Vi har samlats här i dag för att debattera jakt och viltvård. Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Det finns ett tillkännagivande till regeringen som jag inte står bakom, men för tids vinning kommer jag inte att yrka bifall till den reservation som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Jakt och viltvård är ett ämne som engagerar många. Det har vi inte minst sett i denna kammare, där det är ett ofta återkommande ämne. Även om antalet lösta jaktkort har minskat något de senaste åren är det ändå 290 000 jaktkort som löses varje år, och jag är en av dem som gör det. Av de 290 000 personer som löser jaktkort var drygt 30 000 utländska jägare.

Men jakten påverkar så många fler. Det gäller människor som vistas i skog och mark av helt andra orsaker. Det är alltifrån svamplockare, kanotister, strövare, scouter och fotograferande turister till rena turistföretag som tjänar sitt levebröd på att ta ut människor i naturen för att se på djuren och uppleva den svenska naturen. Det finns också företag som tar ut människor på jaktturism.

Alla är dock inte lika positiva till jakten eller, för den delen, till de stora viltstammar som vi har i vissa delar av landet. Vi har i tidigare anföranden här hört om bönder som får sina grödor nedtrampade av vildsvin eller gäss och om skogsägare som får sina tallplantor uppätta – eller i alla fall top-pade, ska man väl säga.

Det är därför viktigt att jakten och förvaltningen av viltet sker på ett sådant sätt att det skapar acceptans och har förankring i samhället. I dag ser vi att detta inte alltid är fallet. Miljöpartiet anser att det är viktigt att jakten moderniseras och harmoniseras med det övriga samhället. Det ska inte bara vara jägare som får bestämma om viltet. Allt vilt tillhör oss alla fram till dess att det är skjutet.

Mycket har hänt sedan jaktlagstiftningen såg dagens ljus någon gång på 30-talet och – nästan – fick sin nuvarande form på 80-talet med vissa ändringar i små delar på vägen. Vi har fått bättre forskning och bättre miljöövervakning som har lett till ökad kunskap om våra vilda djur. Det ger nya kort på handen. Flera av våra viltstammar är långt större nu än de var förr. Det är en framgångssaga. Vi ser nygamla arter, som vildsvin, som har kommit tillbaka. Vi ser att man nog bör förvalta på ett annat sätt, och vissa arter – sådana som i dag inte förvaltas – kanske till och med ska börja förvaltas. Till detta kommer EU-inträdet, trakthyggesbruket som vi använder i dag i skogsbruket, nya fritidsintressen med mera som gör att situationen ändras.

Vi i Miljöpartiet anser att man ska ha ett ekosystemtänk när det kommer till jakten. I dag förvaltas traditionellt varje art ofta var för sig, men jag tror att det är lite förlegat. Det har börjat röra på sig. År 2012 infördes ett nytt förvaltningssystem för älg i Sverige. Detta nya system innebär en ekobaserad, lokalt förankrad och adaptiv förvaltningsmodell. Den ställer också krav på kostnadseffektiva och kvalitetssäkrade metoder för uppföljning av i detta fall älgpopulation, betetryck och även betesskador.

Egentligen är det inget nytt; jag tror att de flesta jägare ser att man måste hushålla med resurser för att man ska ha något att jaga i framtiden. Men i de nya älgskötselområdena formaliserades det här. Man började se på hur älgpopulationerna mår och hur de hänger ihop på ett naturligt angränsande och avgränsat område snarare än att bara se till den egna jaktmarken. Det har gett resultat.

Jag kan se hur det ser ut hemma i mitt viltvårdsområde, där jag jagar älg. Vi var några av de första som började med älgförvaltningen. Helhetsgreppet har gjort att vi har fått en annan åldersstruktur på älgstammen. Bara några år efter att vi hade infört detta kunde vi skjuta tre skoveltjurar – något som inte hade hänt sedan 80-talet.

Många ser nu fördelarna med en förvaltningsmetod där man tar ett helhetsgrepp. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att även inkludera kronhjortsförvaltningen när man nu tittar på hur en stabil förvaltning ska se ut för älgen. Jag tror att det bara är början. SLU har också haft ett forskningsprogram där man tittat på klövviltförvaltning. Då inkluderar man älg, rådjur, dovhjort och kronhjort samt förhoppningsvis vildsvin framöver. Man tar alltså hänsyn till flera arter på en och samma gång i förvaltningen.

I det forskningsprogram som pågår kollar man hur det ser ut med betetryck, tillgång till foder och betesskador. Man undersöker vad som är lämpliga inventeringsintervall för att man ska se hur detta påverkar ekosystemet. Det är en god början, och denna kunskap måste vi ha.

Men jag tror att vi kommer att behöva ha en flerartsförvaltning som utgår från hela ekosystemet och även inkluderar rovdjur. I fortsättningen hoppas jag att man kollar hur marken ser ut, hur många rovdjur det finns i området, hur mycket de äter och hur många av dessa vi ska ha och klarar av att ha. Hur ser åldersfördelningen ut på skogen i området? Finns det tillräckligt med mat för stammen? Vilken nivå ska den ligga på? Finns det föda? Vad behövs för att stammen inte ska börja tryckas ut i åkermarkerna, till exempel?

Man måste också se till hur detta hänger ihop med övriga populationer och viltstammar ute i landet så att vi har ett genetiskt utbyte. Även om vi har en lokal förvaltning måste vi också kunna se att den ska kunna hänga ihop med resten av landet eller med andra populationer. Det handlar inte minst om trafiksituationen, som Isak From tidigare tog upp. Allt detta är frågor som jag anser att man måste ställa sig innan man fattar beslut om avskjutning och hur vi ska skatta bestånden. Jag tror att vi då får ett större helhetsgrepp.

Jag anser att vi bör komma fram till att se helheten och prata om vilt-skötselområden eller i verklig mening viltvårdsområden. Vi ska ha en ekosystembaserad viltförvaltning som tar hänsyn till vilken bärkraft marken har, vilka arter som finns där och hur de integrerar med varandra. Det ska vara en förvaltning som går i takt med dagens kunskap, skapar acceptans och harmoniserar med samhället. Det tror jag är nyckeln till en modern jakt och viltvård.

(Applåder)

Anf. 89 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Låt mig inleda med att även jag yrka bifall till reservation nr 4. I korthet gör jag det i anledning av att jag tycker, precis som någon tidigare talare har sagt, att detta allmänna uppdrag med sin 80-åriga historia har varit framgångsrikt. Det har varit ett framgångsrikt samarbete mellan civilsamhället och staten. Det är dessutom finansierat utanför den budget som årligen fastställs i denna kammare, vilket alltså innebär att det är jägarna som betalar vad kalaset kostar. Detta var det första.

Fru talman! Låt mig för det andra konstatera att jag tror att det parti jag representerar och till exempel Socialdemokraterna i praktiken är överens om många av de saker som vi diskuterar i dag. Som jag ser det är problemet att nuvarande regering, som Socialdemokraterna ingår i, har problem med att driva igenom det som jag tror att Socialdemokraterna är överens med

mitt parti om. Man kan inte komma överens så att det sker något praktiskt och handlingskraftigt i nuvarande regeringskonstellation.

Låt mig för det tredje, fru talman, göra samma konstaterande som någon annan har gjort: Från att ha varit högljudd och efterlyst handling från tidigare regeringar i en del av de frågor som vi diskuterar i dag har regeringen på något sätt bytt fot. Man har gjort det genom att lägga ned den jaktlagsutredning som hade kommit en bra bit på väg – mer än halvvägs. Den hade skött sitt uppdrag på ett hyggligt bra sätt genom att ta tag i den problematik som jag tror att vi alla vill lösa och ha ett svar på. Regeringen har därefter dock inte lyckats bli särskilt snabbfotad. Allt har dragits i långbänk. Resultaten i form av förändringar i de förordningar, lagstiftningar och liknande som måste till har inte kommit. Inget sådant har presenterats, utan det är under ständigt pågående utredning och analys. Det löser inga problem.

För att inte använda alltför mycket av kammarens tid skulle jag vilja avsluta med att säga att det fanns en klok person ungefär 500 år före Kristus som sa att den kloke är långsam i sitt tal men snabb i handlingen. Det är sanningen att säga inget som man kan beskylla den nuvarande regeringen för att vara i dessa sammanhang. Det händer ingenting, och det tycker jag att det borde göra.

(Applåder)

Anf. 90 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! Kristdemokraternas uppfattning är att jaktpolitiken ska beslutas här i riksdagen och inte i Bryssel. Viltpopulationerna i Sverige ska förvaltas på ett sådant sätt att djur och människor kan leva sida vid sida.

Jaktfrågorna är i första hand en nationell angelägenhet. Vi vill därför undvika att beslut om jakt hamnar i domstolen i Luxemburg. Därför har Kristdemokraterna varit pådrivande både här i riksdagen och i EU-parlamentet i fråga om att både fågeldirektiv och EU:s art- och habitatdirektiv ska uppdateras och revideras så att de bygger på dagens situation och inte gårdagens och att den nationella beslutanderätten även ska gälla i praktiken.

Både varg och skarv finns med på de här direktivens röda lista över utrotningshotade arter, vilket inte kan anses återspegla dagens situation.

Vi vet att det i Sverige finns 350–400 vargar, vilket innebär att stora delar av vårt land upplever problem med just vargen. Senast nu i veckan kunde vi läsa om en ohållbar situation för en lantbrukarfamilj i Gnesta som blivit utsatt för inte en och inte två utan elva vargattacker och mist ett åttiotal djur. Det är klart att det är djupt tragiskt. Det är inte acceptabelt att leva i en sådan situation. Vi måste få till stånd en bättre fungerande skydds jakt och licensjakt i vårt land.

Fru talman! Ett annat stort problem är den närmast explosionsartade ökning av vildsvin som vi upplever i vårt land. Vildsvinsstammen uppgår uppskattningsvis till 350 000 djur i dag. Och statistik visar att stammen har fördubblats om ungefär tre år. Vildsvinen orsakar skador för mångmiljontal belopp varje år. Det är förödande för lantbrukare och övriga näringsidkare på landsbygden. De får ständigt sina åkrar, slättervallar och trädgårdar demolerade av bökande vildsvinsfloccar.

Vi kan då gå till södra Sverige. Då ser vi att var fjärde skånsk lantbrukare drabbas av viltskadorna på sina odlingar, där vildsvin är det största problemet. I Blekinge förstörde vildsvinen 12 procent av havreskörden för två år sedan. Och enligt Jordbruksverket har det stora antalet vildsvin tvingat många lantbrukare att sluta odla vissa grödor som de vet att vildsvinen tycker särskilt mycket om. De har alltså anpassat sig på det sättet.

Den stora mängden vildsvin gör också att de kommer nära in på civilisationen. Uppböckade kyrkogårdar, trädgårdar och golfbanor är vanligt.

Isak From nämnde tidigare trafiksituationen och viltolyckor. Vi vet att vildsvinens ohejdade framfart också märks i trafiken. Antalet viltolyckor med vildsvin har ökat markant under det senaste decenniet. Man säger att ungefär 3 000 viltolyckor om året – närmare 60 i veckan – orsakas av vildsvin i vårt land. Det är ett stort antal. Och vi vet att det blir särskilt stora skador just med anledning av att vildsvinen har en låg tyngdpunkt.

Vilket ansvar har vi då som politiskt förtroendevalda i den här frågan? Jo, vi måste se till att jakten utökas och att vi kan garantera att näringsidkare som drabbas av vildsvinen får bättre kompensation. Det borde också bli lättare att få ut vildsvinskött på marknaden, så att fler konsumenter kan köpa köttet. Det skulle också kunna stimulera jakt. I dag är kraven på hantering av kött så pass krångliga och dyra att den som jagar ofta tar hand om köttet själv. Mindre regelkrångel och bibehållen säkerhet i köttkvaliteten är ingen omöjlighet.

Jag förordar därför att det bör ses över hur lantbrukare och andra kan kompenseras för förlorad skörd och förstörda stängsel och att regeringen bör se över hur avskjutningen av vildsvin ska kunna öka för att kraftigt minska vildsvinsstammen och dess allvarliga skadeverkningar. Annars, fru talman, vet vi att vi kommer att ha 700 000 vildsvin i vårt land 2018.

Vi kristdemokrater har vid vårt riksting fått ett tydligt besked om hur vi ska hantera den här frågan. Därför känner jag att jag har partiet bakom mig när jag yrkar bifall till reservation 1 om att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 ska ha följande lydelse:

”Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2688 av Sofia Damm (KD) yrkande 2.”

Fru talman! Åsa Coenraads nämnde en hel del om Jaktlagsutredningen. Jag vill också nämna någonting om den och hur viktigt det är att riksdagen tillkännager för regeringen att man senast under 2016 ska utreda frågan om en ny myndighet för jakt och viltförvaltning och vissa kvarvarande frågor som omfattades av Jaktlagsutredningens uppdrag.

Jag beklagar, som många andra har gjort, att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet här i riksdagen vill avslå motionsyrkandet om att Jaktlagsutredningen snarast bör tillåtas slutföra sitt arbete. Det är viktigt. Alliansregeringen beslutade i juli 2012 att man skulle tillsätta utredningen, som skulle se över den svenska jaktlagstiftningen. Uppdraget skulle, som ni har hört tidigare, enligt ett tilläggsdirektiv redovisas slutligt senast den 30 december 2015.

Den nya rödgröna regeringen beslutade i februari 2015 att Jaktlagsutredningen skulle upphöra. Regeringens beslut innebär att flera viktiga frågor lämnas utan att ha utretts färdigt, vilket jag beklagar. Jag yrkar därför

att riksdagen ska bifalla Alliansens motioner under punkt 4 om att tillkännage för regeringen att Jaktlagsutredningen ska slutföra sitt arbete.
(Applåder)

Prot. 2015/16:103
11 maj

Jakt och viltvård

Anf. 91 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag. Av någon anledning är det bara Liberalerna som står bakom förslaget i sin helhet, men det kanske är ett tecken i skyn.

Jag yrkar naturligtvis speciellt bifall till det förslag om tillkännagivande till regeringen som finns under punkt nr 4, Vissa jakt- och viltvårdsfrågor. Det var den punkten som Isak From kallade populism. Men jag kanske snarare skulle beteckna det som att det handlar om otålighet, att vi vill komma fram i frågan.

Det handlar bland annat om att återuppta och slutföra ett antal viktiga delar av den av den rödgröna regeringen i början av februari 2015 nedlagda Jaktlagsutredningen. Det var en utredning som hade pågått sedan 2012, efter beslut av alliansregeringen. Man kan fundera på vad Isak From menade med att regeringen jobbar intensivt med frågan. Jag tror inte att det var riktigt denna punkt, nedläggningen av utredningen, han avsåg när det gällde att jobba intensivt.

Vidare handlar det om ett ställningstagande när det gäller en ny viltmyndighet, som också har diskuterats tidigare. Båda de här besluten bygger på att vi ska få till en långsiktigt hållbar jakt och viltförvaltning och att de ska fungera väl tillsammans med övriga näringar på landsbygden och förstärka en hållbar markanvändning.

Jag får väl instämma i det som Emma Nohrén sa, att det är viktigt att det bygger på dialog, lokal förankring och acceptans. Det är liksom det som hela förvaltningen måste bygga på om den ska bli trovärdig över tid.

Fru talman! Det har diskuterats här om skattepengar hit och dit, och naturligtvis kan man inte känna annat än att det vore rent slöseri med skattepengar om det arbete som har lagts ned i Jaktlagsutredningen skulle gå om intet. Därför var det egentligen väldigt glädjande att utskottet för knappt ett år sedan påpekade detta och lyfte fram de punkter som vi ville ha fortsatt utredda. Jag tror att det var åtta punkter, och jag behöver inte räkna upp dem nu, men det handlade om att man ändå skulle fullfölja utredningen kring detta. Det handlar både om att undanröja onödiga konflikter, förtydliga regelverket och förenkla handläggningen.

Som mycket riktigt påpekas i reservationen från S, V och MP står detta i skrivelse 75 från regeringen, *Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen*. Den kom nu i mars, och läser man den får man en väldigt otrygg känsla av att det här håller på att hamna i långbänk. Därför är det viktiga och nya i detta tillkännagivande att det förs in en tidsaspekt, att vi nu pratar om 2016 och att det inte är meningen att det här ska ta så fruktansvärt lång tid. Jag tror egentligen att vi borde kunna vara betjänta av att kunna enas om att det inte finns någon anledning att dra ut på tiden.

I denna skrivelse från regeringen om de tillkännagivanden som finns är det inte så att det finns en bra redovisning i speciellt många punkter. På några punkter har man har gått några steg framåt, men de flesta punkter utreds vidare i något slags otydlighet som är ganska påfallande.

Fru talman! Samma krav på skyndsamhet har Liberalerna och majoriteten i utskottet när det gäller att ta ställning till en ny viltmyndighet. Där står det i samma skrivelse som jag nämnde nyss att det krävs ytterligare utredning samt att frågorna analyseras och att ärendet bereds vidare. Men när man nu hör argumentationen här från talarstolen är det ju så att man inte vill ta i den här frågan över huvud taget, utan man diskuterar andra frågor.

Det mest bärande och viktigaste argumentet för att ta tag i den här frågan är att vi måste ha ett helhetsgrepp om viltförvaltning och jaktfrågor, och då måste vi faktiskt gå vidare och diskutera frågan färdigt. Det handlar om att balansera många olika intressen, och en myndighet som kan ta ett helhetsansvar är naturligtvis en styrka.

Som nämndes av någon tidigare talare ger jakt liksom fiske och turism en möjlighet till näringsverksamhet på landsbygden, och det finns stora ekonomiska värden att ta till vara för den svenska landsbygden.

Varg har det också talats om här. Den brukar komma upp i de här sammanhangen. Jag tycker väl att vi har diskuterat vargen i väldigt många sammanhang tidigare under den här mandatperioden så vi kanske inte behöver hetsa upp oss så mycket över det just nu. Men vi kan ändå konstatera att i och med Högsta förvaltningsdomstolens dom här i december så har man rätt att överklaga Naturvårdsverkets beslut. Det är en dom som vi måste förhålla oss till.

Jag har sagt det tidigare, och jag säger det igen: Vad är det som händer nu? Vi måste ändå ha ett fungerande system. Måhända ska vi ha det nya i en domstolsprocess, i ett domstolsförfarande. Men då handlar det ändå om att regeringen på något sätt måste reagera på detta och lägga fram förslag om hur vi ska få en så effektiv domstolsprocess att den fungerar på samma sätt och får samma syfte som det förslag som alliansregeringen lade fram. Det måste fungera i praktiken och inte som nu, för när det blir domstolsprocesser omöjliggörs ju i praktiken licensjakten efter varg över huvud taget.

Den typen av förslag från regeringen efterlyser jag fortfarande. Jag vet inte var frågan är i dag, men jag hoppas att den inte hamnar i samma långbänk som mycket annat.

(Applåder)

Anf. 92 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Angående jakt och viltvård är det oerhört viktigt att också våra jägare har tillgång till rätt vapen och också möjlighet att både träna och utöva sitt sportskytte för att klara av att ha en god säkerhet och en bra möjlighet att göra ett gott jobb i skogen, i viltvårdsarbetet.

Vi vet dock att i dag styrs Socialdemokraterna av Miljöpartiet när det gäller dessa frågor, det vill säga man är emot de jaktvapen som finns, man är emot de skjutvapen som finns och är lagliga här i Sverige och man gör allt för att det ska finnas mer varg i skogen och mindre tamboskap på vår öppna landsbygd.

Det innebär ett stort hot att Socialdemokraterna så brutalt har vikit ned sig i de här frågorna och helt enkelt ställer sig bakom Miljöpartiets hårda krav på att förändra detta i helt fel riktning.

Regeringen sitter samtidigt och jobbar med vapendirektivet i EU. Från dessa förhandlingar kommer det fram ett antal olika förhållningssätt när

det gäller vilken linje Sverige har. Isak From sa här i talarstolen att vi i oppositionen skapar oro runt detta. Nej, det är regeringen och dess förhandlare som skapar en oerhört stor oro i de här diskussionerna. Man har sagt en sak i riksdagen och beslutat om en sak. Så åker man ned till EU och driver andra frågor.

Därför måste jag ställa en fråga till Isak From: Är det vad ni säger här i riksdagen som gäller, eller är det protokollen i EU som gäller när vi ska bedöma vilken linje ni driver i EU-förhandlingarna? Detta orsakar en stor oro för landets jägare och skyttar.

Angående viltmyndigheten tog Isak From upp i sitt anförande att ni ska utreda den vidare. Ni har nu haft över ett år på er för att titta igenom det här. Ingenting har hänt, och så fortsätter det. Det finns en majoritet här i riksdagen för att vi ska ha en viltmyndighet. Regeringen ska då självklart leverera den till Sverige så att vi på det sättet kan sköta vår viltförvaltning på ett helt annat sätt än i dag.

Jag vill fråga Isak From: När kommer vi att ha den här viltmyndigheten på plats, som riksdagen faktiskt har beställt? När kommer besluten att tas? När kommer vi att få besked? Det är väl inte så att ni tänker obstruera i den här frågan och strunta i riksdagen och folkviljan i Sverige att faktiskt inrätta den här viltmyndigheten och flytta en del av både viltvården och eventuellt också vapenlicenserna till den nya viltmyndigheten?

Isak From talade också i sitt anförande om den svenska modellen. Då vill jag gärna ställa några kontrollfrågor. Menar Isak From att den svenska modellen är långa handläggningstider för vapenlicenser och minskande av vapen för sportskytte och jakt? Varför driver man just den linjen? Är det verkligen den svenska modellen enligt Isak From att ta ifrån både sportskyttar och jägare deras vapen och också se till att man har så långa handläggningstider för vapenlicenser i dag så att de som i dag i Skåneområdet vill ha en vapenlicens inte kommer att ha någon licens till älgjakten i höst? Nu är det inte så mycket älg nere i Skåne, men även Blekinge och Småland i Kronobergs län är drabbade på samma sätt.

Dessa frågor vill jag gärna ha svar på: Stämmer protokollen från EU? När är viltmyndigheten på plats i Sverige? Kommer vapendirektivet att påverka jägares och sportskyttars vapen i Sverige?
(Applåder)

Anf. 93 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att trycka på knappen och begära replik när Sten Bergheden svingar högt och lågt mot Miljöpartiet och påstår att regeringen skulle ha lagt sig platt för oss och att vi vill avskaffa allt.

Jag kan försäkra Sten Bergheden att jag inte skjuter älgar med slangbells. Jag tror att vi är överens i riksdagen om hur vi ställer oss inför EU:s vapendirektiv. Jag vet att Sten Bergheden tidigare har ställt interpellationer till minister Ygeman som har ansvar för dessa frågor. Riksdagen har via justitieutskottet och sedan i EU-nämnden sagt att vi vill ha säker förvaring av vapen, undantag för 18-årsgränser för innehav i de fall det behövs, undantag från kravet om läkarundersökning, undantag från förbudet mot helautomatiska vapen, undantag för krav om fem års tidsbegränsning av tillstånd samt förtydligande av vad som ska ske med halvautomatiska vapen som liknar helautomatiska.

Riksdagen har varit överens om hur den svenska linjen ska drivas. Sedan finns vissa saker som vi i Miljöpartiet anser borde ses över. Jag vet att våra EU-parlamentariker har drivit frågan om en läkarundersökning vid första anskaffandet av vapen. I stort sett är vi överens om att det svenska systemet är bra, och det är det vi vill föra över till EU snarare än nya pålagor.

Anf. 94 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Det är intressant att Emma Nohrén tar upp Miljöpartiets ståndpunkt, men hon glömmer bort de ståndpunkter som intas i EU-förhandlingarna. Då kanske Emma Nohrén kan svara på om ni är för eller emot licens på vapenmagasin. Anser ni att ett sportskyttevapen utgör en fara i landet för terrorism och annat? Är det rimligt att det ska vara en så hård lagstiftning att vissa sportskyttegrenar måste förbjudas och i förlängningen vissa jaktvapen som kan definieras om till dessa vapen?

Anser Emma Nohrén att det är rätt att avskaffa sportskytte? Stämmer protokollen i EU, eller säger ni en annan sak här, nämligen att ni vill ha licens på vapenmagasin i EU? Det är faktiskt vad som har stått i protokollet. Det är bra om Emma Nohrén kan dementera att Miljöpartiet driver den linjen. Vilken linje ska vi lita på? Ska vi lita på vad ni säger här i riksdagen, för att försöka lugna opinionen, eller ska vi lita på vad som faktiskt står skrivet i protokollen i EU?

Det här vill jag gärna ha svar på. Det är en stor och viktig fråga för över 600 000 vapenägare i landet. De lyssnar noga på vad du kommer att svara i frågan. Stämmer protokollen? Vill ni införa licenskrav på vapenmagasin? Vill ni ta bort svenska sportskyttevapen? Det är tre enkla frågor.

Anf. 95 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Vi anser att den svenska modellen med säker förvaring, kontroll och register har fungerat väl. Sedan finns det vissa delar där vi anser att det kan göras en skärpning. Vapenmagasin är en sådan fråga.

I dag kan du oavsett om du är vapenägare eller inte köpa magasin till vapen. Vissa vapen som är godkända för en typ av magasin kan också användas med andra magasin. Därför är det rimligt att man får köpa magasin som hör till det vapen man har, men om man inte har något vapen har man heller ingen användning för ett magasin. Det är fullt rimligt.

Tyvärr blev det inte så vid gårdagens förhandlingar i EU. Den som har ett vapen som kräver magasin ska kunna köpa dem, men den som inte har ett sådant vapen anser jag inte har någon anledning att köpa magasin.

Anf. 96 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Jag fick inte svar på om licenskravet står fast hos den svenska regeringen, det vill säga krav på licens för vapenmagasin. Nu pratar vi inte om att köpa magasin till ett vapen som du inte har. Det är en helt annan fråga. Vill Miljöpartiet och regeringen införa licenskrav på vapenmagasin, som man enligt protokoll förordat i EU?

Stämmer protokollen? Kör regeringen en linje i Sverige och sedan förhandlar med en annan inriktning i EU? Det är oerhört allvarligt. Vi i Sverige har bestämt att linjen ska vara att jägare och sportskyttar ska kunna fortsätta att bedriva jakt och sportskytte. Det är andemeningen i de direktiv vi har tagit fram här. Men ni har tolkat in en begränsning i detta.

Kommer svenska jägare och sportskyttar att drabbas av vapendirektivet som ni nu förhandlar om? Vill ni införa licenskrav på vapenmagasin? Stämmer protokollen eller inte?

Prot. 2015/16:103
11 maj

Jakt och viltvård

Anf. 97 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Välkommen till miljö- och jordbruksutskottets debatt, Sten Bergheden! Sten Bergheden är utsedd till moderat talesperson i landsbygdsfrågor. Vi är många som är fundersamma över hur det har gått till eftersom vi känner Sten Bergheden som en person som svingar fritt likt en väderkvarn åt alla håll.

Det är kanske så taktiken är från Moderaternas sida. I brist på annat sänder man ut sin terrier Sten Bergheden för att bita oss i benet. Det kan ligga en del i det.

Precis som jag sa i mitt anförande bygger vapenlagstiftningen på en lång tradition av svensk modell med ordning och reda. Det har byggts upp ett långsiktigt fungerande system. Vi står bakom det. Vi står bakom ordningen här i huset med en EU-nämnd och ett fackutskott som förhandlar. Vi står upp för fattade beslut i frågorna.

Sten Bergheden har i debatten påstått något helt annat. Det får stå för Sten Bergheden. Det som är tydligt är de förhandlingar som har genomförts och som Anders Ygeman kommer att genomföra. Den politiska förhandlingen har inte startats ens en gång. Alla som är insatta i frågan vet att den inte avgörs förrän tidigast i höst. När ministerrådet och EU-parlamentet har sagt sitt går Sten Bergheden ut i debatten och säger att det är fråga om något helt annat. Sten Bergheden håller fast vid sin väderkvarnspropaganda – ingenting annat.

Vi socialdemokrater tycker att införandet av regional förvaltning var bra. Vi vill bygga vidare på den delen. Vi anser inte att en ny myndighet skulle skapa ordning och reda utan bara ny byråkrati.

Anf. 98 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Låt mig börja med frågan om en viltmyndighet. När Sveriges riksdag fattar beslut om att inrätta en viltmyndighet är det faktiskt regeringens sak att verkställa beslutet på ett rimligt sätt.

Precis som Isak From säger här tänker regeringen obstruera. Man anser inte att en viltmyndighet behövs. Det är precis tvärt emot vad en majoritet i Sveriges riksdag har beställt. Det är lämpligt och bra om regeringen inom rimlig tid levererar viltmyndigheten, som Sveriges riksdag har beslutat.

Vem skapar oro? Låt oss gå fram med en tydlig linje i landet. Ministern har tidigare sagt att sportskyttar och jägare ska klara sig. Sedan har man svängt i diskussionerna. Vi kan sedan se protokoll från EU som vittnar om en helt annan linje. Vad är det som gäller, Isak From? Är det vad Isak From säger i dag, vad ministern säger här i dag eller de faktiska protokollen som förs vid förhandlingarna i EU?

Det var några enkla och raka frågor. Förklara för svenska folket vad som gäller! Är det ministerns eller Isak Froms inställning eller är det vad som framgår av protokollen från förhandlingarna? Vad är det som gäller? Vilken linje skapar ni?

Vem är det som skapar oro hos landets vapeninnehavare och jägare i dag? Det är ni socialdemokrater.

Anf. 99 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Det är alldeles tydligt för alla insatta att det är Sten Bergheden som skapar oreda. Vi står fast vid vad vi har kommit överens om i justitieutskottet och i EU-nämnden. Vi står fast vid det inrikesminister Anders Ygeman har sagt. Det råder inget tvivel om det.

Sten Bergheden vet mycket väl att dessa förhandlingar är långt ifrån avslutade. Vi för samtal utifrån vad vi har byggt upp genom år av ordning och reda.

Sedan kan jag hålla med Sten Bergheden om att vi har ärvt en situation där flera polismyndigheter drar ut på licenstiderna på ett oacceptabelt sätt. Under förra mandatperioden gjorde vi också gemensamma tillkännagivanden om att det här måste få ett slut. Riksdagen sa att det inte är bra. Justitiekanslern och Riksrevisionen sa att det inte är okej.

Den tidigare borgerliga regeringen förändrade också Polismyndigheten, något som vi stod bakom. Detta håller nu på att implementeras, och Polismyndigheten måste se till att skapa likvärdiga förutsättningar oavsett var i landet man bor. Det ska inte råda några som helst tveksamheter.

Den regionala förvaltningen bygger, precis som jag sa i mitt anförande, på att vi ska ordna upp på de håll i landet där vi har betesskador och där vi har ett högt rovdjurstryck. Vi tror att det är de regionala viltförvaltningsdelegationerna och länsstyrelserna som är bäst lämpade att sköta den verksamheten.

Naturvårdsverket är den myndighet som handhar art- och habitatdirektivet – som vi inte kommer ifrån, inte på något sätt, även om Sten Bergheden kanske vill föra fram något annat. Vi tror att det är den myndigheten vi behöver stärka för att skapa likvärdighet och ta hand om de förutsättningar som råder i de olika delarna av landet.

Vi ska inte skapa ny byråkrati. Anders Borg höll ju på att skratta på sig när ni föreslog en ny myndighet som skulle kosta pengar, och ni har inte lagt fram ett enda förslag med den inriktningen nu när ni är i opposition.

Anf. 100 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Återigen hör jag att Isak From inte har tänkt skapa någon ny viltmyndighet. Det skulle i så fall vara att obstruera mot riksdagens beslut.

När det gäller varg var den frågan faktiskt uppe i EU nyligen. Man ville gå igenom art- och habitatdirektivet. Socialdemokraterna röstade nej till det. De tycker att det är bra att den här frågan avgörs nere i EU medan vi moderater vill flytta hem den till Sverige. Socialdemokraterna går på en helt annan linje än Moderaterna och Alliansen gör i de här frågorna.

En fråga som återkommer har jag inte fått svar på här av Isak From. Men han har möjlighet att i debattinlägg och annat tala om vad det är som stämmer. Är det protokollen eller inte? Jag har inte fått något svar på den frågan.

När det gäller den andra delen som Isak From talade om här, den svenska modellen: Som jag upplever det hela är det inte någon ny svensk modell som råder här just nu, utan det är den socialdemokratiska modellen. Det innebär kaos i vargfrågan. I dag ökar vargen medan regeringen sitter och diskuterar hur man ska lösa detta i domstolar. Vi har långa handläggningstider och kaos på vapensidan, och vi har kaos och oro runt vapendirektivet, där regeringen är hur otydlig som helst trots att riksdagen har varit

tydlig och gett detta direktiv till förhandlare och minister för att lösa frågan nere i EU.

Det är alltså ingen svensk modell ni har skapat. Ni har skapat den socialdemokratiska kaosmodellen som har gjort att viltvården inte fungerar i landet, att vapenhanteringen inte fungerar i landet och att licenshanteringen inte fungerar i landet. Det är ni som sitter vid makten, Isak From. Det är ni som ska rätta till detta. Det var inte meningen att ni skulle sätta er där och göra saker och ting ännu värre.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 11 Skolväsendet

Utbildningsutskottets betänkande 2015/16:UbU14
Skolväsendet
föredrogs.

Anf. 101 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Det är tuff konkurrens i riksdagen i dag, får man säga, med Michelle Bachelet i Andrakammarsalen.

Vi ska nu debattera skolväsendet. Jag vill inleda med att säga att jag självklart står bakom samtliga S-reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 65 och i övrigt bifall till förslaget i betänkande UbU14.

Förra årets debatt om skolväsendet inledde jag med att understryka att vi i svensk grundskola har fantastiska lärare, drivande skolledare och elever som gör enastående prestationer. Jag underströk hur viktiga de är, alla vuxna som i sina olika professioner bistår eleverna i sitt lärande, för överallt finns elever som kämpar med basfärdigheter, estetiska ämnen, nationella prov, muntliga framträdanden, historiekunskaper och specialarbeten.

Jag vill även i dag understryka att de som verkar i svensk skola har mycket att vara stolta över, även om skolan står inför stora utmaningar.

Men när jag sa att det för politiker på riksnivå är helt avgörande att vi tar vårt ansvar, gör vår del och inte lägger oss i fel frågor kunde jag väl inte ana att vi ett år senare fortfarande skulle ha debatt och tillkännagivanden om skolavslutning i kyrkan, trots att det inte finns något reellt problem, eller tillkännagivanden om nationella prov, trots att en utredning just lämnat förslag som nu bereds.

Vi måste – jag säger måste – förmå att fokusera på det som är viktigt för skolan och visa att vi klarar av att ta ansvar.

Fru talman! Jag tror att vi förmår mer. Det har nu gått ett år sedan den förra debatten. Jag tänker inte uppehålla mig vid varje enskild reservation i föreliggande betänkande utan i stället ge en bild av hur Socialdemokraterna ser på skolan och vilka satsningar regeringen gör.

För det första är resurstillskott till skolan äntligen prioriterade före stora skattesänkningar. Fokus har varit och är tidiga insatser, ett attraktivt läraryrke och en jämlik skola. Ingenting har hittills fått mig att tvivla på den inriktningen.

2,8 miljarder på årsbasis till lågstadiet och fritis är mycket pengar. Tillammans med förskolepengar och 10 välfärdsmiljarder gör de att många kommunpolitiker upplever att de äntligen kan göra satsningar på den verksamhet som så väl behöver det. Dessutom satsar vi 3 miljarder på lärarlönelyft och ytterligare över en halv miljard på strategiskt arbete för att vända utvecklingen i utsatta områden med Skolverkets hjälp samt på nationella skolutvecklingsprogram.

På tal om likvärdiga förutsättningar för skolor och för elever blir det för mig så uppenbart att vi också måste förmå resonera om konsekvenserna av när marknaden tillåts få för stort spelrum i skolan. I spåren av en svag reglering av friskolemarknaden kan vi se skolkonkurser, betygsinflation och bristande dimensionering. Skolor startas upp och läggs ned – precis som på vilken privat marknad som helst.

Det här är inte acceptabelt. Vi måste säkerställa att det blir ordning och reda i det svenska skolsystemet, att alla skolor är bra skolor och att det är elevernas kunskapsutveckling som sätts först i svensk skola – aldrig vinstintresset.

Fru talman! När det gäller ansvarsfrågan och styrkedjan i skolan behöver det göras tydligare för alla och envar hur den ser ut. Elever ska också ha likvärdiga förutsättningar att nå kunskapsmålen oavsett bakgrund och socioekonomisk hemvist.

Här har Skolkommissionen ett tydligt uppdrag med utgångspunkt från bland annat OECD:s Sverigerapport. Vad Skolkommissionen kommer att komma med påverkar inte vi politiker. Men reaktionerna på deras arbete kommer att vara en viktig temperaturmätare på vår politiska vilja att se saker som de är och ta till oss en – förhoppningsvis – samstämmig bild av de mest väsentliga åtgärder som krävs. Själv ser jag fram emot kommissionens delbetänkande, som presenteras i nästa vecka, och sedermera dess slutrapport, så att vi kan ta avstamp i den.

Vi behöver helt enkelt en karta som är uppdaterad mot verkligheten för att kunna navigera korrekt. Jag tror att politiker alltför länge hållit fast vid sin problembild utan att ta intryck av hur verkligheten faktiskt förändrats. Det kan också kallas ideologisk låsning.

Fru talman! Ett ytterligare bidrag för att komma framåt är det arbete som gjorts av regeringen inom ramen för Nationell samling för läraryrket. Att ha parterna med sig är väl utan tvivel att lyssna på professionen och ta de problem som finns i verkligheten på allvar.

I går kunde vi läsa på DN Debatt att man nu är överens om flera steg för att stärka lärare och rektorer i deras profession. Från att stora reformer genomförts utan brett stöd och med bristande eftertanke ska framtida reformer tvärtom tas fram med stor samsyn. De ska vara så fast förankrade som det bara är möjligt hos dem som ska genomföra dem.

En utredare ska därför tillsättas för att arbeta fram förslag på hur karriärtjänsterna ska få stärkt legitimitet. Jag läser i det in den kritik som funnits om bristande likvärdighet – att karriärtjänster kan utformas helt olika i olika kommuner och därmed inte bidrar till den samlade bilden av läraryrkets möjligheter.

Förskolechefer ska bli rektorer. Det är en fråga som vi socialdemokrater drivit under en längre tid – utan gehör från tidigare regering och därmed utan framgång. Det känns oerhört roligt att det nu blir verklighet.

Även legitimationsreformen ska justeras. Utifrån de erfarenheter som nu kan dras tas justeringar av förordningen som styr legitimationen fram i dialog med fackförbund och huvudmän. I arbetet ingår också att ta fram en tidsplan för när fritidspedagoger, modersmållärare och sva-lärare ska ingå i behörighetssystemet. Min förhoppning är att brister i systemet som vi alla på olika sätt uppmärksammas på äntligen ska tas itu med.

Ämnet för Nationell samling är att stärka läraryrkets attraktivitet och få fler att söka sig till yrket. Därför är jag också glad att skolläraryrkets attraktivitet finns med. Jag hävdar bestämt och enträget att en skola måste ha en rektor med goda förutsättningar att leda skolans arbete och det pedagogiska utvecklingsarbetet som är grunden för lärares skicklighet och välmående och i förlängningen elevernas framgångar.

Fru talman! Jag vill också lyfta fram de insatser som regeringen nu gör för att främja skolans digitalisering och it-användande. Den förra regeringen duckade tyvärr för dessa frågor, men nu har ett viktigt arbete äntligen inletts. Det handlar om nationella it-strategier för hela skolväsendet, kompetensutvecklingsinsatser för att lyfta lärares digitala kompetens och steg mot digitalisering av de nationella proven. Detta är något som Håkan Bergman kommer att prata mer om i sitt anförande.

Herr talman! Jag tänkte också säga några ord om det tillkännagivande som finns gällande mer idrott och skåten till den reservation som Socialdemokraterna står bakom. Detta tycks vara en populär åtgärd som gillas inte minst av gymnasiala lärare på SVT. Men det finns egentligen två skäl att i dag inte trycka på knappen för fler idrottslektioner.

Den första är att samtal pågår om timplanen i dess helhet. Ska det arbetet lyckas är det olyckligt när en parallell beställningslista skickas från riksdagen. Men det huvudsakliga skälet till att inte rösta för fler idrottslektioner nu är mer sakligt än så och tar sin utgångspunkt i den offentliga hearing som utbildningsutskottet organiserade förra våren.

Ambitionen var att lära oss mer om hur rörelse påverkar lärandet och hur vi kan öka rörelsen i skolan. Den var oerhört givande, och jag tog med mig mycket från föredragen och utfrågningen, framför allt att man måste veta vad man vill åstadkomma. Om det är mer rörelse behöver strategin omfatta hela skoldagen. Om det handlar om att få fler att befästa goda vanor måste lektionerna i betydligt högre utsträckning omfatta perspektivet hälsa. Om fler än i dag ska delta i idrotten kan det inte vara more of the same. Om idrottslärarna ska ha goda förutsättningar att utveckla ämnet duger det inte att idrottslärarna får minst kompetensutveckling, har hög andel obehöriga lärare och dessutom är den lärarkategori som i minst omfattning deltar i det kollegiala arbetet.

Rörelsen och den fysiska aktiviteten behöver öka, inte minst under grundskolans senare år. Men vägen dit behöver problematiseras en smula och inte styras för mycket av stora rubriker och nyhetsinslag.

Herr talman! Jag vill avsluta i den anda jag inledde, med att säga att det handlar om att vilja hitta varandra, se det som är gemensamt och ta hjälp av den mest samstämmiga forskning vi kan hitta. Då tror jag att vi kan börja en gemensam väg mot en jämlik kunskapskola, en skola för alla.

(Applåder)

Anf. 102 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Inledningsvis vill jag säga att vi naturligtvis står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till alliansreservationerna 8 och 49.

Skolan ska vara en plats för lärande och framtidstro, kunskap och glädje, och inte minst ska skolan vara den plats som ger alla elever goda förutsättningar att växa. Föräldrar och elever ska känna sig trygga med att tiden i skolan ägnas åt att rusta eleverna med kunskaper inför framtida studie- och yrkesliv.

Jag har under mina år som lärare fått se vad det betyder för en elev att lyckas i skolan – att efter kämpande och slit, ibland till och med tårar, få känna att man lyckas och knäcker koden. Att som lärare vara delaktig i detta är något som känns oerhört stort och viktigt, och även om lön och arbetsmiljö är oerhört viktiga frågor – det är jag den första att understryka – är detta en aspekt av läraryrket som förtjänar att lyftas oftare: att känna att det man gör är betydelsefullt och spelar roll och att den insats man gör i att vägleda och stödja kan betyda det där extra som gör att eleven hittar vägen.

Jag är säker på att andra lärare, i och utanför denna kammare, kan instämma när jag säger att ett av de bästa kvitton man som lärare kan få är när före detta elever tar kontakt och tackar dig för att du aldrig gav upp och alltid stöttade vidare. Därför är mitt engagemang i den här kammaren inget tomt retoriskt tal, utan jag ser faktiskt ansiktena på en rad av mina gamla elever framför mig. Jag vet vad det innebär att inte ha fått det stöd man behövde när man startade skolan. Jag vet vad det innebär att komma till sjuan och inte ha med sig de kunskaper som behövs för att kunna gå vidare och känna att man kan och att man lyckas.

Vår uppgift i denna kammare är att ge lärare och elever de absolut bästa förutsättningarna för detta. Kunskapen ska alltid stå i fokus, och den kunskapsskola som alliansregeringen arbetade så hårt för att återupprätta i svensk skola måste utvecklas och stödjas – inte, som med den nuvarande regeringen, nedvärderas och nedmonteras.

Den svenska skolan står inför många nya utmaningar, exempelvis det stora antal nyanlända elever som på kort tid kommit till vårt land. Vi ser många goda exempel med nytänkande lärare som med små medel lyckas uträta underverk i sina klassrum. Men det finns också skolor där resultaten fortsätter att släpa efter och där man inte har tillräckligt med resurser och kompetens för att ge alla elever rätt hjälp och stöd.

Sammantaget är detta en utveckling som borde få varje utbildningsminister, oavsett partifärg, att reagera och agera. Men tyvärr har vi sett en regering som snarare har blockerat viktiga och avgörande förändringar av skolväsendet.

Herr talman! Därför är vi moderater tydliga med att svenska elever behöver lära sig mer i den svenska skolan. För detta krävs att viktiga och direkt avgörande delar i skolan fungerar bättre och samspekar bättre med varandra. En bättre fungerande styrning och ledning av skolan, en stärkt lärarprofession och ett stärkt lärande- och kunskapsfokus är tre sådana delar.

Men, herr talman, vår akilleshäla i Sverige har länge varit barnens och elevernas tidiga kunskapsutveckling. Trots att forskningen är tydlig och att vi här i kammaren har pratat om betydelsen av det tidiga stödet har

verkligheten sett annorlunda ut. Om och när stöd och hjälp kommer så kommer det tyvärr ofta alltför sent.

I vårt Sverige ska inget barn få falla mellan stolarna. Alla barn ska få de resurser som de har rätt till. Vi moderater har därför, tillsammans med allianspartierna, länge drivit frågan om att göra om dagens förskoleklass till nya klass 1 med skolstart från sex års ålder.

Till skillnad mot regeringens förslag om att göra förskoleklassen obligatorisk skulle en skolstart från sex års ålder innebära en ny årskurs med kunskapsmål som stäms av och utvärderas från årskurs ett. Det skulle ge bättre förutsättningar för sexåringarna. Och till skillnad från dagens förskoleklass, som enligt utvärderingar håller en mycket ojämn kvalitet, skulle detta ge eleverna helt andra förutsättningar att tidigare utveckla sina förmågor och stärka det kommande lärandet i skolan.

Alliansregeringen tillsatte en grundskoleutredning för att titta på bland annat den här frågan. Vi ville också utreda hur lärarnas kompetens bäst kan stödja inlärning avseende läsa, skriva och räkna och då framför allt när det gällde de förskollärare som i dag ofta undervisar i förskoleklassen.

Det fanns en gång goda förutsättningar för att den tioåriga grundskolan skulle bli verklighet. I den dåvarande budgeten fanns pengar avsatta, och en grundskoleutredning var som sagt på gång.

Från moderaternas sida fanns det länge hopp om samsyn och samarbete kring detta. Vi var intresserade av dialog för att komma fram i frågan. Men när direktiven till grundskoleutredningen tidigt ändrades var det tydligt att regeringen valde en annan väg. Men det sägs ju som bekant att hoppet är det sista som överger oss.

Jag och flera med mig blev därför väldigt glada att riksdagen redan förra året fattade beslut om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett förslag om hur en tioårig grundskola skulle se ut. Ett sådant förslag skulle presenteras för riksdagen senast den 31 augusti 2015.

Men tiden gick, regeringen med Gustav Fridolin i spetsen valde att nonchalera riksdagens beslut i denna fråga, och något förslag har vi ännu inte sett. Min fråga är nu hur regeringen avser att hantera denna fråga, när riksdagen nu på nytt tydligt tar ställning för en tioårig grundskola.

Herr talman! Sverige ska vara ett land som byggs och konkurrerar med kunskap. Därför är det en tydlig prioritering för oss moderater att vi inte tänker spara på skolan. Tvärtom måste vi nu se till att stärka skolan, så att alla elever får rätt förutsättningar att växa i skolan.

Då måste svenska elever lära sig mer i skolan och ha minst lika mycket tid i klassrummet som i andra jämförbara länder.

Därför föreslår vi i vår vårmotion att undervisningstiden ska utökas med en timme per dag med start i lågstadiet. Samtidigt ligger vår satsning på mer matematik i högstadiet kvar. Detta är satsningar på uppemot 6 miljarder kronor på mer undervisning i skolan. Det är en av de största samlade utbildningsinsatserna på länge i Sverige och kommer att stärka elevernas kunskaper och ytterst Sveriges ställning som kunskapsnation.

Samtidigt behöver läraryrkets attraktivitet höjas genom högre löner och bättre kvalitet i lärarutbildningen. Förutom lärarlönesatsningen på 3 miljarder vill vi bygga ut karriärtjänstsystemet och utöka satsningen på förstelärare i utanförskapsområden.

Världen runt omkring oss är i ständig rörelse. Den skola som vi en gång hade i Sverige har nu blivit omsprungen. Runt omkring oss går det kunskapsmässigt bättre för en rad andra länder. Det är en utveckling som oroar, inte för att det går bättre för andra länder utan för att det inte ser lika ljust ut för Sverige.

Ett växande och välmående Sverige kräver en skola som ger alla elever rätt förutsättningar till lärande och kunskap från dag ett i skolan. För att detta ska bli verklighet krävs både en politisk vilja och ett politiskt mod att förändra det som inte fungerar eller det som har en potential bygga oss starkare.

Det är allt annat än vad Socialdemokraterna och Miljöpartiet har visat oss när vi nu börjar närma oss halvtid i mandatperioden. Jag noterar att min kollega Lena Hallengren är väldigt lycklig och glad över vad som nu förväntas hända, och vi får väl hoppas att hon har rätt, för om facit blir likadant efter fyra år som det nu är efter två år lär det bli väldigt magert.

Med såväl nationella som internationella undersökningar på bordet hade vi moderater förväntat oss ett större intresse från regeringen för att vända kunskapsresultaten. I stället har vi mötts av vaga uttalanden och en handlingsförlamad regering som inte verkar veta vad den vill och som svarar på varenda skolpolitisk fråga med en ny utredning.

I går kunde vi läsa i DN vad regeringen vill beträffande skolan. Det var mest ett konstaterande av självklarheter och ett konstaterande att man vill behålla de positiva reformer som alliansregeringen införde. Och vem kan inte hålla med om att det är bra att rektorerna ska få bli de pedagogiska ledare de behöver vara? Vem tycker inte så? Men stod det något om hur det ska gå till? Stod det över huvud taget något om hur någonting skulle gå till? Nej, som vanligt gjorde det förstås inte det. Jo, jag ska vara ärlig. Ett positivt besked är att man har lyssnat på det moderata förslaget om att göra förskolechefens utbildning obligatorisk i likhet med andra rektorer. Det fanns med – mycket glädjande. Och en tydlighet var bra. Det var en artikel där regeringen gladdes åt att man plockade bort de nationella proven. Det är bra att vi nu har detta svart på vitt. Därmed har vi ytterligare ett exempel på hur regeringen värderar kunskap och de nationella proven som kunskapskontroller – eller inte värderar dem.

Det är ett tungt betänkande, herr talman, som vi diskuterar i dag med inte mindre än fem tillkännagivanden på viktiga områden som ramlar i regeringens knä. En majoritet i Sveriges riksdag vill se mer idrott i skolan, vill se en tioårig grundskola, vill se tydlighet runt skolavslutningar i kyrkan och markerar betydelsen av digital kompetensutveckling för våra lärare och digitala nationella prov.

Det innebär att Sveriges regering får en mycket tydlig signal om betydelsen av dessa frågor från Sveriges riksdag. Det är också en tydlig signal om vad man *inte* vill se.

Vi har en regering som släpper det kunskapsfokus som alliansregeringen så starkt arbetade för att återinföra. Riksdagens majoritet skickar i dag en annan signal. Vi kommer att fortsätta att arbeta för en stark skola och ett starkt fokus på kunskap.

(Applåder)

Anf. 103 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Först lyssnade jag i två och en halv minut på Camilla Waltersson Grönvall som beskrev elever i skolan och en verklighet som jag tror att många av oss känner igen. Det är väl precis därför som vi är politiskt engagerade. Vi tror att vi ska kunna vända utvecklingen och få elever som får en skola att vara stolta över och med resultat som gör att de har möjlighet att gå vidare till yrken via vidare studier och så vidare.

Men sedan blir det ändå lite obegripligt hur Camilla Waltersson Grönvall hela tiden ska landa i att skolan i dag nedmonteras. Och det finns nästan inga kunskapskrav kvar, om jag ska läsa lite mellan raderna, och regeringen gör ingenting. Det är förvisso inga särskilt förvånande kommentarer. Men jag skulle ändå vilja ställa en fråga till Camilla Waltersson Grönvall.

De utmaningar som svensk skola står inför är ganska allvarliga. Det var inte så att kurvorna vände och började peka åt rätt håll under de åtta år som ni hade möjlighet att styra, varav de första fyra utan att behöva göra en enda kompromiss i riksdagen. Nästa vecka presenterar Skolkommisionen sitt delbetänkande, och det är förvisso lite tid kvar till ett slutbetänkande, men ambitionen är att få en gemensam grund för en samsyn i svensk politik kring hur vi vänder utvecklingen, inte av hela skolpolitiken men hur vi ska vända utvecklingen i svensk skola.

Jag skulle vilja fråga Camilla Waltersson Grönvall hur hon ser på förutsättningarna att hitta varandra på olika områden i skolpolitiken, inte för regeringens skull och inte för oppositionens skull utan för skolans skull. Det kräver långsiktiga villkor och inte att vi slår varandra i huvudet med olika tillkännagivanden och att vi vart fjärde år ska byta reformer, betygssystem och lärarutbildning. Hur ser Camilla Waltersson Grönvall på de förutsättningarna, och hur är hon själv beredd att bidra?

Anf. 104 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Jag tror, i likhet med min kollega Lena Hallengren, att det är viktigt att vi hittar samsyn i en rad olika frågor. Men det är också väldigt viktigt att vi i en situation där vi nu ser fallande kunskapsresultat inte tappar det kunskapsfokus som vi arbetat så starkt för att få tillbaka i svensk skola.

Jag var ute på studiebesök före 2006 och är det i dag och kan vittna om att det ser ganska annorlunda ut nu. I dag finns det ingenstans du kan söka dig utan att elever, lärare och föräldrar är väldigt fokuserade på kunskapsutvecklingen och kunskapsresultaten. Men det har inte kommit helt gratis. Det har handlat om att man har fått en läroplan, att man har fått en skollag, att man har fått mycket annat på plats som hände under åtta års alliansregering som i dag ger bättre förutsättningar. Sedan måste man alltid, i likhet med alla reformer, utvärdera och i vissa fall ommöblera. Men det viktiga är den röda linje av kunskapsfokus som har funnits hela tiden från alliansregeringens sida.

Jag kan försäkra Lena Hallengren om att jag kan göra allt som står i min makt för att vi ska få en skola som fortsätter att fokusera på kunskap. Just därför oroar det mig mycket när den nuvarande regeringen tar så lättvindigt på till exempel de nationella proven, för deras betydelse, inte minst i årskurs tre, har varit helt avgörande för att vi tidigt kunnat sätta in resurser och stöd till de elever som behöver det bäst.

Här står jag med regeringens egen vårproposition framför mig och läser innantill: anslagsminskningar på specialpedagogik med 100 miljoner. Då blir jag lite orolig och undrar på vilket sätt Lena Hallengren ser att det kommer att gynna bättre kunskapsresultat.

Anf. 105 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Vi har ju haft ett stort flyktingmottagande, och jag tror att Camilla Waltersson Grönvall och jag är helt överens om att det kommer att vara till stor nytta för vårt land och att vi ska ta hand om det. Det medför också vissa kostnader. Vissa kostnader och utgifter har därmed fått flytta mellan åren. Camilla Waltersson Grönvall gav själv uttryck för det när hon citerade ur budgeten. Det är pengar som kommer tillbaka.

Däremot vill jag gärna fråga om Camilla Waltersson Grönvall, om hon ska utvärdera och ommöblera lite grann i den politik som ni genomförde under åtta års tid, kan ge några exempel på någonting som ni skulle kunna tänka er att ändå titta på, något som kanske inte blev riktigt bra. Ska man söka samsyn i politiken och gemensamma lösningar kan man ju inte komma med hundra procent sitt eget. Jag tycker att det i grund och botten är Moderaternas och Alliansens problem att man har hela sanningen själv och att ingen annan kan ha något att bidra med. Det är ett grundläggande problem.

Jag skulle också vilja höra något om de tillkännagivanden som bland annat Camilla Waltersson Grönvalls parti står bakom om att regeringen ska se över nationella prov och extern rättning. Ska jag tolka det som att Tommy Berggrens utredning inte duger, att den inte är värd att bereda utan att vi ska göra om det arbetet? Och menar Camilla Waltersson Grönvall att det inte har varit möjligt tidigare för elever att ha skolavslutning i kyrkan? Ska jag förstå det som att det digitala läraryftet inte alls ryms inom de nationella samverkansprogrammen? Finns det inte ganska mycket gott att säga om allt det digitala arbete som sker? Låt oss se tillbaka på de åtta år som var och det kompletta ointresse som visades av förvisso inte en moderat företrädare men av en liberal, dåvarande folkpartist.

Vad är det för områden där man kan tänka sig att utvärdera och ommöblera och söker gemensamma lösningar? Var finns stötningen, Camilla Waltersson Grönvall?

Anf. 106 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Jag noterar att det på något sätt påstås att 100 miljoner minus ska komma tillbaka. Det är inga 100 miljoner som kommer tillbaka. De 100 miljonerna försvinner för de elever som är i behov av specialpedagogik under året. Det finns inga politiska retoriktrick eller annat som kan få dessa pengar att ramla tillbaka. De pengarna är för alltid borta, och något annat är totalt ohederligt att påstå.

När det gäller skollokaler finns det däremot 100 miljoner. Det är viktigare. Det är i och för sig helt otroligt, för hur många skollokaler och stöd till skollokaler får man för 100 miljoner?

Nej, det hade varit bättre att fokusera på det som verkligen ger resultat i skolan, och det är bland annat specialpedagogik och stöd och insatser till de barn som behöver det – inte minst de nyanlända.

Det är helt obegripligt. Jag har hittills inte hittat någon regeringsföreträdare som kan försvara eller förklara hur man kan plocka bort 100 miljoner i specialpedagogik och få det att låta vettigt – av den anledningen att det helt enkelt inte är det.

Vad gäller sådant som måste utvärderas är grundinställningen givetvis att det gäller allt. Det är därför vi bidrar med stor konstruktivitet, bland annat vad gäller gymnasieutredning. Vi behöver utreda och se över betygen i gymnasieskolan som det kan finnas anledning att justera.

Jag är en varm anhängare av att vi behöver ge mer åt lärarutbildningen. Jag är bekymrad över att ansvarig minister har valt att inte lyssna på de utmaningar som vi och olika organisationer har pekat på.

Nej, sanningen är att regeringen saknar handlingskraft och framför allt visioner för vad den svenska skolan behöver i framtiden.

(Applåder)

Anf. 107 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Vi står självklart bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 21 och 56.

Herr talman! Inom det enskilda området skolväsendet faller vi regeringen fem gånger. Det gäller skolavslutningar i kyrkan, tioårig grundskola, utökad undervisningstid i idrott, digitala nationella prov och nationellt digitalt läraryft.

Som vågmästarparti måste man försöka hålla tungan rätt i mun. Förra året var det nära att vi röstade igenom en av dessa saker, men vi var inte riktigt nöjda med skrivningen. I år har vi haft en bättre dialog med Alliansen och kommit överens om hur skrivningen ska vara. Därför är det lättare att rösta igenom det.

Låt mig vara mycket tydlig till alla som lyssnar. Vi har extremt många duktiga lärare kvar inom läraryrket. Det finns mycket positivt att säga om den svenska skolan. Men sanningen är att det just nu är stor kris i den svenska skolan, och det är kris på många nivåer.

Herr talman! Många har motionerat, och vi har tidigare talat om vissa saker. En sak har dock nämnts av alla utan att vi har gått på djupet, och det är grundfelet: lärarhögskolan. Jag vet att vi har en ny lärarutbildning, och jag har stora förhoppningar på att den kommer att vara bättre än de gamla lärarutbildningarna.

Herr talman! Intagningspoängen på lärarutbildningen på ej nämnd högskola var 0,1 poäng av 2,0 möjliga på högskoleprovet. Men det värsta var att samma år hade de sökande med högst poäng på denna utbildning 0,7 poäng. 0,9 är genomsnittet på högskoleprovet. Det är alltså dessa personer som ska ta hand om våra elever och vara framtiden för eleverna. Det är inte hållbart.

Herr talman! Det finns goda exempel. I Jönköping gör man lämplighetstest på lärarstudenter tidigt i utbildningen så att man inte behöver gå för länge och dra på sig stora CSN-skulder på en utbildning man inte är lämplig för. Jag ser med stor tillförsikt på att det kommer att ge ett positivt resultat att vi tidigt kan välja ut de studenter som kan bli riktigt duktiga lärare.

På utbildningen till lärare i svenska och SO på en av de högskolor vi undersökte hade de endast två skriftliga prov under fyra år. Resten var auskultation, grupparbeten och närvaro. Så vill jag inte ha det. Jag vill att de

som går lärarutbildningen testas på varje nivå. Det ska vara skriftligt och nationellt över hela Sverige.

Herr talman! Häri ligger det stora lärarlyftet. Tänk om alla som går lärarutbildningen i matte och NO gör samma prov och testas digitalt. Kanske kan man till och med byta med varandra så att det blir externa rättare.

Herr talman! Den här analysen gjordes i Shanghai. De var sämst i världen för 30 år sedan. För ett och ett halvt år sedan presenterade Sverigedemokraterna Shanghaimodellen, som vi har talat mycket om.

Modellen är ganska enkel. Det handlar om att införa en karriärtjänst för lärare och erbjuda vidareutbildning, där en del av vidareutbildningen är tvingande. Vi kan inte, som OECD tyckte, sparka ut en tredjedel av den svenska lärarkåren för att de inte befinner sig på rätt nivå. Vi kan inte, som OECD tyckte, lägga ned 18 av 28 lärarhögskolor för att de inte har tillräckligt hög kvalitet på utbildningen. Det vi måste göra är att internutbilda och vidareutveckla det som finns. Det var precis det som Shanghai gjorde.

Herr talman! Shanghai ligger också långt fram tekniskt. Alla mina lärarkollegor och andra här inne som är lärare vet att det är tiden som brister. Man hinner inte med eleverna och sina arbetsuppgifter. Jag har ett förslag på en enkel lösning som ger mellan två och tio timmar extra till alla lärare – precis som i Shanghai.

I Shanghai har man med ett enkelt chip gjort om alla kanoner som visar bilder på tavlan till filmkameror. Man har därigenom skapat en enorm databank med lektioner. Detta innebär att man som lärare när som helst kan gå in på det interna dokumentet i Shanghai och ta fram material om exempelvis hur hår växer. Man går in på NO, vilket Google- eller Youtubedokument som helst, på människokroppen, hår och tillväxt. Där ligger det 40 lektioner som alla lärare i hela Shanghai kan titta på.

Det bästa är att i och med att lektionerna filmas kan de elever som är sjuka, hemma av en annan anledning eller åker iväg med idrotten, skolkören eller något se det live hemma eller titta på det i efterhand. När man ska skriva prov kan man gå tillbaka och titta på det.

Det finns mycket teknik runt detta som sparar Shanghailärarna enormt mycket tid i förberedelsearbete och efterarbete eftersom man sköter det digitalt. Man har verkligen klivit in i den digitala världen.

Jag vet att denna teknik finns i Sverige, men det är lokala aktörer som driver dessa frågor. Problemet är att systemen inte är kompatibla med varandra. Detta vill vi göra nationellt. Vi vill få till ett nationellt system för alla skolor i hela Sverige så att alla lärare kan få tillgång till allas goda exempel.

Jag vet att det finns något som heter integritet. Men läraren behöver inte lägga ut lektionen om den inte vill, och det är alltid läraren som filmas, aldrig eleverna. Den frågan kan man alltså hoppa över.

Herr talman! Orsaken till att så många lärare hoppar av och att så många lärare inte vill komma tillbaka till läraryrket är arbetsmiljön – den psykosociala ohälsosamma arbetsmiljön.

Jag väljer att citera ur en artikel av Elsa Eriksson, gymnasielärare i svenska och psykologi, som nu väljer att hoppa av skolsystemet. Hon skriver:

”Problemet stavas psykosocial ohälsa och är direkt relaterad till otryggheten som skapas av stora, stökiga grupper som inte uppför sig och där allt ska ifrågasättas. Samt av bristande skolledarskap.

Läraren har inget mandat längre och står ensam, med alltför många problem att hantera på egen hand. Eleverna får inte känna på konsekvenserna för dåligt uppförande, skolk eller underkända betyg. Samhället har inte berett någon plats för ungdomar som missköter sig och låter dem frodas i skolmiljön istället. Där lärarna och annan kringpersonal (som det ständigt sparas in på) får ta smällen. Det går att fortsätta i all evighet med galenskaper – det känns ibland som att ha huvudrollen i en Kalle Anka-tidning. Vi ställer oss i lärarrummet ofta frågan: ’Vad håller vi på med egentligen?’”

Jag skulle inte ha kunnat säga det mycket bättre. Jag känner igen situationen själv, när man har haft klasser som har varit ganska jobbiga, andra lärarkollegor som har haft jobbiga klasser. Det är precis sådana här saker. Vi saknade det bakomliggande stödet.

Det nämndes tidigare mer idrott i skolan. Det är inte bara gympaläraren i tv som tycker att det är bra, utan det är även gympaläraren här i talarstolen som tycker att det är bra. Om man tänker lite vidare och lite större: Vi har Bunkeflomodellen att utgå från, där vi vet hur de jobbade, och vi har det, herr talman, som ett mycket gott exempel på hur man ska göra.

Det frigör tid för lärarna. Om man plockar in företag, ideella föreningar, polisen, brandkåren och alla möjliga instanser som finns runt omkring och låter dem ha lektionstid med eleverna frigör det tid för läraren. Nej, läraren får inte lämna rummet. Däremot kan man ha tid att prata med den enskilde eleven, kanske ha tid att rätta lite prov. Man kan faktiskt ha tid att delta och vara med, och då helt plötsligt, herr talman, blir det företagshälsovård, för då är man kanske med och aktiverar sig två eller tre gånger i veckan. Det kan jag inte se något negativt i för lärarkollegiet.

Det blir också ett hälsoperspektiv för eleverna. Det är inte så svårt att lista ut att en elev som har bra kondition, mår bra och trivs med sig själv också kommer att prestera bättre i den svenska skolan. Det knyter också ihop samhället, ifall man använder sig av alla de instanser som finns.

Det finns en motion om strategi för landsbygds- och skärgårdsskolor, för att höja statusen som arbetsplats och göra dem unika. Det är en centerpartistisk motion som jag tycker är fantastiskt bra. Den är helt rätt i tänket. Jag tänkte ta ett litet exempel.

Jag vet inte om ni har besökt en skola som ligger i Roslagen som heter Singö skola. Tyvärr läste jag för några veckor sedan att den lilla skolan nu är nedlagd. Den lilla skolan var precis så som jag vill att en svensk skola ska vara. Den hade nyfikna, intresserade elever.

När vi kliver in på skolgården, jag och min kollega, är det första som händer, herr talman, att det springer fram 16–17 elever och frågar vilka vi är.

– Hej, vilka är ni?

– Vi är här för att titta på er skola, svarade jag.

– Ska ni lägga ned vår skola?

– Nej, absolut inte, det ska vi inte göra.

– Jippi, sa det lilla blonda yrvädret, gav mig en kram och skuttade iväg till sandlådan som självklart låg utanför, för barn är ju som barn är.

Där upptäckte de, i skogen, i närheten och kring alla saker, precis vad som fanns. Just på den här skolan fanns två lärare av det äldre slaget, herr talman. Det var gamla lärare som var kvar som var mellanstadielärare, högstadielärare och lågstadielärare. De var bredkunniga, mycket mer än nuvarande lärare.

De två lärarna kunde på alla sätt tillgodose att eleverna fick göra sina saker. En dag hittade man en uggle i skogen. Då var det temat för den veckan. En dag hade man upptäckt att kattarna trillade ned från granarna. Ja, då var det detta man upptäckte den veckan. Man kunde jobba på ett helt annat sätt. Men tyvärr är den skolan nu nedlagd.

Som tidigare har nämnts av mina kollegor kommer Skolkommis­ sions rapport på måndag kl. 14. Troligtvis kommer den att ge många svar. Visserligen känner jag som sverigedemokrat igen många av de svaren, eftersom jag själv presenterade dem i presscentret här uppe för ett och ett halvt år sedan, men bättre sent än aldrig.

Herr talman! Jag skulle även vilja tala om skolledare, att vi har rektorer som har lärarbakgrund. Jag skulle vilja prata om skolans värdegrund, att inga kulturella eller religiösa särkrav ska finnas utan att det ska vara lik­ värdighet. Det ska inte vara någon kränkande behandling av elever – det är deras arbetsmiljö. Vissa undervisningsämnen skulle kanske ha stor nytta av att ha kontakt med näringslivet, föreningslivet och det ideella livet. Jag skulle vilja prata om betyg och nationella prov, digitaliserade nationella prov, en tillsyn där rapporter blir offentliga och lättillgängliga för lärarna och en inventering av skolmiljön. Men, herr talman, det ger tiden inte utrymme för, så jag avser att ta upp det i en annan debatt i framtiden.

Jag vill ändå skicka med en sista tanke till alla här inne. Jag vill att ni tänker på en lärare, en lärare som ni hade som var riktigt bra, en sådan lärare som brukar kallas oh shit-lärare, en sådan lärare som när man klev in i klassrummet sa man ”oh shit”, och så satte man sig, för man visste att personen var ledare, kompetent och kunnig på sitt område. På så sätt satte man sig ned och lyssnade. Man var intresserad, man ville veta vad läraren hade att lära ut. Om vi kan få fler sådana lärare i det svenska skolsystemet är jag, herr talman, helt övertygad om att vi kommer att få en bättre skola.

Anf. 108 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jag har tre frågor som jag tänkte att jag kanske kunde få svar på eller åtminstone reflektioner kring.

Den första gäller ren och skär populism, att tala om skolavslutningar i kyrkan. Det är helt okej att ha en politik där man försöker vara lite popu­ listisk och vinna lite röster. Men jag tycker att det är oförskämt att ge en bild av att man i dag inte skulle kunna fira skolavslutning i kyrkan. Menar Stefan Jakobsson att skolorna där eleverna sjunger *Den blomstertid nu kommer* och är i kyrkan på skolavslutningen bryter mot nuvarande lagstiftning? Det skulle jag vilja veta. Det är det första.

Det andra är: Hur stort är egentligen det här problemet? Jag vet inte om det är på sverigedemokratiska sajter som detta cirkulerar. Men jag kan tala om att till Skolverket är det ungefär sex personer som hör av sig och har frågor angående konfessionella inslag i skolan – av ett par hundra tusen förfrågningar sammantaget. Av de sex är det en del som frågar lite grann om man måste vara med i simundervisningen, så inte ens sex personer

känner sig tveksamma – men lagstiftningen behöver tydligt ändras. Det vore intressant om Stefan Jakobsson kunde utveckla det.

Sedan har jag en fråga om hur man ska kunna välja ut så många bra lärare innan utbildningen har börjat. Jag bor i Kalmar, ganska nära Linné-universitet och har besökt det. Jag vet att det är en skola som på försök ska titta på detta. Vi ska pröva alla vägar, tycker jag, för att få fler att söka sig till lärarutbildningen och få duktiga personer att fullfölja utbildningen. Men menar verkligen Stefan Jakobsson på fullt allvar att det innan någon påbörjar en utbildning går att säga om personen kommer att bli en bra lärare eller inte, en bra läkare eller inte, en bra byggnadsingenjör eller inte?

Min sista fråga, som jag kanske får fullfölja senare, handlar om autonomin. På Stefan Jakobsson låter det nästan som att han har gjort själva upplägget av lärarutbildningen. Är det verkligen rimligt att vi politiker lägger upp innehållet i utbildningen?

Anf. 109 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag kan börja i den ordning som Lena Hallengren lyfte upp frågorna.

Populism, herr talman, är faktiskt, enkelt förklarat, att man lyssnar på folket. Uppenbarligen har det varit en viktig fråga, för när denna lilla sak går ut på Facebook eller i andra forum blir den hur stor som helst.

Svaret på din fråga, Lena Hallengren, är: Nej, vi bryter inte mot lagen i dag. Man får fira skolavslutning i kyrkan. Men det finns rektorer och andra huvudmän som väljer att tolka det på ett annat sätt. Därför vill vi göra lagen så tydlig att det över huvud taget inte finns någon orsak att tro att man inte får sjunga *Den blomstertid nu kommer* eller liknande psalmer.

Svaret på fråga två: Kan man avgöra tidigt om någon blir bra lärare? Jag skulle kunna svara mycket enkelt på den frågan: ja. En duktig mentor som har jobbat länge i skolan kan ganska snabbt avgöra om man är en bra eller dålig lärare. Du kan självklart uppgradera dig vad gäller ledarskap och kunskap. Men att vara lärare, att stå inför elever – jag vet att Lena Hallengren själv inte har jobbat utan bara har utbildat sig – är show åtta timmar om dagen, och det krävs en viss personlighet för att göra det.

Anf. 110 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Det är utan tvekan en show – det håller jag helt med dig om, Stefan Jakobsson.

Jag vill bara säga: Populism skulle kunna tolkas som att lyssna på folket. Men man kan också tolka det som att man som politiker ska ta lite ansvar och inte sprida felaktiga bilder.

Jag hoppas att alla som sitter på läktaren och alla som lyssnar på debatten hörde att det är helt okej att fira skolavslutning i kyrkan i dag, att sjunga *Den blomstertid nu kommer*. Varför sprids det då bilder från Stefan Jakobsson med flera som säger: Nu har vi sett till att alla elever kan fortsätta sjunga *Den blomstertid nu kommer* – röda stugor med vita knutar. Jag blir oerhört provocerad av politiker som ljuger, vill jag säga. Nuvarande lagstiftning möjliggör nämligen detta. Dessutom har Skolverket gett ut rekommendationer och riktlinjer som gör att detta inte är en fråga för rektorer och lärare i dag.

Det blir ett problem om man ändrar skollagen på ett sätt som gör att alla undrar vad som nu händer – nu ändras skollagen, vad ska vi göra då?

– med konsekvensen att alla elever inte behöver vara med. Är det verkligen en rimlig konsekvens? Är det inte bättre att vi talar om som det är? Det är helt okej redan i dag. Vi ägnar oss åt populism.

Jag ska följa upp min andra fråga om autonomi. Är det meningen att vi politiker i detalj ska tala om hur lärarutbildningen ska genomföras, vilka prov man ska ha och om man skriva dem samtidigt? Eller ska vi låta lärosätena ägna sig åt att lägga upp utbildningen och ta del av den forskning som finns och alla de disputerade lärare som finns för att göra en kvalitativ lärarutbildning som också följs och utvärderas av UKÄ, vilket jag föredrar?

Anf. 111 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att det är mycket intressant att höra att S följer Sverigedemokraternas Facebookflöde. Det är trevligt att se den biten.

En annan sak som Lena Hallengren tar upp är att elever redan i dag kan välja att inte delta vid skolavslutningarna. Den möjligheten finns redan i dag. Om någon av etiska eller religiösa skäl inte vill delta vid skolavslutningen är det redan i dag möjligt.

Men vi och Alliansen anser att detta har varit en så stor del av missförstånden runt om i Sverige att vi vill säkerställa att man kan fira skolavslutningar i kyrkan.

När det gäller autonomi tror jag att Lena Hallengren faktiskt kan hålla med mig, även om hon inte har möjlighet att replikera på detta. Autonomi har blivit mindre och mindre av den enkla anledningen att våra skolresultat konstant sjunker. De nationella svenska betygen ligger kvar på samma nivå eller har ökat svagt. Men när vi jämför Sverige internationellt dyker våra resultat i alla undersökningar. Detta gör att vi politiker känner oss osäkra på om de verkligen klarar av att hantera detta. Då blir resultatet att man går in och detaljstyr.

Det är inte svårare än när man har barn hemma. Så länge de sköter sig och allting funkar låter man också reglerna vara ganska enkla. Men när vi märker att det inte fungerar längre, när vi märker att lärarna och skolorna producerar dåligt och när vi ser att skolresultaten sjunker gör alla dessa saker att vi politiker mer och mer går in och detaljstyr. Jag hoppas verkligen – det tror jag att Lena Hallengren håller med mig om – att Skolkommissionen kommer att komma fram med en hel del bra lösningar.

Jag är den förste att sätta mig vid bordet tillsammans med alla andra partier, lägga upp all politik på bordet, rensa bort alla saker som vi absolut inte kan komma överens om och sedan röstar vi om det som ligger i den hög vi är överens om. Det var precis det som Finland gjorde 1985. Oavsett vem som vinner val i framtiden ligger detta kvar. Det ger en trygghet för lärarna, för eleverna, för föräldrarna, för friskolorna och för alla olika enheter som finns runt omkring.

Anf. 112 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi ett stort antal motioner om skolans framtid och utveckling. Det handlar bland annat om läraryrkets status, digitaliseringen av skolan, fristående skolor, idrott och hälsa med mera.

Beträffande skolan har vi i Miljöpartiet en vision där varje elev, oavsett bakgrund, får möjlighet att utvecklas. I skolan ska varje barn få redskapen att lära, läsa, skriva, räkna, skapa, samarbeta och tänka fritt. Skolan ska präglas av förtroendefulla relationer, och varje elev ska ges inflytande över sin studieväg och skolmiljö. Skolan ska helt enkelt vara en plats där elevens naturliga lust att lära utvecklas.

För att kunna förverkliga detta och föra den svenska skolan framåt har vi i den rödgröna regeringen tillfört skolan stora medel och aviserat förändringar.

Herr talman! Den rödgröna regeringen har tre huvudprioriteringar när det gäller skolan. Den första är att höja kunskapsresultaten genom att erbjuda varje elev det som hen behöver och på ett tidigt stadium. Det andra är att satsa på läraryrket. Och det tredje är att åstadkomma en likvärdig och jämlik skola.

För dessa prioriteringar har vi tillfört 8,3 miljarder kronor detta år. För att satsa på läraryrket genomför vi många reformer. En av dessa reformer är ett stimulanspaket för att höja lärarlönerna. Genom 3 miljarder kronor detta år kan vi bidra till att många lärare får höjda löner. Det är ett viktigt steg för att göra läraryrket mer attraktivt. Detta gör vi jämsides med satsningar på karriärtjänster och med satsningar för bättre arbets- och utvecklingsvillkor.

Vi fortsätter att satsa på att bredda och utveckla lärarnas kompetens genom anslag på 200 miljoner kronor årligen. Vi satsar 500 miljoner kronor årligen för att göra det mer attraktivt att utbilda sig till speciallärare och specialpedagog. Vi satsar på fortbildning för skolchefer. Vi gör allt detta för att utveckla den svenska skolan.

Regeringen har avsatt 2 miljarder kronor årligen för att huvudmännen ska kunna öka antalet anställda i lågstadiet. Därmed får lärarna mer tid för varje elev. Detta i sin tur kan bidra till att höja kunskapsresultaten och till att skapa en mer jämlik skola.

Herr talman! Vi satsar 830 miljoner kronor för att bidra till mindre barngrupper i förskolan. Elevhälsan ska prioriteras och får 200 miljoner kronor. Vi satsar närmare 400 miljoner kronor på extra läxhjälp. Vi satsar 150 miljoner kronor på lov- och sommarskola. Vi satsar 330 miljoner kronor på upprustning av skollokaler och så vidare.

Vi vet alla att bra fritidshem kan bidra till högre kunskapsresultat och jämlika livschanser för alla elever. Vi vet samtidigt att personaltätheten i fritidshemmen har minskat. För att stödja fritidshemmen satsar regeringen 500 miljoner kronor i år, i huvudsak för att öka personaltätheten i fritidshemmen men även för att på andra sätt öka kvaliteten i fritidshemmen.

Vi har tillsatt en skolkommision med uppgift att komma med förslag som syftar till att höja kvaliteten i den svenska skolan.

En annan viktig fråga är den så kallade läsa-skriva-räkna-garantin som vi har aviserat. Regeringen tillsatte i juni förra året en särskild utredare som ska utreda just detta.

Allt detta gör vi för att se till att våra elever får det bästa stöd som de behöver och för att den svenska skolan ska ha en hög kvalitet.

Herr talman! Några av de frågor som berörs i detta betänkande handlar om det fria skolvalet. En motion handlar om att utreda förutsättningarna för att se över kösystemet till skolor. En annan motion handlar om att

tvunga alla föräldrar att välja en skola. En tredje motion handlar om att närhetsprincipen ska gälla även fristående skolor och så vidare.

För oss i Miljöpartiet har det varit viktigt att föräldrar får möjlighet att välja skola för sina barn. Det är en valfrihetsreform som vi har bejakat.

Under senare år har flera kritiska röster höjts om att det fria skolvalet har en baksida, nämligen att det riskerar att öka skillnaderna mellan skolorna. Vidare har det framkommit kritik om att det fria skolvalet kan inverka negativt på likvärdigheten i den svenska skolan.

Samtidigt som det är viktigt att värna om det fria skolvalet är det angeläget att vara lyhörd för de kritiska synpunkterna. Just därför kommer Skolkommissionen att titta närmare även på dessa frågor. Det är viktigt att vi inväntar kommissionens förslag och överväganden.

Herr talman! Några andra frågor som tas upp i detta betänkande är olika motioner om fristående skolor, övertagande av nya skolor, kontroll av skolor med mera.

Utgångspunkten för Miljöpartiets politik när det gäller fristående skolor är att skolor ska drivas med passion för utbildningsuppdraget och inte drivas i vinstsyfte samt att eventuellt överskott som en skola får ska återinvesteras.

Hösten 2015 tillsatte regeringen en särskild utredare som har i uppdrag att utreda förutsättningarna för den offentliga finansieringen av privat utförda välfärdstjänster och föreslå hur den bör regleras. Det är viktigt att vi inväntar utredningens förslag och överväganden innan vi går in på förändringar när det gäller huvudmannaskap och förändringar av friskolornas villkor.

En av den rödgröna regeringens första uppgifter var att ge Skolverket i uppdrag att föreslå nationella it-strategier för skolväsendet. Strategierna ska bidra till att öka måluppfyllelsen och likvärdigheten. Detta var något som Alliansen hade misslyckats med under åtta års tid. I april i år lämnade Skolverket ett förslag på en nationell strategi för skolans digitalisering. En viktig del i detta är att se till att personal har adekvat digital kompetens och ges utbildningsinsatser. Med anledning av detta och de förslag som Skolverket har aviserat pågår det nu ett beredningsarbete i Regeringskansliet. Jag menar att vi bör vänta in det.

Herr talman! Jag hade egentligen tänkt sluta här genom att yrka bifall till reservation 65. Men jag kan inte låta bli att fortsätta, för en talare hycklade och en talare ljög här i talarstolen.

En talare ljög och sa att det nu ska bli möjligt att sjunga i skolan. Det är redan tillåtet att sjunga i skolan! Det är redan möjligt att sjunga på skolavslutningar. Man ska inte ljuga.

En annan talare hycklade om att vi – oj, oj, oj – tar 100 miljoner från anslaget till specialpedagogik. Det var en moderat ledamot som gjorde det. Man förfasade sig över att vi tar 100 miljoner – men själv minskar man anslagen till utgiftsområdet med 3,2 miljarder. Man förfasar sig alltså över 100 miljoner men ger 3,2 miljarder mindre till utgiftsområdet utbildning. Det är att hyckla.

Jag hoppas att vi från talarstolen ska föra ett sansat samtal baserat på våra utgångspunkter i stället för att ljuga och hyckla.

(Applåder)

(forts. § 14)

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 28 april

UU16 Interparlamentariska unionen (IPU)

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU17 Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU35 Förmedlingsavgifter vid kortbetalningar

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU18 Ett effektivare förbud vid bristande kreditprövning

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU12 Mellanöstern och Nordafrika

Punkt 2 (Bekämpande av Daish i Irak och Syrien)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 2 (V)

Votering:

275 för utskottet

19 för res. 2

16 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 73 M, 46 SD, 24 MP, 20 C, 14 KD

För res. 2: 19 V

Avstod: 16 L

Frånvarande: 15 S, 11 M, 2 SD, 1 MP, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Karin Enström (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Skydd för minoriteter och frågor om autonomi eller självständighet)

1. utskottet

2. res. 4 (L)

3. res. 5 (KD)

Förberedande votering:

16 för res. 4

14 för res. 5

279 avstod

40 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Karin Enström (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:

232 för utskottet

17 för res. 4

60 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 72 M, 24 MP, 20 C, 18 V

För res. 4: 1 V, 16 L

Avstod: 46 SD, 14 KD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 2 SD, 1 MP, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 4 (Erkännande av folkmord i Irak och Syrien)

1. utskottet

2. res. 6 (SD, L, KD)

Votering:

230 för utskottet

79 för res. 6

1 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 70 M, 24 MP, 20 C, 19 V

För res. 6: 3 M, 46 SD, 16 L, 14 KD

Avstod: 1 M

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 1 MP, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 6 (Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 8 (SD)
3. res. 9 (C)

Förberedande votering:

46 för res. 8
20 för res. 9
245 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Huvudvotering:

226 för utskottet
46 för res. 8
39 avstod
38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 74 M, 25 MP, 16 L, 14 KD

För res. 8: 46 SD

Avstod: 20 C, 19 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 11 (M, L, KD)

Votering:

122 för utskottet
149 för res. 11
40 avstod
38 frånvarande

Kammaren godkände motiveringen i res. 11.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 25 MP

För res. 11: 74 M, 45 SD, 16 L, 14 KD

Avstod: 1 SD, 20 C, 19 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 7 (Erkännande av SADR som stat samt folkomröstning och humanitärt bistånd till västahariska flyktingar)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 13 (V)

Votering:

246 för utskottet

20 för res. 13

45 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 74 M, 25 MP, 20 C, 16 L, 14 KD

För res. 13: 1 SD, 19 V

Avstod: 45 SD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU10 Återställande av bestämmelse i lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU14 Luftfartsfrågor

Punkt 1 (En strategi för luftfarten)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 1 (M, C, L, KD)

Votering:

187 för utskottet

123 för res. 1

1 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 1 M, 46 SD, 25 MP, 18 V

För res. 1: 73 M, 20 C, 16 L, 14 KD

Avstod: 1 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 2 (V)

Votering:

208 för utskottet

19 för res. 2

84 avstod

38 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 40 M, 46 SD, 25 MP, 1 KD

För res. 2: 19 V

Avstod: 1 S, 34 M, 20 C, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Jonas Gunnarsson (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Maria Abrahamsson, Anti Avsan, Christian Holm Barenfeld, Åsa Coenraads, Sotiris Delis, Annicka Engblom, Ewa Thalén Finné, Johan Hultberg, Betty Malmberg, Marta Obminska, Erik Ottoson och Boriana Åberg (alla M) samt Robert Halef (KD) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Regionala flygplatser)

1. utskottet

2. res. 4 (KD)

Votering:

191 för utskottet

14 för res. 4

105 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 4 M, 46 SD, 25 MP, 19 V

För res. 4: 14 KD

Avstod: 69 M, 20 C, 16 L

Frånvarande: 16 S, 11 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Erik Andersson, Johan Hultberg, Jessica Polfjärd och Patrick Reslow (alla M) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Bromma flygplats)

1. utskottet

2. res. 6 (MP, S)

Votering:

172 för utskottet

120 för res. 6

19 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 74 M, 46 SD, 1 MP, 20 C, 16 L, 14 KD

För res. 6: 96 S, 24 MP

Avstod: 19 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Maria Ferm (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 9 (Alkoholtester av piloter)

1. utskottet

2. res. 11 (KD)

Votering:

296 för utskottet

15 för res. 11

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 73 M, 46 SD, 25 MP, 20 C, 19 V, 16 L

För res. 11: 1 M, 14 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Ewa Thalén Finné (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 10 (Drönare)

1. utskottet

2. res. 12 (M, C, L)

3. res. 13 (KD)

Förberedande votering:

114 för res. 12

14 för res. 13

182 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 12.

Suzanne Svensson (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

187 för utskottet

110 för res. 12

14 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 46 SD, 25 MP, 19 V

För res. 12: 74 M, 20 C, 16 L

Avstod: 14 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU19 Jakt och viltvård*Punkt 2* (Stöd för vildsvinsrelaterade skador)

1. utskottet

2. res. 1 (KD)

Votering:

297 för utskottet

14 för res. 1

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 74 M, 46 SD, 25 MP, 20 C, 19 V, 16 L

För res. 1: 14 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Punkt 5 (Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag)

1. utskottet

2. res. 4 (C, M, SD)

Votering:

169 för utskottet

140 för res. 4

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 24 MP, 1 C, 19 V, 15 L, 14 KD

För res. 4: 74 M, 46 SD, 1 MP, 19 C

Frånvarande: 17 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 4 L, 2 KD, 1 -

Agneta Börjesson (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Kerstin Lundgren (C) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 6 (Övriga frågor om viltförvaltning och jakt)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

265 för utskottet

46 för res. 5

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 74 M, 25 MP, 20 C, 19 V, 16 L, 14 KD

För res. 5: 46 SD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 SD, 2 C, 2 V, 3 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 113 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Jag måste inleda med att jag i dag tänker rikta en utmaning till Jabar Amin. Jag tänker utmana honom med att se om han klarar av ett replikskifte utan att han ständigt kastar fram att efter åtta år är allt alliansregeringens fel. Det är dags att efter två år börja ta lite ansvar själv. När Miljöpartiet nu har den ansvariga ministern skulle det vara intressant att få ett besked med tanke på det faktum att utskottet i dag lämnar ett stort och omfattande betänkande till Sveriges riksdag. Det är det största betänkandet det här riksmötet.

Det finns fem tillkännagivanden. Fyra av dessa har ett mycket starkt kunskapsfokus. Idrotten handlar om flera olika saker. Vi vet att barn som rör på sig också åstadkommer bättre kunskapsresultat. Det är något vi behöver jobba med. Vi vet att tioårig grundskola skulle innebära en positiv start för våra sexåringar. Ett digitalt läraryft är viktigt för att vi ska få lärare som på rätt sätt använder sig av modern teknik. Det behövs nationella prov som kan stödja lärandet på ett bra sätt och göra det lättare för våra lärare att använda mer tid till undervisning.

Det finns ett antal punkter som Sveriges regeringspartier väljer att reservera sig mot. Håll nu utmaningen i minnet, Jabar Amin! Varför nedmonterar och nedvärderar ni kunskaper på det sättet? Varför säger ni nej till förslagen?

Anf. 114 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Till de flesta förslag som Camilla Waltersson Grönvall pratar om finns ett beredningsarbete som pågår i Regeringskansliet. Det finns utredningar, och det pågår ett beredningsarbete. Det är viktigt att inte göra hastverk. Det är huvudskälet till de flesta av reservationerna. Det pågår ett beredningsarbete, och man ska inte föregripa det arbetet. Det är huvudskälet.

Sedan kan jag inte låta bli att svara på frågan om varför jag angriper Alliansen så ofta. Under åtta års tid förmådde ni inte så mycket, och då måste ni stå ut med att folk kritiserar er.

Titta på den nationella strategin för digitalisering. Ni hade åtta år på er. Ni levererade ingenting. Nu kommer ni hit och bråkar. Ni hade åtta på er. Om strategin var så viktig för er, varför levererade ni inte? Det var vi i den rödgröna regeringen som påbörjade arbetet. Det har gått vidare till Skolverket, och förslag har kommit. Det finns ett beredningsarbete. Det kommer en nationell strategi för digitalisering. Det är anledningen till att vi vill gå en annan väg.

Anf. 115 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Ja, mina vänner, vi kan konstatera att han inte klarade utmaningen. Det gick helt enkelt inte att motstå frestelsen att köra som vanligt.

På något sätt känner jag att det inte duger längre. Framför allt kommer det inte att duga ju närmare valet vi kommer. På punkt efter punkt är det tveksamt var Miljöpartiet står. Tycker man att idrott är klokt och förnuftigt? Varför är man emot, och varför reserverar man sig i dag?

Det finns en rad punkter. Tycker man att nationella prov införda till 2022 duger? Vi anser från vårt håll att det inte duger. Det är alldeles för långt fram. Målet måste vara att lösa detta på två år.

För övrigt hörde jag min ärade kollega Jabar Amin påstå att vi ljuger och hycklar. Jag tycker att vi ska hyfsa debattklimatet lite grann. Det finns naturligtvis ingen som har ljugit. Om någon har sagt att man får sjunga i skolan kanske det inte behöver kommenteras. Det är klart att vi alla vet att man får sjunga i skolan. Det var nog ingen som medvetet ljög.

Däremot har vi detta att hyckla att prata om. Det är inte att hyckla att lägga 3,8 miljarder i satsningar på mer undervisning i skolan, att satsa 1,2 miljarder på lärarledd handledning på lärarhögskolan och att göra en rad andra satsningar.

Jag ska härma Jabar Amin genom att här i min hand hålla upp regeringens ekonomiska vårproposition. Där står det svart på vitt att man väljer att lägga 100 miljoner på skollokaler och inte på specialpedagogik, det vill säga på de barn som är i störst behov av stöd och hjälp. Hur Jabar Amin än skyller på alliansregeringen kan han aldrig svära sig fri från det. Svara för en gångs skull på frågan!

Anf. 116 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Camilla Waltersson Grönvall säger att det måste gå att vända utvecklingen på två år. Alliansregeringen hade åtta år på sig. Utvecklingen vände inte uppåt utan nedåt. Utvecklingen försämrades.

Det blev sämre kunskapsresultat, mindre likvärdighet och sämre villkor för Sveriges lärare. Det är vad ni åstadkom på åtta år. Sedan vill ni att den rödgröna regeringen ska vända era misslyckanden på ett år. Det är mycket magstarkt att kräva detta.

När jag debatterade med er minister för ungefär tre år sedan sa han att åtta år inte räcker för att vända en stor båt. Han ville ha 20–25 år på sig. Nu säger Moderaterna att det måste gå att vända utvecklingen på två år. Ni måste vara lite mer seriösa än så.

(CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M): 100 dagar.)

Ni måste vara mer seriösa än så!

Anf. 117 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Det är ett stort betänkande vi debatterar i dag om skolväsendet. Det finns oerhört många motioner som vi ledamöter har valt att lyfta fram. Centerpartiet står givetvis bakom alla sina reservationer, men för tids vinnande vill jag yrka bifall endast till alliansreservationerna 8 och 49.

Den svenska skolan står inför ett stort antal utmaningar. Det är känt att flera av oss i utskottet har en lärarbakgrund. Det är klart att man funderar över detta när man vid en läsning av dessa sidor relaterar till den verklighet man själv känner och den verklighet man ser vid besök i skolor.

Replikskiftet precis innan handlade om vilken tid det tar att vända på utvecklingen. Man kan ge så många olika bilder av vad man vänder. Jag har själv svårt för bilden att det skulle vara som en oceanångare att vända utvecklingen. Det är på individnivå man vänder utvecklingen. Det är på klassrumsnivå man vänder utvecklingen. Det finns otaliga exempel på att

med rätt arbetssätt handlar det om att på en tid av ett två år kan oerhört mycket göras.

Vi har ju en relativt optimistisk utbildningsminister som nämnde 100 dagar som en tidsrymd som man skulle kunna vända utvecklingen på. Och självklart kan man vända vissa saker på 100 dagar. Vissa saker går ganska fort att vända medan andra tar betydligt längre tid.

Låt oss ha respekt för detta i debatten när vi diskuterar de här frågorna. Det är inte *en* utveckling vi ska vända, utan det är faktiskt det som sker varje dag i vartenda klassrum i mötet mellan elev och elev men också mycket mellan lärare och elev, och det är det som är så otroligt viktigt.

Camilla Waltersson Grönvall beskrev målande i sin inledning hur man som lärare ser ljuset tändas i ögonen och förstår att nu är det någonting som länge varit svårt som plötsligt blivit lätt. Det är klart att det är en viktig funktion.

Vi har alla gjort besök på skolor som jobbar med nyanlända, och vi vet att beroende på vilket arbetssätt man har kan man också göra underverk av olika slag. Vi har säkert alla besökt skolor där man jobbar väldigt språkcentrerat på olika sätt i många olika ämnen. Jag ska inte nämna någon specifik skola, men det finns verkligen en viktig kompetens där ute. Jag ser fram emot och antar att regeringspartierna kommer att använda den kompetensen när man gör spridningskonferenser av olika slag där Skolverket lyfter upp den erfarenhet som finns.

Centerpartiet antog på sin stämma i höstas ett program som handlar om utbildning till jobb. Därför valde jag nu att yrka bifall till reservation 49, för den handlar om hållbar utveckling och entreprenörskap, som är en otroligt viktig del att lyfta in i det här.

Jag måste säga att jag blev väldigt förvånad över att regeringspartierna inte bemötte den här frågan på ett annat sätt än de gjorde, för i bakgrundstexten står det att vid seminariet som vi har hänvisat till vid ett par tillfällen har Sverige lyft fram att det är viktigt att följa upp arbetet och då se inte bara till genomförda aktiviteter och regelförändringar utan också till faktiska effekter.

Det är precis det som allianspartierna efterfrågar i den här reservationen – att det görs en uppföljning av faktiska effekter av det som man genomförde under alliansregeringen och som jag antar att regeringspartierna vill fortsätta jobba med, nämligen hållbar utveckling och entreprenörskap.

Andra delar som har varit viktiga för Centerpartiet att lyfta upp handlar om digitalt lärarlyft, där det nu finns ett tillkännagivande, och om förutsättningar för mindre skolor.

Vi är alla medvetna om att när man antar en lagstiftning kan man efter ett par år behöva göra en uppföljning och se om man behöver göra vissa justeringar. Vi har pekat på fyrkantigheten i den skollag som nu finns och att man skulle behöva göra vissa ändringar för att underlätta för mindre skolor, inte minst de skärgårdsskolor och landsbygdsskolor som har väldigt stora avstånd.

En viktig fråga som har lyfts upp handlar om fjärrundervisningen. Också från Centerpartiets sida har vi lyft fram behovet av fjärrundervisning och försök med fjärrundervisning i alla relevanta ämnen men också att man ska se på andra delar när det handlar om att kunna använda sig av delade lärartjänster och så vidare.

Det fria skolvalet lyfter vi upp, och jag måste säga att jag är trött på att man när man talar om friskolor och det fria skolvalet hela tiden pekar på de negativa effekterna. Vi är fullt medvetna om att det finns negativa effekter, men det finns också väldigt många positiva effekter. Hur kan vi förstärka dem?

Där det finns valmöjligheter för elever ser man i ett antal utredningar att resultaten ökar för alla elever. När det finns en viss form av konkurrens är det faktiskt bra.

Jag blir lite fundersam när det finns socialdemokratiska ministrar som på Expressens debattsida skriver att kommunerna inte ens får bestämma hur många skolor som ska få finnas. Om det är ett problem, om man ska bestämma exakt hur många skolor som ska få finnas och där också placera elever, tappar man ju mycket av det som är det fria skolvalets utmaningar.

I går kunde vi läsa i en av de större morgontidningarna att regering, fackförbund och kommuner var överens om att fortsätta det förändringsarbete som allianspartierna faktiskt startade. Jag såg inga jättestora skillnader på de punkter som Jan Björklund när han var utbildningsminister presenterade tillsammans med SKL och de fackliga organisationerna. Det handlar om punkter som att vårda och utveckla karriärreformen om förstelärare och rektorer och att minska den administrativa bördan.

Men att man vill minska den administrativa bördan i det som lyfts fram tidigare i debatten, det som handlar om kunskapsfokus, gör mig orolig. Det är inte den administrativa bördan vi ska lyfta av. Vi har gett förslag på att man ska digitalisera och underlätta till exempel rättningen av nationella prov. Men vi vet också att kunskapsfokus är oerhört viktigt för att stärka kvaliteten.

En annan viktig punkt man lyfter fram är att rektorer ska få bra förutsättningar för att vara pedagogiska ledare. Det är jättebra. Vi satsade i alliansregeringen på rektorsutbildning, och det är jättebra att man fortsätter att lyfta upp de frågorna.

Jag måste få vända mig till Miljöpartiets ledamot Jabar Amin, som i tidigare debatter starkt har förfäktat att alliansregeringen *sprang* åt fel håll i utbildningspolitiken. Då undrar man ju när man ser att en miljöpartistisk utbildningsminister undertecknar en debattartikel med i princip samma politik som alliansregeringen förde. Det är inte några större förändringar. Det verkar finnas stor samsyn i den nuvarande regeringen om det här. Jag tänker att då måste det ha varit många bra reformer som alliansregeringen genomförde, och då har nog utbildningsministern tänkt en hel del under de här 100 dagarna och ytterligare några dagar. ”Vad är det man måste göra? Jo, karriärreformen var faktiskt ganska bra.” Sedan genomförde man andra stora reformer som skollag och läroplan, som jag också tror att Miljöpartiet till stor del ställer sig bakom.

En annan viktig fråga som tas upp handlar om tioårig grundskola. Bara för att göra en historisk tillbakablick hade jag en företrädare, Andreas Carlgren, som var utbildningspolitisk talesperson för ganska många år sedan. När man då diskuterade förskoleklass lyfte han upp behovet av att göra den till en del av skolan, att göra grundskolan tioårig.

Jag kommer från Skövde, där man för ganska många år sedan tog ett beslut om att göra grundskolan tioårig. Man fick ständig kritik för att man skrev in sexåringarna i grundskolan och gav rätt till skolskjuts och skollunch och så vidare. Man fick ta bort det. Men förhoppningsvis lyssnar

regeringen på det tillkännagivande som finns om tioårig grundskola så att man i Skövde så småningom kan återfå den tioåriga grundskolan för att stärka kvaliteten.

Jag skulle också vilja rikta mig till Socialdemokraternas företrädare Lena Hallengren. Det är alltid denna fråga om skatt kontra skola, och den diskussionen är jag också lite trött på.

Det är klart att man inte kan göra ohemula skattesänkningar, men vi behöver ta ansvar även för den ekonomiska politiken och se att vissa av de här skattesänkningarna faktiskt har gynnat tillväxten. Det är ju inte så att Socialdemokraterna ska avskaffa alla jobbskatteavdragen, till exempel, och höja skatten till tidigare nivåer.

Det är hela tiden denna fråga om skatt kontra skola, att de på något sätt stör ut varandra. Ordning och reda som det pratas om tror jag att vi alla på olika sätt ställer upp på. Men att ständigt göra den beskrivningen tror jag är att förenkla hela diskussionen alldeles för mycket. Likaså att ständigt beskriva friskolorna som ett problem.

Det var någon som tidigare i debatten sa att man måste ha en passion för utbildning för att driva skola. Det tror jag att de allra flesta skolhuvudmän faktiskt har, så låt oss lyfta upp det och låta det vara vägledande för debatten.

Det finns många viktiga frågor i det här betänkandet. Min tid är ute, så jag vill tacka för ordet.

(Applåder)

Anf. 118 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman, riksdagsledamöter och åhörare! I dag har ni alla hört att Chiles president är här på statsbesök. Hon överlämnar bland annat en gåva till Sveriges riksdag.

När jag hörde att Chiles president skulle komma till Sveriges riksdag kom jag att tänka på en väldigt viktig skolfråga som passar bra i dagens debatt om skolväsendet.

Det handlar om att Chile efter 30 år av borgerliga reformer inom utbildningsväsendet, efter 30 år av kommersialisering av sin utbildningspolitik och sitt utbildningsväsen, valde att gå en annan väg – medan det finns partier här i dag som fortfarande vill att Sverige som det sista landet i hela världen ska fortsätta experimentera med marknadsekonomi och fortsätta se till att våra gemensamma skattepengar kan gå till skatteparadis.

När jag för ett antal månader sedan besökte ett par vinstdrivande friskolor och också träffade Svenskt Näringsliv i samband med dessa besök var man bekymrad. Man var bekymrad över att vi nu har en överenskommelse mellan Vänsterpartiet och regeringen där vi utreder denna fråga för att sätta stopp för de oseriösa aktörer som finns i friskolebranschen.

Men faktum är att det också finns många bra aktörer. Det finns kooperativ som bedriver väldigt bra verksamhet. Det finns stiftelser som inte har startat sina skolor för att de vill göra vinst utan för att de helt enkelt vill vara med och bidra till samhällsutvecklingen.

Vilka är det då som gynnas av dagens system? Jo, de som gynnas är självfallet Moderaternas och Sverigedemokraternas vänner. Det är de som placerar sina pengar i Panama och andra skatteparadis. Det är de som hellre ger knäckebröd och vatten än en rejäl skolmåltid för att kunna göra vinster.

På så sätt förstår jag när Ulrika Carlsson i Skövde går upp och säger att hon är trött på snacket om skattesänkningar kontra satsningar på skolan. Jag förstår det. Hade jag befunnit mig på den sidan av den politiska skalan hade jag också tyckt det. Jag hade också försvarat mina vänner.

Det blir också väldigt lustigt när Sverigedemokraterna håller ett helt anförande utan att beröra det faktum att man har vänt i fråga om vinsterna. Efter möten med näringslivet vände man i frågan för att stötta Alliansen, så att man ser till att hålla kvar riskkapitalisterna inom skolan.

Efter nio år av borgerlig skolpolitik – om vi inkluderar extraåret, då Sverigedemokraterna och Alliansen sänkte regeringens budget – är vi nu på väg åt ett annat håll. Vi är på väg åt ett annat håll där det görs satsningar på utomhusmiljöer för skolgårdar. Vi är på väg åt ett annat håll där det satsas på mer personal i fritidshemmen. Vi är på väg åt ett annat håll där 10 vänstermiljarder, som vi kallar dem, i en överenskommelse mellan Vänsterpartiet och regeringen, kommer att gå ut till alla Sveriges kommuner och landsting.

Vad kan då dessa pengar användas till? Vad kan dessa pengar, som kommer till kommunerna och som är den största satsningen på svensk välfärd under decennier, användas till? Jo, självklart kan de användas till att satsa mer på nyanlända elever och att anställa fler studiehandledare. De kan satsas på elevhälsan i skolan och på att anställa fler kuratorer, liksom på andra viktiga områden i skolan.

När jag pratar med lärare och rektorer blir jag ändå oroad. Jag blir självfallet glad över den entusiasm vi möter och över att vi har så pass många kompetenta lärare och rektorer i landet som är med och dagligen utvecklar svensk skola och ser till att våra barn växer upp till de samhällsmedborgare de ska bli enligt läroplanen. Men jag blir oroad över den verklighet de befinner sig i – en verklighet där rektorer snarare behöver vara ekonomiska ledare än pedagogiska ledare. Det är en verklighet där lärare inte kan göra de insatser som behövs, till exempel för barn med särskilda behov, på grund av just det ekonomiska system som råder i svensk skola i dag. Detta är något som alla partier måste fundera på. Vad kan vi göra för att förändra systemet så att lärarprofessionen kan få vara lärare och så att rektorer, som är de pedagogiska ledarna i verksamheten, slipper vara ekonomiska tjänstemän?

Det fria skolvalet är något som Vänsterpartiet kommer att lägga mycket tid på under det här året. Vi kommer att fortsätta driva på i frågan. Även där hörde jag att det fanns alliansledamöter som var trötta på frågan om det fria skolvalet. Om man är trött på vad forskningen säger, på vad kommunerna säger och på vad lärare och rektorer säger i denna fråga vet jag inte om det är särskilt lämpligt att man står i riksdagens kammare och håller ett anförande om just detta.

Gång på gång har vi fått rapporter som visar att den boendesegregation som redan existerar på grund av en arbetsmarknad och en ekonomisk politik som inte har fungerat på många år nu förvärras på grund av det fria skolvalet. Ändå väljer allianspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna att hålla fast vid att detta inte ska förändras.

Notera också att det handlar om att förändra. Ingen i denna kammare har talat om att ta bort det fria skolvalet. De partier som har kritiserat det fria skolvalet har talat om att förändra det. Det handlar om att se till att

föräldrar inte behöver välja mellan en bättre eller en sämre skola. Ambitionen ska vara att alla skolor i hela landet ska vara bra skolor.

När jag träffade några lärare på Tensta gymnasium talade man just om det fria skolvalet. Efter en tid med en tuff verklighet i skolan och sjunkande resultat kommer den skolan nu att läggas ned, precis som skolan i Rosengård och skolor i en del andra områden runt om i landet. Någonstans tyckte lärarna att svensk skolpolitik verkade handla om att lägga ned skolor så fort de hade problem, och i stället skjutsa eleverna till någon ny skola.

Hur kan man då lösa problemen och se till att resultaten höjs? Hur kan man se till att kunskapen hamnar i fokus, i stället för betygshets? Kan man verkligen göra det genom att ha en politik som enbart handlar om att välja en bättre eller sämre skola, eller en politik som handlar om att lägga ned alla skolor som inte fungerar? Jag tror inte på den vägen.

Jag tror på en väg där vi helt enkelt följer den läroplan som alla här har ställt upp på och som går ut på att alla elever har rätt till en likvärdig utbildning oavsett var i landet de befinner sig.

Frågan om tioårig grundskola har tagits upp, liksom förskoleklasser. Vänsterpartiet har en politik där vi säger att vi vill ha en obligatorisk förskoleklass men ingen tioårig grundskola. Anledningen till detta är bland annat att förskoleklass i Sverige har fungerat väldigt bra som en övergång mellan förskolan och grundskolan. Vi menar att det är viktigt att se till detta faktum. Att förändra för sin egen skull kommer inte att leda till bättre skolgång för eleverna.

Jag tänker gå in på en fråga som berörts av bland andra Lena Hallengren och ett par borgerliga ledamöter tidigare, inklusive Sverigedemokraterna. Det handlar om frågan om skolavslutningar. Att man under årets viktigaste skoldebatt står här i kammaren och påstår att det inte går att fira avslutning i kyrkan eller att det inte går att sjunga *Den blomstertid nu kommer* visar hur seriösa allianspartierna och Sverigedemokraterna är i skolfrågor. Vi ser sjunkande resultat och att personalen går på knäna. Vi ser ett system som inte funkar, med vinstdrivande aktörer. Vi ser ett fritt skolval som leder till segregation. Då väljer vissa företrädare i denna kammare att i stället prata om vad man får sjunga och inte och i vilken sal man ska fira skolavslutningar.

Låt oss också vara ärliga och säga att denna fråga är ordentligt utredd. När Svenska kyrkan säger till allianspartierna att detta är en icke-fråga kan man tycka att det borde ha något slags tyngd, men trots detta väljer nu allianspartierna och Sverigedemokraterna att gå vidare med frågan, vilket är synd.

Vänsterpartiet har också väckt motioner om normkritik och feminism i skolan. Vi vet att dagens läromedel och skolböcker tyvärr bibehåller de stereotypa könsroller som finns ute i samhället. Vi vet att de håller fast vid de stereotypa vita, medelålders männen som för det mesta är de som beskrivs i historieböckerna. Någoting behöver göras.

Vi behöver se till att läromedlen i skolan kvalitetsmärks för att helt enkelt få in ett normkritiskt perspektiv, för dessa böcker kommer att vara med och forma våra barn. Även om det är en icke-fråga för vissa som aldrig kommer att bli utsatta för någon normbrytande diskriminering är det en stor fråga för många i det här landet: för hbtq-familjer och stjärnfamiljer, för människor med utländsk bakgrund och för kvinnor, för den delen, som

ofta inte ens nämns i historieböckerna i svensk skola. Där menar Vänsterpartiet att alla partier bör gå ihop för att se till att vi får till en utredning om kvalitetsmärkning av skolböcker.

Allt fler unga tjejer mår sämre i skolan och upplever att de behandlas illa av killarna i skolan. Vad kan vi göra för att komma till rätta med problemen? Självklart behövs det mer satsningar på elevhälsa, men det är när problemet väl har inträffat. Genom att se till att vi har normkritik i våra skolböcker, men också genom att se till att tjejerna får lära sig feministiskt självförsvar och helt enkelt får vara med och stärka varandra och stå på sig när det kommer till sådana händelser, tror jag att vi kan komma långt framåt. De kommuner som har inrättat det har haft väldigt bra resultat.

Jag tänker inte gå igenom alla andra frågor som Vänsterpartiet har motionerat om. Jag ska bara yrka bifall till reservation 9 innan jag glömmer det.

Jag vill avsluta med att säga att trots att det finns stora problem inom svensk skola är det en helt felaktig bild att svensk skola är i kris. Jag menar att det är svensk skolpolitik som har varit i kris under många år, vilket har gjort att vi har ett system som är i kris. Det betyder inte att våra barn inte gör rätt för sig. Det betyder inte att vi har dåliga lärare. Det betyder att vi som politiker måste ta ansvar här i Sveriges riksdag för att ge våra lärare och rektorer de medel och resurser som krävs för att de ska kunna utveckla sitt arbete.

När jag blev invald i den här kammaren fick jag höra att man i utbildningsutskottet brukar försöka komma överens över partigränserna för att ha en långsiktighet så att saker och ting inte ska ändras över mandatperioder. Och jag måste säga att jag är ganska besviken på att vissa partier hellre vill ägna sig åt maktutövning för att fälla regeringen snarare än att följa det som forskningen och professionen säger.

Jag hoppas att svensk skola i framtiden bevaras från borgerliga hafsverk.

(Applåder)

Anf. 119 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Det finns få saker som gör mig så beklämd som beskrivningen av alla dessa fristående skolor som gör ett så fantastiskt jobb, att höra beskrivningen från vänsterpartist efter vänsterpartist som visar att man inte det minsta har förstått vad de fristående skolorna betyder för skolan i Sverige.

För mig är det glädjande att konstatera att när man frågar svenska folket är det ganska entydiga svaret att det fristående skolsystemet och det fria skolvalet är här för att stanna. Det kommer inte Vänsterpartiet att kunna rå på. Det är min starka förhoppning.

Det handlar naturligtvis om att förändra det fria skolvalet, och det kan vi komma överens om, men inte på det sätt som Vänsterpartiet pratar om, för ni pratar inte om att förändra det fria skolvalet. Ni pratar om att inskränka ett fritt skolval, och då är det inte längre ett fritt skolval.

Från allianspartiernas sida har vi hela vägen varit öppna för att hitta vägar för att utveckla det fria skolvalet. Vi tror att just ett fritt och utvecklat skolval är något som kan leda till att vi motverkar segregation, för det är ingen av oss som vill se att möjligheten att välja skola finns för ett fåtal.

Och så är det inte i dag, utan den möjligheten finns för alla. Men informationsbrist, språkbrist och många andra brister gör att man inte ens vet när man kommer till Sverige att man har rätt att välja skola.

Är du beredd, Daniel Riazat, att säga att det fria skolvalet ska vara obligatoriskt för alla barn i hela Sverige, men att vi också ska se till att alla får rätten till information?

Anf. 120 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Tack, Camilla Waltersson Grönvall, för frågan!

Det är intressant att Camilla Waltersson Grönvall och Moderaterna är upprörda över att vänsterpartist efter vänsterpartist vill att våra gemensamma skatteresurser ska gå dit de är avsedda, nämligen till barnen, till lärarna, till dem som arbetar inom välfärden och till oss allihop.

Med tanke på att 80 procent av Sveriges befolkning tycker som Vänsterpartiet i denna fråga vore det bättre ifall Moderaterna koncentrerade sig på att ta reda på varför det är så, varför folk är upprörda över att deras löner är 2 500 kronor lägre på Academediaägda skolor, varför folk är upprörda över att de inte har tillgång till skolbibliotek eller specialsalar på vinstdrivande friskolor.

Man försöker ge en bild av att Vänsterpartiet på något sätt är emot alla friskolor och att vi har talat om att ta bort det fria skolvalet i dess helhet. Vem som helst kan nog vid det här laget förstå att det inte stämmer. Vänsterpartiet är med och stöttar aktörer som kooperativ, som jag nämnde, och stiftelser som är seriösa. Och det är de som missgynnas med dagens system när era vänner med sina konton i Panama får dränera den svenska skolan på resurser. När den dagen kommer då vi får bort det kommersiella systemet kring skolan kan jag anmäla mig frivilligt att packa alla deras väskor – dessa giriga riskkapitalister som tar våra skattepengar för sin egen vinst.

Anf. 121 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Jag hör detta fortsatta yrande om vänner till Moderaterna. Jag ska en gång för alla göra klart och tydligt att Moderaternas vänner är de som tar ett tydligt ansvar för elevernas kunskapsutveckling i vilken skola det än må vara, oavsett om den är kommunal eller fristående. Att komma med några antydningar eller anklagelser om någonting annat är helt fel.

Vi moderater är väldigt tydliga med att fristående skolor och kommunala skolor ska drivas ansvarsfullt och långsiktigt. Ibland tror jag att det vore väldigt nyttigt om Daniel Riazat och hans vänsterparti också tittade på hur många kommunala skolor det är som inte klarar sitt kunskapsuppdrag. När man far med sådant som att det finns en betygsinflation – det gör också representanter för regeringen, ska jag tillägga – kan man gå in och titta på den statistik som finns. Det finns en betydligt tråkigare koppling mellan nationella prov och de betyg man sätter på högstadiet i kommunala skolor än vad man gör på fristående skolor. Det är bara att gå in och titta på resultaten. Statistiken är hur tydlig som helst, och den går att se direkt om man väljer att göra det.

Jag konstaterar också att det verkar vara väldigt viktigt att prata om skolavslutningar i kyrkan och noterar att en av dina kamrater på vänsterkanten, utbildningsutskottets ordförande, har valt att ägna större delen av sina inlägg åt att debattera just skolavslutningar. Det är intressant utifrån

de stora skolutmaningar som jag delar din uppfattning om att vi faktiskt borde diskutera i stället.

Prot. 2015/16:103
11 maj

Anf. 122 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Frågan om skolavslutningar i skolan riktade du till Lena Hallengren, som är ordförande i utbildningsutskottet, och den får du ta med henne.

Jag tror att jag har redogjort ganska tydligt för vad jag tycker i den här frågan. Och jag tycker att det är beklagligt att ni lyfter upp denna fråga, vilket ni har gjort nu i flera månader, trots att vi hade möten med ett antal remissinstanser som alla var väldigt tydliga med vad de tycker. För tittarnas skull kan jag säga att det inte var det som Alliansen och Sverigedemokraterna tycker.

När det handlar om era vänner är det ingenting som är undangömt längre. Förr i tiden kanske det inte gick att komma ut i offentlighetens ljus som riskkapitalisternas bästa vänner.

I dag är det ett faktum och en verklighet som folk känner till. Jag kan bland annat nämna er tidigare välfärdsrådgivare som nu är vd för ett riskkapitalbolag. Vi har en rad andra ordförande för olika riskkapitalbolag som i dag tar ut stora vinster. Eller varför inte ta Filippa Reinfeldt som först sålde ut vårdcentraler till vissa välfärdsaktörer för att därefter jobba för samma företag?

När det kommer till frågan om fristående skolor och det fria skolvalet är det inte Vänsterpartiet som behöver förklara varför systemet inte fungerar som det ska, utan det är alla de som har sett till att vi har detta system och som ser till att vi behåller detta system oavsett om det sker genom ett samarbete med ett parti som inte står för demokratiska värderingar.

Det är Moderaterna och Camilla Waltersson Grönvall som får svara på den frågan.

Anf. 123 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Jag kände ett behov av att få diskutera eftersom jag kände mig apostroferad. Jag skulle tydligen vara trött på vissa saker och borde då inte stå i talarstolen och debattera. Detta förvånade mig lite.

Herr talman! Jag uppskattar Daniel Riazats resonering och att han inte förenklar utan snarare fördjupar diskussionen. Jag tänker inte på replikskiftet utan på huvudansförandet, som jag tyckte var betydligt mer genomarbetat.

Jag reagerade på några saker. Daniel Riazat nämner stiftelser och kooperativ som viktiga aktörer. Finns det inga aktiebolag som bedriver bra friskolor? Det är som att ni bara avfärdar det rakt av.

Så till förskoleklassen. Jag har full respekt för att man kan se olika på övergången. Jag nämnde Skövde kommun som har valt att säga att man börjar i grundskolan när man börjar i förskoleklass.

När professionen styr hur man börjar i skolan handlar det om att skapa en bra övergång. Jag har sett utredningar som menar att förskoleklassen blev hängande i mitten. Den blev inte bra. Det kan vara en grund till att man säger att man vill ha en obligatorisk förskoleklass, som antingen ska tillhöra grundskolan eller förskolan – eller hur Vänsterpartiet nu resonerar när det gäller detta.

Skolväsendet

Jag tror att det fria skolvalet är oerhört positivt. Vi hade ett seminarium där Ebba Östlin från Botkyrka berättade hur aktivt skolval fungerar i Botkyrka. Här motverkas segregationen genom det aktiva skolvalet. Jag antar att Vänsterpartiet också har tittat en del på det.

Anf. 124 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Tack, Ulrika, för frågorna!

När det gäller frågan om aktiebolag var Vänsterpartiet ett av de första partierna att föreslå att en aktiebolagsform som redan finns i lagstiftningen kan användas för denna typ av verksamheter. Här går det inte att plocka ut enorma vinster, utan man får tillbaka insatt kapital och återinvesterar eventuellt resterande vinst.

Om vi alla är överens om att våra skattepengar ska gå till våra barn, lärare och så vidare är det väl ingen konst för alla partier att ställa sig bakom förslaget att ha aktiebolag som inte gör vinst utan bedriver verksamhet för att de vill bidra till samhällsutvecklingen.

Vi har funderat mycket på förskoleklassen. Vi tror att det är viktigt att förskoleklassen är obligatorisk, och vårt ställningstagande i dag är att den ska vara en egen skolform. Vi vill invänta och se vad de utredningar som pågår säger i dessa frågor.

Vad gäller det fria skolvalet finns det självfallet exempel på där det har gått bra. Det finns det alltid i alla länder i alla skolsystem. Men frågan är om vi kan utgå från enstaka fall eller om vi ska utgå från forskningen. Det måste ju vara ologiskt även för den som brinner för skolan på allianssidan att ha resonemanget att man ska kunna välja en bättre skola. Varför ska det finnas bättre skolor? Varför ska vi inte ha likvärdighet i hela landet? Det är en viktig fråga.

Anf. 125 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Daniel Riazat hävdar att vi inte skulle lyssna på forskning. Det gör mig lite besviken. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering har kanske inte gjort en forskningsrapport, men man har ändå gjort en vederhäftig rapport där man har sett att kunskapsresultaten ökade i alla skolor som en konsekvens av friskolor och fritt skolval. Det är viktigt att lyfta upp.

Jag blir lite bekymrad när Daniel Riazat avfärdar det fria skolvalet med att positiva exempel alltid finns men att dem kan man inte titta på. Jag skulle önska att det fanns en vilja att använda de positiva exemplen som en bas för att göra förändringar och förbättringar och att man inte, som i ett tidigare replikskifte, talar om att inskränka det fria skolvalet utan i stället kan stärka det.

Jag känner inte igen bilden av att vi säger att man ska kunna välja mellan bra och dåliga skolor. Jag tror att vartenda parti anser att man väljer mellan olika skolor som är bra på olika saker och har olika inriktningar. Idealet är att skolan ska vara likvärdig, inte likadan. Den får ha spetsutbildningar.

Det finns Rosengårdnära skolor som har stora utmaningar och som jobbar fantastiskt bra med spetsutbildningar, så den möjligheten finns verkligen. Jag känner inte igen att vi skulle stå för att man ska lägga ned skolor som inte är bra, utan vi tittar på hur man kan stärka skolor i så kallade utanförskapsområden.

Det är viktigt att vi har en respektfull diskussion och debatt även om vi har olika vägar till målet. Målet är ju detsamma: att ha hög kvalitet i alla skolor så att ingen får gå i en dålig skola.

Skolväsendet

Anf. 126 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag har också tagit del av IFAU-rapporten. Det finns en rad andra forskningsrapporter som OECD är med och tar fram, och där framgår det tydligt hur kommunaliseringen har gett dåliga effekter i skolan och att svensk skola inte kommer att kunna bli likvärdig med det system för fritt skolval vi har i dag. Det står så ordagrant i dessa rapporter.

Det är oseriöst att inte ta hänsyn till det. Vi kan ha våra ideologiska uppfattningar om hur saker och ting ska vara, men samtidigt måste skolpolitik vila på forskning, professionens tyckande etcetera. Då blir det klart och tydligt att det fria skolvalet inte har fungerat.

Visst funkar det för vissa. Det funkar självklart för de fristående aktörer som vill komma in och få fler elever. Men för de elever i förorterna och vissa delar av landsbygden som inte har en viss socioekonomisk bakgrund funkar inte dagens fria skolval, utan det leder enligt rapporter till ökad segregation.

Är man emot ökad segregation ska man också vara emot det fria skolvalet som det ser ut i dag.

När det gäller friskoledebatten är det viktigt att säga att Vänsterpartiet också riktar kritik mot de problem vi ser på kommunala skolor. Det är ett faktum. I mitt anförande i talarstolen sa jag att det finns problem i svenskt skolsystem över huvud taget. Men ingen kan säga att det har hjälpt att ha fristående skolor, fritt skolval etcetera. Allt detta har förvärrat situationen för den kommunala skolan.

Anf. 127 CHRISTER NYLANDER (L):

Herr talman! Jag blev lite förvånad över att det inte var fler replikrundor i den här debatten, att socialdemokraterna i stället applåderade. Det som Daniel Riazat från Vänsterpartiet precis levererade var ju ett svavelosande inlägg med ideologisk förankring mycket långt åt vänster, men det applåderades alltså av socialdemokratin. Jag hoppas att det inte är ett tecken på att man kommer att föra den typen av politik som Vänsterpartiet framför. Inlägget handlade inte bara om synen på skolval, inte bara synen på vem som ska få lov att driva fristående skolor, utan det var ett angrepp på rätt mycket av det som jag trodde att det fanns en bred samsyn kring beträffande svensk skola och hur svensk skola ska styras.

Herr talman! Det är ingen slump att Liberalerna engagerar sig för skolpolitik och skola. Det är något av en kärnuppgift att fundera på hur människan kan växa, hur människan genom kunskap kan få mer makt över sitt eget liv och få ett friare liv. Det är ingen slump att man som liberal många gånger funderar över hur vi kan fortsätta utveckla svensk skolpolitik och svensk skola, se till att varje människa får mer kunskap och får chans att lära sig mer, och funderar över hur man ska sporra fler elever att vilja lära sig mer men också få fler människor att vilja engagera sig i skolan och bli lärare.

Det är inte heller en slump att liberaler funderar på hur vi kan öka ambitionen ytterligare i svensk skolpolitik och att vi nu har funderingar både

som parti men också tillsammans med Alliansen om hur vi ska utveckla svensk skolpolitik.

Det är inte heller någon slump att det som nu händer i det här ärendet och i svensk skolpolitik generellt är att Alliansen och riksdagen driver regeringen framför sig. Vi har ju en regering som var mycket dåligt förberedd, egentligen på alla områden, men det märks kanske särskilt tydligt på skolområdet. Reformstopp var något som framfördes i valrörelsen, och det är väl egentligen det enda vallöfte som den här regeringen har infriat på skolområdet.

Oppositionen driver nu regeringen framför sig. Bara i det här ärendet har vi fem tillkännagivanden om att flytta fram positionerna på området. Gång på gång är det på det här sättet. Den handfull propositioner som trots allt har kommit från regeringen på det skolpolitiska området är sådana som har förberetts av alliansregeringen.

Det finns ytterligare några saker i skrivbordslådan på Fridolins rum. Det handlar om en färdig utredning med förslag på hur man ytterligare skulle kunna ge lärarna verktyg för att upprätthålla studiero och ordning i klassrummet. Den har man glömt bort. Men de propositioner som man hittills har lagt fram bygger till stor del på det som Alliansen gjorde under sina sista år.

Jag tänkte, herr talman, i mitt anförande lyfta fram framför allt två saker i betänkandet som jag tror är särskilt viktiga, två reformer som jag skulle vilja se att Sverige kunde genomföra på ganska bred politisk grund och som jag tror skulle vara viktigt för att lyfta kunskapsresultaten.

Det är ingen slump att jag då väljer tioårig grundskola. Jag tror att en sådan reform skulle sätta tydligt fokus på att det är viktigt att börja tidigt, att lyfta kunskapsambitionerna så tidigt som möjligt, att låta unga människor så tidigt som möjligt möta engagerade människor som vill hjälpa dem att lära sig att knäcka läskoden eller hitta roliga sätt att lösa matematiska gåtor på, att så tidigt som möjligt mötas av så höga förväntningar att du kan lyckas att på det sättet bryta sociala arv. Vi vet ju att inget är viktigare, om man vill bryta sociala arv, än att ha höga kunskapsförväntningar så tidigt som möjligt i skolan, att ha en tidig start.

Herr talman! Det gäller att så tidigt som möjligt komma till rätta med de problem som enskilda elever kan ha, att genom den förändring som en tioårig grundskola skulle innebära koppla unga människor till de rättigheter som finns i skollagen om att få särskilt stöd när de riskerar att halka efter. Få saker skulle bättre lyfta människors kunskaper och bryta social segregation och socialt arv än om vi kunde pressa ned stödet och kunskapsambitionerna tidigare än vad man gör i dag.

Regeringen har på det här sättet varit ganska provokativ gentemot riksdagen. Vi har från riksdagens sida gång på gång sagt att vi vill ha tioårig grundskola. Här lägger vi ånyo ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med en tioårig grundskola och göra förskoleklassen som en del av detta. Riksdagen säger det nu igen. Men på regeringspartierna verkar det återigen som om de tänker strunta i riksdagsmajoritetens uppdrag. Det tycker jag är provocerande och trist, och jag tycker framför allt att det är ett sätt att visa att man inte tror på tanken att man bryter sociala arv genom att satsa på kunskap så tidigt som det bara är möjligt.

Herr talman! Det är inte heller en slump att jag lyfter upp statligt huvudmannaskap. Jag ser att vi av flera skäl har behov av att fundera över huvudmannaskapet för skolan, dels därför att vi behöver en tydligare styrning av skolan, vilket OECD och många andra har pekat på, dels därför att vi ser hur kommunaliseringen faktiskt innebar rätt stora problem för svensk skola. Vi har sett hur kunskapsfokus flyttades till något annat, och vi har sett hur läraryrkets status har sjunkit, hur lärarna inte fick någon löneutveckling, hur man inte fick fortbildning, hur det inte fick vara ett fritt, akademiskt yrke där man funderade över hur man skulle få unga människor att lära sig mer utan man blev mer av kommunala administratörer.

Många kommuner är jätteduktiga, har kunskapsfokus och hjälper lärarna att sikta på det pedagogiska uppdraget, men andra kommuner klarar det inte. Det är inte bara stora eller små, inte bara landsbygd eller storstad, utan det finns runt om i landet bra skolor och bra kommuner, dåliga skolor och dåliga kommuner. Men ska vi lyfta svenskt skolresultat på lång sikt måste man nog inse att den kraften inte finns fördelad på 290 olika kommuner.

Alliansregeringen införde under sina åtta år ett antal saker som ytterligare innebar att staten styr upp skolan men också att staten på olika sätt motarbetar de negativa konsekvenser som kommunaliseringen innebar, till exempel genom lärarlyft och fortbildningsåtgärder, genom att ha tydligare regelverk och tydliga läroplaner.

Jag tror, herr talman, att ett modernt statligt huvudmannaskap skulle vara ett viktigt steg för att få ökad likvärdighet, ökat kunskapsfokus och höjd status både för lärare och för rektor.

Herr talman! Det är ingen slump att liberaler sysslar med skolpolitik. Jag yrkar bifall bara till reservation 8 men står naturligtvis bakom alla motioner och reservationer från Liberalernas sida i detta betänkande. (Applåder)

Anf. 128 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Jag är förbluffad över bristen på insikt från Liberalerna, att efter åtta års regeringsinnehav och åtta år på Utbildningsdepartementet komma hit och säga att skolan inte fungerar!

Herr talman! Christer Nylander kommer från ett parti, Liberalerna, som styrde Utbildningsdepartementet i åtta år och som hade ansvar för den svenska skolan. Facit efter åtta år – enligt Skolverket, OECD, lärarförbunden och alla oberoende mätningar – är tre saker: lägre kunskapsresultat, sämre villkor för Sveriges lärare och lägre likvärdighet. Det är resultatet av Liberalernas och de övriga allianspartiernas åtta år av regeringsinnehav och skolpolitik.

Med detta i bagaget tycker jag att det vore på plats med lite mer insikt om att allt inte var rätt, att det gick åt fel håll. Finns den insikten? Det är min fråga till Liberalernas Christer Nylander.

Anf. 129 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Herr talman! Jag får nog be Jabar Amin att vara lite mer konkret. Kan han nämna tre reformer som han anser att alliansregeringen gjorde fel, tre reformer som den nuvarande rödgröna regeringen, med en miljöpartist som utbildningsminister, kommer att riva upp? Det regeringen har gjort

hittills är ju väldigt lite. Man har lagt en handfull propositioner på riksdagens bord som samtliga har förberetts av alliansregeringen. Man funderar tillsammans med oss över hur man ska möta den stora integrationsutmaning som svensk skola nu möter – inte genom att själv komma med några förslag utan genom att lyssna på allianspartierna.

Kan Jabar Amin nämna tre reformer som alliansregeringen genomförde som han anser att den här regeringen ska riva upp? Hittills har jag inte hört något mer konkret än att Jabar Amin bara klagar på de åtta år som har varit.

Anf. 130 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Det konstaterande som Skolverket gör, som OECD gör, som lärarförbunden gör och som hela Sveriges lärarkår gör är inte anklagelser, utan det är ett konstaterande att er politik ledde fel.

Det är inte antalet propositioner som är viktigast. Det är inte att du springer fort som är viktigast. Om du springer fort men åt fel kommer du inte fram.

Man måste leverera propositioner med kvalitet. Man måste ha en politik som leder till bättre kunskapsresultat, till bättre villkor för Sveriges lärare och till ökad likvärdighet. Det är det som vi lägger grunden till nu. Vi kommer att ha dessa år på oss. Vi har börjat. Vi börjar med att satsa på skolan. Vi ger större anslag än någonsin.

Återigen är min fråga till Christer Nylander: Vore det inte på sin plats att ha lite insikt om att det viktiga inte är att springa fort åt fel håll utan att leverera politik som verkligen bidrar till att utveckla Sveriges skolor och se till att vi kommer på de nivåer som vi en gång i tiden var och var stolta över?

Anf. 131 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Herr talman! Det blir mycket svårt att föra en seriös debatt med Jabar Amin när han säger att vi springer fort åt fel men inte kan ge ett enda exempel på ett steg som vi har tagit och som har varit fel. Tvärtom säger han att han ska förvalta dessa steg och fundera på hur man ska kunna gå ännu snabbare så småningom. Det blir mycket svårt att förstå vilken insikt Jabar Amin har tagit till sig när han har betraktat svensk skola när han inte nämner ett enda exempel på vad vi gjorde fel och som han vill riva upp. Han säger i själva verket att vi gjorde allting fel och sprang åt fel håll. Det är jättekonstigt att diskutera med Jabar Amin vad han egentligen menar när han säger att vi gjorde en massa fel och att alla tycker att vi gjorde helt fel när han själv inte kan ge exempel på en enda sak som vi gjorde fel.

Det som denna regering säger är att man lyssnar på Alliansen. Den handfull förslag som man har lagt fram som proposition lägger man fram utifrån Alliansens utredningar och förslag. De förslag som man lägger fram på integrationsområdet lägger man fram efter att lyssnat på allianspartierna. De budgetförslag som man själv nu lyfter fram är bara en förlängning av sådant som allianspartierna införde.

Hur kan Jabar Amin stå här och säga att vi borde ha en insikt om att vi gjorde fel när han under två replikskiften inte kan ge ett enda exempel på sådant som han skulle vilja riva upp?

(Applåder)

Anf. 132 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Snart är det återigen dags för skolbarn från Norrland till Skåne att sjunga de klassiska sommarpsalmerna – *Den blomstertid nu kommer* och *I denna ljuva sommartid*. Minnena från skoltiden väcks hos oss äldre, längtan inför det oändliga sommarlovet väcks hos de yngre. Förhoppningsvis kommer skolelever, lärare, skolpersonal och föräldrar framöver att kunna njuta av sångerna utan att distraheras av debatten som år efter år har förts huruvida Gud får omsjungas eller om avslutningen kan hållas i kyrkan.

Efter år av ständigt återkommande förvirring och debatt om vad som gäller för att fira skolavslutningar i kyrkor finns nu en majoritet i utbildningsutskottet som vill klargöra regelverket.

Inte sällan har kritikerna av att skolavslutningar genomförs i kyrkor hänvisat till att traditioner exkluderar. De säger sig stå på kulturella och religiösa minoriteters sida och hävdar att människor av annan tro än den kristna känner sig kränkta eller åsidosatta av att gå till en kyrka. Detta är inte bara felaktigt utan visar också att de kraftigt underskattar människor.

Staten och kyrkan har sedan mer än ett och ett halvt decennium gått skilda vägar. Däremot har vi seder och traditioner som byggts upp i vårt land genom tiderna. Många av dem har sitt ursprung i kristen tro och tradition. Att möta dessa handlar inte om exkludering, snarare tvärtom. Genom att lära känna traditioner som tillhör den gemensamma referensramen i vårt land kan inkluderingen i vårt samhälle snarare öka. Att möta nya traditioner innebär inte per definition att man tvingas radera sina egna.

Herr talman! För oss kristdemokrater har det sedan länge varit självklart att vi behöver en ny lagstiftning på området som överensstämmer med den praxis som råder i dag. På de allra flesta håll löser skolorna redan i dag detta på bästa sätt genom samtal mellan företrädare för kyrkan och för skolan. Men i de fall som det har rått förvirring kommer majoritetens förslag till förändring att tydliggöra vad som gäller, och samtidigt kommer det att göra att skolans personal inte känner att de gör någonting som strider mot skollagen. Tydlighet och ändamålsenlighet är således ledord.

Jag ska kortfattat sammanfatta innebörden. Konfessionella inslag ska få förekomma i offentliga skolor, i annan utbildning än undervisning, vid vissa tillfällen i samband med firandet av skolavslutningar och andra traditionella högtider.

Givetvis ska undervisningen i skolorna präglas av saklighet och objektivitet. Att vid enstaka tillfällen tillåta konfessionella inslag är inte att äventyra det. Men givetvis ska ingen elev tvingas medverka vid skolavslutningar i kyrkan.

Det är lite av en paradox att vi förra veckan firade vår statschefs 70-årsdag med gudstjänst, böner, psalmsång och välsignelse, och då nummer två i vårt statsskick, nämligen vår egen talman, uppmanade oss att prisa Gud med trumma och cymbal i kyrkan, samtidigt som vi i denna kammare måste tydliggöra att vi på en skolavslutning kan få tillåtelse att sjunga alla verser av våra mest älskade psalmer även om ordet Gud finns med och att vi får göra det i kyrkan.

Den nya lagen kommer att överensstämma med den praxis som redan råder i skolorna med den skillnaden att skolledare och lärare vet att de har lagstöd för det de redan gör.

Herr talman! Jag vill lyfta fram värdet av fler vuxna i skolan, dels för att lärare ska få ägna sig åt det som de är utbildade för, nämligen undervisning, dels för att barn och ungdomar i dag har ett stort behov av stöd i olika situationer som inte direkt kan härledas till själva undervisningssituationen. Fler vuxna i skolan kan ge avlastning i klassrummen, och de kan vara i korridorer och på skolgården under rasterna. Det civila samhället skulle också kunna tillåtas bidra mer till att skapa en tryggare skolmiljö. Det finns många olika koncept för detta. Det finns inget hinder för att skolorna redan i dag anställer så kallade lärarassistenter. Vi kristdemokrater har länge fört fram konceptet med klassmorfar. Det väsentliga är att skolan hittar en modell som avlastar lärarna, så att de kan fokusera på att vara lärare, samtidigt som man upprätthåller en trygg miljö i skolan för samtliga elever.

Herr talman! I nuläget riktar skollagen krav på rektor och huvudman när det gäller ansvar för god arbetsmiljö och trygghet, men inte på elever och vårdnadshavare. Vi kristdemokrater anser att det behöver tydliggöras vilket ansvar eleverna, och vårdnadshavarna, har för att skolans ordningsregler respekteras. Arbetsmiljölagen gäller även skolan. Där framgår att arbetsgivare och arbetstagar gemensamt ska verka för att åstadkomma en god arbetsmiljö. Arbetsmiljölagen tar huvudsakligen sikte på den fysiska arbetsmiljön och åtgärder för att minska risker för olyckor i exempelvis slöjd-, idrotts- och kemiundervisning eller i samband med praktik. För att tydliggöra elevernas ansvar för den fysiska miljön bör den som medvetet saboterar miljön delta i att återställa det som man har skadat.

I skollagen tydliggörs elevens rätt till trygghet, studiero och att inte bli utsatt för kränkande behandling. Det är ett lagkrav att rektor ska besluta om ordningsregler på varje skolenhet, och de ska utarbetas under medverkan av eleverna.

I dessa ordningsregler bör det beskrivas vilka sanktioner som ska gälla för den elev som bryter mot dem. När en elev vid upprepade tillfällen och allvarligt bryter mot ordningsreglerna är det centralt att skolan och vårdnadshavaren samarbetar för att lösa problemen. För länge har utgångspunkten varit att varje problem som rör barn och unga ska lösas av skolan och lärarna. Föräldrarna har ansvar för sina barn även under skoltid, och detta borde på ett tydligare sätt framgå av skollagen.

Herr talman! Ett gott ledarskap på en skola är helt avgörande för att man ska lyckas. Vi kristdemokrater anser att rektorsutbildningen bör öppnas för personer som ännu inte fått en rektorstjänst. Vi vill se en akademisk utbildning i pedagogiskt ledarskap som motsvarar dagens rektorsutbildning och Rektorslyftet. Även den som inte har tänkt bli rektor men exempelvis förstelärare bör kunna avsluta sin lärarutbildning med en sådan utbildning.

Det bör inte vara ett krav att vara lärare för att gå denna utbildning eller för att anställas som rektor. Det kan vara positivt om chefer från annan verksamhet söker sig till rektorstjänster efter att först ha gått utbildningen i pedagogiskt ledarskap. Det är dock viktigt att rektor har en utbildning på en akademisk nivå som motsvarar den personalen man är satt att leda har. För att utveckla det pedagogiska ledarskapet har även den som fått en tjänst som rektor ett fortsatt behov av handledning. Det är därför av stor vikt att rektorer erbjuds återkommande handledning.

Herr talman! Äntligen har vi kommit någonvar när det gäller digitalisering och extern rättning av nationella prov. Redan i Kristdemokraternas skolrapport från 2013 slog vi fast att nationella examinators skulle rätta de nationella proven för att skapa en mer likvärdig och mindre subjektiv bedömning. Dessutom ska resultaten på de nationella proven i större utsträckning överensstämma med de betyg eleverna får – detta för att dämpa betygsinflationen. Vi ser nu fram emot snabba beslut eftersom en utredning av frågan redan är klar.

Herr talman! De undervisningsmetoder som används i skolan måste ha ett bättre stöd i forskning och utvärdering innan de introduceras. Det är ett stort problem att nya pedagogiska metoder och trender snabbt implementeras i verksamheten – metoder som inte alltid har stöd i vetenskap och beprövad erfarenhet.

Nu kommer det många bra tankar och idéer från Skolforskningsinstitutet som är värda att ta på största allvar. Det är krav såsom att bygga upp en professionsfakultet för lärar- och skolledarutbildningen med tillhörande forskarutbildning och forskningsresurser. För att få en bättre skola måste vi säkerställa att lärarna får en grundläggande fast forskningsbas. Särskilt den praktisknära forskningen är viktig i detta sammanhang.

Naturligtvis står jag bakom alla Kristdemokraternas och Alliansens reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bara bifall till reservationerna 8 och 43.

(Applåder)

Anf. 133 HÅKAN BERGMAN (S):

Herr talman! Att säga att svensk skola står inför stora utmaningar är knappast en överdrift.

Vi behöver vända resultatutvecklingen inom flera ämnen. Vi behöver arbeta med tidigt stöd till elever både i grundskolans lägre stadier och i hela gymnasieskolan. Vi behöver stärka läraryrkets ställning, attraktivitet och professionalitet. Vi behöver framför allt säkra våra rektorers och skolledares tid, kompetens och möjligheter att fungera som pedagogiska ledare – och då glömde jag förskolecheferna, som också är ledare. Vi behöver även arbeta mer med ordning och studiero i skolan.

Efter att ha besökt många skolor och kommuner och diskuterat med lärare, rektorer och skolpolitiker är min bild att problemen och utmaningarna nu tas på mycket stort allvar i svensk skola. Det finns efter PISA-debatten ett tydligare fokus på resultat, tidiga insatser, kompetensutveckling och en utvecklad lärarroll. Det händer också mycket positivt just nu runt om i landets skolor.

Riksdag och regering har hjälpt till med viktiga satsningar och beslut, som ett stort lågstadielyft och mer resurser till att anställa fler lärare, möjligheter att arbeta i mindre grupper och klasser samt tidiga insatser och stöd. Inom satsningen Samverkan för bästa skola sluts nu avtal om stöd såväl till skolor med låga resultat och tuffa förutsättningar som till kommuner som tar emot många nyanlända elever i sina skolor.

Vi har en skola med många förtjänster, och det är viktigt att nämna även dem. Svenska elever trivs i skolan, och vi har som någon har nämnt många fantastiska lärare i vår skola. I vissa ämnen presterar svenska elever fortfarande mycket bra i internationella jämförelser. Elevers delaktighet och respekten för barn och ungdomar är hög i svensk skola jämfört med i

många andra länder. Vi har även en lång tradition, vilket uttryckligen anges i våra läroplaner, av att utveckla eleverns kritiska ifrågasättande och självständighet.

Detta är styrkor i svensk skola, och jag tycker att vi ska värna dem. Men uppgiften blir att tackla svensk skolas utmaningar och samtidigt värna de styrkor vi kan se i det svenska utbildningssystemet. En utmaning för oss politiker här, och även för politiker långt ute i många kommuner, är att hitta balansen mellan vad som är viktigt att styra politiskt och vad som kan beslutas och skötas av lärare och skolledare själva i deras professionella roller ute i skolan. Det gäller att hitta den balansen, och jag är inte säker på att alla de förslag vi behandlar i detta betänkande klarar ut balansrollen på ett tillfredsställande sätt.

Jag vill också kommentera några av de tillkännagivanden som föreslås i betänkandet. Jag tycker att det är lovvärt – och jag menar verkligen det – att oppositionen nu lyfter fram frågor om digitaliseringen av skolan. Det är en angelägen och viktig fråga. Att vi inte har hunnit längre med digitaliseringen av den svenska skolan och det svenska utbildningsväsendet beror dock knappast på den nu sittande regeringen.

Snarare ska nog orsaken sökas i den brist på initiativ och agerande som alliansregeringen uppvisade i åtta år – och i det direkta ointresse, skulle jag vilja säga, som den förre utbildningsministern visade i dessa frågor. Fokus för honom låg nog mer på en återgång till en gammal skola och katederundervisning än på att stimulera en utveckling av digitalt lärande och pedagogik.

Vad har då den nuvarande regeringen tagit för initiativ när det gäller digitalisering och utbildning? Några nämns i vår reservation. År 2015 gav regeringen Skolverket i uppdrag att dels ta fram en nationell it-strategi, dels utarbeta nationella skolutvecklingsprogram. I det ingick också att lämna förslag på hur kompetensen i skolan och it som pedagogiskt och administrativt verktyg skulle kunna utvecklas.

I april detta år lämnade Skolverket förslag på en nationell strategi för skolans digitalisering, där kompetensutveckling av personal är en central del och där man även menar att det måste komma fortbildningsinsatser. I höst kommer Skolverket att erbjuda flera nya kompetensutvecklingsinsatser inom området skolutveckling. Det är fyra insatser med fokus på digitalisering och it för skolans personal, digitalt berättande, kritisk och säker nätanvändning, att leda och lära i tekniktäta klassrum samt att leda skolutvecklingsprocesser med fokus på digitalisering.

Ett viktigt arbete med att lyfta upp den digitala kompetensen i skolan har äntligen inletts, och vi bör låta det arbetet komma igång. Utskottets förslag om att nu utreda frågan om att införa ett nationellt digitalt lärarlyft känns därför inte som den kanske mest aktuella insatsen just nu, utan det handlar om att se till att vi kan sjösätta den it-strategi som nu ska diskuteras och remissbehandlas och sedan lämnas till riksdagen.

Jag skulle vilja säga någonting om den digitala externa rättningen av nationella prov, men talartiden har gått lite för långt. Jag får hänvisa till vår reservationstext i det ärendet.

Avslutningsvis vill jag säga: Vi står bakom alla våra reservationer, och jag yrkar i likhet med Lena Hallengren bifall till reservation 65.

(Applåder)

Anf. 134 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Jag kan knappt bärga mig. Det är klart att jag är nyfiken på digital rättning och ger möjlighet till lite mer tid att utveckla det.

Men jag begärde egentligen replik när Håkan Bergman sa att ett digitalt lärarlyft inte skulle kunna ha någon funktion, om jag förstod det rätt. Det förvånar mig väldigt mycket. Jag är säker på att Håkan Bergman, som satt i riksdagen också förra mandatperioden, kommer ihåg när it-minister Anna-Karin Hatt lanserade ett digitalt lärarlyft och lyfte den frågan. Det är någonting som även den förra regeringen arbetade med på olika sätt. Sedan finns det alltid anledning att vara självkritisk och så vidare.

Men det här blir svårt att förstå. Håkan Bergman nämner de fyra olika punkterna, som jag inte alls kan se någon anledning till att vara kritisk mot när det gäller den digitala strategi som man har tagit fram från Skolverkets sida, som är viktiga delar. Men då undrar jag varför man avfärdar ett digitalt lärarlyft på det sättet – det är ändå lärarna som ska arbeta med de delarna. Jag tycker snarare att man skulle välkomna satsningen på ett digitalt lärarlyft och se hur den som hand i handske skulle göra det möjligt att förverkliga de fyra olika punkterna.

Jag vill att Håkan Bergman lite mer grundläggande beskriver på vilket sätt man ska kunna göra verkstad av de fyra punkterna om man inte ser att man också behöver göra en satsning på ett digitalt lärarlyft. Vi har ju förebilder från både det som denna regering jobbade med och det som den förra regeringen jobbade med i de så kallade lärarlyften, som har varit väldigt positiva.

Jag blev lite förvånad över att Håkan Bergman bara avfärdar det på det här sättet. Jag skulle gärna vilja få ett ytterligare förtydligande.

Anf. 135 HÅKAN BERGMAN (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, och tack för möjligheten att få utveckla mitt resonemang! Det var en missuppfattning. Jag avfärdar inte ett nationellt lärarlyft eller nationella insatser för att kompetensutveckla lärare när det gäller de här frågorna. Det gör vi inte heller i vår reservation.

Vad vi säger i vår reservation är att det kanske inte är den insats som vi behöver utreda just nu, när Skolverket har redovisat sitt uppdrag på 180 sidor med både en vision och olika förslag till strategier och konkreta åtgärder som man tycker att vi nu behöver göra. Att då säga att vi tycker att vi ska starta en utredning om ett nationellt lärarlyft är kanske inte det som känns mest aktuellt just nu.

Om vi vill få till stånd en digitalisering på allvar i den svenska skolan måste vi självklart arbeta med kompetensutvecklingsinsatser på flera olika plan. Skolverket pekar ut rektorerna som en väldigt strategisk grupp för att leda ett förändringsarbete i den svenska skolan i den riktningen. Det tror jag är bra.

Men nu har vi äntligen en it-strategi presenterad, som handlar om skolan. Låt oss diskutera vilka insatser i den som man behöver utveckla och genomföra för att nå det här målet!

Med förlov sagt: Det är mer än vad Jan Björklund lyckades prestera under sina åtta år på Utbildningsdepartementet. Det var det jag menade. Han var väldigt angelägen om att lägga över och bolla över frågan till kommuner och till huvudmän. Men staten skulle inte ha någon särskilt aktiv roll i det.

Anf. 136 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Jag noterar att Håkan Bergman sparar digital rättning till den andra repliken. Du får chansen att utveckla det något mer där.

När det gäller det digitala lärarlyftet handlar det om att kunna använda en modell. Det finns kritik mot den här strategin. Det har faktiskt funnits en del kritik som jag tänker att man noga lyssnar på, för det är väl ingen som tror att något någonsin är totalt fulländat. Det finns alltid möjligheter att utveckla på olika sätt.

En del av kritiken mot den strategi som man har tagit fram handlar om att det inte blir så mycket verkstad. Det blir mycket möten. Man pratar om rektorer och andra som på något sätt är tillsammans. Jag har full respekt för det. Men att kunna använda ett koncept, som ett lärarlyft är, som är utarbetat skulle göra det möjligt att väldigt snabbt få större utdelning ute i skolan, så att man också får fart på den digitala utvecklingen.

Vi ska väl båda erkänna att det finns fantastiska skolor som också där går före och utvecklar arbetssätt. Men man blir samtidigt beklämd när man besöker andra skolor som snarare använder it på ett ganska gammalmodigt sätt.

Nu finns möjligheten för Håkan Bergman att ytterligare utveckla en del om den digitala rättningen. Men jag skulle också vilja höra något om det som är kopplat till den kritik som har framförts om att det inte blir så mycket verkstad utan att det blir möten. Det har vid något tillfälle kallats för en del snömos. Jag vill inte säga det. Men det skulle behöva få ett större genomslag.

Anf. 137 HÅKAN BERGMAN (S) replik:

Herr talman! Tack för ytterligare frågor! Vi får se hur mycket jag hinner med.

Skolverket presenterade sin rapport den 4 april. Utbildningsutskottet har ännu inte fått någon information om hur man har tänkt eller så. Beredningen har sannolikt inte heller kommit igång på något djupare plan i Regeringskansliet, tror jag.

Jag tror att det kan finnas skäl till kritik och synpunkter. De ska välkomnas. Vi ska ju äntligen få en it-strategi för skolan som kan leda till praktiskt genomförbara resultat i skolorna. Jag menar att det i det måste ingå kompetensutvecklingsinsatser, i lyftform eller i andra former. Men det är inte det vi säger nej till. Vi säger nej till att just nu starta en ny utredning om ett nationellt lärarlyft. Det är det vi säger nej till. Men kompetensutvecklingsinsatser och en fortsatt diskussion kring it-strategin ska vi ha.

När det gäller den andra frågan om digital och extern rättning av nationella prov är det precis så som jag tror att Lena Hallengren nämnde. Det har nyligen presenterats en ganska stor och omfattande utredning – vi har också fått en information i utbildningsutskottet – där man lyfter fram frågorna om digitalisering av nationella prov och möjlighet till en mer likvärdig bedömning genom extern rättning.

Man föreslår en försöksverksamhet. Vi får se vad remissinstanserna säger om det och vad man slutligen landar i. Men resonemangen om att en digitalisering av prov bör ske stegvis och ges tillräckligt med tid innan man låter det bli fullt utbyggt delar vi med utredaren. Vi tror att man ska kunna ta det här i etapper.

Anf. 138 ERIK BENGTZBOE (M):

Herr talman! Låt mig inledningsvis yrka bifall till Alliansens reservationer 8 och 49. Vi står självfallet bakom även övriga förslag i betänkandet.

Utbildningsutskottets betänkande UbU14 är sannerligen ett brett dokument, och i dag har vi diskuterat allt från skolavslutningar till kompetensutveckling för lärare. Sammantaget är det dock så att vi i dag, framför allt med de tillkännagivanden som Alliansen har fått igenom, tar ett par små steg mot att forma en bättre skola med mer kunskapsfokus för framtiden.

Herr talman! Få saker som vi tar ställning till i den här kammaren har en så betydande påverkan på människors liv som de beslut vi fattar om utbildning. Det är med en god utbildning för alla som vi skapar livschanser för människor. Det är så vi ger människor möjlighet att fatta egna beslut, stå på egna ben och själva vara med och forma det samhälle som de i framtiden ska leva i. Det löfte och de avtal som vi som samhälle sluter med varandra, mellan individer och mellan stat och medborgare, om att ge varje barn en god och bra utbildning är viktiga.

Tyvär är det ett löfte som politiken har haft svårt att hålla sin del av. I över 30 år har vi sett fallande kunskapsresultat i Sverige, detta till följd av en skola som inte prioriterat kunskap utan som framför allt av politiken skickats ut på, i blandad utsträckning, hedervärda uppdrag som styrt skolan bort från det som borde vara dess mål.

Alliansregeringen inledde delvis en ny resa för Sverige under våra år, där skolan skulle tillbaka till ett tydligt fokus: att förmedla kunskap och färdigheter. Stora satsningar på fortbildning av lärare, ny lärarutbildning och ökad undervisningstid är några viktiga steg som togs på vägen och som riksdagen nu uppenbarligen vill se mer av – detta tack vare tuffa prioriteringar när vi, trots en historisk finanskris, kunde höja anslagen till skolan, behålla lärartätheten och dessutom ge varenda lärare en hel extra månadslön tack vare ett jobbskatteavdrag.

Vi har dock mycket kvar att göra för att garantera att varje elev får den start på livet som man förtjänar. Det är det vi bör prioritera i stället för att ge oss ut på en hetsjakt på de hundratusentals elever som har valt att gå i friskolor. Vad vi behöver är inte gnäll över det; det vi behöver är mer undervisning, bättre lärare och tydligare kunskapsfokus.

Herr talman! Ett av de områden vi ska diskutera här i dag är vikten av idrott och hälsa i skolan. Jag, och många med mig, har säkert väldigt blandade minnen från skolidrotten, omklädningsrum och mer och mindre väl valda tävlingsmoment för tolvåringar.

Sanningen är att de senaste 20 åren har mängden idrott i svenska skolan minskat. Om detta kan man ha olika personliga uppfattningar. Man kan tycka att idrott är ett trevligt eller ett mindre trevligt inslag i en skoldag. Men det finns starka skäl att tro att det faktiskt har en påverkan också på de skolresultat vi ser under samma tid.

Erfarenheten runt om i världen, bland annat svenska erfarenheter från Bunkefloprojektet men inte bara därifrån, påvisar tydligt hur fysisk aktivitet inte bara bidrar till en hälsosam livsstil utan också bidrar till förbättrade skolresultat. Med rätt använd fysisk aktivitet förbättrar vi förutsättningarna för inläring. Klassrummen blir lugnare, och eleverna blir mer mottagliga för undervisning.

Det tillhör redan i dag skolans uppgift att se till att eleverna har tillgång till fysisk aktivitet dagligen. I realiteten vet vi dock att det är någonting

som används i begränsad utsträckning och inte riktigt i den utsträckning som skulle vara möjlig.

Det är enligt min och mina partivänners mening inte riksdagens uppgift att i detalj reglera hur skolledning och lärare väljer att sätta ihop sin undervisning. Men det är riksdagens uppgift att sätta ramarna för uppdraget och för prioriteringarna.

Det är därför glädjande att riksdagen i morgon – för vi har dragit ut på debatten i dag – kan ta ställning för att utöka skolidrotten från 500 till 600 timmar. Det är en ökning med 20 procent, och det är ett första steg för att ge skolan en möjlighet och ett verktyg att arbeta aktivt med idrotten för att höja skolresultaten.

Det är nämligen det, mina vänner, som jag tycker bör stå i fokus i utbildningspolitiken. Man kan tycka att det är tråkigt att inte alla väljer att lägga sin energi och fokusera på höjda skolresultat, för det är där, mina vänner, som vi behövs allra mest.

(Applåder)

Anf. 139 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna på Erik Bengtzboe när han talade om hur resultaten har fallit de senaste 30 åren och också beskyllde oss på den andra sidan för att vi alltid gnäller på friskolor etcetera.

Jag skulle vilja börja med den första delen. Det är ju så att av de fyra senaste läroplanerna som har utfärdats i Sverige har Moderaterna varit med och tagit fram tre. Om det finns brister i dessa läroplaner måste ju Moderaterna i så fall också vara med och ta sitt ansvar i stället för att lägga över det på övriga som till och med har haft synpunkter på dessa läroplaner.

När det handlar om fristående aktörer och friskolor håller det inte längre att Moderaterna och allianspartierna endast kommer med osanningar kring vad vi på den rödgröna sidan tycker och tänker. Ingen av våra representanter – varken från Vänsterpartiet, som har varit tydliga i flera år kring den här frågan och gått ett steg längre, eller från regeringspartierna i utbildningsutskottet – har någonsin talat illa om alla fristående aktörer generellt. Vi har aldrig i denna kammare sagt att alla fristående skolor är dåliga och inte fungerar.

Det vi har talat om är ett system som inte fungerar, när försäljning av kläder likställs med att bedriva en skola, det vill säga kommersialisering. Vi anser inte att det ska råda samma principer för att sälja kläder, eller för den delen mjukglass, som för att bedriva skolverksamhet. Tycker Moderaterna att det är konstigt? Ja, tydligen. Då får ni helt enkelt tycka så, men faktum är att vi anser att skattepengarna ska gå till det som de är avsedda för.

Anf. 140 ERIK BENGZBOE (M) replik:

Herr talman! Tack, Daniel Riazat, för frågorna! Först och främst har vi frågan om vem det egentligen är som bär ansvaret för var svensk skola är i dag och vilka det är som rimligen borde ta ansvar för att svensk skola går i rätt riktning.

Det ärliga svaret är att vi alla måste ta det ansvaret. Vänsterpartiet har historiskt sett väldigt liten skuld i hur saker och ting har utvecklats i faktiska beslut eftersom de aldrig någonsin har fått ingå i en regering och aldrig någonsin fått något reellt inflytande över Utbildningsdepartementet –

undantaget via sina proxies i väldigt vänstervridna socialdemokrater från olika tider.

Det är absolut så att Moderaterna har varit delaktiga i många av de läroplaner som har tagits fram. Vissa saker har blivit bra. Allt i svensk skola är inte dåligt. Men vissa saker blir inte heller som man har tänkt sig. Betyder det att man ska ge upp? Betyder det att man ska ge upp sina planer på att göra skolan bättre? Nej, allas vår uppgift som folkvalda är att lära av erfarenheter, titta framåt och fundera på vad vi behöver ändra och vad vi behöver göra bättre.

Moderaterna tänker aldrig någonsin ge upp den viljan. Vi tänker aldrig någonsin ge upp kampen för att se till alla svenska skolelever får en bra skolgång. Ibland kommer det att bli fel. Det kommer delvis och bitvis att vara vårt fel. Det kommer delvis att vara andra partiers fel. Vi tänker korrigera de felen oavsett vem det är som ställer till med felen. Det är att ta ansvar.

När vi kommer till friskolorna, herr talman, är det inte så att jag anklagar Daniel Riazat och Vänsterpartiet för att säga att de alltid hatar alla friskolor. Det är helt korrekt. Det gör de inte. Men resultatet av deras politik blir en urholkning av det fria skolvalet. Det blir en urholkning av systemet med friskolor som leder åter till likriktning, som leder till ett samhälle där politiker får mer makt, där människor får mindre makt och där vi får se en sämre kunskapsutveckling. Dit vill inte vi.

Anf. 141 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Erik Bengtzboe genom en del retoriska knep fortsätter att skylla ifrån sig. Läroplanerna är ett exempel, men det finns också ett antal andra reformer som har genomförts under 90-talet. Där kan vi i Vänsterpartiet själva erkänna att vi har ändrat oss i frågan om kommunaliseringen av den svenska skolan.

När det kommer rapport efter rapport och forskningsresultat efter forskningsresultat som visar att det fria skolvalet ökar segregationen, som visar att fristående aktörer inte har lett till att alla skolor har höjt sin kunskapsnivå, är det kanske dags att Moderaterna börjar lyssna på det. Man ska inte enbart med hjälp av retoriska knep på något sätt försöka komma undan varför man egentligen ställer sig bakom alla dessa giriga aktörer som utgörs av riskkapitalbolag och andra storföretag. Det skulle vara fint om Moderaterna kunde stå upp för den egentliga anledningen.

Det handlar inte om något slags mångfald. Det handlar inte om att se till att alla elever har tillgång till så bra skolor som möjligt. Det handlar helt enkelt om att Moderaterna anser att vissa företag ska få styra politiken i stället för tvärtom. Så ser inte jag på politiken.

När det kommer till det fria skolvalet är det tydligt. Det finns många aktörer, däribland Skolverkets generaldirektör. Om Moderaterna anser att generaldirektören för Skolverket har fel, precis som alla andra instanser, får man också tydligt meddela det. Det fria skolvalet leder till större segregation, men det är självklart bättre för de vinstdrivande aktörerna eftersom de kan fortsätta att roffa åt sig.

Anf. 142 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Herr talman! Jag noterar att det tidigare fanns en politisk företrädare i talarstolen som pratade om ideologisk läsning när det gäller friskolor. Jag

kan konstatera att den nuvarande vänstermajoriteten försöker ge sig på en ideologisk blåsning av det svenska folket när det gäller friskolor.

Ni har rätt till er uppfattning, men ni kan inte tillskriva mig vad jag tycker om friskolor och varför. Friskolorna är viktiga för att erbjuda mångfald, men framför allt för att flytta makt från dig och mig till svenska skolelever och svenska föräldrar. Det är de som vet bäst vad som passar dem. Det är de som vet bäst vilka skolor deras barn bör gå i eller de själva bör gå i. Det är ingenting som i onödan ska dissekeras och styras via pennstreck från ett stadshus eller en riksdag. Det handlar om makten ska ligga i riksdagsval eller om makten ska ligga hos människor – ingenting annat.

Jag noterar också att Skolverket har varit kritiskt och haft mycket åsikter när det gäller skolsegregation. Jag noterar också att Skolverket har backat från det man sa om friskolor. Man har konstaterat att man inte längre ser att det finns en segregation på grund av friskolor men att det finns en risk. Den risken måste vi alla hantera, men vi ser inte att utvecklingen har gått i den riktningen.

IFAU, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, har konstaterat att friskolorna har lett till bättre resultat i friskolorna, för svenska skolelever och i de kommunala skolorna. Lärarfacken har konstaterat att de leder till höjda löner. Vi kan också konstatera att de har nöjdare medarbetare än de kommunala skolorna, och de har dessutom nöjdare elever.

Det är helt korrekt att det finns en pådriven segregation på grund av friskolor. Det beror på hur friskolesystemet ser ut eftersom alla inte får chansen att ta del av det. Genom att se till att alla får chansen att ta del av det kan vi motverka segregationen. Det Vänsterpartiet i stället föreslår är att vi ska ta bort det medlet, den makten, från medborgarna och från politiken. Det Vänsterpartiet i realiteten gör är att stå handfallet helt utan möjlighet att motverka segregation.

Anf. 143 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Jag börjar med att precis som övriga alliansledamöter yrka bifall till reservationerna 8 och 49. Vi står naturligtvis bakom Moderaternas övriga reservationer i betänkandet.

Mycket har sagts i debatten om skolväsendet, och jag kommer här i slutet att fokusera på två av de tillkännagivanden som en majoritet i utbildningsutskottet beslutat om och som jag hoppas går igenom även här i kammaren. Båda handlar om skolans digitalisering.

Skolverket lade nyligen fram en rapport om it-användningen och it-kompetensen i skolan. Tillgången till it-utrustning har ökat kraftigt sedan 2012, när det senast gjordes en motsvarande undersökning. I grundskolan går i dag tre datorer eller surfplattor per elev, och i gymnasieskolan är relationen en till en. Fler elever har också tillgång till en personlig dator eller surfplatta. Det rör sig om ca 25 procent av eleverna i grundskolan. It-användningen ökar också. Både lärare och elever i Skolverkets undersökning uppger att de använder it i större utsträckning än 2012. Användningen begränsar sig dock oftast till att söka information, skriva texter och göra presentationer. It skulle kunna betyda så mycket mer; att utveckla pedagogi-

ken och ge elever bättre förutsättningar att klara skolan. Men det förutsätter att lärarna har den kompetens som behövs för att utnyttja teknikens villkor.

I alliansregeringens examensmål för en nyare lärarutbildning finns mål för digital kompetens. Det är något som behöver följas upp. Jag är inte så säker på att alla lärosäten lever upp till de examensmålen. Skolverkets kartläggning visar också att lärarna har stora behov av kompetensutveckling. Till exempel 30 procent av lärarna i grundskolan anser att de behöver kompetensutveckling i att använda ett e-postprogram.

Herr talman! Huvudmännen har gjort stora investeringar i infrastruktur. Nu behöver staten stötta med kompetensutveckling. Därför är det viktigt att fortbildningssatsningen som det ena tillkännagivandet handlar om kommer till stånd nu. Vi kan inte vänta på en behandling av hela den digitala strategin innan satsningen kommer på plats.

Det andra tillkännagivandet handlar om digitala nationella prov med extern rättning. Det handlar om att utnyttja tekniken i sig, bättre rättssäkerhet för eleverna och inte minst mindre administration för lärarna. I utredningen om nationella prov som lades fram nyligen föreslås att digitala nationella prov ska införas från år 2022. Det ligger långt bort. Tekniken finns. Det finns faktiskt svenska företag som har utvecklat applikationer som i dag används för att genomföra nationella prov i till exempel delar av Australien.

Det är svårt att förstå vad som ska behöva ta så lång tid. Därför är tillkännagivandet om digitala nationella prov med extern rättning en markering mot regeringen att skyndsamt ta fram ett förslag i frågan. Det är oerhört viktigt för att minska lärarnas arbetsbelastning.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 maj.)

§ 15 Beskattning av företag, kapital och fastighet (förnyad behandling)

*Beskattning av företag,
kapital och fastighet
(förnyad behandling)*

Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU29

Beskattning av företag, kapital och fastighet (förnyad behandling)
föredrogs.

Anf. 144 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Dagens debatt handlar om förutsättningar för jobb, företagande och tillväxt i hela landet.

Svensk ekonomi är beroende såväl av företag inom traditionella branscher som av innovativa tillväxtföretag. Våra företag och entreprenörer har lyft Sverige även i en tid när andra länder krisar. Den globaliserade världen med tilltagande konkurrenstryck och behov av fler och växande företag är tre orsaker som motiverar att Sverige behöver ett gynnsamt företagsklimat som uppmuntrar till entreprenörskap och innovationer. Det är ytterst angeläget att regler kontinuerligt ses över och förbättras.

Herr talman! Totalt står uppåt 100 000 småföretag med en halv miljon anställda inför ett generationsskifte fram till 2020. Vart tredje småföretag

inom industrin står inför ägarbyte när de gamla ägarna går i pension. Det kan vara svårt att hitta nya ägare. Många småföretag hotas av nedläggning när ingen vill eller kan ta över.

Alliansregeringen tillsatte våren 2014 en särskild utredare med uppdrag att se över reglerna för beskattning vid ägarskifte i fåmansbolag och göra dem mer ändamålsenliga. Tyvärr har den nuvarande regeringen ändrat utredningens direktiv med uppenbar risk att den skattemässiga situationen för ägarna och bolagen försämras. Regeringen har faktiskt ändrat hela syftet med utredningen. I stället för att utveckla befintliga regler för att främja jobb, företagande och tillväxt verkar det som att regeringen vill göra det svårare för jobbskaparna.

Herr talman! Det finns skäl att se över fåmansbolagsreglerna för att återigen ha fokus på förbättrade villkor för jobb, tillväxt och entreprenörskap. Utredningens ursprungliga uppdrag måste därför värnas. Det är också det som vi från Alliansens sida föreslår.

Herr talman! Vi behöver fler jobb på landsbygden och en hållbar utveckling i hela landet. Skogen och jobben i skogen spelar här en avgörande roll.

En stor fördel med den svenska skogspolitiken har varit de övergripande principer som regelverken bygger på. Dessa regelverk har varit stabila och långsiktiga i många avseenden.

Skogen är en av de viktigaste naturresurser vi har i Sverige. Skogen står för ca 120 miljarder i exportvärde, och skogsindustrin med underleverantörer sysselsätter runt 175 000 personer. Det är därför en självklarhet att skogsnäringen, liksom övrigt näringsliv, behöver bättre förutsättningar och inte sämre.

Skogen är inte bara viktig för den svenska ekonomin. Skogen som förnybar resurs är viktig för att komma till rätta med klimatproblemen och för att åstadkomma en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Skogen, liksom alla gröna näringar, spelar en avgörande roll för den gröna omställningen och för tillväxten såväl lokalt och nationellt som globalt.

Herr talman! Den statliga utredningen *Förenklade skatteregler* (SOU 2014:68) föreslog att bland annat skogskonton och skogsskadekonton ska fasas ut.

Det är dock av fortsatt stor betydelse för den enskilde skogsägaren att på ett rimligt sätt kunna bruka sin skog och på så sätt ta vara på den ekonomiska utdelning man varit med och byggt upp under flera decennier. En försämrad möjlighet till ekonomisk utjämning mellan åren skulle vara förödande för skogsägares engagemang och det naturvårdande arbete de bedriver.

Nämnda utredning föreslår även införande av ett miljöanpassat skogsavdrag. Dagens skogsavdragsregler vid rationaliseringsförvärv föreslås bli generella. Detta väntas leda till högre tillväxt eftersom avverkningar fortsättningsvis kan ske på ett mer skogsekonomiskt sätt, då den yngre delen av den avverkningsmogna skogen i normalfallet kan förväntas få stå kvar under den mest intensiva tillväxtperioden i stället för att avverkas av skatteskäl.

Förslaget innebär förutom förenklingsvinster även positiva effekter för miljö- och produktionsmålen inom skogspolitiken. Ett skyndsamt genomförande av detta förslag skulle vara positivt för såväl miljövärden som skogsbruket och den exportintensiva skogsindustrin.

Centerpartiet anser att förslaget kan frikopplas från utredningens förslag i övrigt. Det skulle därmed kunna behandlas med förtur.

Herr talman! Dagens debatt gäller bland annat beskattning av och regler för företag. Låt mig göra en historisk exposé över genomförda alliansreformer på området:

Vi införde investeraravdrag som gör det mer attraktivt för privatpersoner att investera i små och nya företag.

Vi sänkte arbetsgivaravgifterna, både generellt och riktat.

Vi skapade regler som förhindrar aggressiv skatteplanering via så kallade räntesnurror.

Vi slopade revisionsplikten för de minsta företagen och minskade därmed den administrativa bördan.

Vi skapade ”en dörr in”, som innebär att företagare endast behöver lämna uppgifter en gång till ett ställe.

Herr talman! Politiken ska göra det enklare att starta och driva företag och att anställa. Jag vill därför yrka bifall till Alliansens reservation 5.

Anf. 145 ULF BERG (M):

Herr talman! Det är alltid trevligt att gå upp som nummer två, då den föregående talaren har sagt i stort sett det man hade tänkt säga. Ni får helt enkelt en annan vinkel.

Jag ska börja med det formella – att jag yrkar bifall till reservationerna 5 och 6. Jag står naturligtvis bakom reservation 4 men yrkar inte bifall till den. På övriga punkter yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Låt mig börja med skogskontot, som är en viktig del. Precis som Per Åsling sa har en utredning föreslagit att det ska tas bort. Jag har diskuterat frågan, dels i en skriftlig fråga och dels i en interpellationsdebatt med finansministern, och jag tycker ändå att jag får ganska positiva svar från Finansdepartementet.

Det är klart att finansministern väl känner till de mycket speciella förhållanden som råder för skogen. Normalt sett skördar man den efter 70–80 år – kanske lite längre tid norrut och kortare söderut. Det blir ju väldigt speciellt. Vi har också sett några gånger i samband med stormar eller skogsbränder att man får gå in och göra speciallösningar för att klara det här över tid. Därför är skogskontot definitivt något som vi tycker ska vara kvar – i vart fall den funktionen så att man kan sprida inkomsterna.

Jag tycker att Per Åsling på ett bra sätt har visat vad som kan hända. Vi vill naturligtvis inte ha en ordning där det blir ganska små hyggen, täta transporter med skördare och skotare och kanske sämre återbeskogning i och med att hyggerna blir mindre om man av skatteskal försöker sprida ut inkomsterna på det sättet.

Är det något vi behöver är det ett rationellt skogsbruk. Det står för 120–130 miljarder kronor av våra exportintäkter, så nationalekonomiskt är det otroligt viktigt.

Många av oss i den här kammaren är säkert politiskt överens om att skogen också kan bidra till mer och bättre omvandling. Vi talar mycket om den gröna atomen, och det är många produkter på väg fram som förhoppningsvis kan ha sin grund i skogen. Det ser vi väldigt positivt på.

När det gäller det här betänkandet, herr talman, tycker jag att ”företag och kapital” låter mycket bättre än en proposition vi fick: *Staten och kapitalet*. Då kan det gå lite rysningar hos mig.

Ska man ha tillväxt är vi ganska överens om att det behövs arbete och kapital. Men det man har börjat prata mer och mer om är att man också behöver kunskapskapital. Därför är det här ett väldigt viktigt betänkande. Vi står helt bakom ägarbyten och liknande för att få företagen att drivas vidare och att man gör det på ett sådant sätt att kapitalet kan fortsätta arbeta för att skapa jobb. Att skapa jobb är ju precis vad som behövs, och det är ofta företagare som gör det.

Jag roade mig med att ställa en fråga till riksdagens utredningstjänst om hur det ser ut med dem som i dag försörjs av sociala ersättningar och bidrag. Man kan konstatera att i Sverige 2015 är det 14,3 procent som står utanför.

Därmed står det helt klart oss att vi behöver fler jobb. Vi behöver fler företagare, och vi behöver företag som kan expandera. För att ta toppen och botten ser det mest gynnsamt ut i Stockholm med 10,9 procent. I Gävleborg ser det som mörkast ut med 8,7 procent. Utanförskapet ska ju på olika sätt bekämpas, och det bästa sättet är att företagare kan erbjuda jobb.

Då är det viktigt, det som vi har framhållit i våra reservationer – dels i alliansformat och dels i moderat version – om generationsskiften i fåmansbolag. Här är det viktigt att man inte går fel väg och till exempel, som Per Åsling var inne på, ger tilläggsdirektiv till en utredning som gör att saker och ting blir svårare.

Något som förvånar mig ganska ofta är synen på företagare. Det är sällan jag tycker att man i debatten ser företagarna som jobbskaparna. Man börjar snarare fundera på om man ska se över skatteregler och annat. Det är väldigt underligt.

När Skatteverket för många år sedan gjorde sin skattefelskarta, vad gjorde man då med en elektriker som var anställd men jobbade svart? Jo, i statistiken blev han företagare. Det är ju ofta en han, men det kan naturligtvis även vara en hon. Det är intressant hur staten kan göra den tolkningen. Varför tolkade man det då så? Jo, man menade att eftersom han jobbade svart borde han ha varit företagare, för det var ju inget anställningsförhållande! Statistiken blev alltså fullständigt skev i den bemärkelsen.

Det är hög tid att vi nu ser detta på ett helt annat sätt, så att företagarna kan ha en bra jordmån att växa i. Sedan kommer det alltid att finnas företag som missköter sig. Då ska vi ha ordning och reda på hur vi handlägger det.

Det kommer att vara företag som går under för att man inte hade en tillräckligt bra företagsidé eller för att den man hade har gått ur tiden. Men det är viktigt att det hela tiden startas nya.

Investeringsparkonton nämns något i betänkandet. Det har faktiskt blivit väldigt bra, även om skatten nu har gått upp lite. Det är en väldigt bra sparform som alliansregeringen under sin tid sjösatte. Om jag har fått korrekta uppgifter är fondförmögenheten på investeringsparkonton nu uppe i 203 miljarder. Det är naturligtvis väldigt bra att vi då har fått ett system där man kan ha ett sparande och betala skatt direkt. Vi kan jämföra det med pensionssparande, som många av oss sysselsatte sig med. Där fick man göra avdrag, men det var en uppskjuten beskattning. Man fick dra av när man sparade, och sedan fick man skatta när man tog ut pension. Jag tycker att det i grunden är bra om man kan låta bli att skjuta skatten på framtiden.

Herr talman! Jag tänkte inte försöka dra ut på tiden, för jag vet att min meddebattör, som just kom in, har sett till sina barn, som är här eftersom debatten har dragit ut på tiden. Med hänsyn till barnpassningen får vi väl eventuellt ta en kortare dialog efter ditt anförande. Välkommen in i debatten!

Anf. 146 ANNA HAGWALL (SD):

Herr talman! Betänkandet som behandlar allmänna motioner om företag, kapital och fastigheter har dragit ut på tiden så mycket att vi har hunnit bekanta oss med regeringens budgetförslag för våren och de reformer som aviserades i samband med det. Enligt Magdalena Andersson och regeringen går det jättebra för Sverige. Statsministern har uttalat i Financial Times att det är surrealistiskt att medborgarna oroar sig när allt är på rätt väg med nationen. Många i det här huset har uppenbarligen inte någon känsla av att kris råder. Landets produktionsapparat håller på att ställas om till ännu mer välfärds- och omhändertagandeproduktion, mer social omsorg och mer bidragsvolym.

Man kan gott säga att den överväldigande delen av den ekonomiska politiken går ut på att försöka lösa problemen på grund av att hundratusentals människor har kommit till vårt land, vilket vi egentligen inte har vare sig plats eller råd med. Då har jag bara nämnt den ekonomiska delen av saken. Sverigedemokraterna har länge varnat för de utmaningar som den förda politiken för med sig. I bästa fall har regeringen och övriga partier slagit dövörat till. I värsta fall har man kastat ur sig olika sorters invektiv.

Faktabaserad eller konstruktiv kritik finns det ingen plats för i den viltsna politiska vardagen i Sverige. Därför är min förhoppning att våra förslag i vårbudgetmotionen beaktas och att kloka och nödvändiga reformer stöds för vårt lands bästa. Utan en lösning på migrations- och integrationsfrågorna finns det inget utrymme för andra nödvändiga reformer för skola, vård, landsbygd, industri och många andra områden.

Om vi nu enbart berör de sakområden som utskottet behandlar kan vi konstatera att skattehöjningar har införts och att mer höjningar är att vänta. Regeringen finkammar varje vrå för att hitta resurser till finansieringen av massinvandringen. Vi har sett skattehöjningar på bensin och diesel. RUT- och ROT-systemen urholkas. Allt detta leder till ökade kostnader och minskad sysselsättning i de branscher som annars skulle kunna vara med och öka sysselsättningen för okvalificerad arbetskraft.

Skattehöjningen på kärnkraft är ytterligare en faktor som försämrar för industrin och hotar på sikt att lamslå viktiga delar av den för Sverige så viktiga energikrävande exportindustrin. Här tar regeringen stora risker med Sveriges unga och gamla som insats i ett cyniskt spel om verkningslösa principåtgärder på miljöområdet.

Allt detta gör att det blir dyrare att anställa, mindre lönsamt att arbeta, dyrare att resa och dyrare att bo på landet, för att bara nämna några exempel. Detta är en allvarlig utveckling för Sverige, eftersom det innebär att jobbutvecklingen i såväl industri som offentlig förvaltning blir sämre än den annars skulle ha blivit. Genom lånefinansieringen av huvuddelen av regeringens extrensatsning på migration försämrar Sveriges långsiktiga utvecklingsmöjligheter. Minskade infrastruktursatsningar slår hårt mot såväl industri och småföretag som landsbygd, som riskerar att utvecklas sämre än annars.

Herr talman! Regeringen och även oppositionspartierna har dock till slut tvingats att erkänna sina tidigare misstag och felbedömningar på migrationsområdet. Endast ca 25 procent av de arbetsföra asylmigranterna har ett jobb som innebär egen försörjning efter 8 år i Sverige. Detta facit av minst 30 års ansvarslös migrationspolitik borde få såväl regering som allianspartiernas företrädare att rodna av skam.

Regeringen har dock tvingats att vidta åtgärder som vi föreslagit i flera år, även om det är för lite och för sent. Sverigedemokraterna vill bidra till att skapa de förutsättningar som krävs för att Sverige ska stå starkt. Industri, innovation och kunskap är nyckelbegrepp för svensk industriell framgång. Teknologiska framsteg är oerhört viktiga för att få en uthållig och bärkraftig tillväxt.

Det är bra med en växande tjänstesektor, men vi får inte tappa mer av vår basindustri, som är en nödvändig förutsättning för tillväxten. Vi har historiskt sett haft god tillgång till billiga råvaror, billig energi och välutbildad arbetskraft. För många orter på landsbygden är basindustrin livsviktig för sysselsättningen. Det är vi måna om att den ska fortsätta att vara. Vi vill se ett friare företagsklimat, mindre byråkratiskt krångel. Det är en självklarhet att arbeta för en förbättring av företagens villkor.

Herr talman! Växande småföretag står för en stor andel av alla nya arbeten som skapas i Sverige. Sverigedemokraterna har en offensiv strategi för att underlätta för småföretag att expandera genom att minska deras kostnader. Den så kallade allmänna löneavgiften utgör en tredjedel av arbetsgivaravgiften och är en extra kostnad på arbete som är mycket känbar för småföretag. Vi vill helt avskaffa den allmänna löneavgiften för de första nio anställda i samtliga företag. Det innebär att totalt 300 000 småföretag inte behöver betala löneavgiften, vilket kommer att ge ekonomiskt utrymme för att nyanställa för många småföretagare. Företag med en högre total lönesumma betalar allmän löneavgift enbart på de delar som överstiger takbeloppet.

Fastigheter är en betydande del av de materiella tillgångarna när man investerar i nya verksamheter. För stor beskattning av industrifastigheter kan bidra till att etableringen uteblir eller till att befintliga företag flyttar utomlands. Omvänt kan en gynnsam beskattning på fastigheter inom industrin bidra till stora jobbskapande satsningar. För att minska trösklarna vill Sverigedemokraterna avskaffa fastighetsskatten på industrienheter.

Vår politik skapar gynnsamma skattemässiga fördelar för serverhallar, som nu ligger högst i Norden när det gäller energibeskattnings. De bör likställas med industrins energiintensiva aktörer i övrigt och därigenom få möjlighet att bidra till ökad sysselsättning.

Vi har en reservation som tar upp skogskontots viktiga roll. Skogsägaren, som ofta är en hel familj, ska kunna fördela inkomsterna vid avverkning över en längre period. Om skogskontot avvecklas riskerar skogsindustrin att inte få fram tillräckligt med råvara. Vi motsätter oss därför avskaffandet av skogskontot och konstaterar med tillfredsställelse att flera partier nu också vill göra det.

Jag vill säga några ord om investeraravdraget som vi förespråkar för att öka tillgången på riskvilligt kapital. Det är ett bra verktyg för att styra riskkapital till mindre företag som annars hade varit mindre intressanta. Sverigedemokraterna har för avsikt att vidareutveckla detta avdrag och vill

därför utreda möjligheten för juridiska personer att utnyttja denna möjlighet, låta allmänheten använda sig av avdraget för investeringar i riskkapitalfonder som satsar på småföretag samt öka nivån på avdraget.

Vi har en reservation om boendebeskattnings, då vi förespråkar möjlighet att avsätta obeskattade medel till framtida underhåll. Vi vill motverka hyreshöjningar och föreslår att man inför skattefria underhållsfonder. Det skulle kunna öka aktiviteterna inom området reparation och underhåll, vilket är en kraftigt underutnyttjad sektor i dagens Sverige.

Det finns hur mycket som helst att göra för att Sverige ska ta en ny vändning inom alla politikområden. Men är de ansvariga inom regeringen verkligen beredda att ta nödvändiga men obekväma beslut? Eller blir det som med den franska monarkin, som i flera årtionden visste att den höll på att undergräva sin egen ekonomi men inte kunde ändra sig? Historien då kastade fram en omvälvning där dominerande klasser eller härskarkategorier avsattes och ersattes med andra. Vem vet?

Jag yrkar bifall till reservationerna 1, 10 och 11.
(Applåder)

Anf. 147 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Historiskt i Sverige var det många människor från Grekland, Finland och Jugoslavien som jobbade i basindustrin och vallonerna som hjälpte oss med kunskap och som gjorde att vi blev framgångsrika.

Från mitten av 1800-talet till början av 1920-talet reste ungefär 1 ½ miljon svenskar till USA. Vi kan väl vara överens om att det är ett ganska mångkulturellt land?

Därför skulle jag vilja höra vad Sverigedemokraterna tycker om exempelvis företagande och utveckling när man sätter det i samband med en mångkultur. Enligt min uppfattning – det finns även forskning som visar det – kan det vara lite problematiskt att starta ett företag om det är människor som har många olika åsikter, men när man väl får igång ett sådant företag är det vida överlägset ett företag där alla tycker lika.

Herr talman! Det finns jättebra bevis på att mångkultur fungerar. Varför skulle det inte fungera i Sverige?

Anf. 148 ANNA HAGWALL (SD) replik:

Herr talman! Om någon har rätt att uttala sig i den här frågan är det faktiskt jag, för jag är både invandrare och egenföretagare och har varit det i hela mitt liv. Jag pratar inte om de människor som skapar en ny tillvaro i Sverige och bidrar till det allmänna med sin kunskap och sitt arbete, utan jag pratar om när invandringen får så stora proportioner att den inte går att hantera. Just nu är vi i den situationen, för förra året tog vi emot 160 000 nya invånare. Vi vet inte så mycket om de här människorna. De har kommit in över våra gränser utan identifiering och kontroll, och vi vet inte hur hög eller låg nivå de har på sina utbildningar och inte om de har för avsikt att anpassa sig och ta plats i vårt samhälle.

Jag är väldigt tacksam för de människor som har hjälpt till att bygga upp Sverige och förbättra Sverige. Men det är undantagen som bekräftar regeln. Jag tycker att de som sköter sig, som visar vad de kan och gör sitt bästa ska vara självklara i samhället. Vi ska inte behöva tacka dem så mycket för det, utan det är självklart att man gör så när man blir mottagen

och får förtroendet att leva i ett fint, demokratiskt samhälle som Sverige är. Så tycker jag.

Anf. 149 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Jag tycker nog inte att jag fick ett riktigt bra svar på min fråga om just mångkultur.

Vi är alla införstådda med att vi har haft problem och att vi har fått en hög numerär, och därför har Sveriges riksdag fattat beslut och vidtagit åtgärder. Det kan vi vara överens om. Men vad jag vill återkomma till är att jag tror att det är väldigt viktigt att vi slåss för den normalt sett fria rörligheten över gränser för både människor och kapital. Jag är övertygad om att det mångkulturella samhället är vida överlägset. Jag tycker att både Sverige och USA bevisar att om man tar in influenser och vågar ta till sig det nya och inte bara fastnar i det gamla är det vida överlägset.

Sedan är det kanske ofta så att vi i Sverige har väldigt svårt att förstå att en utbildad utländsk läkare är lika duktig som en svensk utbildad läkare. Man kan fundera över varför det är så. Det kanske är så att vi har vuxit upp i ett land där vi har blivit itutade att det bara är det vi gör som är bra. Men jag brukar alltid ta exemplet: Var bytte man hjärta första gången? Jo, det var i Sydafrika.

Jag tror att vi måste bli bättre på att validera och verkligen ta vara på de kunskaper som kommer in helt gratis över våra gränser. För någon som är född i Sverige och ska ha utbildning, praktik och annat kanske det tar 30 år innan man är i produktionen.

Jag tycker nog att det största felet har vi själva stått för, för vi har misslyckats totalt med integrationen. Låt oss hjälpas åt med den, för arbete kommer att vara bra för alla. Och det är det vi behöver för att alla ska kunna ha en bra välfärd. Men svara på min fråga: Är det bra med mångkulturella samhällen?

Anf. 150 ANNA HAGWALL (SD) replik:

Herr talman! Mångkulturella samhällen är bra när man har grundläggande värderingar som är lika. Om man tycker för olika och har för olika bakgrund fungerar det inte. Vi kan se att det är konflikter, krig och elände på många ställen i världen. Jag tror inte på den typen av mångkultur där man har olika värderingar och kan leva ut sina egna kulturella uttryck, utan man ska ha en bas med liknande värderingar.

Att invandrare inte kommer in i samhället har ofta inte någon rasistisk bakgrund, utan arbetsgivaren vill få maximal utdelning för den lön som arbetsgivaren betalar till sina anställda. Då brukar man titta lite mer noga på vem som kan motsvara de krav som man ställer.

Bara för att man väljer bort invandrare tolkas det som att man är rasist, men det tror jag inte på. Jag har själv sett att svenska arbetsgivare och svenskar i allmänhet är väldigt vänliga, demokratiska och otroligt toleranta människor. Men lönsamheten är en väldigt stark piska, och vi måste understå oss villkoren för att det ska gå runt för företagen. Det är därför som det ofta blir lite mer funderingar när man avviker för mycket från de normer som vi är vana vid. Men om våra invandrare själva känner att de vill bidra och anstränga sig för att utbilda sig och lära sig språket tror jag att de har en bra plats i vårt samhälle. Det håller jag med om.

Anf. 151 DANIEL SESTRAJCIC (V):

Herr talman! Hallå, allihop! I dag talar vi om viktiga frågor. Vi talar om beskattningen av företag, kapital och fastighet.

Den senaste tiden har vi sett hur den företagsamma och aggressiva skatteplaneringen har kommit ut i ljuset mer och mer. Det är en viktig fråga eftersom det innebär att stora summor pengar försvinner från vår välfärd. Enligt OECD:s siffror talar vi om uppemot 2 000 miljarder kronor på global skala. Den senaste kända uppgiften för Sverige är, som vi vet, 46 miljarder.

För bara några dagar sedan avslöjade Investor att man bara under 2013 hade undanhållit över 2,4 miljarder kronor från beskattning via flera av sina bolag. SVT skrev att 29 av Sveriges största företag undanhöll sammanlagt 16 miljarder kronor från beskattning genom räntesnurror enbart under 2013. Detta slår Skatteverket nu ned på.

Det är alltså ett systematiskt manipulerande av avsikterna med skattesystemet för att berika de redan rika. I grund och botten är det en stöld av våra gemensamma resurser och en förmögenhetsöverföring som inte borde vara legal och som nu prövas.

Av företagsmoralen kan vi inte förvänta oss någonting, men självklart är det moraliskt förkastligt. För socialdemokratin är det nog så pinsamt att deras förrre stabschef och biträdande partisekreterare Stefan Stern i dag är Investors man och försvarar dessa upplägg.

Ännu mer pinsamt är det kanske att det inte har hänt särskilt mycket och att det går otroligt långsamt att täppa alla hål vad gäller räntesnurrorna. Min uppmaning till regeringen är: Se till att täppa igen dem, och gör det fort!

Luxleaks, Offshoreleaks, Swissleaks följs nu av Panama Papers. Det presenteras hela tiden nya bevis på hur uppfinningsrika ledande svenska företag och riskkapitalbolag med hjälp av Luxemburg, Panama, skatteparadis och aktiv skatteplanering kan blåsa oss skattebetalare och Sverige på miljardbelopp och hur de allra rikaste med hjälp av våra svenska banker aktivt har gömt undan sina inkomster från beskattning.

På Island samlades 20 000 islänningar utanför alltinget när det uppdagades att Islands statsminister hade gömt pengar i skatteparadis, och han tvingades avgå. I Sverige borde de stora folkprotesterna riktas mot Investors, SEB:s och Nordeas huvudkontor – alla inom några minuters avstånd från riksdagen.

Herr talman! Skattefrågorna är avgörande inte bara för den svenska välfärden utan också för alla länder i världen och har seglat upp som en av de viktigaste frågorna på EU:s dagordning. OECD jobbar sedan länge med frågorna.

Det pågående BEPS-projektet är ett av de viktigaste arbetena för att förhindra aggressiv skatteplanering. Men det är otillräckliga åtgärder, och i grunden inga bindande åtaganden. Sverige måste här bli en mer kraftfull aktör, inte minst när det kommer till frågan om förbättrad land-för-land-rapportering, som dessutom behöver bli offentlig.

Sverige borde dessutom gå före och redan nu tillsätta en utredning för att se över om inkomstskattelagens bestämmelser om fast driftsställe är tillräckligt starka för att verkligen täcka in de företag som i stor omfattning

verkar i Sverige. I dag undkommer många företag i exempelvis åkeribranschen och byggbranschen skatt och upprätthåller såväl social dumpning som osund konkurrens. Här finns det ingen anledning att vänta på OECD.

Därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation nr 3. Självklart står jag bakom vår andra reservation, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation nr 3.

Herr talman! Under de borgerliga regeringsåren sänktes alla möjliga skatter i en vansinnig takt som dränerade vår välfärd och våra försäkrings-system på mångmiljardbelopp. Betala fick pensionärer, sjuka och arbetslösa göra.

Förmögenhetsskatten uppgick till 6 miljarder när den avskaffades 2007. Den senaste sänkningen av den i realiteten redan låga bolagsskatten kostade staten 16 miljarder. Sänkningen av fastighetsskatten kostade ytterligare 16 miljarder. Bara dessa tre exempel på vansinnig skattesänkarpolitik kostade Sverige 38 miljarder kronor årligen. Det är pengar som behövs i vår gemensamma välfärd.

Den som har följt den moderna borgerligheten har inget att förvånas över. Men för mig är det förvånande att den så kallade rödgröna regeringen – hur mycket grönt som finns kvar återstår att se, inte minst i frågan kring Vattenfall och brunkolet – inte är beredd att ta strid för ett skattesystem som leder till ökad jämlikhet och ökad omfördelning. Regeringen är för slapp i sin hållning när det kommer till frågor om beskattning av företag, kapital och fastigheter.

Visst är jag glad över att vi vänsterpartister har fått med regeringen på att beskatta bankernas övervinster. Men det handlar trots allt bara om måttliga 4 miljarder – samtidigt som de fyra storbankerna hade en vinst på närmare 100 miljarder.

Men var finns regeringen i striden för att höja bolagsskatten så att företagen får bära sin del? Var finns regeringen i striden för att återinföra förmögenhetsskatten så att de superrika får bidra? Var finns regeringen i striden för att återinföra fastighetsskatten? Varför har ni köpt en i grund och botten borgerlig syn på skattepolitiken? Hur kan ni acceptera att Sverige med nationalekonomen Stefan de Vylders ord ”har blivit de rikas skatteparadis”?

Herr talman! Vänsterpartiet vill att Sverige inför en förmögenhetsskatt och en arvs- och gåvoskatt. Det är skatter som finns i de flesta länder och som också är rimliga. Det gäller inte minst arvs- och gåvoskatten, som har en mycket tydlig fördelningsprofil. Arvsskatten måste självklart kompletteras med en gåvoskatt för att motverka förmögenhetsöverföringar i skatteplaneringssyfte.

Självklart behöver man reglera hur makar och sambor undantas och se till att företagsöverlåtelser fungerar mellan generationer. Lika självklart är ett generöst grundavdrag som gör att arvsskatten inte betalas från första kronan. Men att den behövs är uppenbart.

En annan avgörande fråga framöver blir att hitta former för att se till att fastighetsskatten eller fastighetsavgiften, som den kallas i dag, går från att vara regressiv till att bli progressiv. Det betyder att fastighetsskatten behöver höjas. När den gamla fastighetsskatten gjordes om innebar det en skattesänkning med 57 000 kronor per år för en genomsnittlig villa i Danderyd med ett genomsnittligt taxeringsvärde. Det är en fördelningspolitik som vi vänsterpartister inte kan acceptera.

Låt mig också beröra frågan om ränteavdragen. Det är uppenbart att det är ett avdrag som underblåser en bostadsbubbla som är på väg att spricka. Lika uppenbart är att det är ett av de mest orättvisa avdragen som finns och huvudsakligen gynnar den rikare delen av befolkningen. De 10 procenten som är rikast har 20 gånger mer i ränteavdrag än de 10 procent som är fattigast. I huvudsak subventionerar ränteavdragen uppblåsta priser på villor och bostadsrätter i storstäderna, vilket gör att landsbygdens skattebetalare subventionerar prisrallyt i Stockholm.

Ett annat mått på orättvisan: 85 procent av ränteavdragen går till den rikare hälften av alla hushåll. Med andra ord omfördelar ränteavdragen pengar från låginkomsttagare till dem med höga inkomster och från landsbygden till Stockholm.

Vänsterpartiet har en mycket tydlig politik för att trappa ned ränteavdragen, och jag ser i betänkandet att Centerpartiet och till och med enskilda moderater har en sådan vilja. Sedan tidigare har Liberalerna och Miljöpartiet aviserat att ränteavdragen måste minska. Nu saknas en tydlig röst och inriktning från socialdemokratin för att vi ska kunna ta tag i problemet med ränteavdragen. Mitt råd är: Strunta i Moderaterna, och se till att vi får en överenskommelse som trappar ned ränteavdragen så att vi slipper de problem som finns däri!

Herr talman! Överallt där bolagsskatten diskuteras ingår den i dag i ett race to the bottom. Vi kan se hur den kostar statskassor runt om i världen ofantliga belopp utan att ge de positiva effekter man talar sig varm för.

Redan före den senaste sänkningen av bolagsskatten till 22 procent låg den enligt OECD nära genomsnittet för OECD-länderna och var lägre än hos tio av våra viktigaste samarbetspartner, däribland Tyskland och Norge.

Enligt en undersökning från Skatteverket var den reella bolagsskatten efter alla avdrag så låg som 13,4 procent. Detta är långsiktigt ohållbart, och Vänsterpartiet ser fram emot en rödgrön regering som på allvar vågar tackla denna fråga och se till att alla avdragsmöjligheter täpps till.

Anf. 152 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Nog har jag hört ett och annat inlägg. Fanns det någon skatt som skulle vara kvar på nuvarande nivå? Jag hade fullt sjå att skriva. Bolagsskatten ska höjas, och sedan var det förmögenhetsskatten, arvsskatten, gåvoskatten och värnskatten.

Jag ska ställa en fråga direkt för att vi ska få några exempel att diskutera. Det kanske är lite lågt, men vilket land går det bäst för, Nordkorea eller Sydkorea? Det ena landet har valt din modell, Daniel Sestrajcic, medan det andra har valt den moderata modellen. Var har människor det bäst?

Det är tyvärr så att om man höjer skatterna är det inte alls säkert att man får in pengarna. Förmögenhetsskatten är ett jättebra exempel på det. Det var 5–6 miljarder. De pengarna har nu börjat komma in, tack vare alliansregeringen och att vi plockade bort förmögenhetsskatten. Det ska naturligtvis kombineras med informationsavtalen. De flesta informationsavtalen har kommit till under alliansregeringens tid, ärligt sagt naturligtvis med hjälp av OECD och USA, när USA tröttnade på dränaget på skattepengar. Men vi har gjort väldigt mycket.

Värnskatten är ytterligare ett exempel. Den finns där, men den ger inte några pengar. Jo, den ger 5 miljarder, men förmodligen skulle man enligt

forskningen få in lika mycket eller mer utan den, eftersom människor skulle jobba mer.

Bolagsskatten kommer garanterat att innebära att våra bolag flyttar utomlands på olika sätt och se till att de betalar lägre bolagsskatt.

Min fråga är: Tror Vänsterpartiet att det kommer att ha några negativa följder över huvud taget att höja alla dessa skatter?

Anf. 153 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik:

Herr talman! Tack, Ulf Berg, för att du tar replik och vill diskutera. Det är väl dock under din värdighet att ta exemplet med Nordkorea, för du vet ju mycket väl att det inte är något föregångsland eller någon modell som vare sig jag eller Vänsterpartiet försvarar. Sverige är jämfört Nordkorea ett land som är långt mycket bättre, självklart.

Du ställer en del väsentliga frågor kring vår skattepolitik. Efter att ha upplevt åtta borgerliga år där snart sagt varje skatt har sänkts och där välfärden har dränerats på alla de resurser som krävs för att bygga en stark välfärd, för att kunna betala förskolläraren, kunna betala undersköterskan och så vidare, behöver vi höja ett antal skatter.

Den stora skillnaden mellan dig och mig är att jag tror på en jämlikhetspolitik och tror på omfördelningsskatter, och jag tror att man måste trycka ihop de klyftor som finns i Sverige och tycker att de rika ska vara med och bidra mer. Men det är politik gick ut på var precis att låta de rika komma undan. Ni sänkte förmögenhetsskatten. Ni sänkte bolagsskatterna. Ni sänkte alla skatter som gick att sänka. Och ni införde jobbskatteavdrag som framför allt gick till de allra rikaste.

Det finns många skatter att höja för att se till att de inkomster som krävs för den svenska välfärden ska finnas.

Man kan också prata om företagsskatten, för man kan ha ett annat perspektiv på företagsskatten, nämligen att den är nödvändig för att hindra skattesmitare. Samtidigt som ni gjorde er av med förmögenhetsstatistiken gjorde ni er också av med företagsskatten, vilket innebär att det inte finns några kontrolluppgifter längre, så alla på Skatteverket säger: Inför en förmögenhetsskatt och hindra skatteplanering med åtminstone 0,01 procent. Men det är ni inte intresserade av, vilket också märks eftersom flera av de skattesmitare som finns är från er riksdagsgrupp.

Anf. 154 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Det sista vet jag inte vad jag ska säga om, apropå lågt.

Naturligtvis är det så att man får mer skatt om fler arbetar. Låt mig ta ett exempel från landstinget i Dalarna som jag känner till väl. Jag kan titta på bokslutet för 2015, skatteintäkter och statsbidrag, och jämföra med SKL:s prognos för 2017, då ser jag att skatter och statsbidrag har ökat med 650 miljoner kronor. Om människor jobbar får vi faktiskt skatteintäkter. Men om vi höjer skatterna så till den milda grad att människor slutar jobba blir det annat, och det är precis det som är problemet med värnskatten. Fler skulle jobba därför att de skulle få mer kvar i plånboken.

För många år sedan roade jag mig med att byta en kamrem på min Volvo. Med det som Volvo skulle ha räknade jag ut att jag behövde jobba två dagar som polis och då efter skatt kunde betala reparationen. Det tog mig en halv dag att göra jobbet. Jag kunde ha jobbat och kanske skapat lite trygghet på gator och torg – det är i alla fall en och annan som tycker att

det är bra med poliser. Detta är bara ett exempel. En läkare kanske tapetserar hemma, eftersom allt går bort i skatt.

Det bästa sättet att få in höga och bra skatter har bevisats med Alliansen. Man sänkte skatter och såg till att fler kom i arbete, och vi har sänkt Sveriges statsskuld procentuellt i förhållande till bnp, och vi gjorde det på ett fantastiskt bra sätt, även om det var ekonomisk kris. Talmannen var med och bidrog till att det blev ett så bra utfall. Det är väl de flesta experter överens om.

Än en gång: Höjda skatter och Vänsterns politik kommer att leda till rena fördärvet, enligt min uppfattning.

Anf. 155 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik:

Herr talman! Hör och häpna, jag gillar fler poliser på gatorna som gör nytta. Men de poliserna ska också ha en lön och ska betalas, och hela det omfattande polisväsendet och rättsväsendet ska ha betalt. I dag är poliserna underbetalda, ser vi på alla protester som kommer. Men för att kunna betala dem behövs det faktiskt pengar, och de pengarna kommer in via skatten.

Jag är inte av uppfattningen att vi får färre arbetade timmar om exempelvis Investors bolag inte nolltaxerar, om bankskatten höjs eller om de allra rikaste får bidra med något till samhällets välfärd. Det är inte så det ser ut.

De skatter som ni har sänkt, på närmare 140 miljarder, har dränerat vårt välfärdssamhälle på resurser som är nödvändiga i välfärdssamhället.

Du pratade i ditt förra inlägg om de olika informationsutbytesavtalen, som är jätteviktiga. Men det finns stora brister i de avtalen. Det är att man kan få uppgifter ur dem bara på begäran och att man i princip måste veta vem man söker, kontonumret och så vidare. Det finns oerhört stora brister i informationsutbytesavtalen. Det var därför som jag i mitt anförande ville ta upp hur mycket som finns kvar att göra kring skatteflykten. Där har ni inte presenterat ett enda förslag, och det tycker jag är sorgligt.

Anf. 156 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Det finns i Sverige drygt en miljon företag. 700 000–800 000 av dem är enmansföretag. Till det kan man lägga ungefär 200 000 mikroföretag som har från en anställd upp till nio anställda. När vi pratar om beskattning av kapital eller att lägga på extra kostnader på företag när de har anställda, oavsett om det gäller sjukförsäkringskostnader, kapitalbeskattning eller arbetsgivaravgifter, borde vi ha i blickpunkten dessa företag och deras möjlighet att fortsätta att verka eller vidareutveckla sina företag och skapa fler jobb.

I stället verkar vi i alla diskussioner rikta in oss på de 40 000 återstående företag som vi kan tänka oss är medelstora eller stora företag – de som ändå kommer att klara sig på grund av sin storlek eller har möjlighet att ta sin verksamhet någon annanstans om det blir för stora förändringar.

Att lägga ytterligare kostnader på företag kommer i hög grad att drabba dessa småföretag, som inte har samma marginaler som stora företag. De är beroende av långsiktiga spelregler och att veta vad de ska förhålla sig till i sin planering av bolaget. Det är personer som ofta har skapat ett bolag utifrån en idé och vill förverkliga den. De har oftast satsat egna pengar och

de besparingar som de har haft för att hoppas på att deras idé bär hela vägen.

Vi som stat borde ställa oss vid sidan och hjälpa till och inte sätta krokben för dem utan underlätta och se till att deras vardag fungerar. Vår politik borde utformas utifrån att underlätta, inte utifrån en inställning av att alla företagare vill sko sig och har hur mycket marginaler som helst.

Ulf Berg sa föredömligt i sitt anförande att företag ska ha bra jordmån att växa i. Det tycker jag är en bra bild som man kan använda.

Något som spelar in för fåmansföretag är 3:12-reglerna. De är krångliga och behöver förändras utifrån enkelhet, tydlighet och de begränsningar som kan uppstå. Utdelning och kapitalvinster är viktiga beståndsdelar för att man ska få allt att fungera. Ibland utgår vi alldeles för mycket från hur mycket skatt vi måste få in i den här delen i stället för att utgå från företagarens situation och vad som är rimliga gränser när det gäller att få tillbaka pengar på sitt insatta kapital. Utan människor som riskerar sina pengar skapar vi inga nya företag och därmed inga nya jobb.

Även dagens regler kring generationsskiften i fåmansbolag riskerar att försvåra generationsskiften i en del bolag. Skatteeffekterna kan bli stora och riskerar att såväl fördröja motiverade generationsskiften som försämra hur kapital i bolag används.

År 2014 gav alliansregeringen en särskild utredare i uppdrag att se över reglerna om beskattningen vid ägarskiften i fåmansbolag för att göra dem mer ändamålsenliga. Den nuvarande regeringen har dock formulerat en rad tilläggsuppdrag som skulle kunna leda till att den skattemässiga situationen för ägarna av bolagen försämras.

Det finns skäl att se över reglerna för fåmansbolagen, men inte på det sätt som på totalen försämrar villkoren för jobb, tillväxt och entreprenörskap. Utredningens ursprungliga uppdrag måste och bör därför värnas.

Vad gäller kapitalvinst vid försäljning av bostäder kan man först av allt konstatera att antalet bostäder som byggs i Sverige är alldeles för litet. För att hela landet ska få leva måste vi se till att bostäder kan byggas i hela landet. Då är beståndsdelar som bredband, kollektiva kommunikationer, va-kostnader med mera viktiga. Även här är det viktigt att skapa en politik som är flexibel och kan användas i olika delar av landet.

I våra expansiva storstadsområden är den bristande rörligheten på bostadsmarknaden ett problem. En del av orsakerna till den bristande rörligheten på bostadsmarknaden står att finna i skatternas utformning. De så kallade flyttskatterna gör att en del drar sig för att byta bostad, och det leder därmed till en sämre rörlighet på bostadsmarknaden. Taket för uppskov gällande reavinstbeskattning bör därför tas bort om man köper en ny bostad. Även betalningen av räntan på uppskovet ska kunna skjutas upp vid köp av ny bostad. På så sätt tvingas inte vinsten vid försäljning fram till beskattning. Det innebär att en stor del av den bristande rörligheten som orsakats av skatterna vid flytt kan elimineras. I stället betalas såväl reavinstskatt som uppskovsräntan när personen inte längre får något uppskov. Det sker exempelvis när personen flyttar till hyresrätt, särskilt boende och så vidare.

I områden i Sverige där bostadspriserna inte är så höga är det andra problem som vi måste ta hänsyn till för att skapa möjligheter till byggnation. Det handlar om områden där byggnation av egnahem är dyrt, men där värdet på egnahemmet kanske inte står i paritet till vad kostnaden är. Det

handlar också om att man i ett äldre hus blir tvungen att byta va-anläggning men att värdet på huset inte blir högre av investeringen. I så fall är det svårt att låna till den investeringen. I dagsläget tar vi också mer och mer för givet att bredband finns. Men det är långt ifrån hela Sverige som har den lyxen.

Flyttskatterna är en viktig beståndsdel, och därför trycker vi på dem i vår motion. Men helhetsgrepp behövs för att vi ska få fram de bostäder som behövs.

Vi kristdemokrater var drivande för att fastighetsskatten försvann, vilket vi är glada för att riksdagen fattade beslut om. Däremot finns fortfarande taxeringsvärdessystemet kvar. Vi ser gärna att även det går i graven, dels på grund av att administrationen kring det kostar pengar som bör kunna göra nytta på andra sätt, dels på grund av att ett slopande av taxeringsvärdessystemet omöjliggör ett återinförande av fastighetsskatten.

Sedan tål det att sägas igen när det gäller gåvor till ideella organisationer att denna regering inte har rosat marknaden för dem. Man har tagit bort gåvoskatteavdraget och anser sig själv bättre att fördela medel till ideella organisationer än att människor genom sina gåvor ska göra det. Nedgången av gåvor kan med tydlighet kopplas till denna förändring. Den mänskliga aspekten att man ska kunna ge med hjärtat tycker regeringen inte är så viktig, utan viktigast är att beskatta dessa gåvor. Det tycker vi kristdemokrater är tråkigt som ser ideella organisationer som en viktig del av samhället som bör stöttas på alla sätt som är möjliga.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Alliansens reservation 5 och till Kristdemokraternas reservation 9.

Anf. 157 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik:

Herr talman! Jag tackar för ditt anförande, Larry Söder.

Jag skulle vilja säga att företag är jätteviktiga. Det är helt avgörande att det finns bra och livskraftiga företag i Sverige, framför allt små och medelstora företag. Det är viktigt att vi har en politik som ser till att jordmånen är bra för att de ska växa och fungera.

Företagen är också beroende av ett välfärdssamhälle. De företag som kan växa och som kan bli stabila behöver arbetskraft som är välutbildad, de behöver vägar, de behöver sjukvård och de behöver allt det som ett välfärdssamhälle erbjuder. Det måste givetvis betalas.

De som drabbas hårdast av skatteflykten är småföretag och medelstora företag. Det är helt enkelt en konkurrensnackdel att de inte kan planera att undvika sin skatt som många storföretag gör.

I detta sammanhang skulle jag vilja höra hur KD och Larry Söder ställer sig till det som många organisationer driver som en av de viktigaste sakerna för att stoppa den aggressiva skatteplaneringen, nämligen en offentlig och publik land-för-land-rapportering, offentliga register över företagens verkliga ägare och också en land-för-land-rapportering som är verklig, det vill säga att den inte har 750 miljoner euro som omsättningsgräns och där den verkliga rapporteringen blir land för land och inte bara EU:s 28 länder. Jag har nämligen inte hört var ni står i denna fråga, trots att jag har diskuterat denna fråga många gånger.

Anf. 158 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! När jag lyssnade på anförandet från Vänsterpartiet i denna debatt tänkte jag att det var fel tal som hölls. Vi hade en aktuell debatt om skatteflykt som Vänsterpartiet hade begärt, och jag kände igen mycket av det som sas i den debatten.

Nu diskuterar vi beskattning av företag och företagare och företagarnas möjligheter att leva på den svenska marknaden. Då hör jag fortfarande ingenting från Vänsterpartiet som innebär att man talar om hur man skulle vilja att de svenska företagen ska kunna överleva. Det enda jag hela tiden hör är att man ska öka beskattningen.

Jag kan inte för mitt liv förstå hur man tror att företag ska kunna överleva och att vi ska få pengar till statskassan om man hela tiden vill höja skatterna. Jag skulle vilja att Vänsterpartiet förklarar några saker. Hur vill man förbättra för de svenska fåmansföretagen att leva i Sverige i stället för att hela tiden tala om på vad man anser att skatterna ska höjas?

En interpellationsdebatt med Vänsterpartiet visade tydligt att Vänsterpartiet bara vill höja skatterna hela tiden. I den debatten hörde jag inte att det var någon skatt över huvud taget som Daniel Sestrajcic ville sänka eller inte ville höja. Jag skulle vilja veta hur man tror att kakan i Sverige ska bli större om man hela tiden höjer skatterna på företagande. Människor måste kunna satsa sina pengar, sitt arbete och sina idéer i företag för att vi ska kunna växa. Det är så vi får välfärden att öka.

Bevisligen är det så att mellan 2006 och 2014 ökade intäkterna till statskassan och kostnaderna för välfärden. De minskade inte, som Vänsterpartiet hela tiden försöker att få det till. Det är ett faktum.

Anf. 159 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att Larry Söder lyckades använda två minuter av sin talartid utan att över huvud taget beröra den fråga som jag ställde. Inte med ett ord berörde han den. Det tycker jag är lite pinsamt.

Det som jag har hört från Larry Söder och Kristdemokraterna är att moralen ska lösa problemet med skatteflykten. Det är i princip det enda jag läser i de artiklar som du skriver i olika tidningar runt om i Sverige just nu. Om vi bara får lite bättre moral i det svenska samhället kommer problemet med skatteflykten att lösas.

Jag tror att alla medlemmar och andra väljare som röstade på Kristdemokraterna och som är upprörda över skatteflykten, vilket detta ärende faktiskt också handlar om – företagsbeskattning och aggressiv skatteplanering – vill veta vad Kristdemokraterna tycker utöver att moralen i samhället ska höjas för att man ska komma åt skatteflykten. Det är ofantliga summor som försvinner ut ur vårt land, som exempelvis skulle kunna användas till att sänka skatterna – om man vill – som skulle kunna användas för att bygga en ännu starkare välfärd eller som skulle kunna användas för att understödja småföretags expansionsplaner. Men inte ett ord hörde vi om det, utan det handlade bara om moral.

Tala nu om under dina kommande två minuter vad du tycker om det som var frågan – offentlig land-för-land-rapportering. Det var någonting som Kristdemokraterna var för före valet när Diakonia ställde frågan. Varför klarar du inte av att säga ja eller nej? Är ni för offentlig land-för-land-rapportering i dag – ja eller nej? Hur svårt kan det vara? Har du några andra

förslag på hur vi ska tackla skatteflykten som Investor och de svenska storbankerna sysselsätter sig med? Svara nu på frågan! Du har två minuter till på dig.

Anf. 160 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! I mitt anförande talade jag om att det finns 1 miljon företag i Sverige. 800 000 av dem är fåmansföretag, och 200 000 av dem har mellan en och nio anställda. Inte med ett ord har Vänsterpartiet berört detta. Det handlar bara om att man ska försöka knipa åt alla möjligheter som finns för att höja skatten och få in så mycket skatter som möjligt.

Jag delar Vänsterpartiets bild att det är förkastligt att människor försöker undandra sig skatt, men jag ser också en möjlighet för oss här i kammaren att förbättra för de småföretag som finns i Sverige och som faktiskt inte kan gömma undan pengar över huvud taget. Vi kan se till att de kan vara med och dela och skapa ett bättre samhälle för oss svenskar.

Jag kan konstatera att Vänsterpartiet i denna debatt har använt sin talarid åt de 40 000 företag som om möjligt skulle kunna komma ifråga. Det gäller även i interpellationsdebatter. Du har glömt de andra 1 miljon företagen, Daniel Sestrajcic. Jag kan inte se hur Vänsterpartiet ska kunna stödja en budget som innebär att man faktiskt, som Socialdemokraterna och Miljöpartiet till viss del gör, försöker stödja de småföretag som finns när det är dem du hela tiden vill straffbeskatta.

Du säger inte ett ord om småföretagen. Du säger inte ett ord om hur vi ska få mer pengar till statskassan i form av nya människor som kommer in i jobb i stället för att vara i utanförskap. I stället talar du hela tiden om hur du ska höja skatterna och skapa mer och mer problem. Jag kan inte förstå hur Vänsterpartiet kan bedriva den politiken och ändå säga att det är för småföretag.

(Applåder)

Anf. 161 ERIK EZELIUS (S):

Herr talman! Jag är sista men inte minsta talare i debatten. Det säger jag inte bara för att jag skjuter 191 centimeter över markytan utan även för att jag är den ledamot som Ulf Berg så vackert omnämnde som den som inte till fullo har lyckats få barnpassningen att fungera i kväll. Jag kommer därför att vara koncis i mitt anförande.

Vi debatterar nu skatteutskottets betänkande SkU29 *Beskattnings av företag, kapital och fastighet (förnyad behandling)*. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Det finns de som hävdar att skattepolitiken är i högre grad teknisk än politisk – att politiken inom skatteområdet framför allt inriktar sig på detaljer där skillnaden mellan höger och vänster suddas ut och en alltmer teknokratisk hållning tonar fram. Skattepolitiken är dock allt annat än teknokratisk, ärade ledamöter. Det är i skattepolitiken vi kan se de verkliga skiljelinjerna inom svensk politik. Låt mig citera ett stycke ur det betänkande vi nu debatterar. Det är kanske inte direkt djuplodande i vårt specifika ämne för dagen, men det handlar allmänt om synen på skattepolitik.

”Riksdagen antog våren 2015 nya riktlinjer för skattepolitiken (prop. 2014/15:100, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Av dessa framgår att skattepolitikens främsta syfte är att finansiera den gemensamma välfärden, olika samhällsfunktioner och andra offentliga utgifter. Skatterna ska

tas ut på ett sätt som är förenligt med de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik. Skattepolitiken ska vid sidan om att säkra goda och stabila skatteintäkter även skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt och hög sysselsättning, ett rättvist fördelat välstånd samt bidra till ett miljömässigt och socialt hållbart samhälle.”

Herr talman! Texten fortsätter, men jag väljer att stanna där. Det jag nu läste upp, vilket är skatteutskottets förslag till kammaren att fatta beslut om, visar att svensk politik nu har slagit in på en ny linje. Det är en linje där inte varje skatt plockas ut exklusivt och där inte all form av beskattning benämns som punktskatter och därmed något som är hämmande för produktion och tillväxt. Skattesystemet måste i stället ses i ett större sammanhang. Skattepolitikens främsta syfte är att finansiera den gemensamma välfärden, olika samhällsfunktioner och andra offentliga utgifter.

Vi socialdemokrater menar att vi inte enbart kan stirra oss blinda på skatterna; vi måste framför allt se vad skatterna används till. Genom satsningar på våra gemensamma trygghetssystem och en ambitiös arbetsmarknadspolitik får vi trygga människor som känner större tillförsikt inför framtiden och hyser större mod att ställa om när arbetsmarknaden kräver det. Genom satsningar på välfärd stärks hela samhället genom att vi investerar i fler händer i vården, fler vuxna i skolan och mer resurser till det gemensamma. Det är i den kontexten vi måste se skattesystemet, det vill säga vad pengarna faktiskt används till.

Herr talman! Utformningen av skattepolitiken måste ändå ske på ett klokt och väl avvägt sätt. Skattereformen 1990/91, känd som århundradets skattereform, var en uppgörelse mellan Socialdemokraterna och dåvarande Folkpartiet. Ledorden var enkelhet, tydlighet och likformighet för såväl privatpersoner som företag. Syftet var att skapa en större legitimitet och förståelse för hur vårt svenska skattesystem fungerar och för att alla solidariskt ska vara med och bidra. Detta skedde genom breda skattebaser och låga skattesatser och genom att mängder av undantag och särbestämmelser togs bort.

Sedan dess har ca 600 ändringar gjorts i systemet, av både socialdemokratiska och borgerliga regeringar. Det återstår inte heller mycket av de ursprungliga principerna. Att ha ett enkelt och likformigt skattesystem ökar förståelsen och framför allt systemets legitimitet. Därför är det välkommet att det har öppnats upp för samtal just kring skattesystemets utformning. Det finns behov av att reformera systemet för att komma tillbaka till principerna enkelhet och likformighet, och vi följer samt deltar i den utvecklingen med tillförsikt.

Herr talman! Låt mig bara kort säga något om kampen mot skatteflykt. OECD lämnade i höstas som bekant sina förslag till åtgärder mot skatteflykt och skatteundandragande, det så kallade BEPS-projektet – base erosion and profit shifting. Nu pågår arbetet för fullt inom EU. Efter den senaste tidens skandaler om skatteundandragande och skatteflykt, senast med Panamadokumenterna, finns nu ett momentum. Det finns ett starkt folkligt stöd för, men också ett folkligt krav på, att vi politiker agerar.

Arbetet fortgår intensivt mellan medlemsstaterna under våren, och från utskottets sida följer vi processen noggrant. Vi deltar idogt i förhandlingarna, i förhoppning om att finna en gemensam lösning med åtgärder inom Europeiska unionen.

(Applåder)

Anf. 162 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik:

Herr talman! Jag är ledsen att hålla dig kvar genom att begära replik, Erik Ezelius, men dina barn kommer att älska dig när du kommer.

Du pratade i slutet av ditt anförande om skatteflykt, och det är ju en väldigt viktig fråga. Du har säkert hört mig tala om detta många gånger. Jag håller med dig om att det finns ett momentum och ett folkligt stöd för att genomföra drastiska förändringar, och det är viktigt att vi i utskottet följer utvecklingen och arbetet. Ännu viktigare är dock att regeringen tar kraftfullare tag än vad regeringen i dag gör. Det tiopunktsprogram som presenterades var i stora delar sådant som redan var på gång eller sådant som man redan kommit överens med Vänsterpartiet om men som var otillräckligt.

En av de viktigaste delarna, som många organisationer som jobbar med dessa frågor pekar på, är de offentliga land-för-land-rapporteringarna och att vi inte ska ha trösklar som innebär att det krävs 750 miljoner euro innan man tvingas till den offentliga land-för-land-rapporteringen. Socialdemokraterna har tidigare varit för offentliga land-för-land-rapporteringar, men vi kunde i utskottet höra hur Svenskt Näringsliv i dag berömde den socialdemokratiska regeringen för att ha motarbetat offentliga land-för-land-rapporteringar.

Varför motarbetar socialdemokratin offentliga land-för-land-rapporteringar när det är ett av de viktigaste kraven för att vi ska komma åt skatteflykten?

Anf. 163 ERIK EZELIUS (S) replik:

Herr talman! Jag tror att jag och Daniel Sestrajcic är ganska överens om att skatteflykt och skatteundandragande är en högst prioriterad fråga. Framför allt är det högst prioriterat att detta ska implementeras i samtliga EU:s medlemsstater.

Vi har ju själva sett här i kammaren att när kommissionen kommer med ett mer långtgående förslag sätter det tyvärr käppar i hjulen för det förslag som ursprungligen kom från OECD – BEPS-förslaget. Jag tror inte att vi kommer att avsluta skatteflykten med BEPS-projektet, utan vi kommer att återkomma till att jobba med skatteflykt och skatteundandragande under flera år framöver. Men det viktigaste som bör vara på bordet just nu är att se till att vi får igenom BEPS-projektet i denna kammare. Vad som sedan kommer längre fram får vi återkomma till.

Anf. 164 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt för socialdemokratin att gå hem och göra sin läxa och lyssna på de organisationer som jobbar med detta. Det räcker inte att säga att det är viktigt att implementera OECD-projektet, för såväl du och jag som socialdemokratin vet att OECD-projektet inte är tillräckligt. Det talas till och med om att det kanske inte ens blir av.

Då måste Sverige såklart vara en drivande part och se till att de delar som finns i OECD-projektet förbättras. Det viktigaste kravet från många är offentliga land-för-land-rapporteringar. Det andra man talar om är offentliga register över de verkliga ägarna, och inte heller där gör regeringen speciellt mycket mer än att ansluta sig till G5-ländernas idé kring det hela.

Jag vill ta upp en annan fråga, trots allt, eftersom jag inte tror att jag får så mycket mer svar kring landrapporteringarna. Är inte socialdemokratiens syn att skatterna ska användas i omfördelande syfte, att de ska fungera som ett fördelningsinstrument? Om det är Socialdemokraternas syn att skatterna ska användas i omfördelande syfte undrar jag: Varför accepterar ni att vi i dag har ett system som nationalekonomen Stefan de Vylder säger är ett skatteparadis för rika svenskar?

Det är ingen förmögenhetsbeskattning, ingen arvs- och gåvoskatt, ingen fastighetsskatt, låg bolagsskatt med mera. Är ni beredda att göra någonting åt det här, så att Sverige inte längre ska vara det skatteparadis för rika svenskar som det i dag är?

Anf. 165 ERIK EZELIUS (S) replik:

Herr talman! Jag håller inte med Daniel Sestrajcic om att den politik vi för tillsammans med Miljöpartiet, i samarbete med Vänsterpartiet vad gäller budgeten, inte skulle ha en fördelningspolitisk profil. Det är snarare tvärtom. Det ser vi tydligt på de skattehöjningar som gjordes inför 2016. Vi sänkte jobbskatteavdraget för de människor som tjänar mest och sänkte skatten för pensionärer. Framför allt handlar det om det som jag vill återkomma till i mitt anförande: Vad används skattepengarna till? Vi stärker den offentliga sektorn. Vi ger mer pengar till skola, vård och omsorg.

På så sätt delar jag inte Daniel Sestrajcics syn, att vi inte skulle ha en tydlig agenda för att omfördela resurser i samhället.

Anf. 166 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Förlåt att jag tar lite extra tid! Jag förstår att det inte är alldeles lätt när man har barn här. Men jag ska fatta mig kort.

Jag håller med Socialdemokraterna när det gäller det som du sa i ditt anförande, det vill säga att ett skattesystem måste vara legitimt. Det måste vara enkelt, och det måste ses som en helhet.

Då kommer jag till min fråga. Vad anser Socialdemokraterna om fastighetsskatten?

Ibland när man frågar socialdemokrater känns det som att det är en liten kassako som de tittar på för att kunna få in extra medel till staten och för att kunna göra nya reformer. Men en del andra säger: Det kommer vi aldrig att röra.

Då frågar jag en representant för Socialdemokraterna, som sitter i skatteutskottet, om Socialdemokraterna under denna mandatperiod har någon avsikt att införa en fastighetsskatt.

Anf. 167 ERIK EZELIUS (S) replik:

Herr talman! Är det en skatt som många ekonomer, sympatisörer till såväl höger som vänster, lyfter fram i en kommande skattereform är det just en fastighetsskatt.

En investering i en fastighet eller bostad är bland de största investeringar som ett hushåll gör under sin livstid, skulle jag påstå. Därför är det väldigt viktigt med långsiktiga spelregler och att människor vet vad som gäller när de köper sin fastighet eller sitt första hus.

Jag kommer tillbaka till det som jag nämnde. Vi ser gärna att vi i denna kammare för samtal kring hur skattesystemet ska utformas i framtiden, med breda skattebaser och låga skattesatser. Jag tror att Larry Söder och Kristdemokraterna kan förstå att det vore ganska svårt för Socialdemokraterna att gå fram med någon skatt som inte finner ett brett stöd i denna kammare. Framför allt handlar det om vad som gäller efter 2018. Det är därför det är viktigt att kunna komma överens om ett skattesystem som sträcker sig bortanför 2018. Det var det som var syftet med skattereformen 1990–1991. Tyvärr är mycket av de principerna borta, men jag tror definitivt att det finns förutsättningar att föra motsvarande samtal i dag.

Anf. 168 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Visst är investeringen i en fastighet den största investeringen som en familj eller en person gör under livet. Men ibland övergår fastigheten i barnens ägo. Den kanske övergår i släktens ägo ett par tre gånger. Man kan inte alltid rå för var fastigheten ligger någonstans. Därför anser jag att fastighetsskatten var orättvis. Den var inte legitim. Den var inte rätt utformad över huvud taget. Därför är vi kristdemokrater väldigt glada över att den har försvunnit.

Vi skulle vara väldigt oroliga om man på något sätt ville införa en fastighetsskatt igen. Jag är fullt medveten om att ekonomer tar fram den på många olika sätt och tycker att det är en bra skattebas. Men man kan inte bara se ekonomiskt på frågor, utan man måste också se på det politiskt – det händer saker i familjen, och det händer saker i olika delar av landet – när man inför en sådan skatt.

Om jag är vänlig uppfattar jag Socialdemokraternas svar som att man inte kommer att gå fram med detta helt enskilt. Ska det genomföras på ett eller annat sätt är det en bred majoritet i riksdagen som gäller. Det är kanske det närmaste jag kommer ett svar. Då tolkar jag det som att det inte kommer under mandatperioden, fram till 2018.

Anf. 169 ERIK EZELIUS (S) replik:

Herr talman! Larry Söder menar att den förra fastighetsskatten var orättvis. Man kan fråga sig hur pass rättvist det är i transformeringen till en kommunal fastighetsavgift, som i praktiken fortfarande är en skatt. Det är exempelvis vi i Skaraborg som har fått betala för borttagandet av skatten. De som har tjänat på detta är mer de i de rika förortererna i Stockholm, som Täby och Danderyd. Vi kan diskutera hur pass rättvist det är.

Men jag vill komma tillbaka till detta: Ska det finnas långsiktiga regler och vill vi kunna skapa stabilitet och trygghet i de svenska hemmen handlar det framför allt om att hitta överenskommelser i denna kammare. Min bedömning är att det inte finns sådana indikationer i dagsläget. Men jag tror att det viktiga när man tittar på ett framtida skattesystem är breda skattebaser och skattesatser. Sedan kommer vi som partier förmodligen att kunna gå in med olika ståndpunkter och olika analyser. Men det tar vi den dagen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 maj.)

§ 16 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 10 maj

2015/16:1192 Armenier från Syrien

av *Shadiye Heydari* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 11 maj

2015/16:1170 Tidsfrist för snustillverkare

av *Amir Adan* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1182 Förbud mot försäljning av paracetamol

av *Erik Bengtzboe* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.26.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med § 7 anf. 42 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 73 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 101 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 122 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 5 Förmedlingsavgifter vid kortbetalningar	2
Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU35.....	2
(Beslut fattades under § 13.).....	2
§ 6 Ett effektivare förbud vid bristande kreditprövning.....	2
Civilutskottets betänkande 2015/16:CU18	2
(Beslut fattades under § 13.).....	2
§ 7 Mellanöstern och Nordafrika	3
Utrikesutskottets betänkande 2015/16:UU12	3
Anf. 1 KARIN ENSTRÖM (M).....	3
Anf. 2 JULIA KRONLID (SD)	5
Anf. 3 KERSTIN LUNDGREN (C).....	8
Anf. 4 JULIA KRONLID (SD) replik.....	10
Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	10
Anf. 6 JULIA KRONLID (SD) replik.....	10
Anf. 7 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	11
Anf. 8 HANS LINDE (V)	11
Anf. 9 JULIA KRONLID (SD) replik.....	14
Anf. 10 HANS LINDE (V) replik	14
Anf. 11 JULIA KRONLID (SD) replik.....	15
Anf. 12 HANS LINDE (V) replik	15
Anf. 13 BIRGITTA OHLSSON (L).....	16
Anf. 14 SOFIA DAMM (KD)	18
Anf. 15 HANS LINDE (V) replik	20
Anf. 16 SOFIA DAMM (KD) replik.....	21
Anf. 17 HANS LINDE (V) replik	21
Anf. 18 SOFIA DAMM (KD) replik.....	22
Anf. 19 ANDERS ÖSTERBERG (S).....	22
Anf. 20 JULIA KRONLID (SD) replik.....	24
Anf. 21 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	24
Anf. 22 JULIA KRONLID (SD) replik.....	25
Anf. 23 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	26
Anf. 24 SOFIA DAMM (KD) replik.....	26
Anf. 25 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	26
Anf. 26 SOFIA DAMM (KD) replik.....	27
Anf. 27 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	27
Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	27
Anf. 29 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	28
Anf. 30 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	28
Anf. 31 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	28
Anf. 32 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	29
Anf. 33 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	29
Anf. 34 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	30
Anf. 35 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	30

Anf. 36	KARIN ENSTRÖM (M) replik	30
Anf. 37	ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	31
Anf. 38	KARIN ENSTRÖM (M) replik	31
Anf. 39	ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	32
Anf. 40	VALTER MUTT (MP)	32
Anf. 41	BJÖRN SÖDER (SD)	34
Anf. 42	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	37
Anf. 43	ROBERT HALEF (KD).....	39
Anf. 44	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	43
Anf. 45	ROBERT HALEF (KD) replik	43
Anf. 46	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	43
Anf. 47	ROBERT HALEF (KD) replik	44
Anf. 48	HANS LINDE (V) replik	44
Anf. 49	ROBERT HALEF (KD) replik	45
Anf. 50	HANS LINDE (V) replik	45
Anf. 51	ROBERT HALEF (KD) replik	46
Anf. 52	MARIA ANDERSSON WILLNER (S).....	46
Anf. 53	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	48
Anf. 54	MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik	48
Anf. 55	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	48
Anf. 56	MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik	48
	(Beslut fattades under § 13.)	48
§ 8	Återställande av bestämmelse i lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.....	49
	Försvarsutskottets betänkande 2015/16:FöU10	49
	(Beslut fattades under § 13.)	49
§ 9	Luftfartsfrågor.....	49
	Trafikutskottets betänkande 2015/16:TU14	49
Anf. 57	RIKARD LARSSON (S)	49
Anf. 58	EDWARD RIEDL (M)	51
Anf. 59	RIKARD LARSSON (S) replik	54
Anf. 60	EDWARD RIEDL (M) replik	54
Anf. 61	RIKARD LARSSON (S) replik	55
Anf. 62	EDWARD RIEDL (M) replik	55
Anf. 63	JAKOP DALUNDE (MP).....	56
Anf. 64	EDWARD RIEDL (M) replik	57
Anf. 65	JAKOP DALUNDE (MP) replik	58
Anf. 66	EDWARD RIEDL (M) replik	58
Anf. 67	JAKOP DALUNDE (MP) replik	59
Anf. 68	ANDERS ÅKESSON (C).....	59
Anf. 69	RIKARD LARSSON (S) replik	61
Anf. 70	ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	61
Anf. 71	RIKARD LARSSON (S) replik	62
Anf. 72	ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	62
Anf. 73	EMMA WALLRUP (V)	63
Anf. 74	ROBERT HALEF (KD).....	65
Anf. 75	TONY WIKLANDER (SD).....	68
Anf. 76	EDWARD RIEDL (M) replik	70
Anf. 77	TONY WIKLANDER (SD) replik	70
Anf. 78	EDWARD RIEDL (M) replik	71

Anf. 79 TONY WIKLANDER (SD) replik.....	71
Anf. 80 ERIK OTTOSON (M).....	72
(Beslut fattades under § 13.).....	73
§ 10 Jakt och viltvård	73
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16:MJU19	73
Anf. 81 ISAK FROM (S)	73
Anf. 82 ÅSA COENRAADS (M)	75
Anf. 83 ISAK FROM (S) replik	76
Anf. 84 ÅSA COENRAADS (M) replik	77
Anf. 85 ISAK FROM (S) replik	77
Anf. 86 ÅSA COENRAADS (M) replik	78
Anf. 87 RUNAR FILPER (SD).....	78
Anf. 88 EMMA NOHRÉN (MP)	80
Anf. 89 ESKIL ERLANDSSON (C).....	82
Anf. 90 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	83
Anf. 91 LARS TYSKLIND (L).....	85
Anf. 92 STEN BERGHEDEN (M).....	86
Anf. 93 EMMA NOHRÉN (MP) replik	87
Anf. 94 STEN BERGHEDEN (M) replik	88
Anf. 95 EMMA NOHRÉN (MP) replik	88
Anf. 96 STEN BERGHEDEN (M) replik	88
Anf. 97 ISAK FROM (S) replik	89
Anf. 98 STEN BERGHEDEN (M) replik	89
Anf. 99 ISAK FROM (S) replik	90
Anf. 100 STEN BERGHEDEN (M) replik	90
(Beslut fattades under § 13.).....	91
§ 11 Skolväsendet.....	91
Utbildningsutskottets betänkande 2015/16:UbU14	91
Anf. 101 LENA HALLENGREN (S).....	91
Anf. 102 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	94
Anf. 103 LENA HALLENGREN (S) replik	97
Anf. 104 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	97
Anf. 105 LENA HALLENGREN (S) replik	98
Anf. 106 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	98
Anf. 107 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	99
Anf. 108 LENA HALLENGREN (S) replik	102
Anf. 109 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik.....	103
Anf. 110 LENA HALLENGREN (S) replik	103
Anf. 111 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik.....	104
Anf. 112 JABAR AMIN (MP)	104
(forts. § 14).....	106
Ajournering.....	107
Återupptagna förhandlingar	107
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 28 april.....	107
UU16 Interparlamentariska unionen (IPU)	107
UU17 Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)	107

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	107
FiU35 Förmedlingsavgifter vid kortbetalningar	107
CU18 Ett effektivare förbud vid bristande kreditprövning.....	107
UU12 Mellanöstern och Nordafrika.....	107
FöU10 Återställande av bestämmelse i lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet	110
TU14 Luftfartsfrågor.....	110
MJU19 Jakt och viltvård	113
§ 14 (forts. från § 11) Skolväsendet (forts. UbU14).....	114
Anf. 113 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	114
Anf. 114 JABAR AMIN (MP) replik.....	114
Anf. 115 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	114
Anf. 116 JABAR AMIN (MP) replik.....	115
Anf. 117 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	115
Anf. 118 DANIEL RIAZAT (V).....	118
Anf. 119 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	121
Anf. 120 DANIEL RIAZAT (V) replik	122
Anf. 121 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	122
Anf. 122 DANIEL RIAZAT (V) replik	123
Anf. 123 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	123
Anf. 124 DANIEL RIAZAT (V) replik	124
Anf. 125 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	124
Anf. 126 DANIEL RIAZAT (V) replik	125
Anf. 127 CHRISTER NYLANDER (L)	125
Anf. 128 JABAR AMIN (MP) replik.....	127
Anf. 129 CHRISTER NYLANDER (L) replik	127
Anf. 130 JABAR AMIN (MP) replik.....	128
Anf. 131 CHRISTER NYLANDER (L) replik	128
Anf. 132 ANNIKA ECLUND (KD)	129
Anf. 133 HÅKAN BERGMAN (S)	131
Anf. 134 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	133
Anf. 135 HÅKAN BERGMAN (S) replik	133
Anf. 136 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	134
Anf. 137 HÅKAN BERGMAN (S) replik	134
Anf. 138 ERIK BENGTZBOE (M)	135
Anf. 139 DANIEL RIAZAT (V) replik	136
Anf. 140 ERIK BENGTZBOE (M) replik	136
Anf. 141 DANIEL RIAZAT (V) replik	137
Anf. 142 ERIK BENGTZBOE (M) replik	137
Anf. 143 MARIA STOCKHAUS (M)	138
(Beslut skulle fattas den 12 maj.)	139
§ 15 Beskattning av företag, kapital och fastighet (förnyad behandling).....	139
Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU29	139
Anf. 144 PER ÅSLING (C)	139

Anf. 145 ULF BERG (M)	141
Anf. 146 ANNA HAGWALL (SD)	143
Anf. 147 ULF BERG (M) replik	145
Anf. 148 ANNA HAGWALL (SD) replik	145
Anf. 149 ULF BERG (M) replik	146
Anf. 150 ANNA HAGWALL (SD) replik	146
Anf. 151 DANIEL SESTRAJCIC (V).....	147
Anf. 152 ULF BERG (M) replik	149
Anf. 153 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik	150
Anf. 154 ULF BERG (M) replik	150
Anf. 155 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik	151
Anf. 156 LARRY SÖDER (KD).....	151
Anf. 157 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik	153
Anf. 158 LARRY SÖDER (KD) replik.....	154
Anf. 159 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik	154
Anf. 160 LARRY SÖDER (KD) replik.....	155
Anf. 161 ERIK EZELIUS (S).....	155
Anf. 162 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik	157
Anf. 163 ERIK EZELIUS (S) replik	157
Anf. 164 DANIEL SESTRAJCIC (V) replik	157
Anf. 165 ERIK EZELIUS (S) replik	158
Anf. 166 LARRY SÖDER (KD) replik.....	158
Anf. 167 ERIK EZELIUS (S) replik	158
Anf. 168 LARRY SÖDER (KD) replik.....	159
Anf. 169 ERIK EZELIUS (S) replik	159
(Beslut skulle fattas den 12 maj.)	159
§ 16 Anmälan om fråga för skriftligt svar	160
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	160
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 19.26.....	160